

**CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.**

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

**ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE**

CONTINUATA.

IOANNES LYDUS.

**BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXXVII.**

A.

1. ὁρθῶς ἄρα οἱ μυθικοὶ τὸν Κρόνον τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ἀφανίζοντα ποιοῦσιν, ἀνιττόμενοι δὴπον τὸν χρόνον πατέρα τε ἡμῶν καὶ ἕλεθρον τῶν ὑπ' αὐτοῦ φρομένων γίνεσθαι.

2. Θριάμβον ὠνόμαζον οἱ Διονύσου θεράποντες τὴν πομπὴν ἀπὸ τῶν θύρσων καὶ τῶν λάμβων οἰονεὶ τῶν σκωμμάτων, ὡσανεὶ θυρσίμβον· ἢ ἀπὸ τοῦ θροεῖν, κατὰ Πλούταρχον.

3. οἱ Λυδοί, φασίν, ἐφεῦρον τὸν οἶνον, καὶ οὐκ οἶνον μόνον ἀλλὰ καὶ τὸ σπυγὴν φυτὸν.

4. μούστον τὸν οἶνον οἱ Ῥωμαῖοι ἔγνωσαν, ὅτι μυστήριον πρῶτοι Σαρδιανοὶ προσηγόρευσαν, ὡσανεὶ μύστην.

1 μυθικὰ codex Vaticanus (V).
3084 (P).

4 ὠνόμαζον codex Parisiensis
9 duo fortasse fragmenta, alterum ὅτι μυστήριον
πρῶτοι Σαρδιανοὶ προσηγόρευσαν, alterum μούστον τὸν οἶνον οἱ
Ῥωμαῖοι ἔλεγον ὡσανεὶ μύστην.

EX IOANNIS LYDI
DE MENSIBUS LIBRIS
EXCERPTA
GUIL. ROETHERO INTERPRETE.

I.

1. recte igitur mythici Saturnum suos liberos devorare faciunt, significantes videlicet tempus gignere simul et interimere quae ab eo gignuntur.

2. Triumphum Bacchi ministri appellabant pompam, a thyrsis et iambis, id est dictis, tanquam thyrsiambum; aut a verbo θροεῖν, (id est clamare, tumultuari) auctore Plutarcho.

3. Lydos vinum invenisse dicunt, nec vinum solum verum etiam ficum.

4. Mustum vinum Romani noverant, quoniam mysterium primi Sardinianuncupabant, quasi mystam, id est sacris imbutum).

p. 2 5. Σαβίνος ἐκ τῆς περὶ τὸν οἶνον γεωργίας φερωνύμως ὠνομάσθη· τὸ γὰρ σαβίνος ὄνομα σπορέα καὶ φυτευτὴν οἶνον διασημαίνει.

6. Μεσσαπία ἢ Καλαβρία, ἀπὸ Μεσσάπου.

7. Λουκανίαν τὴν ἀλωδεστάτην· τὸ γὰρ ἄλλος κατὰ 5 στήρησιν λοῦσκον οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι, παρὰ τὸ ἀφεγγές, ὡς ἄξιλον τὴν ὕλην.

8. [ὅτι Ἐρύλον τὸν περὶ Ἰταλίαν, ὃν κατασχὼν Ἐϋνδρος ὁ τῆς μαντικῆς Καρμέντης υἱὸς ἔσχε τὴν χώραν, τριψυχον γενέσθαι ὁ μῦθος αἰνίττεται φιλοσοφώτατα· τριπλᾶς γὰρ ἔχειν τὴν 10 ψυχὴν δυνάμεις ὁ ἐν Φαίδωνι Σωκράτης παραδίδωσιν, ἡρίοχον μὲν τὸν νοῦν, ἵππους δὲ τὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις. ταύτη καὶ χαλινῶσαι τὴν ψυχὴν θεσπίζει τὰ λόγια·

χρῆ δὲ χαλινῶσαι ψυχὴν βροτὸν ὄντα νοητὸν,

ἄφρα μὴ ἐγκύρση χθονὶ δυσμόρω, ἀλλὰ σαωθῆ.

15

τῆς γὰρ τῶν ὄλων φύσεως ἐξ ἐναντίων δυνάμειων τυχανοῦσης, ἀνάγκη καὶ τῇ διὰ πάντων κχωρηκεία ψυχῇ τὰς ἐναντίας ἐφαρμόζειν ἀρχάς· τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς λογικὸν ἐκ τῆς μονάδος, τουτέστι τοῦ νοῦ, τὸ δὲ θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικὸν ἐκ τῆς δυάδος οἶον τῆς ὕλης ἐστί, κἂν εἰ τὸ λόγιον ὄλην τὴν ψυχὴν τριάδα θεῖαν 20 παραδίδωσι φησὶ γὰρ ὁ αὐτός

p. 3 ψυχαῖον σπινθῆρα δυοὶ κράσας ὁμονοίαις,

8 Virg. Aen. 8 560, ibique Serv.

11 Plat. Phaedr. p. 253 St.

5. Sabini nomen a vitis cultura, nomine rei consentaneo, ductum est; significat enim hoc nomen satorem vitis.

6. Messapia, Calabria, a Messapo.

7. Lucaniam admodum silvestrem: silvam enim secundum privationem lucum Romani vocant, quod luce caret, quemadmodum Graece ἄξιλος dicitur silva.

8. Erylum Italum, quo superato Evander Carmentis fatiloquae filius tenebat regionem, trium animorum fuisse perquam philosophice fabula significat: triplicem enim in animo inesse vim Socrates in Phaedone docet, aurigam rationem, equos autem animi vires. quare etiam frena iniici animo oracula iubent: "oportet hominem ratione praeditum frena iniicere animo, ne incidat in terram infaustam, sed conservetur salvus." universi enim natura cum ex contrariis viribus orta sit, etiam animo per omnia effuso contraria initia convenire necesse est: pars enim animi ea quae mentis est particeps, monade, id est mente, continetur, ea autem quae est animi et voluptate alitur, dyade tanquam materia; quanquam oraculum totum animum triadem divinam esse docet. dicit enim idem "animi scintillam duabus post-

νῷ καὶ νεύματι θείῳ, ἐφ' οἷς τρίτον ἀγνὸν ἔρωτα,
συνδεδεικὸν πάντων ἐπιβήτορα σεμνόν, ἔθηκεν.]

9. ὁ Εὐάνδρος πρῶτος γράμματα ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, τὰ
λεγόμενα Κάδμου, εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐκόμισεν, οὐ τοσοῦτα μὲν
5 ὅσα νῦν ἐστίν (οὐδὲ γὰρ οὕτως ἡ παλαιότης παραδέδωκε), μόνου
δὲ ἕξ πρὸς τοῖς δέκα, τοῦ ξ καὶ τοῦ ζ καὶ τοῦ ψ ἀντὶ διπλῶν,
τοῦ θ καὶ τοῦ φ καὶ τοῦ χ ἀντὶ δασέων, τοῦ ἠ καὶ τοῦ ᾠ ἀντὶ
μικρῶν ὕστερον προσεξευρημένων. πέντε γὰρ ἦν τὰ πάλαι φω-
νήεντα, τοῦ μὲν ἔ στοιχείου τὴν τοῦ ἠ παρεχομένου χρεῖαν, τοῦ
10 δὲ ὁ τὴν τοῦ ᾠ, ὅπερ ἔτι καὶ νῦν παρὰ Ῥωμαίοις ἐστὶ καὶ μόνου
τῷ χρόνῳ τὴν δύναμιν ἀμείβει. ὕστερον δὲ Μάρκος Φλάβιος,
γραμματιστῆς Ἰταλός, τοῖς Ἑλλήσιν ἀκολουθήσας τὰ λοιπὰ
στοιχεῖα τοῖς Ῥωμαίοις ἐπέγραψεν· φιλεῖ γὰρ ὁ χρόνος ἐναμείβειν
τὰ πρόγματα.

15 10. Φοίνικες πρῶτοι τοκογλύφοι καὶ ὕβолоστῆται τυγχά- P. 4
ροντες γράμματα καὶ σταθμοὺς καὶ ἀπλῶς τὸ κερδαίνειν ἐπενόησαν,
ὄθεν καὶ καπήλους αὐτοὺς οἱ ποιηταὶ καλοῦσιν. ἀλλ' ἐπανώμεν
ὄθεν ἐξεκλίνομεν.

11. τρισῶματον τὸν Γηρυόνην φασίν, οὐχ ὅτι τοσοῦτος
20 ἐχρήσατο σώμασιν, ἀλλ' ὅτι τρεῖς νῆσοι ἐν τῷ ᾠκεανῷ κείμεναι
συνεμάχον αὐτῷ.

12. [ὅτι εὐριπος ἠνομιόσθη ἢ μέσον τοῦ ἵπποδρόμου

4 ἐκόμισεν P: apud Schowium (S) ἀνεκόμισεν 8 προσεξευρη-
μένων P: apud S προσευρημένων. 17 ἀλλ' — ἐξεκλίνομεν
add P.

quam miscuit concordiis, ratione et numine divino, quibus tertium amorem
castum, omnia coniungendi et secundandi vim habentem, venerandum, ad-
iunxit."

9. Evander primus ex Graecia literas Cadmeas, quae dicuntur, in Ita-
liam attulit, non totidem quidem quot nunc sunt (neque enim ita antiquitas
tradidit), sed sedecim tantum, cum literae ξ et ζ atque ψ duplices, θ et φ et
χ adspiratae, η et ω longae postea insuper invenirentur. quinque enim erant
antiquitus vocales, litera ε literae η usum praebente, ο autem literae ω,
quod hodieque apud Romanos tenet, et solo tempore (id est mora) vim suam
mutat. post vero M. Flavius grammaticus Italus, secutus Graecos, Roma-
nis literis reliquas addidit. solet enim tempus res immutare.

10. Phoenices cum primi argentarii sordidique feneratoros essent, li-
teras librasque et omnino artem lucri faciendi excogitarunt, unde etiam in-
stitores eos poetae nominant. sed redeamus unde digressi sumus.

11. Trias habuisse corpora Geryonem dicunt, non quod tot usus fuit
corporibus, sed quod tres insulae in Oceano sitae belli ei sociae fuerunt.

12. Euripus dicebatur crepido quae in medio Circo erat, a maritimo

κρηίς, ἐκ τοῦ θαλαττίου ἴσως Εὐρίπου καὶ τῆς ἐπτάκις αὐτοῦ
 διαυλοδρομίας· οὕτω γὰρ ἐπ' ἐκεῖνον φασὶ συμβαίνειν. καὶ πυ-
 ραμῖς δὲ ἐστὶν ἐν μέσῳ τῷ σταδίῳ, ἣ δὲ πυραμῖς ἥλιον, ἐπεὶ
 ἄσκιος ὁ τοιοῦτος βωμός· πάντων γὰρ τῶν οὐρανίων φωσφόρων
 σωμάτων σκιὰν ἀποτελούντων αὐτὸς μόνος ἕξω ταύτης ἐστί. καὶ 5
 ἄνωθεν μὲν τῆς πυραμίδος ἐπὶ τοῦ εὐρίπου βωμοὶ τρεῖς, Κρόνον
 Διὸς Ἄρεος, κάτωθεν δὲ Ἀφροδίτης Ἑρμοῦ καὶ Σελήνης. οὐ
 πλέον δὲ τῶν ἐπτά κύκλων ἦτοι σταδίων περὶ τὴν πυραμίδα, ἣν
 νῦν ὀβελὸν καλοῦσι, διεπληκτίζοντο οἱ ἀγωνισταὶ διὰ τὸ τοσοῦ-
 τους εἶναι τοὺς τῶν πλανήτων πόλους, οὓς Χαλδαῖοι στερεώματα 10
 καλοῦσιν, ἄνευ τοῦ σεληριακοῦ, διὰ τὸ μέχρις αὐτοῦ διήκειν τὸ
 τοῦ παντὸς ὑλικοῦ σκύβαλον. τέσσαρσι δὲ καὶ εἴκοσι βραβεῖοις
 τὸν πάντα συνετέλουν ἀγῶνα διὰ τὸν ἐν πυραμίδι λόγον· δυοκαί-
 δεκα γὰρ γωνίας ἡ πυραμῖς ἐπιδέχεται, τουτέστι στερεὰς τέσσαρας,
 ὧν ἑκάστη ἐκ τριῶν· δις δὲ τὸν δώδεκα ἀριθμὸν εἰς δύο τέμνον- 15
 p. 5 τες τὸν τῆς ἡμέρας καιρὸν ἔτι καὶ νῦν τελοῦσι. καὶ ἄλλως δὲ πως
 ἡ πυραμῖς ἀρμοδία ἐστὶ τοῖς ἀγωνιζομένοις· Νεμέσεως γὰρ εἶναι
 νομίζεται.]

13. πλεύσας ἐκεῖθεν Αἰνείας μετὰ πολλὰς ὄσας πλάνας
 κατὰγεται ἐν πόλει τῆς Ἰταλίας λεγομένη Λαυρεντία, ἣν καὶ Ὀπ- 20
 πικὴν φασὶν ὀνομασθῆναι ποτε, ἕξ ἧς καὶ ὀππικίζειν καὶ (ὡς τὸ

1 ἴσως add P, in quo totum hoc ita: Εὐρίπος καλεῖται ἐκ τοῦ θαλατ-
 τίου ἴσως εὐρίπου καὶ τῆς ἐπτάκις αὐτοῦ διαυλοδρομίας· πάντων
 γὰρ τῶν οὐρανίων φωσφόρων σωμάτων σκιὰν ἀποτελούντων, ἧλιος
 μόνος ἕξω ταύτης ἐστίν. 16 πως Hasius: apud S περ. 19 ὄσας
 add P.

fortasse Euripo, qui septies reciprocatur: ita enim in illo dicunt accidere.
 et pyramis est in medio stadio; pyramis autem solis est, quoniam umbra
 caret eiusmodi ara: omnibus enim sideribus luciferis umbram efficientibus
 ille solus ejus expertus est. et supra pyramidem in Euripo arae sunt tres,
 Saturni Iovis Martis, infra Veneris Mercurii et Lunae. neque vero plus
 quam septem curculis, id est stadiis, circa pyramidem, quem nunc obelis-
 cum vocant, certabant cursores, propterea quod totidem sunt planetarum
 poli, quae Chaldaei firmamenta dicunt, excepto lunari, quoniam usque ad
 illum pervenit omnis materiae excrementum. quattuor autem et viginti
 missibus totum conficiebant certamen, secundum eam quae in pyramide est
 rationem: duodecim enim pyramis continet angulos, hoc est solidos quattuor,
 quorum quisque tres habet angulos planos: bis autem duodenarium numerum
 in duas partes dividentes diei tempus hodieque defuimus. et alia qua ra-
 tione pyramis in eos convenit qui in curriculo certant: Nemesis enim esse
 putatur.

13. Aeneas cum illinc navigasset, post errores quam plurimos appelli-
 tur apud urbem Italiae, quae Laurentum dicebatur, quam etiam Opicam olim
 nominatam fuisse ferunt; unde et ὀππικίζειν (id est, opice loqui, opizare)

πλήθος) ὀφφικίζειν τὸ βαρβυρίζειν Ἴταλοι λέγουσιν. εἶτα ἐπι-
γαμβρεύσας Λατίνῳ βασιλεύοντι τῆς χώρας, αὐτὸς τε βασιλεύσας
τριῶν ἐνιαυτοῖς, οἴχεται. τοσοῦτον οὖν ἐπιξενωθέντων τῆς Ἴτα-
λίας, ὡσπερ ἐδείχθη, Λατίνους μὲν τοὺς ἐπιχωριάζοντας, Γραι-
5 κούς δὲ τοὺς ἐλληρίζοντας ἐκάλουν, ἀπὸ Λατίνου τοῦ ἄρτι ἡμῶν
φηθέντος καὶ Γραικοῦ τῶν ἀδελφῶν, ὡς φησιν Ἡσίοδος ἐν Κα-
ταλόγοις·

Ἄγριον ἠδὲ Λατίνον.

10 κούρη δ' ἐν μεγάροισιν ἀγανοῦ Δευκαλίωνος
Πανδώρα Διὶ πατρὶ, θεῶν σημάτορι πάντων,
μιχθεῖσ' ἐν φιλότιθι τέκε Γραικὸν μενεχάρμην.

14. Ῥωμύλος δὲ κτίζει τὴν Ῥώμην τῇ πρὸ δεκαμυῖς κα-
λανδῶν Μαΐου, κατὰ τὸ τρίτον τῆς ἔκτης ἢ (ὡς ἔτεροι) κατὰ τὸ
δεύτερον τῆς ὀγδόης. ἢ δὲ ὦρα τῆς πόλεως ὦρα δευτέρα, πρὸ
15 τρίτης, ὡς Ταρροῦτιος ὁ μαθηματικὸς κατεστήριξεν, ἡλίου μὲν p. 6
ταύρω, σελήνης δὲ παρθένῳ, Κρόνου δὲ ζυγῷ, Διὸς δὲ λέοντι,
Ἄρεος ζυγῷ, Ἀφροδίτης ταύρω, Ἐρμοῦ κριῦ. ἀρχὴν δὲ ἐνιαυτοῦ
δίδωσι Ῥωμύλος τὸν Μάρτιον μῆνα πρὸς τιμὴν Ἄρεος· εἰς αὐτοῦ
γὰρ αὐτὸν γενέσθαι λόγος δέκα μῶνοις μηνῶν.

20 15. ἢ δεκάς πλήρης ἀριθμὸς ἐστίν, ὅθεν καὶ παντέλεια

3 ἐπιξενωθέντων P. malim τῇ Ἴταλλᾷ 4 ἐδείχθη] ἐδειχθη
αὐτοῖς P. 8 εἶδε codex Barberinus (B). 12 Ῥωμύλος —]
ὅτι ἡ ὦρα τῆς Ῥώμης, ὅτε Ῥωμύλος ταύτην κτίζειν ἤρξατο, ἐστίν
ὦρα δευτέρα πρὸ τρίτης, ὡς Ταρροῦτιος ὁ μαθηματικὸς κατεστή-
ριξε, Διὸς μὲν ἐχθρῶν, Κρόνου δὲ καὶ Ἀφροδίτης καὶ Ἄρεος καὶ Ἐρ-
μοῦ σκορπίῳ, ἡλίου δὲ ταύρω καὶ σελήνης ζυγῷ. V. 17 ἀρχὴν
δὲ ἐνιαυτοῦ S: ἀρχὴ δὲ μαρτίου codices.

et, ut vulgo pronunciat, ὀφφικίζειν dicunt Itali pro barbare loqui. deinde cum Latini regionis illius regis filiam duxisset uxorem, atque ipse quoque tres annos regnasset, decessit. tam multi igitur postquam peregre venerunt in Italiam, ut docuimus, Latinos indigenas, Graecos vero Hellenum lingua loquentes appellabant, a Latino, quem paulo ante commemoravimus, et Graeco fratribus, ut dicit Hesiodus in Catalogis: "Agrum atque Latinum. puella autem in aedibus generosi Deucalionis, Pandora, Iovi patri, deorum omnium imperatori, mista concubitu Graecum peperit belli labores sustentem."

14. Romulus autem condit Romam 11 kal. Maias, anno tertio Olympiadis sextae, vel ut alii dicunt, secundo octavae: hora autem natae urbis secunda est, paulo ante tertiam, ut Tarutius Mathematicus censuit, cum sol in Tauro esset, luna in Virgine, Saturnus in Iugo, Iuppiter in Leone, Mars in Iugo, Venus in Tauro, Mercurius in Ariete. initium anni Romulus Martium mensem esse voluit in honorem Martis: ex illo enim eum natum fama est — decem tantum mensibus.

15. Decas plenus numerus est, unde et perfecta vocatur, quippe quae

καλεῖται, πάσας τὰς ἰδέας τῶν ἄλλων ἀριθμῶν καὶ λόγων καὶ ἀναλογιῶν καὶ συμφωνιῶν περιέχουσα· γνώμων γὰρ ἐν τοῖς οὐσίῳ ἔστιν ἡ δεκάς πάντι χαρακτηρίζουσα, καὶ ἰδίως τὸ ἐν ἐκάστῳ ἄπειρον ὀρίζουσα, καὶ πάντων οὐσα συναγωγός τε καὶ συνακτικὴ καὶ ἀποτελεσματικὴ τῶν ὅσα ἢ τε νοητὴ περιέχει φύσις ἢ τε ὑπὸ 5 σελήνην. οὕτως γὰρ ἡμῖν παραδίδωσιν ὁ Παρμενίδης, πρῶτιστα μὲν τὰ νοητά, δεύτερα τὰ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς, τρίτα τὰ συνεκτικὰ, τέταρτα τὰ τελεσιουργά, πέμπτα τὰ διαιρετικὰ, ἕκτα τὰ ζωογονικὰ, ἕβδομα τὰ δημιουργικὰ, ὄγδοα τὰ ἀφομοιωματικὰ, ἔννατα τὰ ἀπόλυτα, δέκατα τὰ ἐγκόσμια. δεθῶς οὖν αὐτὴν ὁ Φιλόλαος 10

p. 7 δεκάδα προσηγόρευσεν ὡς δεκτικὴν τοῦ ἄπειρου, Ὁρφεὺς δὲ κλαδοῦχον, εἰς ἧς, ὡσεὶ κλάδαί τινές, πάντες οἱ ἀριθμοὶ φύονται.

16. Διέμεινεν ἀπὸ Κρόνου ἕως κτίσεως Ῥώμης κατὰ τὸν ἐν σελήνῃ δρόμον παραφυλαχθεὶς ὁ ἐνιαυτός· ἐπὶ δὲ Ῥωμόλου ὀρίζεται, ὡς ἐλέγομεν ἐμπροσθεν, δεκαμηνιαῖος, τῶν μὲν ὑπὲρ 15 τριάκοντα ἡμέρας πολλῶ, τῶν δὲ ἐλάττονας λαχόντων μηνῶν· οὐπω γὰρ ἀπὸ τῆς ἡλίου κινήσεως ἐφρυσιολογεῖτο αὐτοῖς τὸ τοῦ χρόνου διάστημα, [ὁ Πομπήλιος Νουμᾶς, ἐφ' οὗ Πυθαγόρας ἦν, δυοκαίδεκα μῆσι τοῦτον ἀριθμεῖσθαι διώρισεν κατὰ τὸν ἐν Φαίδρῳ Σωκράτην, ὅς φησι τὰς τῶν ὄλων τάξεις τῇ δωδεκάδι 20 περιειληφθαι· ἐπὶ τὸ πᾶν γὰρ ὁ θεὸς τῷ ἀριθμῷ τούτῳ κατεχρή-

11 δεκάδα Nokkios, κλειδοῦχον P. 16 τριετῆτος V: cf. 3 7, ubi BP τρία ἔτη pro τριάκοντα. 18 πομπήλιος B, πομπήλιος V. 19 κατὰ τὸν ἐν Φαίδρῳ Σωκράτην ὅς] ὡς BP. 21 ἐπεὶ τὸ πᾶν ὁ B.

omnes reliquorum numerorum et rationum atque proportionum consonantiarumque species complectatur. norma enim in iis quae sunt decas est, omnia caractere notans et propria ratione id quod in quaque re infinitum est, definiens et coniungendi congregandique atque perficiendi vim habens omnia quae complectitur natura, et quae rationis et quae sub luna est, ita enim nobis tradit Parmenides, prima esse ea quae sunt rationis mentisque, secunda quae numeris continentur, tertia quae continendi vim habent, quarta quae perficiendi, quinta quae separandi, sexta quae gignendi, septima quae arte aliquid perficiendi, octava quae similia faciendi, nona quae absoluta sunt, decima quae ad ordinem pertinent. recte igitur eam Philolaus δεκάδα nominavit (a δέχεσθαι, accipere, capere), quippe quae capax sit infiniti: Orpheus autem κλαδοῦχον (id est ramos habentem), ex qua ut rami omnes numeri nascantur.

16. Permansit inde a Saturno usque ad conditam Romam secundum lunae cursum constitutus annus; apud Romulum autem, ut ante diximus, decem mensibus definitur, nonnullis mensibus plures quam triginta dies, nonnullis pauciores sortitis, nondum enim ex solis motu ratione physica temporis intervalla ab iis explorata erant. Numa Pompilius, sub quo Pythagoras fuit, ut in duodecim menses annus describeretur, constituit, secundum Socratem in Phaedro, qui universi ordinea dodecade contineri ait; ad uni-

στατο διαζωγραφῶν αὐτό, ὡς φησιν ὁ Πλάτων.] οἰκείον γὰρ τὸ σχῆμα τοῦτο τῇ τοῦ παντὸς ἰδέᾳ· καὶ γὰρ κυκλικόν. ἐπεὶ καὶ θανμασθή ἐστιν ἡ τῆς δωδεκάδος φύσις, διὰ τε ἄλλα καὶ ἐπειδὴ συνέστηκεν ἐκ τοῦ στοιχειωδιστάτου καὶ πρᾶσβυτάτου τῶν ἐν οὐ-
 5 σίαις εἰδῶν παραλαμβανομένων, ὡς φασιν οἱ ἀπὸ τῶν μαθημά- p. 8
 ·των, ὀρθογωνίου τριγώνου (αἱ γὰρ τοῦδε πλευραὶ, ἐκ τριῶν οὔσαι καὶ τεττάρων καὶ πέντε, συμπληροῦσι τὸν ἀριθμὸν τὸν δώδεκα, τοῦ ζωσφόρου κύκλου τὸ παράδειγμα) καὶ ἐκ διπλασιασθείσης ἑξάδος τῆς γονιμωτάτης, ἣτις ἐστὶν ἀρχὴ τελειότητος, ἐκ τῶν
 10 ἰδίων συμπληρουμένη μερῶν. διατάττει δὲ Νουμῆς δυοκαίδεκα μηνῶν τὸν ἐνιαυτὸν πρὸς συντέλειαν τῶν τοῦ ἡλίου καὶ σελήνης δρόμων· καὶ ἐπὶ μὲν Ἑωμόλου ὁ νῦν καλούμενος Μάρτιος μὴν πρῶτος ἦν, ἐπὶ δὲ Νουμῆ προσετέθησαν Ἰανουάριος καὶ Φε-
 βρουάριος. ἀρχὴν δὲ ἐνιαυτοῦ ὁ Νουμῆς ἄγειν ἐθέσπισε Ἑω-
 15 μαιοίς, ὅταν ἡλῖος τὸν αἰγόκερον μεσάζων αὔξει τὴν ἡμέραν, ἀπο-
 στρέφων πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νοτίου καμπτήρος, προστιθεὶς τῇ ἡμέρᾳ ἡμῶριον. καὶ οὐ μόνον οὕτως τὸν ἐνιαυτὸν διετίπωσεν, ἀλλὰ καὶ νόμισμα πρῶτος ἐχάραξεν, ὡς ἔξ αὐτοῦ ἔτι καὶ νῦν
 20 τὴν βασιλέων οἰκίαν, ἣ καλεῖται παλάτιον, κατὰ τὸν ἱερατικὸν διετάξατο θεσμόν.

17. Ἀδριανὸς ἐκ τῆς Αἰλίων ἐτὸγγυαε φαμιλλίας οἰονεὶ

4 καὶ πρᾶσβυτάτου om P. 5 μαθημάτων om BP. 7 τὸν
 δώδεκα Nokkius: codices: τῶν δώδ. 8 καὶ ἐκ om BP. 11
 τῶν om P. 14 ἐνιαυτοῦ Roetherus: codices ἐνιαυτῶν ἄγειν
 ὁ νομῆς P. 16 ὁ προστιθεὶς P. 17 ἐτίπωσεν P.

versum enim hoc deus numero usus est, illud describens, ut dicit Plato. ac-
 commodata enim haec forma universi speciei: est enim rotundum. etenim
 mira etiam est dodecadis natura, cum aliis de causis, tum quoniam constat ex
 simplicissima et antiquissima earum quae in essentiis comprehenduntur spe-
 cierum, ut dicunt mathematici, triangulo rectangulo (huius enim latera, ex
 tribus constantia et quattuor et quinque, numerum duodenarium complent,
 tanquam circuli Zodiaci exemplum) atque ex duplicata hexade omnium fe-
 cundissima, quae est initium perfectionis, cum sit suis completa partibus (id
 est factoribus). describit autem Numa in duodecim menses annum, ut solis
 atque lunae cursus (non congruentes) inter se conciliaret. atque Romuli
 temporibus Martius mensis qui nunc dicitur, primus erat, sub Numa autem
 additi sunt Ianuarius et Februarius, initium autem anni ut esset Numa Ro-
 manis praecepit, quando sol Capricornum medium permeans diem auget,
 revertens ad nos a flexu meridionali, addens diei dimidium horam. neque
 solum ita annum constituit, verum etiam numos primus signavit, ut ab eo
 hodieque numus (velut Numanus) obolus dicatur. verum enim vero etiam
 regum aedes, quod palatium dicitur, ad legem sacerdotalem instituit.

17. Adrianus ex Aeliorum fuit gente; unde visum est ei, ut Aeliorum

γενεᾶς· ὅθεν ἔδοξεν αὐτῷ τὸ Αἰλίων ὄνομα τοὺς ὑπηκόους προ-
γράφειν. ὅθεν καὶ Αἰλλία ἢ Ἱερουσαλήμ· καὶ γὰρ αὐτὸς αὐτὴν
ἀλοῦσαν ἐπόλισεν.

p. 9 18. ἴδιον αἰεὶ γέγονε τῶν ἀρχιερέων τὴν κεφαλὴν σκέπειν
ἢ διαδεσμεῖν ταινίᾳ, καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν Λατίνων. 5

19. ὁ δὲ Νουμᾶς τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα εἰς τιμὴν ἡλίου
καὶ Ἀφροδίτης ἐκ πορφύρας καὶ κόκκου κατασκευάζεσθαι διευ-
πώσεν (ὅθεν καὶ Βλάττα ὄνομα Ἀφροδίτης ἐστὶ κατὰ τοὺς Φοίνι-
κας), καλέσας αὐτὴν τὴν στολὴν πατριῶς τραβαίαν, ἣν λέγεται
πρῶτος ὁ Ἀγαθοκλῆς ὁ Σικελιώτης εὐρεῖν. τραβαίαι δὲ εἰρηται 10
ᾧσανεὶ τρίβαφος· ἐκ τριῶν γὰρ ἀποτελεῖται χρωμάτων, πορφύ-
ρας κόκκου καὶ τῆς λεγομένης ἰσάτιδος βοτάνης, ἥτις ἐστὶν Ἄρεος.
εἶτα προσετίθησθε τὸν τῆς πόλεως φύλακα· ὑπαρχον δὲ αὐτὸν νῦν
προσαγορεύομεν ἢ (ὡς τινες) πολίαρχον ἢ ἀστυδίκην, ὃν πύλαι
πραίτωρα οὐρβανὸν ἔλεγον, ὃς καὶ πρωτεύειν τῆς Ῥωμαίων γερον- 15
σίας φαίνεται. καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ, ἐν
οἷς σεληνίσκος τις ἐκτετύπεται εἰς τύπον τοῦ σίγμα στοιχείου, δι'
οὔ τὸν ἑκατὸν ἀριθμὸν οἱ Ῥωμαῖοι σημειοῦνται (ἐστὶ γὰρ παρ'
αὐτοῖς τὸ λεγόμενον κύππα μικρόν)· ὡς δῆλον εἶναι πρῶτον αὐ-
τὴν ἑκατὸν ἐπατριδῶν· τοσοῦτους γὰρ ὁ Ῥωμύλος ἐξελέξατο. 20

p. 10 20. Διὸς σύμβολον αἰτός, Ἥλιον λέοντες, Ἄρεος λύκος,
Ἑρμοῦ δράκοντες.

21. πριβιλέγια νόμοι τινὲς ἰδιωτικοὶ ἄλλ' οὐ γενικοὶ.

2 καὶ Αἰλλία] καὶ add P.

8 βλάπτον P.

17 σίγματος V.

nomen ii qui ipsius potestati subiecti essent suis nominibus praescriberent; unde et Aelia Hierosolyma nominatur: etenim ipse eam captam condidit.

18. Proprium semper fuit pontificum caput obtegere aut vitta redimere, atque hoc a Latinis repetitum esse apparet.

19. Numa regiam vestem in honorem Solis ac Veneris ex purpura et cocco parari voluit; unde etiam Blattae nomen est apud Phoenices Veneri. vestem ipsam patrio sermone trabeam nominavit, quam primus Agathocles Siculus invenisse dicitur, trabea autem dicta est quasi τρίβαφος: ex tribus enim conficitur coloribus, purpura cocco et herba quae isatis appellatur, quaeque Martis est. deinde instituit urbis custodem: ὑπαρχον eum nunc appellamus aut (ut nonnulli) πολίαρχον aut ἀστυδίκην, quem olim praetorem urbanum dicebant, qui etiam primas in senatu Romano partes habuisse videtur. atque hoc ex eius calceamentis cognoscitur, in quibus lunula expressa est ad literae C formam, qua Romani centenarium numerum significant (est enim apud illos Kappa minus, quod dicitur); ut appareat primum eum fuisse centum patriciorum: tot enim Romulus elegerat.

20. Iovis signum aquila, Solis leones, Martis lupus, Mercurii serpentes.

21. Privilegia leges quaedam ad privatos pertinentes, sed non generales.

22. δεκανοί οἱ ῥαβδούχοι κατὰ Ῥωμαίους.

23. ἄκη τὸ πρόσελθε σημαίνει.

24. τὰ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὄνματα ἐπὶ σαλίδος ἀπεγράφετο· λέγεται δὲ παρὰ Ῥωμαίοις ματρίκιον τὸ πλατὸν καὶ 5 παχὸν ξύλον. οἱ γὰρ ἀρχαῖοι ξύλοις καὶ φλοιοῖς καὶ φιλορῖνοις πίνυξι πρὸς γραφὴν ἐκέχρητο, ὅθεν ἔτι καὶ νῦν πρὸ τῶν ὑπᾶτων ἐπιφέρεται ὁ λεγόμενος τοῦ πραιτωροῦ σκρίβας. [χρόνῳ δὲ ὕστερον ὁ Πτολεμαῖος, συμβουλευόντος, αὐτῷ Ἀριστάρχου τοῦ γραμματικοῦ τὴν Ῥωμαίων ἀσπίδουσαι προσεταίαν, πρῶτος χάρην 10 ἀποστειλάς τὴν Ῥώμην ἐξέτισεν. ἀντευδοκιμεῖται δὲ ὅμως παρὰ τοῦ Περγαμηνοῦ Ἀττάλου, Κράτητος τοῦ γραμματικοῦ ἡγησαμένου τῆς σπουδῆς πρὸς ἔριν Ἀριστάρχου τοῦ ἀντιτέχνου αὐτοῦ· δέρματα γὰρ τὰ ἐκ προβάτων ἀποξέσας εἰς λεπτὸν ἔστειλε τοῖς Ῥωμαίοις τὰ λεγόμενα παρ' αὐτοῖς μέμβρανα. εἰς μνήμην p. 11 15 δὲ τοῦ ἀποστειλάντος ἔτι καὶ νῦν Ῥωμαῖοι τὰ μέμβρανα Περγαμηνὰ καλοῦσιν.] Πτολεμαῖος δὲ ἐφεῦρε τὸν χάρην.

25. ἰστέον δὲ Ῥωμαίοις τὸ κανοῦν ἐπὶ μὲν τῶν ἱερῶν σατούραν, ἐπὶ δὲ τῶν εὐωχιῶν ἐπουλαρίαν, ἣν ἀπαλαρίαν οἱ πολλοὶ ἐξ ἀγνοίας προσαγορεύουσιν· ἐπούλας γὰρ τὰς εὐωχίας Ῥω- 20 μαιοῖς ἔθος καλεῖν.

26. ἰδούκει μὲν μηκέτι ἐπ' ἀγορᾶς ἀλλ' ἐν τῷ παλατίῳ τὴν βουλὴν συνάγεσθαι (τὴν δὲ τοιαύτην σύνοδον κομβέντον ἔθος Ῥωμαίοις καλεῖν ἀντὶ τοῦ συνέλευσιν). σιγῆς δὲ τοῖς πολλοῖς

2 aut ἄκηδε s. ἀκῆδε aut ἄδη Hasius. 3 στρατιωτῶν Osannus: codices στρατευμάτων. 5 παχὸν καὶ πλατὸν P. 22 κομβέν-
σιον P.

22. Decani virgis instructi (lictores) apud Romanos.

23. ἄκη adi significat.

24. Reliquorum militum nomina in tabulam referebantur: dicitur autem Romanis matrix (sive matricula) latum et densum lignum. veteres enim lignis et corticibus tabulisque tiliaceis utebantur, in quibus scriberent, unde hodieque ante consules fert praetoris scriba qui dicitur. aliquo autem tempore post Ptolemaeus, suasore Aristarcho grammatico, ut Romanorum patrociniū amplecteretur, primus charta missa Romam hospitio excepit. nihilo autem secius gloria superatur a Pergameno Attalo, Cratete grammatico studium eius excitante propter contentionem Aristarchi, ipsius adversarii. pelles enim ovillas rasas politasque ut tenues fierent, misit Romanis, quas illi dicunt membranas, inque memoriam eius qui misit hodie etiam Romani membranas Pergamenas nominant. — Ptolemaeus autem invenit chartam.

25. Scire oportet Romanis canistrum in sacris saturam, in conviviis autem epulariam dici, quam vulgus ex ignorantia apalariam dicit: epulas enim convivia Romani nominare consueverunt.

26. Visum quidem est non amplius in foro sed in palatio senatum cogere: eiusmodi autem conciliū conventum Romani dicere solent. silentio autem

βουλευομένοις δεῖ· διὰ τοῦτο ἐκ τῆς περὶ τὴν σιγὴν σπουδῆς (σιλέντιον δ' αὐτὴν πατριῶς καλοῦσιν) σιλενταρίους ἔκριναν ὀνομάζειν αὐτούς. πάντων δὲ σχεδὸν ἐνυλλαγέντων διέμεινε τὸ τοῦ λεγομένου μαγίστρου φρόντισμα. ἐπέθεται δὲ αὐτῷ τάξις τις πεντήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἀνδρῶν, οἱ φρουμεντάριοι καὶ κουρώσοι προσηγο- 5 ρεύοντο ὅλον σιτῶναι καὶ περιεργοί· καὶ οἱ μὲν σιτῶναι τῆς ἐδθηνίας τῶν ἐν τῷ παλατίῳ ἀντείχοντο, οἱ δὲ περιεργοὶ ἤρουντο τοῦ δημοσίου δρόμου.

27. κλαβουλάριος ὀχηματικός· κλέβον γὰρ τὸν οἶακα καλοῦσιν. 10

p. 12 28. βήλωξ ὄξυς, ὃς καὶ βρειδαρικός ἔτι καὶ νῦν λέγεται. βραιίδους δὲ Ἰταλοῖς εἶναι δοκεῖ τοὺς ὑποζυγίους ἵππους, ἃπερ ἴσθιν ἔλαειν τὸ ὕχημα· ὄθεν καὶ δασύνουσι γράφοντες τὸ ραίδαξ ὄνομα, ἐκ τοῦ ῥαδίως ἐπιρρήματος παρηγημένον· οἱ γὰρ βραιίδους τοὺς ραίδαξ ἐκτὸς λέγοντες σφόδρα πλανῶνται. 15

29. ἀντικουῦριοι οἱ κατὰ Ἑλληνας καλλιγράφοι.

30. ὁ δὲ Νουμῆς οὗτος βαρβαρικοῖς ταραττομένην θορύβοις τὴν Ἰταλίαν μεγάλην Ἑλλάδα ἠκονόμησε κληθῆναι, πάντας τε τοὺς κλεινοὺς τῶν φιλοσόφων ἐξ αὐτῆς προελθεῖν, Ἐμπεδοκλέα λέγω τὸν φυσικὸν καὶ ἄλλους πολλοὺς πρὸ Ἀριστοτέλους. 20

31. καὶ τοῦτο δὲ πρὸς τοῦ Νουμῆ διατέθεται, ὥστε τοὺς ἱερεῖς χαλκαῖς ψαλίαιν ἄλλ' οὐ σιδηραῖς ἀποκείρεσθαι. ὁ γὰρ σίδηρος κατὰ ταῦς Πυθαγορείους τῇ ὕλῃ ἀνάκειται· μέλας

1 διὰ τοῦτο add Lambec. Codin. p. 208.

12 post ἵππους Hasius παρὰ τὸ βραιιδεῖν.

18 τὴν Ἰταλίαν θορύβοις P.

5 κοριώσοι apud S.

17 δὲ add P.

21 πρὸ V.

multitudine deliberante opus est: ex silentio igitur silentarios eos nominare decreverunt. omnibus autem fere mutatis permansit magistri qui dicitur munus, cui parebat cohors militum quinquaginta numero, qui frumentarii et curiosi nuncupabantur; et frumentarii rem frumentariam eorum, qui in palatio erant, curabant, curiosi autem publico cursui praeerant.

27. Clavularis vectorius: clavum enim gubernaculum appellant.

28. Velox celer, qui etiam veredarius hodie dicitur. veredi autem Italiae esse videntur equi subiugi, quod est vehere currum; unde etiam spiritu aspero rhedae nomen scribitur, ex ῥαδίως adverbium ductum: qui enim veredos dictos aiunt quod absque rheda sint, ii vehementer errant.

29. Antiquarii iidem qui Graecis καλλιγράφοι.

30. Hic autem Numa Italiam, barbarorum quae perturbabatur tumultibus, ita instituit ut Magna Graecia dicta sit omnesque clari philosophi ex ea proficiscerentur, Empedoclem dico physicum et multos alios autem Aristotelem.

31. Id quoque a Numa institutum est, ut sacerdotes aeneis forcibus sed non ferreis tonderentur. ferrum enim ex Pythagoreorum sententia ma-

γὰρ καὶ αὐτὴς, καὶ διὰ τοῦτο ἑγγὺς ἀνεδέον, πολυκάμυτός τε καὶ πολύχρηστος, ἀλλ' οὐκ ἀπαθής ἐστι.

B.

Π Ε Ρ Ι Ἡ Μ Ε Ρ Α Σ.

p. 13

1. ἡ φυσικὴ ἡμέρα ἀπὸ τῶν ἡλίου ἀνατολῶν ἕως δυσμῶν λαμβάνεται. ἀλλ' οὐ παρὰ πᾶσιν οὕτως· Βαβυλώνιοι μὲν γὰρ 5 ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου ἕως αὐτῶν λαμβάνουσι δυσμῶν, νυκτὸς οὐδ' ὅλως μνήμην ποιούμενοι, οἷον οὐ καθ' ὑπόστασιν ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ συμβεβηκὸς γινομένης· Αἰγύπτιοι δὲ ἀπὸ ἐσπέρας τὴν ἐπι-
10 φροιτῶσαν συναριθμοῦνται ἡμέραν ἕως αὐθις ἐσπέρας, διὰ τὸ πρὸ τῆς τοῦ παντὸς διωκοσμίσεως σκότον ὑποτίθεσθαι τοὺς κοσμο-
10 γράφους, νύκτα τε πάντων μητέρα ὀνομάζουσιν. ὅθεν οἱ μυθικοὶ ἀπὸ Αἰητοῦς τεχθῆναι Ἄρτεμιν ποιοῦσι καὶ Ἀπόλλωνα, καὶ πρώτην Ἄρτεμιν οἰονεὶ ἀερότεμιν σελήνην, μεθ' ἣν τὸν ἥλιον. [εἶη δὲ ἂν Αἰητὸς ἡ νύξ· καὶ γὰρ λέθη κατ' αὐτὴν καὶ ὕπνος ἐπιγίνεται.] οἱ γὰρ μὲν Οὐμβροί, ἔθνος Ἰταλικόν, ἀπὸ μεσημβρίας εἰς μεσημ-
15 βρίαν τὴν ἡμέραν ἔλαβον, [ὥσπερ καὶ οἱ ἀστρολόγοι ἐπὶ ταῖς γενέσεσιν.]

1 πολυκάμητας apud S: corr Roetherus. usitatus πολύμητος. 6
οὐ] μὴ Hasius. 8 τὸ τῆς πρὸ τοῦδε τοῦ P. 10 δὲ P. 11 καὶ
πρώτην om P.

teriae tribuitur: namque nigrum etiam ipsum est et hanc ob causam prope accedit ad informe, et multum de illo laboratur multasque ad res utile est, sed non sine passione (sensu).

II.

D E D I E B U S.

1. dies naturalis a solis ortu ad eiusdem occasum numeratur, sed non apud omnes itidem. Babylonii enim ab ortu solis ad ipsum eius occasum eum pertinere statuunt, noctis nullam omnino mentionem facientes, quasi non secundum substantiam sed potius fortuito existeret. Aegyptii vero a vespere incipientes venientem adnumerant diem ad sequentem usque vespeream, propterea quod ante universi dispositionem caliginem fuisse statuunt cosmographi, noctemque omnium rerum matrem nominant. unde mythici a Latona Dianam et Apollinem genitos faciunt, et priorem quidem Dianam (Ἄρτεμιν, quasi ἀερότεμιν σελήνην, id est aëris secantem lunam), postea autem solem. fuerit autem Latona (Αἰητὸς) nox: nam oblivio (λήθη) per eam et somnus (hominibus) obvenit. Umbri vero, populus Italicus, a meridie inde ad meridiem diem accipiebant, ut etiam astrologi in genituris.

p. 14 2. πάντας τοὺς ἑνθμοὺς ἐκ τῆς τῶν πλανήτων κινήσεως εἶναι συμβαίνει· ὁ μὲν γὰρ Κρόνος τῷ Ἀωρίῳ, ὁ δὲ Ζεὺς τῷ Φρυγίῳ, ὁ δὲ Ἄρης τῷ Ἀυδίῳ καὶ οἱ λοιποὶ τοῖς λοιποῖς κινουμένοι κατὰ τὸν Πυθαγόραν πρὸς τὸν ἦχον τῶν φωνηέντων· ὁ μὲν γὰρ Ἐρμοῦ τὸν α , ὁ δὲ Ἀφροδίτης τὸν ϵ , ὁ δὲ ἥλιος τὸν η , καὶ 5 ὁ μὲν τοῦ Κρόνου τὸν ι , ὁ δὲ τοῦ Ἄρεος τὸν \omicron καὶ σελήνη τὸν υ , ὃ γε μὴν τοῦ Διὸς ἀστήρ τὸν ω ἑνθμὸν ἀποτελοῦσιν. ὁ δὲ ἦχος τῶν ἑνθμῶν ὡς ἡμῶς οὐκ ἀφικνεῖται διὰ τὴν ἀπόστασιν.

3. [ὅτι οἱ περὶ Ζωροάστῃν καὶ Ὑστάσπῃν Χαλδαῖοι καὶ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πλανήτων ἐν ἑβδομάδι τὰς ἡμέ- 10 ρας ἀνέλαβον, καὶ τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν μίαν, ὡς καὶ οἱ Πυθαγόρειοι, καλοῦσιν ἐκ τῆς μονάδος, ὅτι μόνη καὶ ἀκινωήτος ταῖς ἄλλαις·] πρώτη γὰρ λέγεται ἡ πρωτεύουσα τῶν μετ' αὐτήν, ἡ δὲ μονὰς ἀμερῆς καὶ ἀμετάβολος καὶ αὐτοκίνητος καὶ ὠσαύτως ἔχουσα· ὑπὲρ ἀριθμὸν γὰρ ἔστιν. ὥστε οὐκ ἂν τις αὐτὴν καλῆ- 15 σοι πρώτην, ἀλλὰ μίαν· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ ἄριτιον οὐδὲ ἐπὶ τὸν περιτ-
 p. 15 τὸν οὐτ' ἐπ' ἄλλον τινὰ ἀριθμὸν μετρίσεται. [δικαίως ἂν αὐτοῦ τὴν δύναμιν ἐπέχοι τοῦ νοῦ, ὑπερ ἔστιν ἀγαθόν τε καὶ περιττόν, ἴσον τε καὶ πεπερασμένον, καὶ φῶς καὶ εὐθὺ καὶ μόνιμον, ἄρῃεν τε καὶ δεξιόν. νοῦς γὰρ ἔστι (φῆσιν ὁ μυστικὸς λόγος) οὐσίω- 20 δης, ὁ ὑπαξ ἐπέκεινα μένων ἐν τῇ ἑαυτοῦ οὐσίῳ καὶ πρὸς ἑαυτὸν σονεστραμμένος, ἐστὼς τε καὶ μένων. ἀναφέρεται δὲ ἡ μονὰς

5 τὸ α , τὸ ϵ , τὸ η , τὸ \omicron codices: corr Roetherus. Hasius autem ubique τὸ, nec ἑνθμὸν, sed ἑνθμῶ. 6 σελήνης τὸ υ P. 9

ὅτι οἱ — ἄλλαις] τὴν πρώτην ἡμέραν μίαν κατὰ τοὺς Πυθαγορείους κλητέον (ἀλλ' οὐ πρώτην) ἐκ τῆς μονάδος, διὰ τὸ μόνην εἶναι καὶ ἀκινωήτην ταῖς ἄλλαις. BP. 13 η] καὶ P.

2. Omnes toni planetarum motu efficiuntur: Saturnus enim Dorio, Iuppiter Phrygio, Mars Lydio, reliqui reliquis tonis moventur, ex Pythagorae sententia, ad sonum vocalium: Mercurii enim stella α , Veneris ϵ , Sol η , et Saturni stella ι , Martis \omicron , et Luna υ , Iovis autem stella ω tonum efficiunt. sonus autem tonorum ad nos non pervenit propter distantiam.

3. Zoroaster et Hystaspes eorumque sequaces Chaldaei atque Aegyptii a planetarum numero secundum hebdomadem distinxerunt dies, et primum quidem diem *μίαν* (id est unum) vocant, ut Pythagorei quoque, a monade, quoniam ea sola est nec cum reliquis quidquam habet commune. primus enim dicitur numerus, qui principatum tenet eorum qui ipsum sequuntur, monas autem in partes dividi et immutari non potest, et per se ipsa movetur semperque eundem modum tenet; supra enim numerum est; ut eam non facile aliquis dixerit primam, sed unam; neque enim in parem neque in impari neque in ullum alium numerum transit. merito igitur ipsius vim habuerit rationis, quod est bonum et praestans, par et finitum, et lux et relictum et sempiternum, virile et dextrum. ratio enim, ut est in mystico dicto, essentiam habet, semel permanens in sua essentia, et ad se ipsa contracta,

εις Ἀπόλλωνα, τουτέστιν εἰς τὸν ἕνα ἥλιον, ὃς Ἀπόλλων λέγεται διὰ τὸ ἕπωθεν εἶναι τῶν πολλῶν· καὶ Ῥωμαῖοι δὲ αὐτὸν σόλειμ ἦτοι μόνον λέγουσι.]

4. πολλὰς ὀνομασίαις καλεῖται ὁ ἥλιος.

5 "Ἥλιος, Ὡρος, Ὅσιρις, ἄναξ, Διὸς υἱός, Ἀπόλλων, ὠρῶν καὶ καιρῶν ταμίης ἀνέμων τε καὶ ὕμβρων, ἡοῦς καὶ νυκτὸς πολυαστέρος ἡνία νεύων.

5. ὁ Πυθαγόρας τὴν μονάδα Ὑπεριονίδα καλεῖ διὰ τὸ πάντων ὑπερεῖναι τῇ οὐσίᾳ, ὡσπερ καὶ ὁ νοητὸς ἥλιος, ὑπὲρ τὰ 10 ὄντα ἔχων τὸ εἶναι, Ὑπεριονίδης κέκληται. ἀναφέρεται δὲ ἥλιος εἰς μονάδα ὡς εἰκὼν ἐκείνης, οὐκ αὐτὸς ὢν ἡ μονάς. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀκίμας· κίματος γὰρ ἐν τοῖς συνθέτοις, ἡ δὲ μονὰς ἀπλῆ. p. 16 καὶ ἄρρηγν, ὅτι δὴ γονιμωτάτη καὶ τῶν μετ' αὐτὴν αἰτία. [διαφύρει δὲ ἡ μονὰς ἐνὸς ὡς ἀρχέτυπον εἰκόνας καὶ παραδείγματος 15 μίμημα.] καὶ ὅπως, συνιδεῖν εὐκόλον εἰ γὰρ τις τὰ τέσσαρα καὶ εἴκοσι στοιχεῖα (τὰ γράμματα λέγω) εἰς ἀριθμοὺς συλλογίσεται, ἐνῆρσει τρισχιλίους ἑννακοσίους ἑννεήκοντα ἑννέα τοὺς πάντας, οἷς προστιθεμένης τῆς ἑξακισχιλίας μονάδος οἱ πάντες συλλογισθήσονται ἑννακισχιλιοὶ ἑννακόσιοι ἑννεήκοντα ἑννέα ἀριθμοί, μεθ' οἷς 20 οὐδὲν παρὰ τὴν μονάδα λείπεται. ὅθεν τὴν αὐτὴν ἐπέχει γραμ-

2 πωλῶν V. 5 Διόνυσος apud Euseb. Praepar. evang. 3. 7 νομίων Eusebius, πολυαστέρον ἠριοεύων Iacobi A. P. 3 p. 949. 10 ἔσχε P. δὲ om P. 14 παράδειγμα μιμήματος Nokkiius. 18 τῆς ἑξακ.] ἑξακισχιλιάκις τῆς idem. διμονάδος V. οἱ feci ex codicum εἰ.

constans ac permanens. refertur autem monas ad Apollinem, id est ad unum solem, qui Apollo vocatur propterea quod remotus est a multitudine; atque Romani eum solem velut solum vocant.

4. Multis nominibus appellatur sol: Helios, Horus, Osiris, rex, Iovis filius, Apollo, temporum tempestatumque arbiter, ventorumque et pluviarum, aurorae et noctis multis stellis distinctae habenas tenens.

5. Pythagoras monadem Hyperionida vocat, quoniam omnibus praestat natura sua, ut etiam sol, qui sensu percipitur, quod supra ea quae sunt essentia sua eminent, Hyperionides dictus est. refertur autem sol ad monadem, tanquam istius imago, ut qui non ipse sit monas, sed tamen et ipse inexhaustus: exhauriri enim possunt quae composita sunt. monas autem simplex atque mascula est, quoniam est fecundissima, et eorum qui ipsam sequuntur numerorum causa. differt autem monas ab uno, ut forma primigenia differt ab imagine et ab imitatione exemplum. quod quomodo sit, facile est ad intelligendum: si quis enim viginti quattuor elementa (litteras dico) in numeros computabit, ter in ille nongentos nonaginta novem universos esse reperiet, quibus monade sexies millies addita omnes computati erunt novies mille nongentae novem monades erunt, post quas nihil praeter monadem reliquum erit. quocirca eandem tenet scripturam myrias atque monas, utpote

μὴν ἢ μυριάς τῇ μονάδι, ὡς ἀρχῆς αὐτῆς ἕμια καὶ πλείους οὖσας τῶν ἄσωμάτων οὐσιῶν, ὧν εἰσὶ παραδείγματα οἱ ἀριθμοί. Ὁρφεὺς δὲ τὸν ἕνα ἀριθμὸν ἀγνεία καλεῖ, τουτέστιν ἀμερῆ· οὐδὲν γὰρ τῶν μερῶν τοῦ ἀριθμοῦ περὶ αὐτόν, οὐχ ἡμιόλιον, οὐχ ἐπίτριτον, τέλειος ἐπεὶ ὅλος. διαφέρει δὲ μονὰς ἐνὸς ἢ διαφέρει ἀρχέτυπον 5 εἰκόνας· παραδείγμα μὲν γὰρ ἢ μονάς, μίμημα δὲ μονάδος ἐν. τοσαῦτα μὲν περὶ τῆς μιᾶς, ἦν, ὡς ἔφην, πρώτην τὸ πλήθος καλεῖ, ἦν κατ' αἰσθησιν ἡλίω ἀνέθεντο, ταμία μὲν τοῦ παντὸς αἰσθητοῦ φωτός, δι' οὗ θερμαίνει τε ἕμια καὶ ἥρέμα ξηραίνει τὰ σώματα, ἐνὶ τῶν πλανήτων καθ' Ἑλλήνας, κἂν εἰ Ζωροά-10 στρης αὐτὸν πρὸ τῶν ἀπλανῶν τάττη.

- p. 17 6. τὴν δὲ δευτέραν ἡμέραν τῇ σελήνῃ φαίνονται οἱ φυσικολοὶ ἀναγράφοντες, ὑγραינוύση τε ἕμια καὶ μετρίως θερμοινούση, τουτέστι τῇ τῆς ὕλης ἐφόρῳ. ὅθεν καὶ Ἄρτεμις λέγεται, ἀπὸ τοῦ ἀρτίου καὶ ὕλικου ἀριθμοῦ· [τὸ γὰρ ἄρτιον μέσον ὃν διασπᾶται, 15 διαιρουμένον τοῦ ἐνός, μόνος δὲ ἀδιαίρετος ὁ περιττός. ὁ μὲν γὰρ ἄρτην ἀριθμὸς τετραγώνος, ἀγῆ καὶ πῶς, ἐξ ἰσότητος πλευρῶν συνεστῶς, ὁ δὲ θῆλυς ἑτερομήκης, νύκτα καὶ σκότον ἔχων διὰ τὴν ἀνισότητα. ὁ δὲ ἑτερομήκης τὴν μὲν ἐλάττονα πλευρὰν ἐλάττονα ἔχει ἐνὶ, τὴν δὲ μεῖζω περιττοτέραν ἐνὶ. ὥστε ὁ δύο 20 ἀριθμὸς οὐ καθαρὸς; πρῶτον μὲν ὅτι κενὸς ἐστὶ καὶ οὐ ναστός, τὸ δὲ μὴ πλήρης οὐ καθαρὸν. ἀρχὴ δὲ ἀπειρίας καὶ ἀνισότητος,

12 τῇ om P.

15 ὃν διασπᾶται] διασπᾶται οὐ Nokkios.

quae initium simul et finis est essentialium corpore carentium, quarum sunt exempla numeri. Orpheus autem unum numerum ἀγνεία (hoc est membrorum expertem) vocat, id est eum qui in partes dividi non potest: nulla enim numeri partitio in eum cadit, neque sesquialtera neque sesquitertia, quoniam totus est perfectus. differt autem monas ab uno, ut differt forma primigenia ab imagine: exemplum enim monas est, imitatio autem monadis unum. haec quidem de uno die, quem, uti dixi, primum vulgus vocat, quem secundum sensum soli dicabant, distributori omnis lucis in sensus cadentis, qua calefacit simul et facile arefacit corpora, unī planetarum ex Graecorum sententia, quanquam Zoroaster eum ante fixas stellas collocat.

6. Secundum diem lunae attribuere physicos cognitum est, madefacienti simul et modice calefacienti, id est praesidi materiae. quocirca etiam Ἄρτεμις vocatur, a numero pari (qui ἄρτιος Graece dicitur) et materiali: par enim medium divellitur, utpote cum unum (non) dividatur; solus autem impar numerus dividi non potest. masculus enim numerus quadratus, splendor et lux, laterum aequalitate constans; femineus vero altera parte longior, noctem habens et tenebras propter inaequalitatem: longioris autem altera parte numeri minus latus minus est uno, maius vero maius uno. itaque secundarius numerus non purus est, primum quidem, quoniam vacuus est neque impletus: atqui quod non plenum, id impurum. principium autem in-

ἀπειρίως μὲν διὰ τὴν ὕλην, ἀνισότητος δὲ διὰ τοὺς ἑτερομήκεις ὄθεν οἱ παλαιοὶ ὡς ὕλην καὶ ἑτερότητα τὴν δυνάδα παραλαμβάνουσι. καὶ τόλμαν δέ] οἱ περὶ Φερεκύδην ἐκάλεσαν τὴν δυνάδα, [καὶ ὁρμὴν καὶ δόξαν καλοῦσιν, ὅτι τὸ ἀληθές καὶ ψευδές ἐν 5 δόξῃ ἐστί. πυνσόβητος γὰρ ἡ ὕλη καὶ ἄστυτος καὶ πολυμετάβολος, κακοπαθής τε καὶ πόνων ἑπομονητικὴ, κατὰ φύσιν τὸ μεριστὸν καὶ διεστῶς ἔχουσα. ὁ γὰρ ἄξων μέσος, διὰ παντὸς ἦκων τοῦ οὐρανοῦ, πρῶτος τὴν εἰς δύο τομὴν καὶ ἀπὸ τοῦ ἐνδὸς ἀπόστασιν ἀποφαίνει, αἴτιος δὲ τῆς πάσης τοῦ αἰσθητοῦ κινήσεως, 10 καὶ πάντῃ τῶν νοητῶν κεχωρισμένος. ταῦθ' οὕτως ἔχοντα ὁ Νουμῆς ἐφῶν Ῥωμαίοις τὸν δυνικὸν ἀριθμὸν ἀπηγόρευσεν ἐν ταῖς ἐορταῖς· οὐδὲ γὰρ ἀριθμοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι, ὡς περὶ τεσσάρων p. 18 καὶ τριῶν, οὕτω καὶ πρὸ δύο λέγοντες, ὡς καὶ Ἀθηναῖοι τὸ πρὶν τὴν δευτέραν ἐξήρουν τοῦ Βοηδρομιῶνος, ὡς Πλούταρχος ἐν Συμ-

15 ποσίῳ φησί.]
 7. [τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν ἀνέθεντο Πυρόεντι (Ἄρης δ' ἂν εἴη οὗτος παρ' Ἑλλησι), τουτέστι τῷ ἀερίῳ καὶ γονίμῳ πυρὶ, ὅπερ ἔξάπτει τὴν τοῦ παντὸς αἰσθητοῦ φύσιν καὶ ἀργεῖν οὐκ ἔψ, ξηραῖνον ἄμα καὶ ροιζήδον θερμαῖνον. Ἦρας δὲ παῖδά φασὶ τὸν Ἄραα, 20 τουτέστιν ἐκ τοῦ ἀερώδους τὸ διείδες καὶ λεπτομερές πῦρ· ὄθεν οἱ

4 ὁρμὴν] τομὴν BP. ἀποκαλοῦσιν BP. ἀψευδές P.
 9 ἀποφαίνει Hasius. 18 τρίτων apud S. 14 Sympos. pro-
 blem. 9 6. p. 1063 Wyt. 16 τὴν — Ἑλλησι] τὴν τρίτην τοῦ
 ἄρει P. 18 ἐξάγει Hasius 19 ἐπθερμαῖνον P. 20 ἀερώ-
 δους] ἄρεος P, omissis τὸ διείδες καὶ

finittatis atque inaequalitatis, infinitatis propter materiam, inaequalitatis vero propter numeros altera parte longiores. quapropter veteres dyadem in materiam ac diversitatem accipiunt. et audaciam etiam Pherecydes nuncupavit dyadem, et impetum atque opinionem nominant, quoniam verum et falsum in opinione est. omnibus enim cedit materia et instabilis est atque in multas formas mutabilis, et malorum tolerans laborumque perpetiens, habens natura id quod dividi potest ac distat. axis enim medius, per totum caelum pertinens, primus in duas partes divisionem et ab uno distantiam prodit, omnemque eorum quae in sensus cadunt efficit motum, et ab iis quae mente percipiuntur omnino alienus est. haec ita se habere cum Numa reperisset, secundarii numeri usum in foriis interdixit; neque enim numerant Romani, ut, quemadmodum dicunt ante quartum et tertium, ita etiam ante secundum dicant; ut Athenienses quoque olim secundum ex Boëdromione mense eximebant, ut Plutarchus in Convivio tradit.

7. Tertium diem dicabant Pyroenti (Ἄρης hic Graecis fuerit), id est igni aërio et fetifico, qui accendit omnium rerum in sensus cadentium naturam, nec sinit esse inefficaces, arefaciens simul et magno cum impetu calefaciens. Junonis autem filiam dicunt Martem, id est ignem perspi-

μωδικοὶ ζευγνύουσι τὴν Ἀφροδίτην ποτὲ μὲν Ἐφρασίω τῷ χθονίῳ πυρὶ, ποτὲ δὲ Ἄρει τῷ ἀερίῳ· διὰ γὰρ τούτων τὸ πῦρ αἰσθητὸν ζωογονεῖται, ὡς εἴρηται. μεγίστη δὲ ἡ τῆς τριάδος καὶ κατ' αἰσθησιν δύναμις· ὁ γὰρ κατ' αὐτὴν ἀριθμὸς τοῖς γεννητοῖς ἐπιδίδωκε γένεσιν αὐξήσιν τροφήν. καὶ οὐχ ἄπλῶς εἴρηται “τριχθὰ δὲ πάντα 5 δέδασται,” τριῶν ὄντων καὶ αὐτῶν τῶν οὐρανίων σωμάτων, τοῦ τε αἰθερώδους ἀστρώδους τε καὶ λιθώδους. καὶ τῶν περιττῶν ἀριθμῶν ἀρχὴ ἡ τριάς, ὅθεν καὶ ἰδικὸς ἀριθμὸς ὁ τρία καλεῖται, p. 19 μερισμὸν ἢ διαιρέσιν οὐκ ἐπιδεγόμενος· ὅτι πάντων ἕρχει τῶν ἀριθμῶν ἡ τριάς ὡς ἀρχὴ τυγχάνουσα τῶν περιττῶν πάντων, πλη- 10 ρόντων καὶ μηδέποτε λειπομένων. καὶ τρεῖς πρῶται κατ' Ὀρφέα ἐξεβλάστησαν ἀρχαί, πῦρ καὶ γῆ καὶ οὐρανός. θεῶν δὲ τῶν ἐν γενέσει τρία γένη, οὐράνιον ἐπίγειον καὶ τὸ μεταξὺ τούτων. τρία δὲ καὶ τῆς ψυχῆς τὰ κυριώτατα, λογικὸν θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικόν. τρία δὲ καὶ νοῦ εἶδη Ἀριστοτέλης παραδίδωσι, τὸ ὑλικόν, τὸ καθ' 15 ἕξιν, τὸ θύραθεν· ἕξ ὧν καὶ τρεῖς ἰδέαι, φύσις μάθησις ἕσχησις. καὶ αὐτῆς δὲ τῆς πάντα κινύσης μουσικῆς κατὰ τὸν Θεόφραστον τομαὶ τρεῖς, λήπη ἥδονη ἐνθουσιασμός. ἀλλὰ μὴν καὶ σώματος τρεῖς αἱ κινήσεις, φορὰ νόμος πρὸβασις. τρεῖς δὲ καὶ σφαιρῶν αἱ

2 πᾶν] πνεῦμα BP. 3 ὡς εἴρηται add. P. 7 καὶ τῶν — ἀρχῇ] περιττῶν γὰρ ἀριθμῶν ἀρχὴ πέφικεν εἶναι P. 11 καὶ τρεῖς — 31 τούτων] οὐράνια ἐπίγεια καὶ καταχθόνια P. 13 δὲ add P. 15 τῶν — τῶν — τῶν P. 17 κινώσης P.

cutum ac tenuem ex aërio ortam. quamobrem mythici iungunt Venerem modo Vulcano tanquam igni terrestri, modo Marti velut aërio: ex his enim quicquid in sensus cadit generatur, ut ante dictum est. maxima autem triadis ad sensum quoque est potestas: illius enim numerus rebus genitis tribuit ortam incrementum nutrimentum. neque temere dictum est “tripliciter omnia partita sunt,” cum tria sint ipsorum quoque caelestium corporum genera, aethereum sidereum lapideumque. et imparium numerorum principium trias est, quamobrem etiam proprie numerus vocatur ternarius numerus, utpote qui divisionem vel partitionem non patitur; quoniam omnium numerorum agmen ducit trias, cum principium sit omnium imparium, plenum neque unquam intermittentium. et tria prima secundum Orpheam prodierunt principia, nox et terra et caelum. deorum autem (eorum qui generati sunt) tria genera, caeloste, terrestre, et id quod inter haec medium collocatur. tres etiam animi partes principales, ea quae mentis est particeps, ea quae est animi, atque ea quae voluptate alitur (sive rationalis animosa et concupiscens). tres etiam rationis species Aristoteles tradit, materialem, rationem secundum habitum, extraneam; unde tres etiam ideae, natura disciplina exercitatio. et ipsius omnium moventis musicae secundum Theophrastum distinctiones tres, tristitia voluptas afflatus divinus. enim vero etiam corporis tres motus, latitatio variatio accretio. tres etiam globorum

ουστάσεις, κέντρον διάμετρον περιφερές, τρεῖς δὲ καὶ κινήσεις τῶν ἀστέρων, προποδισμὸς ὑποποδισμὸς ἀκρωνυχία, τρεῖς δὲ σωματίων διαφοραὶ· τὰ μὲν γὰρ ἔστιν ἕλικά, τὰ δὲ ἄερια, τὰ δὲ ἐμπύρια, ὡς ὁ Χαλδαῖος παραδίδωσι. τρία δὲ καὶ ἐκάστων κινή-
 5 ματος σχήματα, πλάτος βύθος μῆκος, τρεῖς δὲ καὶ οἱ τῷ ζῳδιακὸν πλάτος ὀρίζοντες κύκλοι, φερινὸς τροπικός, χειμερινὸς τροπικός, ἰσημερινός, τρία δὲ καὶ τὰ ὑπέργεια κέντρα, ἀνατολή δύσις
 10 εἶποι περὶ τῆς κατ' αἰσθησιν τριάδος· ἡ γὰρ νοητὴ ὑπερβέβληκε τὴν παροῦσαν ἕξτασιν. ἴσμεν γὰρ ὅτι ἡ τριάς τὴν τῶν θεῶν πρόδοον ἐκίνησε καὶ στάσιν αὐτοῖς τὴν αἰώνιον ἀπειράδατον ἐν τῷ π. 20 αὐτῷ εἶδει, ὡς φησὶν ὁ Πυθαγόρειος Ὁκελλος ἐρήμασι τούτοις·
 “ ἡ τριάς πρώτη συνέστησεν ἀρχὴν μεσότητα καὶ τελευτήν.” ἡ γὰρ
 15 περιττὴ καὶ περαίνουσα ἰσότης δημιουργός ἐστι κατὰ τὴν τετραγώνον φύσιν· τὸ γὰρ θεῖον τρισὶ τούτοις χαρακτηρίζεται, τῷ ἐφετῶ, τῷ ἰκανῶ, τῷ τελείῳ. ἔτι μὲν καὶ ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης, ἀλλὰ μὲν καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ παραδίδωσιν ὅτι τὸ νοητὸν τρίτην τινα φύσιν ἐν τῷ θείῳ τίθεται· ἔστι γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν ἀκρότατον ὄσσει, τὸ

3 *ἔστιν* add P. 4 *κινήματος*] *σώματος* Roetherus; *κινήματα*,
 idque post *σχήματος*, Nokkius. 8 καὶ ὁ — *ἀρμονικῆς*] haec post
 illa καὶ πολλὰ — *τριάδος* ponunt libri scripti et editi. 9 *λέ-*
γεται συστήναι P. 12 *αἰώνιον* αὐτοῖς P. 13 *ἔδει* S. *κελί-*
λιος V. 17 Phaedr. p. 253. 18 RP. p. 507.

substantiae, centrum diametris peripheria. tres etiam stellarum motus, progressus recessus statio summa (sive vertex). tres corporum varietates: quaedam enim sunt materialia, quaedam aëria, ignea quaedam, ut Chaldaeus tradit. tres praeterea corporis cuiusque dimensiones, latitudo altitudo longitudo. tres etiam signiferam latitudinem (i. e. plagam) terminantes circuli, tropicus aestivus, tropicus brumalis, aequinoctialis. tres etiam cardines caelestes, ortus occasus merides. et multa (praeterea) aliquis dixerit de triade, quoad in sensus cadit: universus etiam mundus tribus viribus contineri dicitur, arithmetica geometrica harmonica: ea enim quae mente percipitur (intelligibilis), transcendit hanc quæstionem. scimus enim triadem divinarum rerum proventum movisse, et stationem iis aeternam effecisse in ipsarum sede, ut ait Ocellus Pythagoreus verbis his: “trias prima constituit initium, medium et finem.” impar enim et definiens aequalitas creatrix est, secundum naturam quadratam: divinum enim his tribus insigne est; eo quod summo studio appetimus atque exoptamus, eo quod sufficit, eo quod perfectum est. praeterea etiam Socrates in Phaedro et vero etiam in Republica docet rationale (s. id quod rationis particeps est) tertiam quandam naturam in divino constituere: est enim eius pars suprema essentia, media vita, extrema vero ratio: sed dicat fortasse quispiam: quænam communis est inter sensi-

δὲ μέσον ζῆν, τὸ δὲ ἔσχατον νοῦς. ἀλλ' ἴσως ἔρει τις "ποία κοι-
νωνία τοῖς αἰσθητοῖς πρὸς τὴν νοητὴν τριάδα;" ἰστέον τοίνυν ὅτι
τρῆς τριάδας ὁ Τίμαιος παραδίδωσι, καὶ μέρους ὁ Πρόκλος ἐν
'Υποτυπώσει τῆς Πλάτωνος φιλοσοφίας φύσκων ὅτι ἡ τῶν νοητῶν
ἀκρότης τριάς οὕσα νοητὴ καὶ μονάς ἐστιν· ἐνὰς γὰρ τυγγάνειν⁵
δύναται ἐν ἑαυτῇ, τὴν πσιῶν δυνάμεων αἰτίαν ἔχουσα καὶ οὐσίαν,
ὡς φησιν ὁ Παρμενίδης. πάντα γὰρ τὰ νοητὰ ἐν τῇ τριάδι περιέ-
χεται, καὶ πᾶς ὁ θεὸς ἀριθμὸς ἐν τῇ τάξει τυτῆ προελήλυθεν,
ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Χαλδαῖος ἐν τοῖς λογίοις

"τῆσδε γὰρ ἐν τριάδος κόλποισιν ἐπύρχεθ' ἕπαντὰ"

10

καὶ πάλιν

"τῆσδε γὰρ ἐκ τριάδος πᾶν πνεῦμα πατὴρ ἐκέρυσε."

διὰ τοῦτο οἱ Πυθαγόρειοι τριάδα μὲν ἐν ἀριθμοῖς, ἐν δὲ σχήμασι
τὸ ὀρθογώνιον τρίγωνον ὑποτίθενται στοιχείον τῆς τῶν ὄλων γενέ-
p. 21 σεως. ἐν μὲν ὄν μέτρον ἐστί, καθ' ὃ συνέστη ὁ ἀσώματος καὶ 15
νοητὸς κόσμος· δεύτερον δὲ μέτρον, καθ' ὃ ἐπάγη ὁ αἰσθητὸς
οὐρανός, πέμπτην λαχὼν καὶ θειοτέραν οὐσίαν, ἄτρεπτον καὶ ἀμε-
τάβολον· τρίτον δέ, καθ' ὃ ἐδημιουργήθη τὰ ὑπὸ σελήνην, ἐκ
τῶν τεσσάρων δυνάμεων γένεσιν καὶ φθορὰν ἐπιδηχόμενα.]

8. [τὴν δὲ τετάρτην ἡμέραν Στίλβοντι, ἐνὶ τῶν πλανήτων²⁰
κατ' Αἰγυπτίους οὕτω καλουμένῳ, ἀνέθεντο, ὃς ἔξ ἴσου ποτὲ μὲν
ὕγραίνει ποτὲ δὲ ξηραίνει, πνευματούμενος ὑπὸ τῆς περὶ τὸν ἥλιον

7 Plat. Parmen. p. 145.

20 Στίλβοντι — καλουμένῳ] τῆ ἐρημῆ
BP, omissis mox Ἐρημῶ — βοδύονται.

bilia (s. ea quae in sensus cadunt) ac triadem intelligibilem (s. quae
intellectu percipiuntur)? tenendum igitur tres triades a Timaeo tradi, quod
testatur etiam Proclus in descriptione philosophiae Platonicae, dicens
summitatem (s. apicem) rerum intelligibilium (quae trias est intelligibilis)
etiam monadem esse: monas enim in se ipsa esse potest, utpote quae
omnium virium causam in se habet et substantiam, ut ait Parmenides.
omnia enim intelligibilia in triade continentur, et unusquisque divinus
numerus hoc ordine prodiit, ut ipse quoque Chaldaeus in oraculis "in huius
enim triadis gremio omnia esse coeperunt." et iterum "ex hac enim triade
omnem spiritum pater miscuit." propterea Pythagorei triadem in nume-
ris, in figuris autem triangulum rectangulum ponunt elementum genera-
tionis universi. unus igitur modus est, secundum quem exstitit incorpo-
reus et intelligibilis mundus; secundus modus, secundum quem constitutum
est sensibile caelum, quintam sortitum eamque diviniorem naturam, immo-
bilem atque immutabilem; tertius autem, secundum quem creata sunt ea
quae sub luna sunt, quae ex quattuor viribus ortum et interitum assumunt.

8. Quartum diem Stilboni (uni planetarum, qui secundum Aegyptios
ita vocatur) attribuebant, qui pariter modo madefacit modo arefacit, cum
praecipiti motu circum solem inflammetur: Mercurii autem stellam hanc

ἔξουκνησίας· Ἐρμοῦ δὲ τοῦτον Ἕλληνες εἶναι βούλονται. αὐτῷ
 τοίνυν τὴν τετράδα οἱ φιλοσοφοῦντες ἀνέδεικτο ὡς ἐφόρων τῶν μι-
 γάδων ψυχῶν· τὰ γὰρ τῆς ψυχῆς στηρίγματα τέσσαρά ἐστι, νοῦς
 ἐπιστήμη δόξα αἴσθησις. ψυχὴ γὰρ ἀνθρώπου, φησὶν ὁ Πυθαγό-
 5 ρας, ἔστι τετράγωνον ὀρθογώνιον. Ἀρχύτας δὲ τῆς ψυχῆς τὸν
 ὕρον οὐκ ἐν τετραγώνῳ ἀλλ' ἐν κύκλῳ ἀποδίδωσι, “διὰ τοῦτο ψυχὰ
 τὸ αὐτὸ κινῶν, ἀνάγκα δὲ τὸ πρῶτον κινῶν, κύκλος δὲ τοῦτο ἢ
 σφαῖρα.” καὶ οὕτω μὲν ἐπὶ τοῦ νοητοῦ. οὐδὲν δὲ ἕττον κατὰ τοῦ p. 22
 αἰσθητοῦ ἔστι συνιδεῖν ἐν ταῖς τῶν ζῶων γενέσεσι· πρῶτον μὲν
 10 γὰρ ἐστὶ σπέρματος καταβολή, δεύτερον δὲ ἢ εἰς τὰ γένη διαμονή,
 τρίτον αὔξησης καὶ τέταρτον τελείωσις. ἀλλὰ μὴν τέσσαρες τε
 ἡλίου τροπαί, καθ' ἧς τὰ ὄντα συντηρεῖται, ἰσημερία δύο, θερινὴ
 καὶ χειμερινὴ τροπή, τέσσαρες δὲ καὶ αὐτῆς τῆς σελήνης αἱ πρῶ-
 ται φάσεις ὡσπερ ῥίξαι καὶ ἀρχαί, σύνοδος, πανσελήνος, διχότο-
 15 μοι δύο, ἐκάστης φάσεως ἀλλοιούσης τὴν ἐνέργειαν· ἀπὸ μὲν γὰρ
 συνόδου ἕως διχοτόμου ὑγραίνει, ἀπὸ δὲ ταύτης ἕως πανσελήνου
 θερμαίνει, ἀπὸ δὲ ταύτης ἕως τῆς δευτέρας διχοτόμου ξηραίνει,
 ἐκ δὲ ταύτης ἕως ἐπὶ σύνοδον ψύχει. ἐνθεν οἴμμι τοὺς περὶ γεωρ-
 γίαν ἔχοντας ἀσφαλῶς σπείρειν μὲν καὶ φυτεύειν περὶ συνόδους ἢ
 20 πανσελήνους, οἷα δὴ ἐν ὑγροτέρῳ τετρακῦντα τῷ ἄερι καὶ πρὸς
 γένεσιν ἄλλων κεκμημένῳ· περὶ δὲ τὰς διχοτόμους ὕλην τε, ἀση

4 ὡς πυθαγόρας ἔφη P. 5 εὐθιγώνιον V. 10 nonne δια-
 νομή? 14 φάσεις et mox 15 φάσεως BP. 17 ἀπό] ἐκ RP.
 18 ἐκ — ψύχει om. BP.

Graeci esse censent. ei igitur tetradem philosophi dicebant, tanquam
 praesidi mixtorum animorum: animi enim elementa quattuor sunt, ratio
 intelligentia opinio sensus. animus enim humanus, ut ait Pythagoras, est
 quadratum rectangulum. Archytas autem animum non quadrato termina-
 tum docet, sed circulo: “hanc ob causam animus est id quod se ipsum
 movet; necesse est autem ut sit id quod primum movet: circulus autem
 hoc vel globus.” et ita quidem in intelligibilibus. nihil autem minus in
 sensibilibus quoque idem videre licet in animantium generationibus: pri-
 mum enim est seminis injectio, secundum in genera transitio, tertium in-
 crementum, et quartum perfectio. enim vero quattuor sunt solis conver-
 siones, quibus ea quae sunt conservantur, aequinoctia duo, solstitium
 aestivum atque hibernum. quattuor etiam ipsius lunae apparitiones prio-
 res quasi radices et principia, interlunium, plenilunium, duo dichotomi,
 cum unaquaeque apparitio aliam habeat efficientiam: ab interlunio enim
 usque ad dichotomon madefacit; inde ad plenilunium usque calefacit;
 hinc usque ad posteriorem dichotomon arefacit; ab hoc inde usque ad
 interlunium frigus efficit. quapropter eos qui in agricultura versantur,
 secare arbitror serere ac plantare circa interlunia aut plenilunia, utpote
 aëre tunc humidio et ad generationem aliorum commoto; circa dichotomos
 autem materiem ad fabricam caedunt et fructus ad servandum col-

ἐργάσιμος, κέπτοισι, καὶ τοὺς πρὸς ἀπόθεσιν καρποὺς συγκομι-
 ζουσιν, οἷα δὴ ἐν ξηροτέρῃ τῇ ὥρᾳ, καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τῶν αἰσθη-
 τῶν καὶ νοητῶν, περὶ δὲ τῶν κατ' ἀριθμὸν ἀξιώματος ὁ τέσσαρα
 ἀριθμὸς τετραγώνος ἐστὶ· μόνος γὰρ ἰσάκις ἴσος ἰσομερῆς ἐκ τῶν
 αὐτῶν καὶ συνδέσει καὶ δυνάμει πέφυκε γεννᾶσθαι, σύνθεσιν μὲν 8
 οὖν ἐκ δυοῖν καὶ δυοῖν, δύναμιν δὲ ἐκ τοῦ δις δύο, πάγκαλόν τι
 συμφωνίας εἶδος ἐπιδεικνύμενος, ὃ μηδενὶ τῶν ἄλλων ἀριθμῶν
 p. 23 συμβέβηκεν, ὅθεν καὶ ἀποτελεσματικὸς καλεῖται· εἰ γὰρ ἀπὸ μονά-
 δος μέχρι τετραδὸς ἐξῆς συντεθεῖεν ἀριθμοί, δεκάδα ἀπατελοῦσιν.

9. [τὴν δὲ πέμπτην Φαέθοντι, τῷ πάντων πλανήτων 10
 ἐκκρατοτάτῳ, Ἄια δὲ αὐτὸν Ἕλληνας ζωογόνον θεολογοῦσιν· ὅθεν
 καὶ ἐν Κρήτῃ τεχθῆναι μυθικῶς αὐτὸν βούλονται, ἐν ἧ Ἰανασί-
 μιον οὐδὲν φέρεται, ἀλλ' οὐδὲ λόκος ἢ γλαυξ εὐρίσκειται, ὡς γησιν
 Ἀντίγονος, καὶ οὐράνιος δὲ καλεῖται κατὰ τὴν ἐν πεντάδι κυκλο-
 φορικῇ οὐσίᾳ, ἐξ ἧς φασὶν ἀποτελεσθῆναι τὸν οὐρανὸν κατὰ τὸν 15
 Ἀριστοτέλην, ἡ γὰρ πεντάς, παραλαβοῦσα τὴν τετραδά ὕλης λόγον
 ἔχουσαν τρόπον τινὰ καὶ ὑπακείμενον τοῖς ἐξ αὐτῆς φνομένοις,
 ηὔξησέ τε αὐτὴν καὶ προήγαγεν ἐπὶ τὴν ἀπὸ τῆς αὐξήσεως αἰώνιον
 ἀνακύκλῃσιν· μεθόριον γὰρ τῆς δεκάδος καὶ ὡς ἂν εἰδωλὸν ἐστὶ
 τῆς κοινῆς τελειότητος ἢ πεντάς, καὶ πλανώμενοι πλὴν ἡλίου καὶ 20
 σελήνης πέντε, καὶ κύκλοι ἐν σφαίρᾳ πέντε, καὶ ζῶναι πέντε, τῆς

3 τέσσαρα] libri τέταρτος 4 τετραγώνιος apud S. 14 Anti-
 gonus Caryst. H. M. 10 p. 18 Beckmann. ἐν πεντάδι om P,
 15 ἐξ ἧς — p. 23 8 θεουργοί om P.

figunt, utpote tempestate aridioro. et haec quidem in sensibilibus et
 intelligibilibus observantur. ad potestatem autem numeri quod attinet,
 numerus quaternarius quadratus est: solus enim natura ita comparatus
 est ut aequaliter aequalis aequalibus partibus ex iisdem et additione et
 multiplicatione nascatur, additionem igitur ex duobus et duobus, multi-
 plicationem autem ex bis duobus, pulcherrimam consonantiae speciem
 exhibens, quae ceterorum numerorum nulli contigit; quamobrem etiam
 perfectior nuncupatur: si enim a monade usque ad tetradem deinceps
 computentur numeri, decadem efficiunt.

9. Quintum Phaëthonti, omnium planetarum optime temperato: Id-
 vem eum Graeci fetificum esse secundum theologiam docent. hanc ob
 causam etiam in Creta natum fabulantur, in qua nihil mortiferum crescit,
 neque lupus neve noctua reperitur, ut ait Antigonus. et caelestis vocat-
 ur secundum naturam orbicularem, quae in pentade est, unde effectum
 caelum ferunt auctore Aristotele. pentas enim assumpta tetrade, mate-
 riae rationem habente, modo et ratione eorum quae ex illa nascuntur,
 auxit eam et produxit ad infinitam auctione circulationem: confinium enim
 (s. medietas) decadis et quasi simulacrum communis perfectionis pentas
 est. et planetas praeter solem et lunam quinque sunt, et circuli in sphaera

δὲ αἰσθήσεως λέγεται δημιουργὸς παρὰ φιλοσόφους ὁ Ζεὺς, καὶ
 εἰκὸς ἦν [ἐν] αὐτῷ τὴν πεντάδα κατὰ φύσιν ἰσπερ ἀνατεθῆναι·
 συγγενὴς γὰρ ἡ πεντάς τῇ αἰσθήσει, ἥτις πενταχῶς τέμνεται. καὶ p. 24
 τούτου χάριν ὁ Πυθαγόρας εἰμαρμένην τὸν πέντε ἀριθμὸν ἀνακεῖ-
 5 σθαί φησιν, ἐπεὶ τῶν αἰσθητῶν κατάρχειν τὴν εἰμαρμένην λόγος.
 ταύτῃ τὰς ἀποκαθισταμένους ψυχὰς ὑπερβαίνειν τὴν εἰμαρμένην
 φησὶ τὸ λόγιον·

“ὃδ γὰρ ὑφ’ εἰμαρτῆν ἀγέλην πίπτουσι θεουργοί.]

10. [τὴν δὲ ἕκτην ἀναφέρουσι Φωσφῶρ, φερμαίνοντι
 10 ἄμα καὶ γονίμως ὑγραίνοντι· οὗτος δὲ ἂν εἴη ὁ Ἀφροδίτης, ὁ καὶ
 Ἑσπερος, ὡς Ἕλλησι δοκεῖ. Ἀφροδίτην δὲ ἂν τις εἴποι τὴν τοῦ
 πατρὸς αἰσθητοῦ φύσιν, τουτέστι τὴν πρωτογενῆ ὕλην, ἣν καὶ
 Ἀστερίαν καὶ Οὐρανίαν καλεῖ τὰ λόγια. ὁ γὰρ ἕξ ἀριθμὸς γεννη-
 τικώτατός ἐστιν ὡς ἀρτιπέρυτος, μετέγων καὶ τῆς δραστηκῆς
 15 οὐσίας κατὰ τὸν περιττὸν καὶ τῆς ὕλικῆς κατὰ τὸν ἄρτιον. ὅθεν
 καὶ οἱ ἀρχαῖοι γάμον καὶ ἁρμονίαν αὐτὸν ἐκάλεσαν· τῶν γὰρ ἀπὸ
 μονάδος μόνος τελειός ἐστι τοῖς ἐαυτοῦ μέρεσι, συμπληρούμενος ἐκ
 τῶν αὐτῶν, ἡμίσεος μὲν τριάδος, τρίτου δὲ δυάδας, ἕκτου δὲ
 μονάδος. καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἄρρηγ τε καὶ θήλυς εἶναι πέφυκεν, ὡς
 20 καὶ αὐτῇ Ἀφροδίτῃ τὴν τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος ἔχουσα φύσιν,
 καὶ διὰ τοῦτο παρὰ τοῖς θεολόγοις ἄρρενὸς θήλυς καλουμένη, καὶ p. 25

10 ἄμα — Ἀφροδίτης om BP. 16 καὶ αὐτο οἱ om P. 18 ἕκτου
 δὲ μονάδος om P. 19 ὡς καὶ αὐτῇ] καὶ γὰρ ἡ BP. 20 τοῦ
 post καὶ, om li. 21 καὶ διὰ — θεολόγοις om BP καλεῖται BP

quinque, itemque zosae quique. sensus autem effector apud philosophos
 Iuppiter dicitur, et consentaneum erat ut ei pentas secundum naturam
 quasi consecraretur: cognata enim pentas sensui, qui in quinque partes
 dividitur. cuius rei causa Pythagoras necessitati numerum quinarium
 sacrum esse dicit, quandoquidem rebus sensibilibus praeesse necessitas
 fertur. itaque ab animis in integrum restitutis superari necessitatem dicit
 oraculum: "non enim sub gregem necessitati subiectum cadunt ii qui di-
 vine agunt."

10. Sextum Phosphoro dicant, calefacienti simul et modo fetifero
 madefacienti: fuerit autem haec Veneris stella, quae etiam Hesperus, ut
 Graecis videtur. Venerem autem omnium rerum sensibilibus naturam
 dixeris, hoc est primigeniam materiam, quam etiam Asteriam et Uraniam
 nominant oracula. senarius enim numerus maxime fetificus est, ut qui
 pariter est impar, particeps et efficacia naturae secundum impari
 et materialis secundum parem. quocirca etiam coniugium et harmoniam eum
 vocabant veteres: eorum enim qui inde a monade sunt numerorum solus
 unus ipse partibus perfectus est, utpote qui ex iisdem completur, parte
 dimidia triade, parte tertia dyade, parte autem sexta monade. et simpli-
 citer ut dicam, et mascula et feminea natura est, ut ipsa quoque Venus,
 ut quae maris simul et feminae habet naturam, qua de causa apud theo-

ἄλλος φησὶν "ὁ ἕξ ἀριθμὸς ψυχογονικός ἐστιν ἀπὸ ἑξάδος ἐπιπα-
δούμενος τῇ τοῦ παντὸς σφαίρα, καὶ τὰ ἐναντία δὲ κατακεράννου-
σιν, εἰς δμόνοιαν καὶ φιλίαν ἄγει, ἔπειτα δὲ ὑγείαν μὲν ἐμποιοῦν
τοῖς σώμασι, συμφωνίαν δὲ ἐν λόρῳ καὶ μουσικῇ καὶ ἀρετῇ ἐν
ψυχῇ καὶ ἐν πόλει εὐθηνίαν ἐν τε τῷ παντὶ πρόνοιον. ὅθεν καὶ ὁ
Ὀρφεὺς περὶ ἑξάδος ταῦτά φησι·

"Ἰαδοὶ κύνδιμ' ἀριθμὲ, πάτερ μακάρων, πάτερ ἀνδρῶν."]

11. τὴν ἑβδόμην ἡμέραν Αἰγύπτιοι μὲν καὶ Χαλδαῖοι
προσφωνοῦσι Φαίνοντι, οὕτω κατ' αὐτοὺς προσαιγορευομένων ἄστρι
τῷ πάντων ἀνωτάτῳ, ψύχοντι ἄκρως καὶ προσεχῶς ξηραίνοντι. 10
p. 26 Κρόνον δὲ αὐτὸν Ἕλλησιν ἕθος καλεῖν κατὰ μὲν θεολογίαν οἷα
διακορῆ νοῦν, κατὰ δὲ ἐτυμολογίαν οἰονεὶ πλήρη καὶ μεστὸν ἐτῶν
ἀντὶ τοῦ μακράιωνα. οἱ γὰρ μὴν Πυθαγόρειοι τῷ ἡγεμόνι τοῦ
παντὸς τὴν ἑβδόμην ἀνατίθενται, τουτέστι τῷ ἐνὶ· καὶ μάρτυς
Ὀρφεὺς λέγων οὕτως·

15

ἑβδόμη, ἣν ἐφιλήσεν ἄναξ ἐκάεργος Ἀπόλλων.

Ἀπόλλωνα δὲ μουσικῶς τὸν ἕνα λέγεσθαι προειρήκαμεν διὰ τὸ
ἄνωθεν εἶναι τῶν πολλῶν, τουτέστι μόνον. ὁρθῶς οὖν ἀμήτορα
τὸν ἐπὶ ἀριθμὸν ὁ Φιλύλαος προσηγόρευσε· μόνος γὰρ οὔτε γεν-
νῶν οὔτε γεννώσθαι πέφυκε. τὸ δὲ μήτε γεννῶν μήτε γεννώμενον 20
ἀκίνητον· ἐν καθήσει γὰρ ἡ γέννησις, ἐπειδὴ καὶ τὸ γεννῶν καὶ τὸ

1 ἄλλως P. ἐπιτελουμένης τῆς τοῦ παντὸς σφαίρας Nokkius.
3 φιλίαν καὶ ὁμόνοιαν P. 12 διακορῆν, omisso νοῦν, B.
17 προειρήκαμεν] supra 2 3.

logos masculina simul et feminea appellatur. et alius quidam dicit "senari-
us numerus animorum progenerans est, quandoquidem ab hexade uni-
versi sphaera perficitur, idemque contraria permiscet, ad concordiam et
amicitiam ducit, deinde vero sanitatem efficit in corporibus et consonan-
tiam in lyra et musica et virtutem in animo, et in civitate felicitatem, in
universo autem providentiam." quapropter Orpheus quoque de hexade
haec dicit "propitius sis gloriose numere, genitor caelestium, genitor mor-
talium."

11. Septimum diem Aegyptii atque Chaldaei addicunt Phaenontí,
stellae quae ita apud eos vocatur omnium summae, quae maximum frigus
affert et continuo arefacit; Κρόνον eum Graeci nominare consueverunt
secundum theologiam, secundum etymologiam vero Διακορῆν (quasi ple-
num et saturum annis) pro longaevo. Pythagorei vero rectori universi
diem septimum attribuant, id est uni, id quod testatur Orpheus dicens
"Septimus, quem dilexit rex longe operans Apollo." Apollinem autem
mystice unum dici ante docuimus, propterea quod est a multitudine remo-
tus, id est solus. recte igitur matris expertem septenarium numerum
Philolaus nuncupavit: solus enim ita natura comparatus est ut neque ge-
neret neque generetur, quod autem neque generat neque generatur, immo-
bile est: motu enim generatio continetur, partim ut generet, partim ut

γεννώμενον οὐκ ἄνευ κινήσεως ἔστι, τὸ μὲν ἴνα γενήσῃ, τὸ δὲ ἴνα γεννηθῆῃ, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ φήτωρ ὁ Ταραντίνος. φησὶ δὲ οὕτως· “ἔστι γὰρ ἡγεμῶν καὶ ἄρχων ἀπάντων εἰς αἶε ὧν θεός, μόνιμος, ἀκίνητος, αὐτὸς ἑαυτῷ ὅμοιος.” οἱ δὲ μαθηματικοὶ πρὸς τὸ μυσθικώτερον ῥέποντες τῷ Κρόνῳ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν προσφωνοῦσιν οἰονεὶ τῷ πατρὶ τῶν ἐμφανῶν θεῶν· ἐπειδὴ γὰρ τῶν πλανωμένων πάντων ὑψηλότερος ὁ τοῦ πατρὸς αὐτοῖς Κρόνου λέγεται ἀστήρ, αὐτῷ δῆθεν τὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἀνέθεντο ὡς ἀνωτάτω πάντων. ἡ τοίνυν ἑβδομάς συνέστηκεν ἐξ ἑνὸς καὶ δυοῖν καὶ τεττάρων, ἔχουσα 10 δύο λόγους ἁρμονικωτάτους, τὸν τε τριπλάσιον καὶ τὸν τετραπλάσιον.] ἔχει δὲ καὶ διαιρέσεις ζυγάδην τρόπον τινὰ συνεστύσας· διαιρεῖται γὰρ πρῶτον εἰς μονάδα καὶ ἑξάδα, ἔπειτα εἰς πεντάδα καὶ δύαδα, καὶ τελευταῖον εἰς τριάδα καὶ τετράδα· μουσικωτάτη δὲ ἡ τούτων τῶν ἀριθμῶν ἀναλογία. διατείνει δὲ αὐτῆς 15 ἡ φύσις καὶ ἐπὶ τὴν ὄρατὴν ἀπάντων οὐσίαν, οὐρανὸν καὶ γῆν. αὐτίκα γοῦν οὐρανὸν φασιν ἐπτὰ διεξῶσθαι κύκλοις, ὧν ὕνοματα τάδε, ἀρκτικός, ἀνταρκτικός, θερινός, χειμερινός, ἰσημερινός, ζωδιακός καὶ προσέτι γαλαξίας. ὁ γὰρ τοιοῦτος ἀριθμὸς θεῖός ἐστιν. ἔθεν τὰ κατὰ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν διὰ τοῦ ἡγεμονικοῦ λόγου ἐπιταχῆ σჩίζεται, πρὸς τε πέντε αἰσθήσεις καὶ τὸ 20 γωνητικὸν ὄργανον καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸ γόνιμον. καὶ τὸ πᾶν δὲ τοῦτο

4 οἱ δὲ — 9 ἑβδομάς] οἱ δὲ μυσθικοὶ τῷ Κρόνῳ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἀνέθεντο, ὡς ἀνωτάτω πάντων. ἡ ἑβδομάς BP. 9 ἔχόντων V. 10 τριπλ.] διπλάσιον V. 15 ἄπασαν P. 17 θερινός add Nokkius.

generetur, ut ipse quoque orator Tarentinus docet, cuius haec verba sunt: “est enim dux et princeps omnium, unus semper cum sit deus permanens, immobilis, sibi ipse par.” mathematici vero, quippe qui ad fabulosiora inclinant, Saturno septimum diem attribuunt tanquam patri manifestorum deorum. cum enim planetis omnibus superior Saturni quam dicunt stella esse feratur, illi videlicet septimum diem consecrabant tanquam omnium summae. hebdomas igitur ex uno et duobus et quattuor constat, habens duas rationes eximie consonas, triplicem et quadruplicem. habet autem etiam divisiones iugatim quodammodo constantes: dividitur enim primum in monadem atque hexadem, deinde in pentadem ac dyadem, denique in triadem atque tetradem; maxime autem musica horum numerorum ratio. pertinet vero etiam eius natura ad eam quae sub oculis cadit omnium rerum naturam, caelum et terram. caelum igitur, ut hoc utar, septem circulis cinctum dicunt, quorum nomina haec septentrionalis, meridionalis, aestivus, hibernus, aequinoctialis, signifer, et praeterea via lactea. eiusmodi enim numerus divinus est. itaque animi nostri vires per rationem, quae principatum tenet, septemplici modo distinguuntur, praeter quinque sensus etiam loquendi instrumentum, et prae omnibus instrumentum procreandi. et universum hoc septem rebus

ἐν ἐπτὰ θεωρεῖται, ἐν σώματι, ἐν διαστάσει, ἐν σχήματι, ἐν μεγέθει, ἐν χρώματι, ἐν κινήσει, ἐν στάσει, καὶ παρὰ ταῦτα οὐδὲν ἕτερον συμβέβηκε τοῖς ὁρωμένοις· τῶν γὰρ αἰσθητῶν τὰ στερεὰ προυπνοεῖται, τῶν δὲ στερεῶν τὰ ἐπίπεδα, τῶν δὲ ἐπιπέδων αἱ ἐπιφάνειαι, τῶν δὲ ἐπιφανειῶν αἱ γραμμαί, τῶν δὲ γραμμῶν αἱ στιγμαί, τῶν δὲ στιγμῶν οἱ ἀριθμοί, οἳ δὴ καὶ τῷ σώματι τυγχάνουσιν. ἐπτὰ δὲ καὶ φωνῶν μεταβολαί, ὄξεϊα, βραεῖα, περισπωμένη, σύμφθογγος, ψιλὴ τε καὶ μακρὰ καὶ βραχεῖα. ἔνθεν καὶ τὰ ἐπτάμηνα βρέφη τελειογονεῖσθαι πέφυκεν, ὡς Ἱπποκράτης λέγει· ἡ γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ ψυχογονικὴ δύναμις τὰ ἐπτάμηνα τέλεια 10
 p. 28 ἀποφαίνει, διότι τελείας περιόδου σφαιρικῆς καὶ ἀριθμῷ τελείῃ καὶ κοσμικῷ τῷ ψυχοκρατητικῷ καὶ ψυχογονικῷ περιέχεται· καὶ γὰρ τὴν ψυχὴν ὁ Τίμαιος ἐξ ἐπτὰ ἀριθμῶν συνέστησε. καὶ κινήσεις δὲ αἱ πᾶσαι μόναι εἰσὶν ἐπτὰ, ἧ τε ἄνω ἧ τε κάτω, ἧ ἐπὶ δεξιᾷ ἧ ἐξώνωμα, ἧ πρόσω, ἧ κατόπιν, ἧ ἐν κύκλῳ, στοιχείων 15
 δὲ τὰ φωνήεντα ἐπτὰ, ἐπειδὴ καὶ ἐξ ἐαυτῶν ἔοικε φωνεῖσθαι καὶ τοῖς ἄλλοις συνταττόμενα φωνὰς ἐνάθρους ἀποτελεῖν· τῶν γὰρ ἡμιφώνων ἀναπληροῖ τὸ ἐνδέον, δλοκλήρους δὲ κατασκευάζει τοὺς φθόγγους, τῶν δὲ ἀφώνων τρέπει τε καὶ μεταβάλλει τὰς φύσεις, ἵνα γένηται τὰ ἄρρητα ῥητά. καὶ τί μακρογοροῦμεν, ὅταν οὐδὲ ἡ 20
 τῶν ὕδατων φύσις ἔξω τῆς δυνάμειος τῆς ἐπτάδος ἀπολλελεῖται; ὁ γοῦν Διονύσιος ἐν ταῖς Κτίσεσι φησι τὸν Χαλκιδικῶν Εὐρίπον,

4 προυπνοεῖται Roetherns: apud 8 προὑπονοεῖται 10 ψυχογονικῇ Hasius: libri ψυχαγωγικῇ.

conspicitur, corpore, distantia, forma, magnitudine, colore, motu, statione, et praeter haec nihil aliud contigit iis quae cernuntur: etenim in sensibilibus mente praecipiantur solida, in solidis plana, in planis superficies, in superficiebus lineae, in lineis puncta, in punctis numeri, quippe qui corpori quoque contingunt. vocum quoque septem varietates, acuta, gravis, producta, consona, tenuis, longa, brevis. idcirco etiam septimestres fetus ad pariendum natura maturi sunt, ut ait Hippocrates: numeri enim vis generandi animos septimestres partus perfectos facit, quoniam perfectae periodi orbicularis numero item perfecto et mundano, eo qui animos continendi et generandi vim habet comprehenduntur: etenim animum Timaeus septem numeris constare docuit, et motus omnes solummodo septem sunt, sursum, deorsum, ad dextram aut ad sinistram, antrosum, retrorsum, in orbem. in literis autem vocales septem, quas et per se ipsas sonare et, si ceteris iunguntur, voces articulatas efficere notum est: semivocalium enim complent defectum et sonos efficiunt integros, mutarum autem vertunt mutantque naturas, ut, quae alioquin non protuleris, enuntiaris possint. quid multa? ne aquarum quidem natura extra heptadis vim relicta est. Dionysius igitur in Originibus ait Chalcoicidum Eur-

ἐπίτακίς καθ' ἡμέραν στρεφόμενον, κατὰ μόνους τὰς ἑβδομάδας ἴστασθαι, καὶ ἕξ αὐτοῦ δὲ τοῦ νοητοῦ αἰῶνος ἔστι συνιδεῖν τοὺς ἀρτέμονας· συνάγονται γὰρ πρῶτον μὲν ἕξ ὥρων, εἶτα ἡμερῶν, εἶτα ἑβδομάδων, ἔπειτα μηνῶν, εἶτα ἐνιαυτῶν, ἐκείθεν καιρῶν, β καὶ τὰ λοιπὸν αἰῶνων, πρὸς τὸ ἀρχέτυπον εἶδος τοῦ νοητοῦ καὶ πατρογενοῦς αἰῶνος.

I.

1. μήνες προσαγορευονται ἀπὸ τῆς μήνης, τουτέστι τῆς p. 29 σελήνης, σελήνη δὲ παρὰ τὸ σέλας νέον ἔχειν.

2. κύκλος παντὸς ἀριθμοῦ ἔστιν ἡ δεκάς καὶ πέρας· περὶ
10 αὐτὴν γὰρ εἰλοῦμενοι καὶ κατακάμπτοντες ὡσπερ καμπτήρα δολι-
χεύουσιν οἱ ἀριθμοί. ὄρος γὰρ ἔστι τῆς ἀπειρίας αὐτῶν· ἀπὸ
γὰρ μονάδος ἄχρις αὐτῆς καὶ μόνης ἀριθμῆσαντες καὶ στάντες
ἐπ' αὐτὴν αὐδὶς ἐπὶ τὴν μονάδα ἀναστρέφομεν. ὅτι δὲ παντὸς
ἀριθμοῦ συνεκτικὴ ἡ δεκάς, μάρτυς ἡ φύσις, μὴ πλείους τῶν
15 δέκα δακτύλων, ἀλλὰ μηδὲ ἐλάττους, ἀνθρώπων πυρασχυῖσα,
οὕτως ἄρα καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ ἐνιαυτοῦ φύσεως ἔστιν εὐρεῖν, ὅτι
συμπληρούμενος αὐδὶς, ὡσπερ ὁ δέκα ἀριθμὸς, εἰς ἐαντὸν ἀνα-

16 καὶ om P.

pum, cum septies singulis diebus reciprocet, secundum solas hebdomadas stare. et vero in ipso intelligibili aevo videre licet artemones [sic: fortasse, totidem sola]; componuntur enim primum ex horis, deinde diebus, tum hebdomadibus, inde mensibus, post annis, denique temporibus et postremo aevis, ad speciem primigeniam intelligibilis et patrigeni aevi.

III.

DE ANNO ET MENSIBUS IN UNIVERSUM.

1. Menses appellantur a μήνη, id est luna; luna autem inde quod lumen novum habet.

2. Orbis omnis numeri et finis decas est: circum illam enim sese torquentes et convertentes quasi circum flexum currunt numeri. terminus eorum infinitatis est: namque a monade usque ad eam solam si numeravimus atque substitimus, rursus ad ipsam monadem revertimur. omnem autem numerum contineri decade testatur natura, quae non plures quam decem digitos, neque tamen pauciores homini tribuit. sic igitur etiam in anni natura licet reperire, eum, cum completur, ut numerum denarium, rursus in se ipsum recurrere; et hanc ob causam ἐνιαυτός

στρέφει· καὶ ταύτη ἐνιαυτὸς ὠνομάσθη, παρὰ τὸ ἐν ἑαυτῷ κινεῖσθαι.

p. 30 3. [ὅτι ἐνιαυτὸς ὠνομάσθη παρὰ τὸ ἐν ἑαυτῷ κινεῖσθαι αὐτὸν· κύκλος γάρ ἐστιν ἐφ' ἑαυτὸν εἰλούμενος. ὅθεν καὶ Αἰγύπτιοι καθ' ἑρὸν λόγον δράκοντα οὐρηβόλον ταῖς πυραμίσιν 5 ἐγγλύφουσιν· ἄβυσσον γὰρ ὑποτίθενται καὶ δράκοντα ἐν αὐτῇ, ἐξ οὗ τοὺς αἰσθητοὺς θεοὺς καὶ αὐτὸ δὲ τὸ πᾶν αἰσθητὸν γενέσθαι βούλονται. ἔτι μὴν ἕθος αὐτοῖς καὶ κύκλον ἐπ' εὐθείας χιούμενον τοῖς ἱεροῖς ἐγγράφειν διὰ τὸ τῶν ἐνιαυτῶν ἀρχὴν ἑαυτοῦ γίνεσθαι καὶ πέρας.] ὁ κύκλος ἐπιπέδον σχῆμά ἐστιν ἐπὶ 10 μιᾷ γραμμῆς περιεχόμενον, καὶ ταύτη κυκλικὸν ὠνομάζεται σχῆμα ἅφ' ἑαυτοῦ ἀρχόμενον καὶ εἰς ἑαυτὸ καταλήγον, ὃ δὴ ἴδιον τοῦ χρόνου εἰς ἑαυτὸν ἀναστρέφοντος καὶ μηδαμοῦ περατουμένου, διὰ τοῦτο τὴν κεφαλὴν τοῦ χρόνου οἱ Πυθαγόρειοι οὐχὶ πρώτην ἀλλὰ μίαν ὠνόμισαν.

15

4. ἐτηρήθησαν οἱ σεληνιακοὶ μῆνες, προστιθέτων αὐτοῖς τῶν ἑτέρων δύο ὑπὸ τοῦ Νουμᾶ, ὡς ἐλέγομεν, ἕως τῆς Γαίτου Καίσαρος ἡγεμονίας· αὐτὸν δὲ φασὶ, τύχη καὶ σοφίᾳ καὶ διαφερόντως ἀστρολογία τοὺς ἄλλους ἀποκρύψυντα, ἀναβάντα εἰς τὴν 20 Ῥώμην δέκα καὶ μίαν ἐπιμβυλόμενον ἡμέραν τοῖς σεληνιακοῖς
p. 31 μησὶν ἐπιδοῦναι, καὶ ταύτη ἡλιακὸν ἀποτελέσαι τὸν ἐνιαυτὸν.

5 οὐρηβόρον Ηἴσιος.
om P.

12 ἅφ' P: apud S ἅφ'.

20 δέκα

(id est annus) nominatus est, inde quod ἐν ἑαυτῷ (id est in se ipso) vertitur.

3. Ἐνιαυτός (hoc est annus) appellatus inde est quod ἐν ἑαυτῷ (in se ipso) vertitur. orbis enim est in se ipsum convertens. unde etiam Aegyptii ex doctrina sacra serpentem caudam mordentem pyramidibus insculpunt: voraginem enim supponunt in eaque serpentem, unde deos sensibus subiectos et ipsum universum quod sensibus percipitur ortum esse volunt. etiam nunc vero iis mos est etiam orbem, qui rectis lineis decussatur, templis inscribere, propterea quod annus sui ipsius et initium est, et finis. circulus est figura plana, quam una linea amplectitur, eamque ob rem circularis figura dicitur ea, quae a se ipsa incipit et in se ipsam desinit, id quod constat proprium esse temporis, quod in se ipsum revertit nec unquam finitur. qua de causa temporis caput (i. e. initium) Pythagorei non primum sed unum nominabant.

4. Observabantur lunares menses, posteaquam iis duo reliqui a Numa additi sunt, uti diximus, usque ad Gaii Caesaris imperium. hunc autem dicunt, qui et fortuna et sapientia et potissimum astrologia reliquos superaverit, cum imperio Romano potitus esset, undecim insuper diebus adiectis, lunaribus mensibus addidisse atque ita solarem confecisse

[ὅτι βίσιξτον λέγεται διὰ τὸ δις πρὸ ἕξ καλανδῶν Μαρτίων ἀριθμῆν παρὰ τετραετίαν Ῥωμαίους, καὶ ἐν τούτῳ τὸν ζωογονικὸν ἀριθμὸν ἐπιτηροῦντας· Ἀφροδίτης δὲ οὗτος, ἔφορος δὲ Ῥωμαίων Ἀφροδίτη.] τοῦ γὰρ μεταβολικοῦ σώματος κατὰ τὴν σφετέραν 5 τοῦ βάρους ἀναλογίαν τῇ γῆ περιχυθέντος, ἀνυγκαῖον ἦν τὸ μέλλον πλησιάζειν αὐτῇ πάσης μετέχειν δυνάμει· διὰ περιαρμοσύμενος ὁ θεὸς τὴν σεληνιακὴν σφαιρῶν πάσης μετέχουσαν δυνάμει τῶν δραστηρίων σφαιρῶν πλησίον τοῦ παντὸς αἰσθητοῦ πυρεστήσατο ἔφορον τῶν στοιχείων. ὅθεν καὶ τετρακέφαλον τὴν Ἐκάτην 10 ὁ μυστικὸς πυραδίδωσι λόγος διὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα· καὶ ἡ μὲν πυρίανους τοῦ ἵππου κεφαλὴ δῆλον ὡς εἰς τὴν τοῦ πυρὸς σφαιρῶν ἀναφέρεται, ἡ δὲ τοῦ ταύρου μυκιδμένη δαιμόνιον τινα μυκηθμὸν εἰς τὴν τοῦ ἄερος, ἡ δὲ τοῦ ἀνδρὸς πικρὰ καὶ ὕστατος φύσις εἰς τὴν τοῦ ὕδατος, ἡ δὲ τοῦ κυνὸς κολαστικὴ καὶ τιμωρὸς 15 εἰς τὴν γῆν, ὅθεν καὶ Κέρβερον αὐτὴν οἶονε κρεωβόρον οἱ ποιηταὶ προσυγορεύουσιν. αὐτῆς οὖν τῆς σελήνης τῶν τεσσάρων στοιχείων κρατούσης, εἰκότως οἱ παλαιοὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους ἀμφοτέροις ἕμα ἀνέθεντο τοῖς φασίν.

5. [ὅτι ἡ σελήνη προσεχῶς ἐπιβέβηκε τῶν γεννητῶν παντί, καὶ 20 πάντα κυβερνᾶται τὰ τῆδε ἐναργῶς ὑπ' αὐτῆς, ὡς τὰ λόγια φασί·
 Νύμφαι πηγαῖαι καὶ ἐνόδρια πνεύματα πάντα, p. 32
 καὶ χθόνιοι κόλπαι τε καὶ ἡέριοι καὶ ὕπαιργοι,

1 ὅτι — 4 Ἀφροδίτη] βίσιξτον δις πρὸ ἕξ καλανδῶν Μαρτίων ἀριθμῆσαι δεῖ παρὰ τετραετίαν BP, ceteris omissis. 13 ἀνδρὸς] ὕδρον Hasius. 17 ἀμφοτέροις Rötherus: apud S ἀμφοτέρων. 21 Νύμφαι — p. 30 2 ἀβύσσων om P. 22 τε add S.

annum. — Bissexturn dicitur, quoniam a 6 Kal. Martias quarto quoque anno bis computabant Romani, hac quoque in re numeri fecundi rationem habentes: Veneris enim hic est, praeses autem Romanorum Venus. — corpore enim mutabili pro sua ponderis ratione terrae circumfuso, necesse erat, quod ad eam accessurum erat, id omnis particeps esse potestatis. propterea deus cum aptasset orbem lunarem omnis participem potestatis efficacium orbium, prope ab universo sensibus subiecto collocavit tanquam praesidem elementorum. unde etiam quattuor capitibus praeditam Hecaten mystica tradit doctrina, propter quattuor elementa; et ignem vomens equi caput ad ignis orbem referri apparet, tauri mugiens ingenti quodam mugitu ad aëris, viri acerbam et instabilem naturam ad aquae, canis autem ad castigandum et ad custodiendum propensam ad terram. unde etiam Κέρβερον eam (quasi κρεωβόρον i. e. carnivoram) poetae appellant. ipsa igitur luna cum quattuor elementis praesit, merito veteres initium anni utrique simul dicarunt lumini.

5. Luna continuo cum quavis rerum generatarum coit (i. e. secundam eam reddidit), et omnia quae sunt ab ea gubernari perspicuum est, ut est in oraculis "Nymphae fontium cunctaque numina aquatilia, et sinus ter-

μηναῖοι πάσης ἐπιβήτορες ἢδ' ἐπιβήται

ἕλης οὐρανίας τε καὶ ἀστερίας καὶ ἀβύσσων.]

6. αἱ τοῦ σπόρου ἑορταί, αἱ λεγόμεναι παρὰ Ῥωμαίους
σημαντίβαι, τοῦτέστι σπόρμιοι, οὐκ ἔλαχον ἰδρισμένην ἡμέραν,
ὅτι οὐκ ἐδρεπῆς πᾶς καιρὸς εἰς ἀρχὴν σπόρου· ἢ γὰρ πρώμιος 5
διὰ τὰς ἐπομβρίας ἢ ὕψιμος διὰ τὰς βραδυτῆτας γίνεται. ἤγοντο
δὲ ἐπὶ δύο ἡμέρας, οὐκ ἐφεξῆς, ἀλλὰ μέσον γινομένων ἐπτά.
καὶ τῇ μὲν πρώτῃ ἱεροποιῶν Δήμητρι, ὅλον τῇ γῆ τῇ ὑποδοχομένη
τοὺς καρπούς, εἶτα μετὰ ἐπτά ἡμέρας Κόρη τῇ τῶν καρπῶν
ἐρόφῳ, ἐπεὶ πᾶν σπέρμα ἐβδομαῖον προκύνπει. καὶ ὃ σπέρμα 10
μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμψύχων τὰ πτηνὰ τὸν ἐβδομαῖον ἐπὶ τριάδι
κατὰ τὴν γένεσιν φυλάττει λόγον, λόγῳ μὲν ξηρανομένων χυμῶν,
καὶ ὅσον οἱ φυσικοὶ σημειοῦνται· ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς τρίτης ἄρχεται
p. 83 ἡ καρδία κινεῖσθαι, ἐπὶ δὲ τῆς ἐβδόμης τὸ σύμπαν αἱματοῦσθαι,
ἐπὶ δὲ τῆς τεσσαρεσκαδικῆς διαρθροῦσθαι τὸ σῶμα, ἐπὶ δὲ 15
τῆς εἰκάδος πρώτης ῥηγνυμένου τοῦ κελύφους ἀφίεσθαι φωνήν.
μεγίστη γὰρ ἡ δύναμις τῆς ἐπτάδος· ὃ γὰρ κατ' αὐτὴν ἀριθμὸς
ἀμυγῆς ἐστὶ καὶ ἀμήτωρ, μήτε γεννῶν μήτε γεννώμενος, ὡς
ἕκαστος τῶν ἐν τῇ δεκάδι ἀριθμῶν. ἔθεν οἱ Πυθαγόρειοι Ἀθηναῖ
τὴν ἐπτάδα ἀνατίθενται· τῇ γὰρ περιόδῳ, φασί, τῆς ἐβδομάδος 20
πάντα ἀθάνατα διουλώεται. καὶ διὰ τοῦτο καλοῦσιν αὐτὴν παρθε-

2 οὐρανίης καὶ ἀστερίας καὶ ἀβύσσων Olympiodorus in Plat. Alcib. I.

4 σημαντίβαι V. 7 γινομένη V. 12 χηρῶν BV. 16 κελύφον P.

restres atque aërii quique sunt sub luce, lunares ἐπιβήτορες atque ἐπιβή-
ται, i. e. qui fecundatis omnem materiam et quae in caelo et quae in terra
est, ac profunditates.”

6. Sementis feriae, quae dicuntur a Romanis sementivae, non stato
celebrabantur die, quandoquidem non quodvis tempus ad incipiendam se-
mentem idoneum est: aut enim fit tempestiva propter imbres, aut sera
propter cunctationes. agebantur autem biduum, non deinceps, sed se-
ptem intermissis diebus; et priori sacra faciebant Cereri tanquam Tel-
luri, quae recipit fruges; deinde septem post diebus Proserpinae frugum
praesidi, quandoquidem omne semen post septimum diem germinat. nec
semen solum, sed etiam ex animantibus aves praeter triadem septimanam
in generatione sequuntur rationem, cum ex ratione areascant liquores. et
ut physici significant: tertia enim hebdomade cor moveri incipit, septima
universum converti in sanguinem, quartadecima corpus in articulos for-
mari, post primum autem viginti hebdomadam spatium, cum dirumpitur
putamen, edere vocem. maxima enim heptadis vis est: eius enim nu-
merus non mixtus est et matre caret, ut qui neque generat neque genera-
tur, ut quisque numerorum in decade. unde Pythagorei Minervae hepta-
dem dicant: heptadis enim, aiunt, circuitu omnia immortalia servantur.
et has de causa eam virginem potente patre natam dicunt, quoniam me-

νον διμβριμοπάτραν, διότι τῆς μονάδος τῆς πάντα περιεχούσης και ὑποστησάσης μόνης ἐστὶ γέννημα· αἰτία γὰρ πάντων ἢ μονός. λέγεται δὲ και κρίσις διὰ τὸ τῷ ταύτης ἀριθμῷ πάντα λαμβάνειν τὴν ἐπὶ θάτερον ἔκβασιν και τοῦτο δῆλον ἐκ τῆς καθολικῆς 5 τῶν ἀνθρώπων ἡλικίας· ἐπὶ γὰρ τοῦ ἑξηκοστοῦ τρίτου ἐνιαυτοῦ (ἐπτά δὲ ἐννεάδων ἐστὶ συνεκτικός) ἢ γένεσις [κρίνεται, τοῦ ψυχοκρατητικοῦ, ὃς ἐστὶν ἑβδομος, και τοῦ σωματοπλαστικοῦ, ὃς ἐστὶν ἑννατος, συνιόντων ὁμοῦ.]

7. ὁ Νομᾶς πανταχοῦ τὸν περιττὸν ἀλλ' οὐ τὸν ἄρτιον 10 ἀριθμὸν τιμῶν, τριχῆ τὰς ἐορτὰς τοῦ μηνὸς διετόπωσε. τρίπους γὰρ οἰκέως Ἀπόλλωνος· και γὰρ τῆς μονάδος ἐστὶν εἰκὼν. ταύτη και τὰς τοῦ μηνὸς ἐορτὰς διέταξε. τριῶν γὰρ εἶναι λεγομένοι p. 34 τῶν τῆς σελήνης δρόμων, ὄξείος μέσου και ἀνειμένου, δι' οὗς και τριωδίτιν τὴν Ἐκάτην (οἰοῖται τὴν σελήνην) οἱ ποιηταὶ καλοῦσι, 15 τρισὶν ἐορταῖς τὸν μῆνα διέλαβει. τρίμορφος γὰρ ἢ σελήνη. και ὅπως, ἐκ τοῦ χρησιμοῦ γνωστότερον. λέγει δὲ οὕτως·

ἦδ' ἐγὼ εἰμι κόρη πολυφύσματος, οὐρανόμοιτος,
ταυρώπις, τρικάρηρος, ἀπηγής, χρυσοβέλεμος,
Φοῖβη, ἀπειροτέχνη, φεισίμβροτος, Εἰλειθνια,
20 τριστοίχου φύσεως συνθήματα τρισσὰ φέρουσα.
ἄξυτέρην γὰρ, ὡς Ἀριστοτέλης φησί, ποιεῖται τὴν πορθεῖαν τὴν πρὸς τῷ χειμερινῷ τροπικῷ, βριδυτέρα δὲ τὴν πρὸς τῷ θερινῷ,

1 διότι τὸ τῆς P. 9 ὁ Νομᾶς — 10 διετόπωσε] ὅτι Νομᾶς, εἰς τρία τὸν μῆνα διέλαβεν, τριχῆ τὰς ἐν αὐτῷ διετόπωσε ἐορτὰς. V. 10 ἐτύπωσε I'. 19 ἀπειροτέχνης apud Kuseb. Praepar. evang. 4 23, ἀπειρολεχῆς Lobeckius.

nadis omnia amplectentis soliusque constituentis est progenies: causa enim omnium rerum monas est. dicitur autem discrimen propterea quod eius numero omnia habent ad alterutram partem exitum. et hoc ex universa hominum aetate apparet: ex anno enim sexagesimo tertio (septem autem enneades continet) generatio iudicatur, anno qui ad animum formandum vim habet, qui est septimus, et eo qui ad corpora effingenda, qui est novus, simul convenientibus.

7. Numa ubique impari, non pari numero, plurimum tribuens, tripartito mensis ferias distribuit. tripus enim proprius Apollinis; etenim est monadis simulacrum. ita etiam mensis ferias instituit. tres enim cum esse dicantur lunae cursus, celer medius et remissus, quamobrem etiam Triviam Hecaten (tanquam lunam) poetae vocant, ternis feriis mensem partitus est. triformis enim luna, et id quomodo sit, ex oraculo cognoscere licet. loquitur autem ita: "illa ego sum puella multiformis, caelum permeans, tauri vultum habens, triplex, saeva, aureas sagittas iaciens, Phoebe, artium imperita, lucem mortalibus afferens, Ilithyia, tripartitae naturae signa terna gestans." celeriore enim, ut ait Aristoteles, conficit cursum circa solstitium hibernum, tardiore circa aestivum, aequa-

διμαλῆν δὲ τὴν πρὸς τῷ ἰσημερινῷ. πρώτη τῶν τῶν τοῦ μηνὸς ἑορτὴ
 ἔστιν ἡ λεγομένη παρὰ μὲν Ῥωμαίοις καλάνδαι, παρὰ δὲ Ἑλλησι
 νομηγία. καλάνδας δὲ αὐτὰς οἱ παλαιοὶ προσηγόρευσαν ἕξ Ἑλλη-
 κῆς σημασίας, ἀπὸ τοῦ καλεῖν τὸν ἀρχιερέα τὴν βουλὴν ἐν τῇ λε-
 γομένη Καλαβροῦ βασιλικῇ, καὶ σημαίνειν εἴτε χρῆ κατὰ τὴν πεμ- 5
 πταίαν εἴτε κατὰ τὴν διχότομον τῆς σελήνης ἐπιτελεῖσαι τὴν τῶν νο-
 πῶν ἑορτὴν, ἕξ ἧς τὴν μεσομηγίαν ἐπετήρουν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν
 μηνῶν τῶν ἔτι καὶ τῶν τὰς σεληνιακὰς σωζόντων ἑορτὰς πεμπταίας
 p. 85 τὰς νύκτας ἐσημαίνε, καθ' ἧς ἐπὶ τῆς τρισκαίδεκάτῃ, καὶ μοιρῶν
 τινῶν οὐ τὴν τοῦ φωτὸς ἀλλὰ τὴν τοῦ σελην... τοῦ σώματος εἰκὸς 10
 ἔστι συντρέχειν μεσότητα. ὁ γὰρ τῶν δεκατριῶν ἀριθμὸς συν-
 στηκεν ἐκ τῶν πρώτων δυοῖν τετραγώνων τοῦ τέσσαρα καὶ τοῦ
 ἑννέα, ἀρτίου τε καὶ περιττοῦ, πλευρὰς ἔχόντων τοῦ μὲν ἀρτίου
 τὸ ὑλικὸν εἶδος, δύοδα, τοῦ δὲ περιττοῦ τὴν δραστήριον ἰδέαν,
 τριάδα. οὗτος οὖν ὁ ἀριθμὸς ἡ μεγίστη καὶ τελειοτάτη τῶν ἑορ- 15
 τῶν γέγονε τοῖς ἀρχαίοις ἐπιτήρησις. ἡ γὰρ πεντεκαίδεκάτη παρὰ
 μοίρας ἕξ κυρίως ἔστιν ἡ μεσομηγία· αὐτοῦ γὰρ τοῦ φωτὸς ἔστιν
 ἡ μεσότης. ὅθεν καὶ Διὸς ἀδτην ἑορτὴν οἶον ἡλλου νενομίκασι,
 δι' οὗ σύμφαμεν φωτιζέσθαι τὴν σελήνην. ἐπὶ δὲ τῶν ἡλιακῶν
 ἑβδομαίαις τὰς νύκτας ἐσημαίνον· ὁ γὰρ ἑπτὰ ἀριθμὸς ἡλλου ἔστιν, 20
 ὡς ἔμπροσθεν εἰρηται. δῆλον γὰρ τὴν μὲν ἐλαχίστην τῆς σελή-

9 ἐσημαίνε] ἐπετέλλον V.

10 τῆν post εἰλλά add Hasius.

15 ἑορτῶν] ἑορταστικῶν θυσιῶν V.

20 ἐπτά] ἑβδομος libri,

ἑβδομαῖος Hasius.

billem circa aequinoctium. primus igitur mensis festus dies est qui Ka-
 lendae dicitur a Romanis, a Graecis *Νομηγία* (i. e. interlunium). Ka-
 lendas autem eas veteres vocaverunt ex Graeca significatione, inde quod
 pontifex maximus ἐκάλε (vocabat) senatum in Calabram quae dicebatur
 curiam, et significabat utrum oporteret quinto die an luna dimidiata agere
 Nonarum ferias, unde medium mensem constituebant. in iis enim mens-
 sibus qui etiam nunc lunares habent ferias, quintanas Nonas promulgabat,
 secundum quas die tertio decimo et quibusdam gradibus non luminis sed
 lunaris corporis medietatem convenire consentaneum est. trium enim
 decem numerus duobus prioribus constat quadratis, quattuor et novem
 (paris et imparis) numerorum habentibus latera, paris materialem spe-
 ciem, dyadem, imparis autem efficacem ideam (s. notionem effingentem),
 triadem. huius igitur numeri maxima ac diligentissima in feriis a veteri-
 bus ratio habebatur. quintus enim decimus exceptis gradibus sex ut
 plurimum est medius mensis: ipsius enim luminis est medietas. quare
 etiam Iovis has ferias (tanquam solis) instituerunt, a quo collustrari lu-
 nam constat. in solaribus autem septimanas Nonas indicabant: septimus
 enim numerus solis est, ut ante dixi. minimum enim lunae circuitum vi-

της ἀποκατάστασιν εἴκοσι καὶ ἐπτὰ ἡμερῶν εἶναι καὶ ὡρῶν τινῶν, τοῦ δὲ φωτὸς ἑγγὺς τριάκοντα· πρώτη τοίνυν ἡ νεομηνία, ἔξ ἧς ἔθως Ῥωμαῖοις προκαλεῖν τὴν δευτέραν ἑορτήν, τουτέστι τὰς νῶνας. εἰσι δὲ μέσαι ἀπὸ τῆς νεομηνίας ἄχρι τῶν νωνῶν ἡ τέσσαρες 5 ἢ ἕξ, ὡς γίνεσθαι τὰς πάσας σὺν καὶ αὐτῇ τῇ νεομηνίᾳ ἡ πέντε ἢ ἐπτά. εἴ τις οὖν ἀπὸ τῆς πεμπταιας καὶ αὐτῆς ἐννεά προσεπιλογίσεται ἡμέρας (αὐτῇ δὲ ἡ προσθήκη παρὰ Ῥωμαίοις νῶναι καλεῖται), ἀπὸ τοῦ ἐννεά (τοσαῦται γὰρ εἰσι) εὐρήσει τὴν [ἐκ μικρῶς σεληνια- 10 κῆς ἀποκατάστασιν μέσην, τουτέστι τὴν τρισκαιδεκάτην. οὕτως p. 86 καὶ ἐπὶ τῆς ἑβδομιαίας, μετ' αὐτῆς ἄριθμῶν τὰς ἐννεά, εὐρήσει τὴν τοῦ φωτὸς μεσομηνίαν, τουτέστι τὴν πεντεκαιδεκάτην.] ἀποφράδας δὲ πάντως τὰς νῶνας εἶχον, νῦν μὲν ὡς ἀπὸ τῆς πεμπταιας νῦν δὲ ὡς ἀπὸ διχοτόμου, μηδὲ ὠνομάσθαι ἢ ταύτην ἢ 15 ἐκείνην τὴν φάσιν ὑπομένοντες, ἀλλὰ τὴν μετὰ ἐννεά ἡμέρας ἐπιφοιτώσαν μεσομηνίαν, τουτέστι τὰς εἰδούς, ἢ καὶ ἄλλως τιμῶντες διὰ τὴν τῶν φώτων ἐπιτήρησιν. ὅτι δὲ ἔξ Ἑλληνικῆς σημασίας τίκτεται τὸ τῶν καλανθῶν ὄνομα, ἔξ αὐτῆς ἔστι λαβεῖν τῆς γραφῆς· ἔτι γὰρ καὶ νῦν τῷ Ἑλληνικῷ κάππα τὰς καλάνδας γραφοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι. ἰστέον δὲ ὅτι αἱ καλάνδαι Ἡρας ἑορτῇ 20 ἐτύγχανον, τουτέστι σελήνης· οἱ γὰρ φυσικοὶ, ὡς ἔγραφημεν εἰπόντες, Δία μὲν τὸν ἥλιον Ἡραν δὲ τὴν σελήνην ἐνόμιζον εἶναι, καὶ τὴν μὲν νεομηνίαν ταύτην τὰς δὲ εἰδούς (τουτέστι τὴν μεσομηνίαν)

1 ἀποκατάστασιν] Περίοδον BP. 2 τοῖα ἔση BP. 3 προσκα-
λεῖν P. 6 προσεπιλογίσεται P. 7 κάλυπται P. 11 ἀπο-
φράδας — εἶχεν P.

ginti septem dierum et horarum nonnullarum esse constat, lucis autem prope triginta. primae igitur feriae interlunium (Kalendae), a quibus solebant Romani ante dicere secundas ferias, id est Nonas. sunt autem medii inter Kalendas et Nonas vel quattuor vel sex dies, ut efficiantur universi cum ipsis Kalendis vel quinque vel septem. si quis igitur inde ab ipso quinto die novem adnumerabit dies (haec autem accessio a Romanis Nonas appellatur), pro novem (tot enim sunt) reperiet parvi mensis lunaris compensationem mediam, id est tertium decimum: ita in septimo quoque die novem ei addens reperiet medium mensem luminis ratione habita, id est quintum decimum. nefastas autem omnino Nonas habebant, modo ob quintum diem modo ob lunam dimidiatam, ne appellari quidem eas vel haec vel illa locutione patientes, sed novem post diebus venientem medium mensem, id est Idus; sive etiam aliam ob causam honorem iis tribuentes, sequentes luminum rationem. ex Graeca autem voce nasci Kalendarum nomen ex ipsa scribendi ratione percipere licet: etenim nunc quoque Graeco Kappa Kalendas scribunt Romani. sciendum autem Kalendas Iunonis ferias fuisse, id est lunae: physici enim, ut ante diximus, Iovem esse censebant solem, Iunonem autem lunam; et interlunium huic, Idus autem, id est medium mensem, Iovi tanquam soli dicabant, ple-

Αὐὴ ἦρουν ἡλιῷ ἀνέφερον, πληγιλόוניον τὰς εἰδοὺς καλοῦντες οἰονεὶ πληροσέληνον. τὸ δὲ τῶν εἰδῶν ὄνομα παρὰ μὲν τοῖς πολιτικοῖς ἐκ τοῦ εἶδους τῆς σελήνης, παρὰ δὲ τοῖς ἱερεῦσιν ἀπὸ θυσίας τρόπου εὐφροσκομεν εἰσηγηγμένον. [πεμπταίας δὲ ἢ ἑβδομαίας τὰς νῶνας μετὰ τὰς καλάνδας ἐκέρυττον, ὅτι ἐκάτερος τῶν 5 ἀριθμῶν οἰκειότατος τοῖς φωσίν. ἀπὸ δὲ τῶν νωνῶν καὶ αὐτῶν ἕως τῶν εἰδῶν καὶ αὐτῶν μόνας ἐννέα μέσας παρετηρήσαντο, ὅτι οἰκειότατος καὶ προσφυνῆς ὁ ἐννέα ἀριθμὸς τῇ σελήνῃ· οὗτος

p. 87 γὰρ ἐαυτὸν γεννᾷ κατὰ Ξενοκράτην· ἀρίστος γὰρ ἢ ἄχρις ἐννεαίδος πρόβασις καὶ πλήθει σύνοικος. τὴν μὲν οὖν νομηνηλίαν ἔλεγον 10 καλάνδας, τὴν δὲ δευτέραν τοῦ μηνὸς πρὸ τεσσάρων ἢ πρὸ ἕξ, ὡς εἴρηται, νωνῶν, τὴν δὲ τετάρτην πρὸ μιᾶς νωνῶν διὰ τὸ ἀποφράζεσθαι τὴν θύαδα, τὴν πέμπτην νῶνας, τὴν ἕκτην πρὸ ὀκτώ εἰδῶν, τὴν ἑβδόμην πρὸ ἐπτὰ εἰδῶν, τὴν ὀγδόην πρὸ ἕξ εἰδῶν, τὴν ἐννάτην πρὸ πέντε εἰδῶν, τὴν δεκάτην πρὸ τεσσάρων εἰδῶν, 15 τὴν ι' πρὸ τριῶν εἰδῶν, τὴν ιβ' πρὸ μιᾶς εἰδῶν, τὴν ιγ' εἰδούς, τὴν ιδ', εἰ μὲν πεμπταῖαι ἦσαν αἱ νῶναι καὶ ὁ μὴν ἡμερῶν λ', πρὸ εἰ καλανδῶν τοῦ ἐπιόντος μηνός, εἰ δὲ πεμπταῖαι μὲν αἱ νῶναι καὶ ὁ μὴν ἡμερῶν λβ', πρὸ ιθ' καλανδῶν ὁμοίως· εἰ δὲ αἱ νῶναι μὲν ἑβδομαῖαι καὶ ὁ μὴν λγ' ἡμερῶν, τὴν ιε' πρὸ ιζ' καλαν- 20 δῶν ὁμοίως. ἐπὶ δὲ τοῦ Φεβρουαρίου μόνου τὴν ιδ' πρὸ ις' καλανδῶν Μαρτίων, καὶ καθ' ἑξῆς καθ' ὑπόβασιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν καλανδῶν. ἤνικα δὲ ἂν βίσιξτον ἦ, τὴν κε καὶ τὴν κς' τῇ πρὸ

2 τὸ δὲ — 4 εἰσηγηγμένον] τὴν δὲ μεσομηνηλίαν εἰδοὺς ἐκάλεον ἀπὸ τοῦ εἶδους τῆς σελήνης, ἢ ἀπὸ θυσίας τινός, ἥτις εἰδουλιε ὀνομάζετο. V.

nilonium Idus vocantes. Iduum autem nomen apud politicos ex specie lan-
nae, apud sacerdotes autem a sacrificii genere reperimus in linguam in-
ductum. quintanas autem vel septimanas Nonas post Kalendas promulga-
bant, quoniam uterque numerus aptissimus est luminibus. ab ipsis autem
Nonis usque ad ipsas Idus novem solos medios dies interponebant ideo,
quod aptissimus et natura coniunctus numerus novenarius lunae: hic enim
se ipse gignit, ut videtur Xenocrati; infinita enim est usque ad enneadem
progressio et multitudini coniuncta. interlanium igitur dicebant Kalendas,
secundum autem mensis diem a. 4 vel a. 6, ut dictum est, Nonas; quar-
tum pridie Nonas, propterea quod nefasta habebatur dyas; quintum No-
nas, sextum a. 8 Idus, septimum a. 7 Idus, octavum a. 6 Idus, nonum
a. 5 Idus, decimum a. 4 Idus, undecimum a. 3 Idus, duodecimum pridie
Idus, tertium decimum Idus; quartum decimum, si quintanae erant Nonae,
et mensis dierum triginta, a. 18 Kalendas mensis sequentis, si quintanae
Nonae et mensis dierum triginta unius, a. 19 Kalendas similiter; si autem
Nonae septimanae et mensis triginta dierum, diem 15 a. 17 Kalendas si-
militer. in solo autem Febuario diem 14 a. 16 Kalendas Martias, et
deinceps, diminuentes dierum ante Kalendas numerum. quando autem

ἔξ καλανδῶν Μαρτίων ἔλεγον, ὃ καὶ εἴρηται. ἔχουσι δὲ ἑβδομαίας μὲν τὰς νῶνας Μάρτιος Μάιος Ἰούλιος Ὀκτώβριος, πεμπταίας δὲ οἱ λοιποὶ πάντες.] ἤρесе δὲ ὁμοῦ τῷ Καίσαρι καὶ μετὰ τὴν ἡλιακὴν τῶν μηνῶν διατύπωσιν τὰς σεληνιακὰς ἑορτὰς τοῖς 5 μηνσὶ καταλεῖψαι. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς δοκούσης ἀνωμαλίας τῶν πεμπταίας καὶ ἑβδομαίας τὰς νῶνας ἔχόντων μηνῶν.

8. χαλεπὸν δὲ οὐδὲν ἐκ τῶν τοῖς ἀρχαίοις εἰρημένων διὰ p. 88 βραχέων εἰπεῖν ὃ τι ποτὲ ἄρα ἔστι νομηνία, καὶ τίνας χάριν παρὰ πᾶσι φαίνεται ἢ τῆς νομηνιαίας δύναμις τιμωμένη, ἢ τὰλη- 10 θὲς εἰπεῖν, τῇ φύσει τῶν πραγμάτων θεωρουμένη. καὶ τούτου μάρτυς Ἀντίγονος, φάσκων τοὺς μύρμηκας ἐν ταῖς νομηνιαίαις ἀναπαύεσθαι· ἀδύνατον οὖν ἰδεῖν μύρμηκα ἐν ταῖς νομηνιαίαις ἐργαζόμενον. [ὅτι τοὺς μύρμηκὰς φασιν ἐν ταῖς τῆς σελήνης νομηνιαίαις μὴ ἐργάζεσθαι ἀλλ' ἡσυχάζειν. καὶ τὴν ἴβιν δὲ καὶ τὸν 15 κέρκωπα Αἰγυπτίοις ἐνθεν ἰδοῦναι τιμᾶν· ἀμφοτέρα γὰρ τὰ ζῷα σελήνῃ συμπαθῆ ἔναι προσεΐκασται. ἢ μὲν ἴβις αὐτῷ τε τῷ στήματι ἐμφερέης, ἄκρα μὲν διμυχλαίνουσα, λευκαίνουσα δὲ τὰ μέσση καθάπερ ἡ αἰθερία μήνη· ὅτε γὰρ οὐρανὸς ἀστέλης, οὐδ' ἴβιδες ὄρωσι, μένουσι δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς τουτοῦ τὸν χρόνον καὶ 20 ἄσιτοι ἐγκατεροῦσι τὸ συγγενὲς στοιχεῖον ἀναμένουσαι. ὃ δὲ κέρκωψ δηλοτέρας ἔχει τὰς ἐνεργείας· ὅτε γὰρ αὔξει σελήνη, ὃ τῶν ὀφθαλμῶν κύκλος τούτῃ ἐδρύνεται, ὅτε δὲ μειοῦται, συστέλλεται.]

1 ἔλεγον Hasius: apud S ἔλεται. 9 ἦ] ἐῆ V, et S. 11 Anti-
gonus Caryst. p. 189 Beckm. 15 cf. 4 52 extr.

bisextum erat, diem 25 et 26 a. 6 Kalendas Martias dicebant, id quod etiam dictum est. habent autem septimanas Nonas Martius, Maius, Iulius, October; quintanas reliqui omnes. verumtamen Caesari etiam post solarem mensium ordinationem lunares ferias mensibus relinquere placuit. haec quidem de anomalia, quae esse videtur, mensium quintanas et septimanas Nonas habentium.

8. Nihil autem impedit quo minus ex his quae a veteribus tradita sunt, paucis referamus quid fere sit interlunium, et cuius rei gratia apud omnes, ut apparet, interlunii vis honore afficiatur (si verum dicamus), tibi ex natura rerum spectatur. atque huius rei auctor est Antigonus, qui formicas dicit interluniis requiescere; quare formica interluniis operans cerni nulla potest. — Formicas dicunt interluniis non operari, sed quiescere. et ibim ac cercopem iccirco Aegyptiis visum est venerari: utrumque enim animal lunae consentire verisimile est: ibis quidem ipsa specie ei similis, utpote quae extremis partibus nigra est, mediis autem alba, ut aetherea luna. quando enim luna in caelo non apparet, neque ibidos cernunt, sed conivent oculos illo tempore, et sine victu permanent, cognatum elementum exspectantes. in cercope autem eius rei vis magis apparet: quando enim crescit luna, oculorum ei orbis dila-

p. 89 *Λέρκυλλος δὲ φησὶ ὅτι γεννᾶται ἐν τῷ Ὑδάσπῃ ποταμῷ λίθος λυχνίς καλούμενος· οὗτος σελήνης ἀδξομένης ἤχον μελωδίως ἀποδίδωσι. καὶ ἐν Ἀράρει δὲ τῷ ποταμῷ τῆς Κελτικῆς τίκεται ἰχθύς (κλοπίαν αὐτὸν οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσιν) ὃς ἀδξομένης τῆς σελήνης λευκὸς γίνεται, μειουμένης μελαινεται. Ἀναξιμένης τοίνυν κύκλον τὴν 8 σελήνην εἶναι βούλεται ἐννεακαίδεκαπλασίονα τῆς γῆς, πλήρη πυρὸς ὡς ἐπὶ τοῦ ἡλίου, Ξενοφάνης δὲ νέφος εἶναι πεπυρωμένον, οἱ Στωϊκοὶ μίκτην πυρὸς καὶ ἀέρος, Πλάτων ἐκ πλειονος τοῦ πυρῶδους, Ἀναξαγόρας καὶ Δημόκριτος στερέωμα διάπυρον, ἔχον ἐν ἐαυτῷ πεδία καὶ ὄρη καὶ φάραγγας, Ἡράκλειτος γῆν διμίχλη 10 περιειλημένην, Πυθαγόρας γε μὴν πυροειδὲς σῶμα. περὶ δὲ τοῦ κατ' αὐτὴν φωτὸς ἐροῦμεν ὡς Ἀναξιμανδρος μὲν ἴδιον αὐτὴν φῶς ἔχειν βούλεται, ἀραιότερον δὲ πῶς, ὃ δὲ Ἀντιφῶν ἰδίῳ μὲν φέγγει λάμπειν τὴν σελήνην, τὸ δὲ ἀποκρυπτόμενον περὶ αὐτὴν ὑπὸ τῆς προσβολῆς τοῦ ἡλίου ἀμυροῦσθαι, πεφυκότος τοῦ ἰσχυ- 15 ρότερου φωτὸς τὸ ἀσθενέστερον ἀμυροῦν, ὃ δὲ συμβαίνει καὶ περὶ τὰ ἄλλα ἄστρα. Θαλῆς δὲ καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτίζεσθαι τὴν σελήνην ἐνέκριναν. ὃ γε μὴν Ἡράκλειτος τὸ αὐτὸ πεπονθέναι τὸν ἡλίον καὶ τὴν σελήνην φησὶ· σκαροειδεῖς γὰρ ὄντας τοῖς σχήμασιν ἐκ τῆς ὑγρῆς ἀναθυμιάσεως φωτίζεσθαι 20 πρὸς τὴν φαντασίαν, λαμπρότερον δὲ τὸν ἡλίον διὰ τὸ ἐν καθαροῦ ἀέρι φαίνεσθαι. ἀφεστάναι δὲ λόγος ἀπὸ τῆς γῆς κατὰ τὸν 2 λόγῳ V. 7 πεκλιμένον Plutarch. plac. philos. 2 25 p. 587 Wytt. 10 Ἡρακλειδης Corsinius et Schleiermacherus. 11 περιειλημένη Plutarchus. 18 ἔκριναν? 19 πεπονθέναι τὸν] περὶ τὸν θεῖκόν V. correctum e Plutarcho.*

tatur, quando autem senescit, contrahitur. Dercyllus autem in Hydaspī fluvio ait lapidem nasci qui lychnis dicitur: hic luna crescente sonum modulatum edit. et in Arare, Celticae regionis fluvio, nascitur p'cis (clopiam eum incolae vocant), qui crescente luna albescit, senescente nigrescit. Anaximenes igitur orbem lunam esse vult novendecuplum proportionis terrae, plenum ignis, ut solis; Xenophanes nubem igneam, Stoici mixtam ex igne et aëre; Plato maiorem eius partem esse igneam; Anaxagoras et Democritus corpus solidum ignitum, quod in se habeat planities et montes atque convalles; Heraclitus terram caliginosa nube contentam, Pythagoras vero corpus igneum. de luce autem eius dicendum nobis, Anaximandro eam videri suam propriam habere lucem, sed rariorem quodammodo; Antiphonū autem suo quidem fulgore nitere lunam, eam autem illius partem quae occultatur appulsa solis obscurari, quandoquidem ita natura comparatum est ut ignis validior imbecilliolem obscuret, quod quidem aliis quoque in sideribus contingit. Thales autem et qui eius sequuntur decreta, a sole illustrari lunam indicabant. Heraclitus vero eodem modo affixit lunam ac solem dicit: scaphae enim figuram cum habeant, ex humido vapore eos collustrari, ut appareat; clariorem autem solem esse propterea quod in puro aëre apparent. distare autem dicitur a

Ἐρατοσθένη τὴν μὲν σελήνην σταδίων μυριάδας ἑβδομήκοντα p. 40
 δεκά, τὸν δὲ ἥλιον τετρακοσίαις καὶ δεκάκις μύρια· ἡ σελήνη γὰρ,
 τὴν ἑβδόμην κατέγουσα ζώνην, προσγειότερα τῶν ἄλλων ἐστὶν
 ἀστέρων, ὅθεν οὐδὲ πλῆγμα ἀκρωτοῦ αἰθέρος αὐτὴν εἶναι φυσί,
 5 κρῶμα δὲ αἰθερώδους καὶ αερώδους οὐσίας· τὸ γὰρ φαινόμενον
 αὐτῆς μέλαν, δ καλοῦσι πρόσωπὸν τιγες, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸν
 ἀναμειγμένον ἄερα, δε φύσει μέλας ὢν ἄχρως αὐτῆς τείνεται.
 ἐκείνο δὲ μὴ παριδεῖν ἄξιον· ἡ νεομηνία κεφαλὴ μηνὸς πρὸς τῶν
 ἀρχαίων προσαγορεύεται, δεκα δὲ εἰσηγούνται σελήνης σχήματα,
 10 ἀφ' ὧν δ τριακονθήμερος ἀναπληροῦται κύκλος· τὰ δὲ ἐστὶ σύνο-
 δος, ἀνατολή, μνηοειδής, διχότομος, ἀμφίκυρτος, πλήρης, αὐθις
 διχότομος, αὐθις ἀμφίκυρτος, αὐθις μνηοειδής, αὐθις . . . ἕτεροι
 δὲ ἑνδεκα σχήματα εἶναι βούλονται· μετὰ γὰρ τὴν σύνοδον ἀριθ-
 μοῦσι καὶ τῆν γένναν, δεκα μίαν μοῖραν ἀποστῆ ἢ σελήνη τοῦ
 15 ἡλίου.

9. τὰς τοῖνον Καλάνδας, ὡς ἐλέγομεν, οἷα νομηθῆσαν
 ἐτίμησαν Ῥωμαῖοι, μετὰ δὲ ταύτας καθέξῃς τὰς νῶνας, καὶ κατὰ
 τρίτην τάξιν τὰς εἰδούς. τρίμορφος μὲν γὰρ ἡ τῆς Ἐκάτης ἦτοι
 τῆς σελήνης δέναιμις· δ γὰρ Ἀπόλλων ἐν ἡλίῳ, τοῦτο Ἐκάτη ἐν p. 41
 20 σελήνῃ.

10. [ὅτι δ τριάκοντα ἀριθμὸς φυσικώτατός ἐστιν· δ γὰρ
 ἐν μονάσι τριάς, τοῦτο ἐν δεκάσι τριακοντάς, ἐπεὶ καὶ ὁ τοῦ μη-

2 μύρια Plutarchus: libri μυριάς.

terra, ut Eratostheni videtur, luna stadiorum septingentis octoginta mil-
 bus, sol autem quater decies centenis octoginta milibus stadiorum. luna
 enim, quae septimam tenet zonam (i. e. septimum circulum), propior a
 terra est quam reliqua sidora; quamobrem nec merum aetheris globum
 eam esse dicunt, sed mixtam ex aetherea et aërea substantia: eam enim
 illius partem quae nigra appareat, quam faciem nonnulli dicunt, nihil aliud
 esse quam commixtum aërem, qui cum natura niger sit, usque ad eam
 pertinet. illud autem digram est quod non praetermittatur. interlunium
 caput (initium) mensis a veteribus appellatur. decem autem memorantur
 lunae apparitiones, quibus triginta dierum orbis impletur: sunt autem haec,
 coitus, ortus, lunata, dimidiata, gibbosa, plena, rursus dimidiata, rursus
 gibbosa, rursus lunata, rursus . . . alii autem undecim apparitiones esse
 volunt: post coitum enim nativitatom quoque numerant, quando uno gradu
 distat luna a sole.

9. Kalendas igitur, uti diximus, tanquam interlunium honore afficie-
 bant Romani, post has deinceps Nonas, et tertio loco Idus. triplex enim
 Hecatae (id est lunae) vis: quod enim Apollo in sole, idem Hecate in
 Luna.

10. Tricenarius numerus naturae optime convenit: quod enim in
 monadibus trias, idem in decadibus triacontas, cum etiam mensis orbis

πὸς κύκλος συνέστηκεν ἐκ τεσσάρων τῶν ἀπὸ μονάδος ἐξῆς τετραγώνων, α', δ', θ', ιζ'. ὅθεν οὐκ ἀπὸ σκοποῦ Ἡράκλειτος γεντὴν τὸν μῆνα καλεῖ.]

11. μετὰ δὲ τὰς Καλάνδας εὐρίσκομεν πολλαχῶς τὸν χρόνον διαιρεῖσθαι εἰς αἰῶνα, εἰς χρόνον, εἰς καιρὸν, εἰς ἐνιυτὸν. 8 αἰῶν τοίνυν ἐστὶν ἄπειρός τις τῶν οὐρανίων σωμάτων περιπόλησις ἢ αὐτοῦ τοῦ παντὸς οὐρανοῦ παντελῆς ἀνακύκλισις, χρόνος δὲ ἢ ἐξ αἰῶνος ἀόριστος ἕκτασις. ταύτη καὶ Κρόνος παῖς Οὐρανοῦ λέγεται· ὁ γὰρ χρόνος ἐκ τῶν τοῦ οὐρανοῦ κινήσεων πρόβεισιν. ὥστε καιρός ἐστι χρόνου παράδειγμα, καὶ οὐκ αὐτὸς ὁ χρόνος. 10

12. [ὅτι Ἕλληνες μὲν ἀπὸ τῆς κέ Δεκεμβρίου τὴν ἀρχὴν ἐποιῶντο τοῦ ἔτους ἦτοι τὴν τροπήν, Ῥωμαῖοι δὲ μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας, κατὰ τὴν πρώτην Ἰανουαρίου, οἱ μὲν Ἕλληνες τὴν τροπήν αὐτὴν τηροῦντες, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὴν τοῦ γνώμονος σκιάν, πότε συστέλλεσθαι ἄρξεται· μέχρι γὰρ τῶν ὀκτῶ ἀνεπαίσθητός ἐστιν 15 ἢ τῆς σκιᾶς μείωσις.]

13. [ὅτι διὰ τὴν γένεσιν διττῆ γέγονεν ἢ τῶν οὐρανίων κινήσις· εἰ γὰρ ἀπλή ἦν, οὐδὲν ἂν ἀπ' αὐτῆς παρήχθη, ὡς καὶ p. 42 Ἀριστοτέλης ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς· "μιῦς μὲν οὐσης τῆς φθορᾶς οὐκ ἐνδέχεται γίνεσθαι τὰ ἄμφω" γένεσιν 20 καὶ φθορὰν "διὰ τὸ ἐναντία εἶναι· τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ὡσαύτως ἔχον ἀεὶ τὸ αὐτὸ πέφυκε κινεῖν, ὥστε ἦτοι γένεσις ἐστὶν ἀεὶ ἢ φθορά.

8 ἕκτασις P. vulgo ἕκτασις.
Aristotele p. 336 a 26.

20 φθορᾶς V: correctum ex

constet ex quattuor a monade deinceps quadratis, 1, 4, 8, 16; unde non abs re Heraclitus generationem mensem dicit.

11. Post Kalendas autem reperimus multis modis tempus dividi in aevum (aeternitatem), in tempus, in tempestatem, in annum. aevum igitur est infinita quaedam corporum caelestium circuitus, sive ipsius universi caeli perfecta circulatio, tempus autem infinitus ex aevo progressus. Itaque etiam Saturnus Caeli filius vocatur: tempus enim ex caeli motibus prodit; ut tempestas temporis species sit, neque ipsum tempus.

12. Graeci a die 25 Decembris initium anni faciebant, solis videlicet conversionem (considerantes), Romani autem octo post diebus, primo Ianuarii die; Graeci conversionem solis ipsam sequentes, Romani autem gnomonis umbram, quando contrahi inciperet: ad diem enim usque octavum umbrae imminutio non sentitur.

13. Propter generationem duplex rerum caelestium motus factus est. si enim simplex esset, nihil eo procreatum esset, ut etiam Aristoteles libro secundo De generatione et corruptione: "unus si sit motus, ambo (generatio et corruptio) esse non possunt, propterea quod contraria sunt: idem enim quod est, et eodem modo se habet, id semper idem facere natura cogitur; ut aut generatio semper sit aut corruptio. oportet autem

δεῖ δὲ πλείους εἶναι τὰς κινήσεις καὶ ἐναντίας, ἢ τῇ φορᾷ ἢ τῇ ἀνωμαλίᾳ· τῶν γὰρ ἐναντίων αἰτία τὰ ἐναντία. διὸ οὐχ ἡ πρώτη φορὰ αἰτία ἐστὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, ἀλλ' ἡ κατὰ τὸν λοξὸν κύκλον· ἐν ταύτῃ γὰρ καὶ τὸ συνεχὲς ἐνεσσι καὶ τὸ κινεῖσθαι δύο κινήσεις.²⁹]

14. ὅτι δὲ τὸν ἐνιαυτὸν ὡς θεὸν ἐτίμησαν, δῆλον ἐξ αὐτῆς τῆς Ἀυδῶν βασιλίδος πόλεως· Σάρδιον γὰρ αὐτὴν καὶ Ἐνύριον ὁ Ξάνθος καλεῖ, τὸ δὲ Σάρδιον ὄνομα εἴ τις κατὰ ἀριθμὸν ἀπολογίσεται, πέντε καὶ ἐξήκοντα καὶ τριακοσίας εὐρήσει συνάγων 10 μοῦνδας, ὡς κἀντεῖθεν εἶναι δῆλον πρὸς τιμὴν ἡλίου τοῦ τσοῦνταις ἡμέραις τὸν ἐνιαυτὸν συνάγοντος Σάρδιον ὀνομασθῆναι τὴν πόλιν. νέον δὲ Σάρδιον τὸ νέον ἔτος ἔτι καὶ νῦν λέγεσθαι τῷ πλήθει συνομολογεῖται· εἰσι δὲ οἱ φασὶ τῇ Ἀυδῶν ἀρχαίᾳ φωνῇ τὸν ἐνιαυτὸν καλεῖσθαι σάρδιον.

15. [ὅτι τρεῖς ἀρχαὶ ἦγον Ῥωμαῖοι τοῦ ἐνιαυτοῦ, μίαν μὲν ἱερατικὴν, κατὰ τὸν Ἰανουάριον, αὐξανούσης ἤδη τῆς ἡμέρας, δευτέραν δὲ κατὰ τὴν τοῦ Μαρτίου πρώτην, ἣν πάτριον εἶχον, γ. 43 καθ' ἣν καὶ τὰ ὄπλα ἔθος αὐτοῖς κινεῖν· τὴν δὲ πολιτικὴν ἢ μᾶλλον κυκλικὴν κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Σεπτεμβρίου, ἣν ἡμεῖς 20 μὲν ἐπινέμησιν αὐτοὶ δὲ ἰνδικτιῶνα καλοῦσιν. τῆς γὰρ ἀρχαιότητος τὸν κύκλον ἐχοῦσης εἰς τὸ λεγόμενον παρ' αὐτοῖς λοῦστρον τινέσστιν εἰς τὴν πενταετηρίδα (καθαυμῶς δὲ ἦν, καὶ μυστήρια Μητρὸς κατ' αὐτὴν ἐτελεῖτο), ἔδοξεν ὑστερον πρὸς τιμὴν Ἄρεος

1 φθορᾷ libri.

19 κατὰ add Roetherus.

plures esse motus eosque contrarios vel impetu vel anomalia: causa enim contrariorum contraria sunt. itaque non primus impetus generationis et corruptionis causa est, sed is qui obliquo fit circulo: in hoc enim et continuum unum est, et quod movetur duplici motus genere."

14. Annum autem tanquam deum ab iis cultum fuisse, ex ipsa Lydorum urbe regia apparet. Sardin enim eam et Xyarin Xanthus vocat: Sardis autem nomen si quis ad numerum computabit, quinque et sexaginta et trecentas colligens reperiet monades; ut inde quoque appareat in honorem solis, tot diebus annum consummantis, Sardin urbem esse nominatam. νέον Σάρδιον autem novum annum etiam nunc a vulgo dici constat, sunt autem qui dicant antiqua Lydorum lingua annum vocari σάρδιον.

15. Tria anni initia agebant Romani, unum sacerdotale, mense Ianuario, crescente iam die, secundum primo Martii die, quem patrium habebant, quo die etiam arma movere iis mos erat; civile, sive potius cyclicum, primo Septembris die, quam nos ἐπινέμησιν dicimus, ipsi autem indictionem vocant. antiquitas enim cum cyclum (i. e. orbem) haberet lustrum, quod iis dicebatur, id est quinquennii (lustratio autem erat, et mysteria Matris tunc fiebant), visum est postea in honorem Martis (patrius

(πάτριος δὲ Ῥωμαίοις, ὡς φασί, θεός) παρὰ πεντεκαίδεκατον ἐνιαυτὸν ἀνανεοῦσθαι τὸν κύκλον· ἡ γὰρ τελεία ἀποκατάστασις Ἄρειος διχῶς παραφυλάττεται, μικρὰ μὲν πεντεκαίδεκα, μεγάλη δὲ ἑβδομηκοντα ἐννέα, ὅτι δὲ πύτριον ἀρχὴν ἐνιαυτοῦ τὸν Μάρτιον οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον, δῆλον καὶ ἀπὸ τοῦ τὰς λεγομένας 5 πικρ᾽ αὐτοῖς ματρῶνας, τουτέστι τὰς ἐγγενίδας, τοὺς οἰκέτας ἔστιαν, καθάπερ ἐν τοῖς Κρονίοις τουτὶ πράττειν ἔθος ἦν τοὺς κεκτημένους· ὧν αἱ μὲν δι' Ἄρειος τιμὴν δουλεύουσι τοῖς ἄρρεσι τῶν οἰκετῶν, διὰ τῆν κρείττονα φύσιν, οἱ δὲ (ἀποτρόπαιον ὡσπερ Θεραπειὰν εἰσάγοντες πῶ Κρόνῳ) τοῖς ἐαυτῶν δούλοις ἐδούλευον, 10 ὅπως μὴ ταῖς ἀληθείαις γεμεσητόν τι παθόντες εἰς δουλείαν πολιμίων καταπέσωσιν.]

16, ἐπινέμησιν δὲ αὐτὴν Ἕλληρες ἐκ τοῦ πράγματος ὠνόμασαν· ἐπεὶ γὰρ Ζυγῶ γενόμενος ὁ ἥλιος δέκνυσι τὴν τῶν καρπῶν ποιότητα, κατ' αὐτὴν δὲ φιλανθρωπῶπως οἱ πάλαι τοὺς φόρους τοῖς 15 ὑπὴρκόις ἐπένεμον, ὡς μὴ παρὰ τὴν τοῦτων ἐπίδοσιν ἀσεβῶς δο-
P. 44 κοῖεν βαρύνεσθαι, τυχόν οὐ φορολογούμενοι, εἰκότως αὐτὴν ἐπινέ-
μησιν, οἰονεὶ διανομὴν τινα τῶν δασμῶν, ἐκάλεσαν, οὐ γὰρ ἦν οὕτως ἀδυσώπητος ἡ τῶν φόρων εἰσπραξις, οὐδ' ὠρισμένη τις ἢ μᾶλλον ἀξυμένῃ κατὰ μικρὸν, ἀλλὰ πρὸς τὸ χρειώδες τῶν 20 ἄνακυπτόντων τοῖς κρατοῦσιν ἐγίνετο. ταύτην καὶ ἐπιτάγματα

3 μεγάλη Roetherus: vulgo μέση.

11 ὅπως Hasius, ὅπερ V.

14 ἐπι] vulgo ἐπι.

17 οὐ] οἱ Hasius,

21 ἐγενετο libri.

autem hic Romanis, ut dicunt, deus) quinto decimo quoque anno renovare orbem. perfecta enim restitutio Martis dupliciter observatur, minor quindecim, maior autem septuaginta novem (annorum). patrium autem anni initium Martium a Romanis acceptum fuisse inde quoque apparet, quod matronae, quae apud eos dicebantur (id est feminae ingenuae) servis victum praebebant, quemadmodum in Saturnalibus idem facere domini consueverant; ex quibus illae in Martis honorem maribus serviunt nancipiorum, ob naturam praestantiorum, hi cultum quasi ad mala averruncanda pertinentem instituentes Saturno, servis suis serviebant, ut ne re vera, postquam aliquid quod esset vituperandum accidisset, ab hostibus in servitutem redigerentur.

16. Ἐπινέμησιν autem eam Graeci ab eo quod res est vocabant. in libra enim cum sol est, frugum condicionem significat, secundum quam humaniter veteres tributa subiectis (civibus) ἐπένεμον (i. e. distribu-
bant), ut ne supra earum incrementum modo nefario viderentur eos pre-
mere, temere tributa exigentes. merito igitur eam ἐπινέμησιν, quasi distribu-
tionem aliquam vectigalium, vocabant: non enim erat adeo acerba vectigalium exactio, neque erat exactio a iqua stata, vel quae paulatim augetur, sed ad necessarium usum emergentium ab imperantibus fiebat. quomobrem etiam ἐπιτάγματα (i. e. imperata) vectigalia nunc quomue

τοὺς φόρους ἔτι καὶ νῦν Ἀσιανοὶ καλοῦσιν, ὄθεν ἐπ' εἰρήνης ἐναπομενότων ἐπὶ πλεῖστον καὶ τὸ λοιπὸν συγχωρουμένων τοῖς συντελέσει τῶν φόρων, τοιαῦτα ταῖς πόλεσι περιέγγονε θαυμαστί, λουτρὰ λέγω καὶ ἀγοραὶ καὶ ἑδάτων ὄλκω ἀπειρον εὐδαιμονίαν ἢ τῶν οἰκητῶρων κηρόττοντες.

17. [ὅτι ὁ δράκων πνευματικώτατον πάντων ἐρπετῶν καὶ πυρῶδες· παρ' ὃ καὶ τόχος ἀντιέβλητον διὰ τοῦ πνεύματος, χωρὶς ποδῶν καὶ χειρῶν ἢ ἄλλου τινὸς τῶν ἐκτός, δι' ὧν τὰ λοιπὰ ζῶα τὰς κινήσεις ποιεῖται καὶ ποικίλων σχημάτων τύπους ἀποτελεῖ, πολυχρονωτάτου δέ ἐστιν, οὗ μόνον τῷ ἐκδύομενος τὸ γῆρας νεάζειν, ἀλλὰ καὶ αὐξῆσιν ἐπιδέχεσθαι μίζονα πέφυκε καὶ ἐπειδὴ τὸ ὠρισμένον μέτρον πληρώσει, εἰς ἑαυτὸν ἀναλλασκεται, ὁξύτατα δὲ πάντων βλέπει, ὄθεν καὶ δράκων ὠνόμασται.]

18. [ὅτι οὐδαμοῦ τοῦ τῆς τύχης ὀνόματος Ὅμηρος μέμνηται, Ἡσίοδος μένοι.]

19. ὅτι τὸν πλοῦτον Ἰσοκράτης μᾶλλον κακίας ἢ καλοκαγαθίας εἶπεν ὑπερήτην· Πλάτων δὲ εἶπε μηδένα γίνεσθαι με- p. 45
γίστου πλοῦτον κύριον, εἰ μὴ τὸν προεξημιωμένον τὴν ψυχὴν.]

20. [ὅτι οὗ μόνον ἡ μαγνήτις ἔλκει τὸν σίδηρον, ἀλλὰ
20 καὶ ὁ ἔξ αὐτῆς μεταλλευθεὶς σίδηρος τὸν ἄλλον σίδηρον.]

21. [ὅτι ποντίφικες οἱ ἀρχιερεῖς παρὰ Ῥωμαίοις ἐλέγοντο, καθάπερ ἐν Ἀθήναις τὸ πάλαι γεφυραῖοι πάντες οἱ περὶ τὰ πύ-

16 Isocrat. ad Demon. 6.

Asiani vocant. unde, cum ut plurimum in pace permanerent ac posthac perpetuo condonarentur iis qui pendere debebant vectigalia, talia urbibus orta sunt admirabilia, balnea dico ac fora et aquarum ductus, infinitam incolarum felicitatem praedicantia.

17. Anguis omnium animalium repentium ventosissimum est et igneum; atque iccirco etiam celeritate insuperabile per spiritum, sine pedibus et manibus vel ullo alio eorum quibus reliqua animalia, movetur et variarum specierum modos efficit. diutissime autem vivit, non solum eo quod exuta senectute iuvenescit, sed etiam ita natura comparatus est ut maius incrementum capiat; et cum statum modum implevit, in se ipsum consumitur, omnium praeterea acerrime cernit; unde etiam δράκων (a verbo δέρω i. e. cerno) nominatus est.

18. Nusquam Fortunae nomen Homerus memorat, verum Hesiodus.

19. Divitias Isocrates magis pravitatis quam virtutis ministras esse dixit. Plato autem ait neminem fieri maximarum divitiarum dominum, nisi qui ante damnum cepit animo.

20. Non solum magnes attrahit ferrum, sed etiam ferrum ex eo effossum aliud ferrum.

21. Pontifices apud Romanos sacerdotes principes dicebantur, quemadmodum Athenis antiquitus γεφυραῖοι appellabantur omnes patriciorum

τρια ἱερὰ ἐξηγηται καὶ ἀρχιερεῖς (διοικηται τῶν ὄλων) ἀνομάζοντο, διὰ τὸ ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ Σπερχαιοῦ ποταμοῦ ἱερατεύειν τῷ Παλλαδίῳ· πόντην γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὴν γέφυραν καλοῦσι, καὶ ποντίλια τὰ γεφύρια ξύλα. ὄθεν καὶ *πραξιεργία* ὄθεν ἐκαλοῦντο, ὡσανεὶ τελεσταί· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ποντίφες, ἀπὸ τοῦ δηνου-8 τοῦ ἐν ἔργοις.]

22. [ὅτι Διοσκοδρους φασὶ τὸ ὑπὲρ γῆν καὶ ὑπὸ γῆν ἡμισφαίριον, ἀμοιβασθὸν μυθικῶς ζῶντας καὶ τελευτῶντας.]

23. [ὅτι Φάβιος ὁ βουλευτὴς κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς βου-
λῆς, ὅτι παρὰ τὸν διωρισμένον τῷ νόμῳ ἄργυρον ἰδεῖντο κεκτη-10
μένος· οὐδὲ γὰρ ἐφέτο παρὰ τὴν ἀξίαν κεκτησθαι τι, ἀλλ' οὐδὲ σφρικῆ χρῆσθαι ἐσθῆτι τοῖς τυχοῦσι, κἂν εὐποροὶ εἴεν, μύ-
νοις δὲ τοῖς πατρικίοις τοῦτο κατ' ἐξαίρετον ἀνεγῆκετο.]

24. [ὅτι τὴν Ἀθηνῶν εἰς τὴν ψυχὴν ἀνάγουσιν, ὡς ἀθά-
ρατον καὶ παῖδα τοῦ Διὸς ἐκ τῆς αὐτοῦ κορυφῆς ἦτοι ἐκ τῆς ἀκρό-15
p. 46 τῆτος τοῦ οὐρανοῦ κατιῶσαν, καὶ ἀπλὴν δὲ οὖσαν. τριτογενεῖαν
φουσιν οὐκ ἀπὸ τρίτωνος ποταμοῦ, ἀλλ' ὅτι κατιῶσα τὸ μὲν θυμα-
κὸν ἐκ τοῦ αἰθέρος λαμβάνει, τὸ δ' ἐπιθυμητικὸν ἐκ τῆς σελη-
νιακῆς σειρῆς· καὶ γὰρ ὑγρὰ τὴν φύσιν ἢ σελήνη, ὄθεν καὶ αἱ
περὶ ἐρώτων μαγγανεῖαι πρὸς αὐτὴν γίνονται.] 20

8 ἀμοιβασθὸν *Hasius*: *legebatur ἀμοιβασθῆς*,
coll. 4 17.

18 ἀέρος *Hasius*

saorum interpretes et summi sacerdotes, qui praeerant rebus sacris omni-
bus), propterea quod in ponte Sperchii fluminis sacerdotio Palladii fun-
gebantur. pontem enim Romani τὴν γέφυραν vocant, et pontilia ad pon-
tem pertinentia ligna; unde et *πραξιεργία* fortasse vocabantur, quasi per-
fectores: hoc enim significat pontificis nomen, a potente operum (i. e. a
verbis posse et facere).

22. Dioscuros dicunt terrae hemisphaerium superius atque inferius,
per vices ex fabula viventes ac morientes.

23. Fabius senator condemnatus est a senatu, quod supra constitu-
tam lege pecuniam possidere arguebatur. neque enim cuiquam permette-
batur plus quam per legem habere licebat possidere, verum ne serica
quidem veste uti cuivis, etiamsi opulentus esset, sed solis patriciis hoc
per exceptionem permissum erat.

24. Minervam ad animum referunt, tanquam immortalem et Iovis
filiam ex ipsius capite progeneratam, id est de caeli vertice descendente
sinceram. Tritoniam eam dicunt non a Tritone fluvio, sed quoniam de-
scendens naturam animosam (s. animositatem) ex aethere accipit, concu-
piscendi autem facultatem ex catena (serie) lunari: etenim humida natura
luna est; unde etiam veneficia amatoria ad eam fiunt.

25. [ὅτι ἀγὼν καὶ ἀγωνία ὁ τόπος λέγεται διὰ τὸ κυκλοτερές, παρὰ τὸ μὴ ἔχειν γωνίαν, ἥς εἰς τύπον καὶ στέφανοι κυκλοτερεῖς τοῖς νικῶσιν ἐπετίθεντο. οἱ δὲ τρεῖς ὀβελοὶ τὴν τριστοιχὸν φύσιν δηλοῦσιν, ὕδατος πυρὸς γῆς· ἐπ' αὐτῶν γὰρ καὶ βιότων ὁ θάνατος τὴν ἐνέργειαν ἔχει. ὄθεν καὶ τρικάρηνον ὁ μῦθος δίδωσι τῷ Πλούτωνι κύνα, ἀντὶ τοῦ τριστοιχόν· ὁ γὰρ ἀγὼν ζωποῖός ἐστι. διὰ τῶν ὀβελῶν οὖν δηλοῦται ὡς πρὸς τιμὴν τῶν ὑπὲρ πατρίδος ἀποθνησκόντων τὴν ἀγωνίαν ἐπετέλουν.]

26. [ὅτι οἱ μὲν ῥόυσιοι Ἄρει ἀνέκειντο, οἱ δὲ λευκοὶ Διδ, 10 οἱ δὲ πράσινοι Ἀφροδίτῃ, οἱ δὲ βένετοι Κρόνῳ ἢ Ποσειδῶνι. βένετοι δὲ ἐκλήθησαν ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀδρίαν Ἐνετῶν τοιαύταις ἐοδῆσι χωρῶν· βένετον δὲ οἱ Ῥωμαῖοι τὸ παρ' ἡμῶν καλλίονον χωρῶν προσαγορεύουσιν. ἢ καὶ κατὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα· ῥόυ- p. 47
σιοι μὲν ἀνέκειντο πυρὶ διὰ τὸ χροῖμα, ὁμοίως πράσινοι γῆ διὰ τὰ 15 ἄνθη, βένετοι Ἡρῇ, λευκοὶ δὲ ὕδατι. οἱ δὲ φασὶ πράσινον μὲν τὸ ἔαρ, ῥόυσιον δὲ τὸ θέρος, βένετον δὲ τὸ φθινόπωρον, λευκὸν δὲ τὸν χειμῶνα. κακοδαίμονίαν οὖν οἰωνίζοντο τὴν χείρονα ψῆφον τὸν ἀνθηρὸν ἀπενέγκασθαι, ὡς αὐτῆς Ῥώμης ἡττηθείσης· τοῦ γὰρ δυτικῶς κέντρον εἰς τὸ τῆς γῆς στοιχεῖον ἀναγεφυμένον, εἰκὸς 20 ἦν αὐτοῖς μέλειν αὐτῆς. ὄθεν καὶ Ἑστίαν πρὸ πάντων φαίνοντις τιμίσαντες Ῥωμαῖοι, ὥσπερ τὸν πετρογενῆ Μίθραν οἱ Πέρσαι, διὰ τὸ τοῦ πυρὸς κέντρον, καὶ τὴν ὑγρὰν οὐσίαν οἱ ὑπὸ τὴν ἕρκτον

ἀνθηροί

10 πράσινοι V.

11 τὴν vulgo.

13 τὰ add Hasius.

25. Agon et agonia locus appellatur propter formam rotundam, quoniam non habet *γωνίαν* (i. e. angulum), ad cuius speciem etiam coronae rotundae victoribus imponebantur. tres autem obelisci naturam tribus constantem elementis, aqua igni terra, significant: ad ea enim sola mors vim habet. quare etiam tripitem fabula attribuit Plutoni canem, pro constantem tribus elementis: aër enim vitam excitandi vim habet. per obeliscos igitur significatur, in honorem eorum qui pro patria moriuntur, certamen ab iis institutum fuisse.

26. Russati Marti consecrati erant, albat Iovi, prasinati Veneri, veneti Saturno vel Neptuno. veneti autem dicti sunt a Venetis circa Adriam inhabitantibus, qui eiusmodi vestibis utuntur: venetum autem Romani eum colorem dicunt quem nos *καλλίονον* vocamus. sive etiam secundum quatuor elementa: russati consecrati erant igni propter colorem; similiter prasinati terrae propter flores; veneti Iunoni, albat autem aquae. alii autem prasino colore ver significari dicunt, russo aestatem, veneto auctumnum, albo hiemem. infelicitatem igitur augurabantur, cum deteriorem sortem floridus abstulerat, quasi ipsa Roma devicta esset. cum enim occidentale centrum ad terrae elementum referatur, merito iis illa curae erat. unde etiam Vestam prae omnibus, ut apparet, venerabantur Romani, ut Mithram ex rupe natum Persae, propter ignis centrum,

διὰ τὸ κέντρον τοῦ ὕδατος, καὶ Ἰσιν Αἰγύπτῳ ἀπὲρ τοῦ τῆν σελή-
νην, τὴν τοῦ παντὸς ἀέρος ἔφορον.]

27. [ὅτι τὰ τῶν νεκρῶν σώματα ἔκαιον οἱ παλαιοί, συνεξ-
μειροῦντες αὐτὰ τῇ ψυχῇ.]

28. [ὅτι οὐκ εἰσὶν ἀστέρες κακοποιοί, ἀλλὰ πάντες ἀγαθοί. 5
ἀλλ' ἐπεὶ καθ' ἁρμονίαν τὸ πᾶν συνίσταται, οἱ μὲν αὐτῶν εἰσὶ
ξηροί, οἱ δὲ ὑγραίνουσιν, οἱ δὲ ἄλλο τι ἔχουσι· πρὸς τὰς κρᾶσεις
αὐτῶν τοίνυν δοκοῦσι βλάπτειν κατὰ τὴν ἐνέργειαν, οὐ κατὰ τὴν
πρόθεσιν, καὶ ὅτι τὰς ἀκράτους αὐτῶν ἐνίοτε δυνάμεις οὐχ ὑπο-
μείνοντα τὰ ἐν τῇ γῇ βλάπτονται, ὡς καὶ ὀφθαλμοὶ ὑπὸ σφοδρῶ-
10 τητος φωτός.]

p. 48 29. [ὅτι ἐν εἰδοῖς Μαρτίαις πομπῆς γινομένης ἤγετο καὶ
ἄνθρωπος περιβεβλημένος δορακίς, καὶ τοῦτον ἔπεισον ῥάβδοις λεπ-
ταῖς ἐπιμήκεισι, Μαιμόριον αὐτὸν καλοῦντες, οὗτος δὲ τεχνίτης
ἐν ὀπλοποιᾷ γενόμενος, διὰ τὸ μὴ τὰ διοπετῆ ἀγκιλία συνεχῶς 15
κινούμενα φθίρεισθαι, ὁμοίᾳ ἐκείνων κατεσκεύασε τῶν ἀρχετύπων.
ὅθεν παροιμιάζοντες οἱ πολλοὶ ἐπὶ τοῖς τυπτομένοις διαγελῶντες
φασιν ὡς τὸν Μαιμόριον αὐτῷ παιζοῖεν οἱ τύπτοντες· λόγος γὰρ
καὶ αὐτὸν Μαιμόριον, δυσχερῶν τινῶν προσπεσόντων ἐπὶ τῇ τῶν
ἀρχετύπων ἀγκιλίων ἀποσχέσει τοῖς Ῥωμαίοις, παιόμενον ῥάβδοις 20
ἐκβληθῆναι τῆς πόλεως.]

30. [ὅτι ἡ Ἄθηνᾶ εἰς ψυχὴν ἀλληγορουμένη καὶ γλαυκῶ-
πις λέγεται διὰ τὸ πυρῶδες, καὶ γλαῦκα αὐτῇ ἀνατιθέουσιν, ὅτι

et humidam substantiam gentes boreales propter centrum aquae, et Isin
Aegyptii (pro lunam), universi aeris praesidem.

27. Mortuorum corpora vetores comburebant, in aetherem ea con-
vertentes una cum anima.

28. Stellae non sunt noxiae, sed omnes bonae. sed cum univer-
sum ad harmoniam constet, aliae earum sunt aridae, aliae madefaciunt,
aliae aliud quippiam habent ad temperantiam earum; itaque nocere viden-
tur effecta, non proposito, et imtemperatas earum vires cum interdum
non ferant res terrestres, damno afficiuntur, ut oculi quoque vehementia
luminis.

29. Idibus Martiis, quo die pompa ducebatur, etiam homo coriis
involutus agebatur, atque hunc verberabat virgis longis, Mamurium eum
vocantes. Hic autem cum armorum faber esset, ne ancilia, quae caeli-
tus deciderant, semper movendo conficerentur, similia illorum fecit exem-
plarum. unde multitudo eos qui verberantur deridens, proverbii loco
dicit Mamurium ea re ludi ab iis qui plagas illis infligunt. fertur enim
et ipse Mamurium, cum molestiae quaedam accidissent Romanis propterea
quod primigeniis illis ancilibus abstinuissent, baculis percussus urbe eie-
ctus esse.

30. Minerva, quae per ambages in animum accipitur, etiam oculos
caesios habere dicitur propter naturam igneam; et noctua ei consecratur,

περ ἐγρήγορε διὰ πάσης νυκτὸς οἰοῖται δεικνύσθαι· τὸ γὰρ παῦλαν ἔχον κινήσεως παῦλαν ἔχει ζωῆς, κατὰ Πλάτωνα.]

31. [ὅτι καὶ ἐν Ῥώμῃ τὰς τῶν πολιτῶν ἀμαρτάνους ἐπὶ ἀμαξῶν διέπαιζον καὶ λανθανούσας ἐξῆγον, κατὰ τὴν Ἀθηναίων 5 συνήθειαν, οἱ τοῖς ἀμαρτάνουσι ἠπειλοῦν λέγειν τὰ ἐξ ἀμάξης.]

32. [ὅτι τὴν ἐν Αὐδία Φιλαδέλφειαν Αἰγύπτιοι ἐπόλισαν.] p. 49

33. [ὅτι ψαλὶς ἔστιν οἰκοδομῆς εἶδος ἡμικύλινδρον τὸ σχῆμα ἔχουσης.]

34. [ὅτι ἡ Δημήτηρ πλόεώς ἐστι καταρκτηκὴ, οἰοῖται ἢ Γῆ· 10 ὅθεν καὶ πυργοφόρον αὐτὴν γράφουσι. λέγεται δὲ καὶ Κυβέλη ἀπὸ τοῦ κυβικοῦ σχήματος κατὰ γεωμετρίας ἢ Γῆ, διὰ τὸ βάσιμον τε καὶ σάσιμον, εἰ καὶ σφαιρικὴν οἱ Στωϊκοὶ ταύτην ὀρίζονται.]

35. [ὅτι Ἀσάρτην τὴν Συρίαν θεὸν τὴν Ἀσροδίτην φασί.]

36. [ὅτι Ἀριτωτέλης τὸν Καλλισθέτην ἀπέσκωψε τὸν μὲν 15 περιττὸν ῥοὴν ἔχειν, τὸν δὲ ἀνθρώπινον ἀποβεβληκέναι.]

37. [ὅτι Νουμήγιος ὁ Ῥωμαῖός φησιν ὡς οὐ πρότερον βρέφος φθέξατο, πρὶν ἢ τῆς γῆς ἐφάψηται.]

38. [ὅτι τὰ πέρατα Πλάτων φησὶ κατὰ πρόθυρον ἢ ἀφαιρέσειν ἢ μετάθειν ἢ πνευμάτωσι συμβαίνειν.]

39. [ὅτι Ἀγνοῦτος τὸν τοῦ Σοφοκλέους Αἰάντα εἰς τὴν p. 50 πάτριον φωνὴν μετήνεγκεν· εἶτα ἀκμαζούσης αὐτῷ μετὰ τὴν πρακτικὴν καὶ τῆς ἐκ λόγων ἀρετῆς, ὡς ἀναξίαν ἐκ παραβολῆς πρὸς

1 δεικνύσθαι Plato Phaedr. p. 245: ἀλήτος V.

16 Νομήσιος

vulgo

quandoquidem per totam noctem vigilat, id est semper movetur: quod enim terminum habet motus, id terminum habet etiam vitae, ut Plato docet.

31. Romae quoque civium vitia in plaustris eludebant et delitescencia proferebant, ex Atheniensium consuetudine, qui peccantibus minabantur dicturos se quae de plaustro dici solerent.

32. Philadelphiam Lydiam Aegyptii condiderunt.

33. ψαλὶς aedificii species est hemicylindri formam habentis.

34. Ceres urbis principio praest, tanquam terra; unde etiam turfigeram eam pingunt. dicitur autem etiam Cybele a cubica figura secundum geometriam terra, propter naturam solidam ac stabilem, etsi rotundam hanc Stoici definiunt.

35. Astarten (Syriacam deam) Venerem dicunt.

36. Aristoteles Callistheni illisit, dicens eum imparem quidem rationem habere, humanam autem perdidisse.

37. Numinus Romanus non prius infantem vocem edere ait quam terram attigerit.

38. Fines Plato dicit vel accessione vel demptione vel translatione vel inflatione existere.

39. Augustus Sophoclis Aiacem in patrium sermonem transtulit, deinde cum floreret ipsi post praestantiam agende comparatam ea quo-

Σοφοκλέα τὴν ἑαυτοῦ διεγίνωσκε τραγωδίαν, ταύτην ἐξήλεθρεν. εἶτα ἐρωτηθεὶς πρὸς τοῦ Κικέρωνος, παρ' ᾧ μετὰ σπουδῆς ἐπιιδεύετο, ποῦ τυγγάνοι ὁ γραφόμενος Αἴας, αὐτὸν ἀπτεῖως ἕμα καὶ νουνεχῶς ἀποκρίνασθαι σφόγγω τὸν αὐτοῦ Αἴαντα, κατὰ τὴν σιδήρην τὸν τοῦ Σοφοκλέους, περιπεσεῖν. καὶ τσαύτη τις αὐτῷ ὅ φροντὶς οὐσα περὶ λόγους ἐτύγγαυεν, ὡς ἄρχοντος ἀπαιδεύτου γράψαι πρὸς αὐτὸν δημοσίαν τολμήσαντος ἐπιστολῆν· οὕτως ἀγυνακτῆσαι, ὡς παρὰ λῦσαι τῆς ἀρχῆς τὸν ἀπαιδευτον. καὶ μέτρον δὲ καὶ ὄρον ταῖς τε εὐνοχίαις καὶ ταῖς προεξίν ἐθῆκε, πρῶτος ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ θυγατρὶ τοῦτο ποιήσας. τῆς δὲ τῶν ὑπηκόων ἐλευθερίας 10 τοσοῦτον ἐφροντίζεν ὥστε τινὸς τῶν κολάκων ἐπὶ τῆς βουλῆς δεσπότην αὐτὸν ὥσπερ ἐν ὑπεροχῆς τρόπῳ καλέσαντος, αὐτὸς ἔξανυστὰς “ἐγὼ δὲ” ἔφη “ἐλευθέροις ἄλλ' οὐ δούλοις, ἔμιαθον διαλίγεσθαι.”]

40. [ὅτι τῇ πρὸς τριῶν νοτιῶν Ἀδγοόστιον ἀνήρουν ἀκικλά- 15 τως ἐν Ρώμῃ τοὺς κόνας εἰς τιμὴν τῶν χηρῶν, ὅτι τὸ Καπετιόλιον οἱ μὲν κόνες προέδωκαν ὑπνώσαντες, οἱ δὲ χῆρες ἐργηροῦτες διέσωσαν. οἱ δὲ φασιν ὅτι τοῦτο ἐποίουν, ἵνα μὴ ὄχληροι τοῖς νοσοῦσι νυκτὸς γίνωνται. οἱ δὲ, ἵνα μὴ λυτιῶντες τοὺς ἀνθρώπους βλάπτωσι· ττηικαῦτα γὰρ ὁ Σείριος ἀνατέλλει, ὅς καὶ δοκεῖ τῆς λύττης 20 αὐτοῖς αἴτιος εἶναι.]

p. 51

41. [ὅτι οἱ Κομηταὶ ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην κόλποις συνί-

5 ἐπιχερεῖν vulgo

15 τῇ add Hasius

que quam ex literis perceperat, atque ipse ex comparatione cum Sophocle indignam indicasset suam tragoediam, hanc delevit. post interrogatus a Cicero, apud quem cum diligentia erudiebatur, ubinam esset qui ab ipso scriberetur Ajax, ille urbane simul ac considerate respondisse fertur in spongiam suam Aiace, quemadmodum in ferrum Sophocleum, incidisse. ac tantae ei curae literae erant ut, cum magistratus quidam imperitus ad eum publicas scribere literas ausus esset, adeo indignatus sit ut munere moveret imperitum. et vero modum et finem epulis ac donis constituit, postquam primus in sua ipsius filia hoc fecit. eorum autem qui ipsi subiecti erant libertatem tantopere curabat, ut cum adulatorum quidam in senatu dominum ipsum, tanquam excellentiae modo, vocasset, ipse exurgeret et “ego vero” diceret “cum liberis, neque vero cum servis colloqui didici.”

40. A. d. 3 Nonas Augustas libere Romae interficiebant canes, in honorem anserum, quod Capitolium canes prodiderant dormiendo, anseres vigilando servaverant. alii autem hoc eos facere solitos dicunt, ut ne molesti aegrotantibus noctu fierent; alii, ne in rabiem acti laederent homines: tunc enim Canicula exoritur, quae etiam rabiei illis causa esse videtur.

41. Cometae in sinibus sub luna existunt, stellarem aliquam nata-

σταται, ἀστρώδη τινὰ φέσιν ἐπιδεικνύμενοι· οὐ γὰρ εἰσιν ἀστέρες, ἀλλὰ θρομβώσεις τινὲς ἐξ ἀναθυμιάσεως τῆς γῆς ἀποτελούμεναι, ὧν ἡ γένεσις μὲν ἐξ ἀέρος τοῦ κατὰ συναφῆν ἐγκαταλιμβατομένου τῷ αἰθέρι· ὅθεν καὶ ἰσοταχεῖς αὐτῶ μέχρι διαπτώσεως 5 συμπεριφέρονται. καὶ ἡνίκα μὲν τὴν φέσιν ἐπὶ τὸ κάτω φερομένην ἔχων ὁ αἰθὴρ περιληφθεῖη, πωγωνίαι τε καὶ πίθοι ἀποτελοῦνται, ἡνίκα δὲ πλαγίως, κομῆται. τάχιον δὲ οἱ πωγωνίαι, πολὺ δὲ καὶ τούτων τάχιον πίθοι τε καὶ δοκίδες ἐκπίπτουσιν.]

42. [ὅτι χυμῶν διαφοραὶ πλείους μὲν, γενικαὶ δὲ ἐννέα, 10 γλυκεῖα, πικρά, ὀξεῖα, δριμεία, βριγηή, στρυφνή, βλενωδῆς, ἀσστηρά, ἄλμυρά.]

43. [ὅτι πλειονύσαντος μὲν πυρὸς πυρετὸς γίνεται, ἀφημερινὸς δὲ ἀέρος, τριταῖος δὲ ὕδατος, τεταρταῖος δὲ γῆς. φιλεῖ δὲ τούτων προκατάρχειν τὸ ῥῆγος. ὁπότεν γὰρ ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ, 15 ἐπειδὴ τοῦτο ἴδιον ὕδατος τε καὶ γῆς, τὰ εἰρημένα ὑγρὰ παχυνθῆ, τηρικυῖτα φερόμενα διὰ τῶν ἀραιωμάτων ἐξωθεῖν μὲν οὐ δύναται τὰ πυκνότερα, ἐμπεσόντα δὲ ταῖς τούτων ἔδραις σύνωσιν καὶ θλίψιν ἐργάζεται, μέχρις ἂν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐπειγόμενα τμηθέντα διαχυθῆ, ὅπερ ἀναγκαίως κλόνον τινὰ καὶ σεισμόν ἐμποιεῖ, ὃ δὴ 20 πάθος τρόμος καὶ ψῆχος ὀνομάζεται.]

44. [ὅτι τὸν Φεβρουάριον ἐπίτηδὲς φασὶ τοὺς Θεόσκοπος p. 52 ἐλατῶσαι, ἐπειδὴ ταῖς τῶν καυχθονίων ἑορταῖς φαίνεται πρὸς

10 βριγηή Roetherus coll. 4 81 et auctore Xantho quodam Siphnio:
libri βικη. 12 ἀφημερινὸς vulgo. 17 ἐκπεσόντα apud S.

ram ostendentes. non enim sunt stellae, sed concretiones, quae ex terrae exhalatione efficiuntur, orientes ex eo aëre qui contagione excipitur in aetherem; unde etiam pari atque ille celeritate una circumferuntur, dum dilabuntur. et quando fluxum ad partes inferiores delabentem habens aether corripitur, pogoniae et pithi efficiuntur, quando autem oblique, cometae. atque celerius pogoniae, multo autem his celerius pithi ac docides excidunt.

42. Saporum varietates plures quidem sunt, generales autem novem, dulcis, amarus, acidus, acer, subdulcis, acerbus, mucosus, austerus, salsus.

43. Si increbuit ignis, febris existit; quotidiana autem, si aër, tertiana, si aqua, quartana, si terra. solet autem iis antecedere frigus. cum enim a frigore (quando hoc proprium est et aquae et terrae) ii qui dicti sunt humores crassi redditi sunt, tum intrantes per intervalla partes densiores extrudere nequeunt; in quarum sedes ubi inciderunt, coartationem et compressionem efficiunt, cum ab igne compellantur et dissolutae diffundantur, quo necessario perturbatio aliqua et motus efficitur, qui quidem affectus tremor et frigus appellatur.

44. Februarium consulto dicunt a Tuscis breviorum redditum fuisse,

τοῦτοια χρορηθεῖς, καὶ οὐ θεμιτὸν ἦν ἴσα τοῖς οὐρανίοις αὐτοῖς τιμᾶσθαι.]

45. [ὅτι παρ' Ἰταλοῖς ὁ δυνικὸς ἀριθμὸς ἀποηράζεται, πεκοῦνδον δὲ αὐτόν, οἰονεὶ ἐδτηγῆ, πατριῶς καλοῦσι κατὰ τὸν εὐρημισμὸν, ὡς Εὐμενίδας καὶ Ἀδράστειον καὶ Πάρκας κατ' 5 αὐτοὺς τὰς μηδενοὺς φειδομένας Μοίρας.]

46. [ὅτι Ῥωμαῖοι μετὰ τὸ νικῆσαι τοὺς Ἄρρητις καὶ τὰ ἐκείθεν Θηρία ἐπὶ τῆς Ῥώμης ἐκόμιζον καὶ ἐπὶ τῆς ἄμμιον ἐφόνοον, ὡς μηδὲ τὰ ἐκ τῆς χίρας ἐκείνης Θηρία ἀδούλωτα μένη.]

47. [ὅτι τὴν ἰσταμένην ἐν τῷ Βυζαντίῳ πτήλην τῆς Τύχης 10 Πομπήϊος ὁ μέγας ἔστησεν, ἐνταῦθα τὸν Μιθριδάτην συγκλείσας μετὰ τῶν Γότθων, καὶ τούτους διασκεδάσας τὸ Βυζάντιον εἴλε. καὶ μαρτυρεῖ τὸ ἐπὶ τῆς σπείρας τοῦ κίονος ἐπιγραμματα Ἀττινοῖς γράμμασιν, ὃ δηλοῖ τάδε· "τῇ Τύχῃ τῇ ἐπινασώστικῃ διὰ τοὺς νικηθέντας Γότθους." ὃ δὲ τόπος ὑστερον καπηλεῖον ἐγένετο.] 15

p. 53

48. [ὅτι Πορφύριός φησι· "τοὺς φαινομένους οὐρανίους θεοὺς τῇ θύσῃ δεξιῶδμενοι, καὶ διὰ τοῦ πυρὸς αὐτοῖς ἀπαθανατίζοντες τὰς τιμὰς, καὶ πῦρ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐφύλαττον αὐτοῖς ἀθάτατον ὡς ὃν μάλιστα αὐτοῖς ὁμοιότατον."]

49. [ὅτι Πλάτων φησι τοῖς τῆς Ἀφροδίτης γενεθλίοις τὴν 20 Πενίαν προσαιτοῦσαν ἔλθειν, καὶ λάθρα τῷ Πόρῳ μεθυσθέντι τοῦ νέκταρος ἐπιβουλεῦσαι, καὶ οὕτω κνηθῆναι τὸν Ἐριστα.]

1 παραφωρηθεῖς Hasius
20 Plato Conviv. p. 203.
erat ἀνελεθῖς.

αὐτοὺς Roethertus: vulgo αὐτόν
21 ἐλεθῖς Roethertus pro eo quod

quandoquidem, ut ex nomine apparet, deorum inferorum feris erat concessus, neque fas erat parem iis ac caelestibus honorem tribui.

45. Apud Italos dualis numerus nefastus habetur; secundum autem enim, tanquam faustum, patrio sermone dicunt ex euphemismo ut Eumenides et Adrasteam, et Parcas ipsorum lingua nemini parentes Moeras.

46. Romani devictis Afris bestias quoque illinc Romam transportabant atque in arena interficiebant, ut ne bestiae quidem, quae ex illa regione venissent, liberae manserint.

47. Columnnam Fortunae Byzantii stantem Pompeius Magnus posuit, postquam ibi Mithridatem circumvenit cum Gothis, quibus dissipatis Byzantium cepit. et testatur hoc inscriptio in basi columnae Latinis literis insculpta, qua significantur haec "Fortunae salvatrici ob devictos Gothos." caupona autem locus postea evasit.

48. Porphyrius ait "praesentes deos caelestes hoc sacrificio colentes, et per ignem iis immortales reddentes honores, etiam in templis iis ignem servabant aeternum, utpote qui iis est longe simillimus."

49. Plato refert Veneris nataliciis Inopiam mendicantem ascendisse et Poro (i. e. affluentiae deo) nectare ebrio clam insidiatam ita concepisse Amorem.

50. [ἔτι σχημάτων ὁ κύκλος τελειότατος. ὅθεν Αἰγύπτιοι τὸν κόσμον γράφοντες περιφερῆ κύκλον ἀεροειδῆ καὶ πυρωπὸν χαράττουσι, καὶ μέσον τεταμένον ὄφιν ἱερακόμορφον, οἰοῦναι συνεκτικὸν ἀγαθὸν δαίμονα. καὶ ἔστι τὸ πᾶν σχῆμα ὡς τὸ παρ' 5 ἡμῶν Θ.]

51. [ἔτι ὁ τῆς οὐδοῦδος ἀριθμὸς θῆλυς καὶ ὑπεριος καὶ ἀτελής. ὅθεν καὶ παρὰ τῷ Νικομάχῳ ἡλιτόμηρος καλεῖται· ὁ γὰρ ὀκτάμηρος χρόνος πρὸς οὐδένα τῶν ἀρμονικῶν ἔχων φαίνεται λόγον. ὅθεν οὐδὲν τελεσφορεῖται τὰ ὀκταμηνιαῖα· μέσος γὰρ ὢν τῶν τελεσ-
10 φόρων ἀριθμῶν αὐτὸς ἀτελής εὑρίσκειται. πάσης γὰρ ὑλικῆς δυνάμειος μετέχων τὰς περὶ τὴν ὕλην εἴληχε δυνάμεις.]

52. [ἔτι τοὺς κεραυνούς φασὶ γίνεσθαι, ὅταν ῥῆξις νεφῶν γένηται. τῆς γὰρ παρακειμένης αὐτοῖς γεώδους οὐσίας ἔξαφθεις, p. 54 τὸ ἔξαφθὲν ὑπὸ τῆς ῥιπῆς ἐπὶ τὴν γῆν μετὰ ῥοῦζου φέρεται. καὶ 15 ἐὰν μὲν ὑγρότερα τεγγάνῃ τὰ νέφη, ἅμα τῇ καταφορᾷ σβέννυται, εἰ δὲ γεωδέστερα, πυρῖδες ἐκθλίβονται. δύο δὲ εἶδη κεραυνῶν εἶναι φασιν, ὧν ὁ μὲν ὕξος καὶ μινὸς καὶ δάκτυρος ἀργῆς ὀνομάζεται, ὁ δὲ βραυδὸς καὶ καπνώδης ψολόεις· καὶ ὁ μὲν διὰ τὴν λεπτότητα καὶ πρὶν ἐκπυρῶσαι φερόμενος οἴχεται διὰ τάχους, ὡς
20 μηδὲ ἐπιγλῆξαι τι τῶν ἀραιότερων, ὁ δὲ βραδυτέρος ἱκανὸς μὲν ἐπιγρῶσαι ὡς ἀπ' αἰθάλου, καὶ καῦσαι δὲ τινα τῶν ὑποπεσόντων, βολβῶν καὶ συκῆς καὶ φώκης καὶ ὑίνης μερόντων ἀβλαβῶν, ὧν

7 Nicomach. Theologum. arithm. 8 p. 55 Ast.

50. Figurarum perfectissima orbis est; unde Aegyptii mundum pingentes orbem aërium et rutilum insculpunt mediumque extensum serpentem accipitris formam repraesentantem, tanquam bonum daemonem (s. deum) continentem; et est universa figura similis nostro (i. e. Graeco) Θ.

51. Octonarius numerus femineus et infinitus atque imperfectus est; unde etiam apud Nicomachum ante iustos menses natus vocatur. octo enim mensium tempus ad nullum harmonicorum (s. consentientium) numerorum habere aliquam videtur rationem. unde non ad maturitatem perducuntur octo mensium partus: medius enim cum sit eorum numerorum qui finem afferendi vim habent, ipse imperfectus reperitur. omnis enim materialis potestatis cum particeps sit, materiales sortitus est vires.

52. Fulmina existere dicunt, cum dirumpuntur nubes: substantia enim terrena, quae iis admixta est, incensa, ea pars quae accensa est impetu suo in terram cum strepitu defertur. atque si humidiores nubes sunt, in ipso casu extinguuntur, sin vero magis terrena, igneae eliduntur. duo autem fulminum genera esse dicunt, quorum alterum, acre et rarum igneumque, candidum vocatur, alterum, lentum et fumosum, flammum; et alterum propter raritatem iam priusquam incendatur cum celebritate defertur, ut nihil eorum quae rariora sunt adurat; lentius autem ita comparatum est ut contaminare possit, ut fit a fulligine, et incendere quaedam eorum quae ipsi subiecta sunt, bulbis et fico et vitulo marino

Ioannes Lydus.

καὶ ταῖς δοραῖς περιδιφθεροῦσθαι τὰ ἱστία τῶν νηῶν διὰ τοὺς κεραυνούς. τῶν μέντοι κεραυνοβλήτων τὰ σώματα ἄταφα κατελίμπανον οἱ πάλαι, ἀδιάρθορα μένοντα· τῆς γὰρ ἐν αὐτοῖς ὑγρότητος ἀναρπαζομένης ὑπὸ τοῦ πυρός, ὥσπερ ἀποπιτηθέντα διαμένειν πέφυκε.] 5

53. βροντὴ γίνεται εἰληθέντος πνεύματος ἐν νέφει παχεῖ τε καὶ νοτιωτέρῳ καὶ ἕξωσθέντος βιαίως δι' αὐτοῦ, ὅθεν ῥήγνται τὰ συνεχῆ πιλίματα τοῦ νέφους, καὶ βρόμον ἤχον ἤχον καὶ πάτυγον μέγαν ἀπεργάζονται, ἕπερ βροντὴ λέγεται, ὥσπερ ἐν ὕδατι πνεῦμα σφοδρῶς ἐλαυνόμενον. κατὰ δὲ τὴν τοῦ νέφους ἕκρηξιν 10 πυρωθὲν τὸ πνεῦμα λάμπαν ἀστραπὴ λέγεται.

Δ.

Ἰ Α Ν Ο Τ Α Ρ Ι Ο Σ.

p. 55 1. Ἀποχρώντως ἡμῖν εἴρηται ἀρχὴν ἱερατικοῦ ἐνιαυτοῦ τὸν Ἰανουάριον μῆνα τοῖς Ῥωμαίοις παρὰ τοῦ βασιλέως Νουμῆ ὀρισθῆναι. ῥητέον τοίνυν περὶ Ἰανοῦ, τίς τε ἄρα ἐστὶ καὶ τίς ἢ περὶ αὐτοῦ δόξα γέγονε τοῖς ἀρχαίοις. ὁ Λαβεὼν οὖν φησὶν αὐτὸν κα- 15
λεῖσθαι Ἰανὸν κοσίβιον, τουτέστι βουλαῖον, Ἰανὸν κήνουλον οἶον

atque hyaena manentibus illaesis, quorum etiam pellibus induci vela navium propter fulmina. ideoque fulmine ictorum corpora insepulta relinquerebantur a veteribus, utpote quae non inererent incorrupta: cum enim humor qui in iis est ab igne abripiatur, velut extosta permanere solent.

53. Tonitru fit, cum spiritus in nube densa atque humidior volatus et vehementer per eam explosus est, quo dirumpuntur cohaerentes inter se nubis partes constipatae, et fremitum sive sonitum magnumque strepitum edunt, quod tonitru dicitur, tanquam spiritus, qui in aqua vehementer agitur. in eruptione autem nubis incensus spiritus si fulsit, fulgur nuncupatur.

IV.

DE MENSIBUS SPECIATIM.

IANUARIUS.

1. Satis a nobis dictum est initium anni sacerdotalis Ianuarium mensem Romanis a Numa rege constitutum esse: dicendum igitur de Iano, nempe et quis sit et quae de eo fuerit veteribus opinio. Labeo igitur cum ait vocari Ianum consivium, id est consiliarium; Ianum cenulum,

ἐδωχιαστικόν, πατρικιον ὡσεὶ αὐτόχθονα, κλουσίβιον ἀντὶ τοῦ ὀδίαϊον, Ἰουνῶνιον, τουτέστιν ἄεριον, κυρῖνον ὡσανεὶ πρόμαχον, πατούλκιον καὶ κλούσιον οἰονεὶ θυρεόν, κουριάτιον οἰονεὶ ἔφορον εὐγενῶν· Κουριάτιοι γὰρ καὶ Ὀράτιοι ὀνόματα εὐπατριδῶν εἰσι. 5 καὶ οἱ μὲν δίμορφον αὐτὸν μυθολογοῦσι, νῦν μὲν κλείς τῇ δεξιᾷ φέροντα ὡσανεὶ θυρεόν, νῦν δὲ τῇ μὲν δεξιᾷ τριακοσίας τῇ δὲ ἐτέρᾳ ἐξήκοντα πέντε ψήφους ἀριθμοῦντα, ὡσπερ τὸν ἐνιαυτὸν· ἐνθεν καὶ τετράμορφον, ἀπὸ τῶν τεσσάρων τροπῶν. καὶ τοιοῦτον p. 56 αὐτοῦ ἄγαλμα ἐν τῷ φόρῳ τοῦ Νερβᾶ ἔτι καὶ νῦν λέγεται σε- 10 σωσμένον. ἄλλος δὲ Αἰωνιάριον αὐτὸν ἐρμηνεύσαι βιάζεται, ὡσεὶ τοῦ αἰῶνος πατέρα, ἢ ὅτι ἐννὸν τὸν ἐνιαυτὸν Ἕλληγες εἶπον, ὡς Καλλιμαχος ἐν πρώτῳ Αἰτιῶν

“τετράμενον Δαμιάσον παῖδα Τελεστορίδην,”

ἢ ἀπὸ τῆς ἰᾶς, ἀντὶ τοῦ τῆς μιᾶς, κατὰ τοὺς Πυθαγορείους. ὅθεν 15 ὁ Μεσουλᾶς τοῦτον εἶναι τὸν αἰῶνα νομίζει· καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς πέμπτης τοῦ μηνὸς τούτου ἑορτὴν αἰῶνος ἐπετέλουν οἱ πάλοι.

2. Λυοκαίδεχα πρυτάνεις πρὸς τοῦ Νομᾶ τοὺς καλουμένους Σαλλίους ὀρισθῆναι φασιν, ὑμνοῦντας τὸν Ἰανὸν κατὰ τὸν τῶν Ἰταλικῶν μηνῶν ἀριθμόν. ὁ δὲ Βάρρων ἐν τῇ τεσσαρεσκαίδε- 20 κῆτῃ τῶν θεῶν πραγμάτων φησὶν αὐτὸν παρὰ Θεοῖσκόις οὐρανὸν p. 57 λέγεσθαι καὶ ἔφορον πάσης πράξεως, καὶ Ποπάνωνα διὰ τὸ ἐν ταῖς καλάνδαῖς ἀναφέρεσθαι πόπανα. Φωντήϊος δὲ ἐν τῷ περι

βιάζεται
10 βούλεται V.

22 φροντήϊος libri.

velut epularem; Patricium, tanquam indigenum; Clusivium, pro viatorum; Innonium, id est aëreum; Quirinum, velut propugnatorem; Patulcium et Clusium, tanquam ianitorem; Curiatium, tanquam praesidem nobilium; Curiatii enim et Horatii nomina patriciorum sunt. et alii eum bifrontem ex fabula fingunt, modo claves dextra ferentem, tanquam ianitorem, modo trecentos calculos dextra, altera autem sexaginta quinque dinumerantem, velut annum. inde etiam quadriformem (i. e. quattuor faciebus praeditum) fingunt, a quattuor solis conversionibus; et eiusmodi eius signum in foro Nervae etiam nunc dicitur exstare. alius autem quidam Aeoniarium eum violenter interpretari conatur, tanquam aconis (i. e. aevi) patrem, vel quod ἐννὸν Graeci dicebant annum, ut Callimachus libro primo Causarum “τετράμενον (i. e. quadrimum) Damasi filium Telestoriden.” vel ab ἰα (pro, una, iuxta Pythagoreos); unde Messala eum esse aeonem (i. e. aevum) arbitratur: etenim quinto huius mensis die ferias Aeonis celebrabant veteres.

2. Duodecim prytanes (s. administratores), qui Salii vocabantur, a Numa constitutos dicunt, canentes Ianum secundum Italicorum mensium numerum. Varro autem quarto decimo Rerum divinarum eum apud Tuscos caelum dici auctor est et praesidem omnis actionis, et Popanonem, quod Kalendis offerantur popana. Fronteius autem in libro De signis

ἀγαλμάτων ἔφορον αὐτὸν οἶται τοῦ παντὸς χρόνου τεγγάνειν, καὶ ταύτῃ δωδεκάβωμον εἶναι τὸν αὐτοῦ κῶδὸν κατὰ τὸν τῶν μηνῶν ἀριθμὸν. ὁ δὲ Γάιος Βάσσοσ ἐν τῷ περὶ Θεῶν δαίμονα αὐτὸν εἶναι νομίζει τεταγμένον ἐπὶ τοῦ ἀέρος, καὶ δι' αὐτοῦ τὰς τῶν ἀνθρώπων εὐχὰς ἀναφέρεσθαι τοῖς κρείττοσι· ταύτῃ δέμορφος εἶναι 5 λέγεται ἕκ τε τῆς πρὸς ἡμᾶς ἕκ τε τῆς πρὸς Θεοῦ ὄψεως. ὁ γε μὴν Λουτάτιος ἥλιον, παρὰ τὸ ἐφ' ἑκατέρας πύλης ἄρχειν, ἀνατολῆς ἴσως καὶ δύσεως. φασὶ δὲ τὸν αὐτὸν καὶ ἔφορον τῶν ἐπὶ πόλεμον ὁρμώντων τεγγάνειν, καὶ διὰ μὲν τῆς μιᾶς ὄψεως ἀποπέμπειν διὰ δὲ τῆς ἑτέρας ἀνακαλεῖσθαι τὸ στράτευμα. ὁ δὲ Πιραι- 10 τέξτατος ὁ ἱεροφάντης, ὁ Σιωπάτριω τε τῷ τελεστήῃ καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ αὐτοκράτορι συλλαβῶν ἐπὶ τῷ πολισμῷ τῆς εὐδαίμονος ταύτης πόλεως, δύναμιν αὐτὸν εἶναι τινα βούλεται ἐφ' ἑκατέρας ἄρκτου τεταγμένην, καὶ τὰς θειοτέρας ψυχὰς ἐπὶ τὸν σεληνιακὸν χορὸν ἀποπέμπειν. καὶ ταῦτα μὲν οἱ Ῥωμαῖον ἱεροφάνται, ἄλλοσ 15 δὲ φησὶ τὸν Ἰανὸν ἤρωα γενέσθαι, καὶ πρῶτον κατασκευάσαι τεμένη καὶ τιμὰς τοῖς Θεοῖς ἐπιτελέσαι, καὶ διὰ τοῦτο μνήμην αὐτοῦ ἐν τοῖς ἱεροῖς γενέσθαι. ὁ γε μὴν Δημόφιλοσ πρῶτον αὐτὸν βούλεται οἴκουσ καὶ πυλεῶνασ κατασκευάσαι, καὶ ἀπὸ τῆσ Ἰανούασ (Θύρασ) Ἰανουάριον ὀνομασθῆναι, ἔχειν δὲ αὐτὸν καὶ ἀδεληγῆν 20 τοῦνομα Καμασίην. Ὁβίδιοσ ὁ Ῥωμαῖοσ Ἰανὸν ἀλληγορεῖ τὸ χάοσ εἶναι.

p. 58

3. Ἡ δὲ πρώτη τῶν καλανδῶν ἑορτὴ Ῥωμαίοις σιβυσμια-

4 αὐτοῦ P: apud S αὐτὸν 13 ἐφ' om P. 16 καὶ τὸν πρῶτον apud S.

praesidem eum universi temporis esse arbitratur, ideoque duodecim aras habere eius templum secundum mensium numerum. Gaius Bassus autem in libro De diis daemonem (s. deum) eum esse putat constitutum in aëre, perque eum hominum preces perferri ad superos; quocirca bififormis esse dicitur a facie et ad nos et ad deos conversa. Lutatius vero solem, inde quod in utraque porta imperet, orientis pariter atque occidentis. dicunt autem eundem praesidem esse eorum qui in bellum profisciscuntur, et altera facie dimittere altera revocare exercitum. Praetextatus autem pontifex, qui cum Sopatro consecratore et Constantino imperatore particeps fuit condendae fortunatae huius urbis, potestatem quandam eum esse vult in utraque Ursa collocatam, et diviniorens animos in coetum lunarem ducere. et haec quidem Romanorum pontifices. alius autem Ianum huius fuisse dicit, et primum confecisse lucos atque honores diis obtulisse, ob idque mentionem eius in sacris fieri solitam. Demophilus vero primum eum vult domos ac vestibula confecisse et a ianua appellatum Ianuarium esse, habere autem etiam sororem, cui nomen Camasene. Ovidius Romanus Ianum allegorice Chaos esse dicit.

3. Primae Calendarum feriae Romanis longe sanctissimae erant. et

τάτη. καὶ ὁ ὕπατος ἔπιπυ λευκῷ ἐποχοόμενος καὶ αὐτὸς λευχεμίω, ἡγούμενος πομπῆς, ἀνέτρεχεν ἐν τῷ Καπετωλίῳ· τὸν δὲ τοιοῦτον τρόπον τῆς πομπῆς πατρίως ὀβριάτωνα ἐκάλουν ἐκ τῆς τῶν προβάτων θυσίας. καὶ τὸν μὲν ἵππον προσέφερεν ὁ ὕπατος τῷ Διὶ (καὶ 5 γὰρ ἦλιος αὐτὸς κατὰ Φερεκύδη), εἰς ἐκεῖθεν τὴν ὕπατον ἀναλαβὼν στολὴν προήρχετο. τοῦτο δὲ εἰς τιμὴν τοῦ Διός, ὡσεὶ καταγωνισθέντων ἐκείνῳ τῶν Γιγάντων, ἀντὶ τοῦ νικηθέντος τοῦ χειμῆτος ἐπὶ τοῦ ἡλίου. οἱ δὲ μυθικοὶ Βριάρεω τὸν χειμῶνα καλοῦσι, πολὺχειρὰ τινα διὰ τὸ πολυχειδῶς τὸ ὑγρὸν ἐκχεῖσθαι κατ' 10 αὐτόν. καὶ τῶν μὲν μάχεται ὁ Βριάρεως τῷ Διὶ, οἰοῖται τῷ ἡλίῳ, καὶ σίμμιχος αὐτῆς αὐτῷ γίνεται διὰ τὸ τὴν ὑγρὰν οὐσίαν σύμμιχον εἶναι τῇ θερμῇ.

4. ἡλίου τοίτων ἐπεκτείνοντος τὴν ἡμέραν πρόεισιν ὁ ὕπατος, καὶ ἡ μὲν ἡμέρα ἑορτῆς καὶ ἐκχειρίας, οἰονοῦ δὲ χάριν οἱ 15 ἄρχοντες ἐπὶ τῶν βημάτων ἐγίνοντο, καὶ πάντα τὰ στρατεύματα σὺν τοῖς ἐπισήμοις συνήχετο. καὶ τάλαι μὲν ἰσχύδους ἀλλήλοις ἐπεδίδουσαν, ἀπὸ γλυκείας τροφῆς σῆθεν ἀπιρρόμενοι. φύλλα δὲ p. 59 δάφνης ἰδίδουσαν, ἄπερ ἐκάλουν στρήνα, εἰς τιμὴν δαίμονός τινος οὕτω προσαγορευομένης, ἣτις ἔφορός ἐστι τῶν νικῶν. τὸ δὲ 20 στρήνα καθ' Ἑλληνας τὸν εὐαρχισμὸν τὸν ἐπὶ ἐντρεχειίας στρατιωτικῆς σημαίνει· οὐ γὰρ ὡς τὸ πλῆθος ἀπάγεται παιγνίου καὶ ὁμστώσης χάριν. ὁ δὲ Ἑλπιδιανὸς ἐν τῷ περὶ ἑορτῶν στρήναν τὴν

2 ἡγούμενης V. 12 τῆς θερμῆς V. 13 τὰς ἡμέρας P.
17 ἐπεδίδουσαν ἀλλήλοις P. 18 στρήνας Roetherus 20 εὐαρχισμὸν Roetherus: apud S εὐόρχησμών.

consul equo albo vectus et ipse albis vestimentis indutus, ducens pompam ascendebat in Capitolium (eiusmodi autem pompam patrio sermone ovationem vocabant, ab ovium immolatione); et equum offerbat consul Iovi (etenim sol ille est, ut docet Pherecydes); tum, sumpta toga consulari inde progrediebatur. hoc autem in honorem Iovis fiebat, utpote devictis ab illo Gigantibus, pro devicta hieme a sole. mythici autem hiemem vocant Briareum, multis manibus praeditum quendam, ideo quod materia humida in multas partes fissa effunditur ista tempestate. et nunc quidem pugnat Briareus contra Iovem, velut contra solem, et socius ei rursus fit pugnae, propterea quod humida materia socia est calidae.

4. Sole igitur extendente diem munus suum auspicatur consul, et dies festus est ac feriatus. auspicii autem causa magistratus in tribunibus erant et omnes exercitus cum signis cogebantur. atque antiquitus quidem caricis inter se donabant, a dulci videlicet victu incipientes. et folia laurea dabant, quas dicebant strenas, in honorem deae cuiusdam quae ita vocatur, quae praeses est victoriarum. strenae autem Graece εὐαρχισμὸν (i. e. strennitatem) in solertia militari significat: non enim, ut vulgus opinatur, tribuitur ludibrii et levitatis gratia. Elpidianus autem

δύλειαν τῇ Σαβίνων φωνῇ λέγεσθαι φησι, δι' ἣν φύλλα δάφνης ἐπεδίδοτο. ὑγιαστικὸν δὲ τὸ φυτόν· οὐδὲ γὰρ ἱερὰ νόσος ἡ δαίμων βαρὺς ἐνοχλήσει τῷ τόπῳ ἐν ᾧ δάφνη ἐστίν, ὡσπερ οὐδὲ κερυννὸς ὅπου συκῆ, ὅτι σκεδαστὴ φαρμάκων ἐστίν. ταύτῃ οἱ δι' ὀνείρων θείας τυχεῖν ἐπιφανείας ὀρεγόμενοι ἰσχάδων καὶ μόνων μεταλαμβάνουσιν.

5. Ὅτι δὲ φύλλα δάφνης σὺν καὶ ταῖς ἰσχάσιν ἐπεδίδοτο, φανερὸν ἐκ τοῦ μέγρι καὶ νῦν ἐν τοῖς ἀγγείοις τῶν ἰσχάδων καὶ φύλλα δάφνης ἐκ συνηθείας ἐμβάλλεσθαι. διέμεινε δὲ ὁμοῦς τὸ ἔθος, ἐκ μόνης εὐπορίας ἐναλλαγέν· ἀντὶ μὲν γὰρ ἰσχάδων ἐπι-
 p. 60 δόουσι πόπανα, ἀντὶ δὲ τῶν φύλλων χρυσίον. πλακοῦντας δὲ Ῥωμαῖοι τὰ ἐκ μέλιτος πόπανα καλοῦσι διὰ τὸ ἐν Πλακεντία τῇ πόλει τῆς Ἰταλίας πρῶτον ἐξ Ἑλλήνων, ἢ μᾶλλον ἐκ Σαμίων, τὴν τοιαύτην ἔδωδὴν παρελθεῖν, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως λέγεσθαι ὡς Ταρυντίνα ἀπὸ Τύραντος καὶ Κανουβικὰ ἀπὸ Κανούβου καὶ Κοπτὰ ἀπὸ 15 Κοπτοῦ. Σάμιος δὲ τις πρῶτος μέλιτι φηράσας ἄρτον κατεσκεύασε, δι' ὧν καὶ τὴν λεγομένην σήσαμον ἐξεῦρεν ἐν τῇ Σάμῳ· ὅθεν καὶ συγγενὲς προσηγορία τῇ τοῦ καρποῦ τὸ χωρίον.

6. ἔδελοντο δὲ ἐπὶ τῆς Ῥώμης οἱ αὐτοκράτορες φιλήματι τοὺς ἄρχοντας, πρὸς τιμὴν ἐλευθερίας, ἀπελαθέντων τῶν τυράντων διὰ Βρούτου τοῦ Ῥωμαίων ὑπάτου.

1 γλώσση P. 4 σκεδαστικῆ? 7 nonne καὶ σὺν? 10 ἐπι-
 δίδωσι libri: corr Roetherus 11 πλακέντας? 17 δι' ὧν]
 διὸ P. σίσσαμον libri 18 συγγενῆς προσηγορία τούτου καρ-
 ποῦ libri: corr Hasius.

in libro De feriis strenam sanitatem Sabinorum lingua dici auctor est, propter quam folia laurea donabantur: sanitatis autem efficiens est haec arbor. neque enim morbus sacer nec daemon molestus infestabit cum locum ubi laurus erit, ut nec fulmen ubi ficus, quoniam venena depellendi vim habet. quare ii qui per somnia divini compotes fieri visus student, solas caricas sumunt.

5. Folia autem laurea una cum caricis dono dari solita fuisse inde apparet, quod adhuc in caricarum vasa etiam folia laurea ex consuetudine iniiciuntur. attamen permansit mos ex sola opulentia mutatus: pro caricis enim donant placentas, pro foliis autem aurum. placentas autem Romani popana ex melle confecta vocant, propterea quod Placentiam, urbem Italiae, primum ex Graecis vel potius Samiis eiusmodi cibus perlatum est, et hanc ob rem ita dicebantur ut placentae Tarentinae a Tarento et Canubicae a Canubo et Copticae a Copto. Samius autem quidam primus melle admixto panem confecit, — et sesamum quod dicitur invenit in Samo; unde etiam cognata fructus nomini regio.

6. Excipiebantur autem Romae ab imperatoribus osculo magistratus, in honorem libertatis, eiectis tyrannis per Brutum Romanorum consulem.

7. ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ Τραϊανὸς τῇ πάντων τύχῃ καθιέρωσε ναόν, θεοπίσας κατὰ τὸν ἱερὸν νόμον μηδένα παρὰ τὸν θύσαντα γένεσθαι τῆς θυσίας.

εἰμαρμένη, οἰονεὶ εἰρομένη, διὰ τὸ χρόνον δεῖσθαι καὶ διω-
5 στάσεως, ἵνα ὁ εἰρμὸς τῶν ὑποκειμένων σώζεται.

Θεοῦ γὰρ οὐδεὶς ἐκτὸς εὐτυχεὶ βροτός.

φεῦ τῶν βροτείων ὡς ἀνώμαλοι τύχαι!

οἱ μὲν γὰρ εὖ πρᾶσσοσι, τοῖς δὲ συμφοραῖ

— πάρεισιν εὐσεβοῦσι πρὸς Θεοῦ.

10 οἱ Ῥωμαῖοι μηδὲν ἕτερον παρὰ τὴν ἐν ἀνθρώποις εὐδαιμονίαν εἶναι p. 61

ρομίζοντες αὐτὴν καὶ μόνην τῶν πάντων ἡγεῖσθαι νενομίκασαν, φοροῦναν αὐτὴν ἀπὸ τῆς φορᾶς ἐμπερῶς ὀνομάσαντες. οἱ μὲν

οὖν πρὸς ἀρετὴν ἔχοντες καὶ Θεοῦ μεμνημένοι καὶ κρείττους ἐπὶ τῶν ἀϋλῶν καὶ μακαρίων πραγμάτων ἐλπίδας συλεύοντες κατα-

15 φρονοῦσι τῶν τῆδε καλῶν. εἰ μὲν γὰρ τύχῃ ἔστιν, οὐδὲν δεῖ Θεοῦ·

εἰ δὲ Θεὸς σθένει, οὐδὲν ἢ τύχῃ εἰκαῖον γάρ τι καὶ ἀνοῦσιον τὸ τῆς τύχης ὄνομα. τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματι κλίμακι πέφυκεν

ἕξομοιοῦσθαι διὰ τὴν ἀνώμαλον αὐτῶν φορὴν· ἐν μὲν γὰρ, ὡς ἔφη τις, ἡμέρᾳ τὸν μὲν καθεῖλεν ὑψόθεν, τὸν δ' ἤρ' ἄνω, μηδε-

20 γός ἐν ὁμοίῳ πεφυκός μένειν τῶν παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ παντοδαίς

μεταβάλλοντος τροπαῖς. ἢ οὐκ ἄρχοντες μὲν ἕξ ἰδιωτῶν, ἰδιῶται

4 τὸ χρόνον P, τὸ τοῦ χρόνον V. 6 ἐκτὸς οὐδεὶς libri βρο-
τῶν P. 12 οἱ μὲν οὖν S: εἰ μὲν οἱ V. au οἱ μὲν εὖ? 15 ἔστιν
om P. 20 τῶν add P.

7. Hoc die Traianus communi Fortunae sacravit templum, postea-
quam sanxit sacra lege, ne quis praeter eum qui sacrificasset gustaret
victimam.

Εἰμαρμένη (i. e. necessitas) velut εἰρομένη, propterea quod tempore
opus est ac distantia, ut ὁ εἰρμὸς (i. e. nexus) substantiarum servetur.
extra deum enim nemo mortalium beatus est. eheu mortalium quam iniquae
res sunt! alii enim prospere rem gerunt, aliis fata — contingunt, quamvis
piis, a deo. Romani nihil aliud quam eam quae in hominibus est felicitatem
esse putantes, eam solam in rerum universitate dominari censuerunt, For-
tuna illa a ferendo, nomine consentaneo, appellata. ad virtutem igitur qui
conversi et dei memores sunt melioresque in rebus materiae ac corporis
expertibus et beatis vota agitant, ii parvi faciunt ea quae hic sunt (i. e.
terrestria) bona. si enim Fortuna est, nihil opus est deo, si autem deus
potest aliquid, nihil est Fortuna: temerarium enim quid et vanum Fortu-
nae nomen est. res humanae gradatim solent exaequari propter inaequa-
lem ipsarum motum: uno enim, ut dixit quidam, die alium adripuit deor-
sum, alium autem sustulit sursum, cum nihil eorum quae ad nos pertinet
in eodem statu manere soleat, sed variis modis convertatur. an non priu-

δὲ ἐξ ἀρχόντων, πένητες δὲ ἐκ πλουσίων καὶ ἐκ πενήτων πολυχρή-
ματοι, καὶ ἔνδοξοι μὲν ἐξ ἡμέλημένων, ἐπιφανέστατοι δὲ ἐξ ἀδό-
ξων γίνονται; χείρους οἱ τοῦ πλοῦτου παρὰ τὸ μέτρον ἐφιέμενοι·
πλοῦτος γὰρ μᾶλλον κακίας ἢ καλοκάγαθίας ὑπερέτης ἐστί, φησὶν
ὁ ῥήτωρ. καὶ οἶμαι τούτοις προσσχόντα τὸν Πλάτωνα φάναι μη-
5 δένα γίνεσθαι μεγίστου πλοῦτου κύριον, εἰ μὴ τὸν προεἰρημιωμένον
τὴν ψυχὴν.

8. τῇ πρώτῃ τοίνυν, ὡς ἔφημεν, τῶν καλανδῶν ἐθέσιζον
p. 62 οἱ ἱερεῖς κατὰ τοὺς Σιβυλλεῖους χρησμούς, ὑπὲρ ὀγειίας χρῆναι
πάντας ἀπὸ πρωτῆ πρὸ πάσης ἐτέρας τροφῆς ἀπογεύεσθαι ἀκράτου 10
οἴνου εἰς ἀποτρόπαιον ποδαλγίας. ἰστέον δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν
καλανδῶν τὸν ἥλιον ἐφ' ὕψους γίνεσθαι, τὸν δὲ στέφανον δέσσειν
ἄρθρου.

9. τῇ δὲ ἐξῆς, ἥτις ἐστὶ πρὸ τεσσάρων νωνῶν Ἰανουαρίων,
ἐσχόλαζον διὰ τὰ ἱερά [διὰ] τὰ ἵπποδρόμια. οἱ δὲ πρὸ τῆς ἐπὶ τὴν 15
ἵπποδρομίαν προόδου, συμπαρόντων αὐτοῖς τῶν ἀρχιερέων, ἐνή-
γιζον τοῖς δαίμοσιν, ἐπὶ δὲ τῶν ἀγνιῶν τὰ παρ' αὐτοῖς κυλούμενα
μυλιαρίσια τῷ πλήθει ἐπέδιδον εἰς τιμὴν Σκιπίωνος· πρώτος
γὰρ αὐτὸς ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς ἐνάτης Ὀλυμπιάδος δι' ἔνδειαν χρυ-
σίου τοῖς στρατιώταις τὰ μυλιαρίσια κατασκευάσας ἐπέδεδωκεν, 20
Ἄννιβον τοῖς πράγμασιν ἐπικειμένον. καὶ μυλιαρίσια ἀπὸ τῆς μυλι-
τίας οἰοῦναι τῆς στρατιᾶς ὀνομάσθησαν. ὁ δὲ Λαοδῶνιος ἐν τῷ

4 κακίας μᾶλλον P, sicut legitur apud Isocratem. 9 Σιβυλλεῖους
vulgo 17 δαίμοσιν Roetherus, ubi libri δόγμασιν.

cipes ex privatis, privati ex principibus, pauperes ex ditibus atque ex
pauperibus opulenti, et celebres ex neglectis, clarissimi autem ex obscuris
evadunt? peiores evadunt qui divitias immodice appetunt: divitiae
enim pravitate magis quam probitate ministratae sunt, ut ait orator; et
opinor his animadversis Platonem dixisse neminem fieri maximarum divi-
tiarum dominum, nisi qui antea damnum cepisset animo.

8. Primo igitur, ut diximus, Kalendarum die edicebant sacerdotes
ex Sibyllinis oraculis, pro sanitate oportere omnes a primo mane ante
omnem ceterum victum gustare merum (vinum) ad averruncandam poda-
gram. sciendum autem Kalendarum die solem in summo statu esse, et
Coronam occidere inane.

9. Die postero, qui est a. 4 Nonas Iannuarias, ferias agebant pro-
pter Equiriorum solennia. illi autem antequam ad certamen equestre pro-
dissent, praesentibus una pontificibus, sacra faciebant Manibus, in viis
autem miliarisia, quae apud ipsos dicebantur, plebi largiebantur, in hono-
rem Scipionis: primus enim ille Clymptiade centesima nona ob auri ino-
piam militibus miliarisia ab ipso confecta attribuit, Hannibale rebus im-
minente. et miliarisia a militia dicta sunt: Dardanius autem in libro De

περὶ σταθμῶν χιλίων ὀβολῶν λέγει πάσαι γενέσθαι τὸ μιλιαρσίον, καὶ ἀπὸ τῆς γιλιῦδος τῶν ὀβολῶν οὕτως ὀνομασθῆναι.

10. Μετ' αὐτὴν βοτὰ πούβλικα ὡσανεὶ δημόσια εἶχαλ. καὶ ἀδεῦς τὸ πλῆθος ἀπέσκωπτεν εἰς τοὺς ἄρχοντας οὐ ῥήμασιν 5 ἀλλὰ καὶ σχήμασιν ἐπὶ τὸ γελοιῶδες ἔχουσι. τοῦτο δὲ ἔπραττον εἰς τιμὴν ἑλευθερίας, καὶ οἱ ἄρχοντες ἐνεδίδουσαν ὡσανεὶ νόμῳ τῇ συν- ηθείᾳ παραχωροῦντες. καὶ ἀνέφερον τὴν οἰωνοσκοπίαν οἱ ὕπατοι p. 63 τοῖς αὐτοκράτορσι, δι' ἧς ἐγινώσκετο ποταπὸς ἄρα ἔσται ὁ ἐνιαυ- τός. εἰ μὲν γὰρ συνέβη ἡμέρα ἡλίου συνδραμεῖν τὴν ἑορτὴν τῶν 10 καλανθῶν, πολέμους καὶ ἀρχόντων διαφθορὰς καὶ τῶν ὑπηκόων δι' αὐτοὺς διγονοίας ἀνέμενον, τοὺς δὲ ξηροὺς κυρτοὺς ἀφθόνοους καὶ φήμιας παραδόξους· εἰ δὲ σελήνης, τοιαῦτα μὲν οὐκέτι, φθο- ρὰν δὲ βρεφῶν καὶ σπάνην τῶν ἐπιτηδίων ἕαρ τε ψυχρόν, τὰ δ' ἀκρόδρα δαψιλῶς ἐπιδώσειν· εἰ δ' Ἄρεος, ἐμπρησμοὺς μὲν καὶ 15 νόσους, οἴνου δὲ καὶ ἐλαίου καὶ ὀσπρίων ἀφθονίαν, καὶ στύσιον ἐμψύλιον· ὅταν δὲ Ἐρμοῦ, φθορὰν μὲν νηπίων καὶ νόσους ἐκ ῥύσεως γαστρῶς, καὶ ταῖς μέσαις ἐν ἡλικίᾳ γυναιξὶ φθορὰν, καὶ λιμὸν ἀπενκτυῖον καθόλου. ἐν γὰρ τῇ Διὸς ἡμέρᾳ ἐμπίπτουσης τῆς τῶν καλανθῶν ἑορτῆς πάντα μὲν ἀγαθὰ ἐδίδοτο προσδοκῶν, 20 χιονώδη δὲ καὶ ὑετώδη τὸν καιρὸν, ὡς μηδὲ τοὺς ποταμοὺς ταῖς οἰκίαις ἀρκεσθῆναι κοίταις. ἐπὶ δὲ τῆς ἔκτης, ἥτις Ἀφροδίτης εἶται νομιζέται, τοῖς μὲν ἄρχουσι θόρον βον, τοῖς δὲ καρποῖς ἐπί- δοσιν, καὶ τοῖς κοινοῖς πλεῖμους βαρεῖς φθορὰν τε ἀνθρώπων

8 ἔσται] εἰη P.

17 γαστρῶν P.

ponderibus mille obolis olim constituisse dicit miliarisium et a mille obo-
lorum numero ita nominatum fuisse.

10. Post eum diem vota publica. et impute plebs illudebat magi-
stratibus non dictis, verum etiam gestibus ad risum movendum specta-
tibus. hoc autem faciebant in honore libertatis, et magistratus permit-
tebant, cedentes, tanquam legi, consuetudini. et referebant de auguriis
consules ad imperatores, ex quibus cognoscebatur qualis fere annus esset
futurus. si enim contigerat ut in diem solis inciderent Kalendarum feriae,
bella et magistratum caedes et civium propter eos dissensus expectabant,
largos autem fructus aridos et rumores insperatos; si in lunae, talia
quidem non amplius, sed interitum infantum et inopiam victus verque
frigidum, fructuum autem testaceorum largum proventum; si in Martis,
incendia et morbos, vini autem et olei atque leguminum copiam et sedi-
tionem intestinam; si vero in Mercurii, interitum infantum et morbos ex
ventris fluxu, et mediae aetatis mulieribus mortem et famem execran-
dam universe. in Iovis enim diem incidentibus Kalendarum feriis omnia
fausta expectare licebat, nivosam autem et pluviam tempestatem, ut
neque fluvii suis arcerentur alveis; sexto autem, qui Veneris esse puta-
tur, magistratibus tumulum, fructibus autem incrementum et rei publi-
cae bella gravia interitumque hominum, et praecipue iuventutis, expe-

καὶ διαφερόντως τῆς νεολαίας ἀνέμενον. κατὰ δὲ τὴν ἑβδόμην χει-
μῶνα πάντως, (καὶ γὰρ ψυχρὸς ὁ Κρόνος) εὐετηρίαν τε δοῖν, ἐπεὶ
ἔξορος τῶν καρπῶν αὐτὸς εἶναι ὑπείληπται, νόσους τε καὶ κινδύ-
νους, καὶ ἀνέμους τῷ θέρει, καὶ χαλάζης ἐπιφορὰν περὶ τὸν καρ-
κῖνον, καὶ φήμεν τοῖς πράγμασιν ἀδόκητον οἰωνίζοντο. 5

p. 64 11. ὅτι δὲ ἐμφερῆς κατὰ τινα δύναιμι τῷ μαγνήτῃ ὁ σί-
δηρος, ἐδμαρῆς ἰδεῖν· ὁ γὰρ ἔξ αὐτοῦ μεταλλευθεὶς σίδηρος οὐδὲν
ἤττον τὸν ἔξ ἄλλης μεταλλευθέντα σίδηρον, εἰς ὃν μετακινεῖται,
μεταφέρει· πλὴν εἰ μὴ χυλῷ κρομιμύαν ἀλιφῆ, ὡς τοῖς φυσικοῖς
δοκεῖ. αὐθις δὲ τραγίῳ αἵματι χριόμενος ὁ μαγνήτης τὴν ἑλκτι- 10
κὴν ἀναδέχεται δύναμιν.

12. περὶ τοῦ πεπέρεως ὁ Μάξιμός φησι "φυτὸν ἐστὶ
πρῶτον μὲν ἀνάκακθον, φτυτοργούμενον δὲ ὡς ἄμπελος ἀναθεν-
δρὰς ἢ ὑπὸ χάρακα, φέρον δὲ τὸν καρπὸν βοτρυνώδη ὅμοιον τερε-
βίνθῳ, τὸ δὲ φύλλον κισσοειδές, ὑπόμακρον. φυτευόμενον δὲ τριε- 15
τὲς ἄρχεται καρποφορεῖν, θνήσκει δὲ ὀκταετές. τρυγηθὲν δὲ οὐ
φρυγόμενον μελαίνεται, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐν τῷ ἡλίῳ διατίθεσθαι, ὅθεν
συμβαίνει τὸ σκιδύνηκτον λευκὸν διαμένειν."

p. 65 13. Τῇ πρὸ δεκαοκτῶν κυλανδῶν Φεβρουαρίων ἀνεμομα-
χίαν ὁ Βάρρων λέγει γίνεσθαι, Δημόκριτος δὲ τὸν λίβα μετὰ ὄμ- 20
βρον φησὶ γίνεσθαι.

οἱ φιλόσοφοι φασὶ Διοσκόρους εἶναι τὸ ὑπὸ γῆν καὶ ὑπὲρ
γῆν ἡμισφαίριον· τελευτῶσι δὲ ἀμοιβαδὸν μυθικῶς οἰανὲ ὑπὸ

4 χαλάζη apud S. 8 ὃν Roetherus: apud S ὃ 9 εἰ μὴ —
ἀλιφῆ] libri εἰκει — ἀλοιφῆ. 17 ὅθεν om P.

ctabant; septimo autem hiemem omnino (frigidus enim Saturnus) fertilita-
temque quam maximam, quandoquidem praeses frugum ille esse putatur,
morbosque et pericula et ventos aestate, grandinisque impetum circa Can-
crum, et rumorem rebus insperatum augurabantur.

11. Simile autem vi quadam ferrum esse magneti facile est ad in-
telligendum: effossum enim ex eo ferrum nihilo minus ex alio lapide
effossum ferrum, ad quod transmovetur, alio transfert, at vero cedit
unguento ex caeparum succo confecto, ut physicis videtur: rursus autem
cruore hircino si ungitur magnes, attrahendi vim recipit.

12. De pipere Maximus dicit "Arbor est primum non aculeata, quae
colitur ut vitis, ad alias arbores alligata vel sub palo, et fructum fert
racemosum similiter ac terebinthus; folium est hederæ simile, oblongum;
si autem seritur, post triennium fructus ferre incipit, octavo autem anno
moritur; decerptum autem piper non torrendo nigrum fit, sed ponendo
in sole, unde fit ut illud, quod in umbra siccatum est, maneat album."

13. A. d. 18 kalendas Februarias ventorum pugnam Varro ait fieri,
Democritus autem Africum cum pluvia ait exoriri.

Philosophi Dioscuros dicunt esse terræ hemisphaerium inferius atque

τοὺς ἀντίποδας ἕξ ἀμοιβῆς φερόμενοι, οἱ δὲ περὶ Ἐπιμενίδην ἄροτρα καὶ θήλειαν ἐμύθευσαν τοὺς Διοσκόρους, τὸν μὲν αἰῶνα ὡσεὶ μονάδα, τὴν δὲ φύσιν ὡς δυάδα καλέσαντες· ἐκ γὰρ μονάδος καὶ δυάδος ὁ πᾶς ζωογονικὸς καὶ ψυχογονικὸς ἐξεβλάστησεν 5 ἀριθμός.

ἰστέον δὲ κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν τοὺς ἐρίσους δύεσθαι καὶ τροπὴν γίνεσθαι κατὰ Φίλιππον.

14. Πρὸ δεκαπέντε καλανῶν Φεβρουαρίων ὁ Δημόκριτος λέγει δύεσθαι τὸν δελφίνα καὶ τροπὴν ὡς ἐπὶ πολλὰ γίνεσθαι. πρὸ 10 δεκατριῶν καλανῶν Φεβρουαρίων ὁ μὲν Εὐκτῆμων τὸν καρκίον δύεσθαι, ὁ δὲ Κάλλιππος τὸν ὑδροχόον ἀνίσχειν λέγει (ὃν Δευκαλίωνα Ἴππαρχος καλεῖ) βήσσις καὶ χαράδραις τῶν ὑρῶν. πρὸ δεκαδύο καλανῶν Φεβρουαρίων Εὐδοξος τὸν ὑδροχόον ἀνίσχειν λέγει. πρὸ δεκαμῖα καλανῶν Φεβρουαρίων τὸν ἥλιον ἐν ὑδροχόῳ 15 γενέσθαι ὁ Καῖσαρ λέγει, ὁ δὲ Εὐδοξος ἀνίσχειν αὐτὸν καὶ βροχὰς σημαίνειν. τῇ δὲ πρὸ δέκα καλανῶν Φεβρουαρίων ὁ Δημόκριτος ἄνεμον λίσβη πνεῦσαι λέγει.

15. τὸν Δομετιανὸν δεσπότην ἐκάλουν, ἀλλ' οὐ βασιλέα, διὰ τὸ τυραννικὸν αὐτοῦ.

20 16. τὴν Ἥραν ἐνιοὶ τῶν φυσικῶν τὸ ὕδωρ εἶναι ἀξιοῦσι, p. 66 τὸν δὲ Δία τὸ πῦρ, μίξει δὲ ὑγρότητος τίκτεσθαι τοὺς καρπούς. ἀλλὰ καὶ σελήνην αὐτὴν Θεολογοῦσιν οἶα ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς οὐσίας τεταγμένην. καὶ τὸν Ἄρεα ἕξ αὐτῆς τεχθῆναι λέγουσιν ἀντὶ τοῦ

2 ἐμυθεύσαντο P.

superius; moriuntur autem alternis ex fabula, velut sub antipodas per vices feruntur. Epimenides autem marem et feminam esse Dioscuros per fabulam docuit, vocato hoc aevo, tanquam monade, illa natura, velut dyade: ex monade enim ac dyade omnis animantium animarumque generationem efficiens numerus natus est.

sciendum autem hoc die Haedos occidere et conversionem fieri auctore Philippo.

14. A. d. 15 kalendas Februarias Democritus ait occidere Delphina et conversionem ut plurimum fieri. a. d. 13 kalendas Februarias Euctemon Cancrum occidere, Callippus autem Aquarium oriri ait (quem Deucalionem Hipparchus dicit) convallibus et faucibus montium. a. 12 kal. Febr. Eudoxus Aquarium oriri ait. a. 11 kal. Febr. solem in Aquario esse Caesar ait, Eudoxus autem oriri eum et pluvias significare. a. 10 autem kal. Febr. Democritus Africum ventum flare dicit.

15. Domitianum dominum vocabant (neque vero regem) propter ipsius ingenium tyrannicum.

16. Iunonem nonnulli physicorum aquam esse censent, Iovem ignem; mixtione autem humoris nasci fructus. verum etiam lunam illam esse iuxta theologiam aiunt, utpote supra humidam substantiam constitutam.

ταῖς συνθλήμασι τῶν νεφελῶν τὸ ἄεριον καὶ δραστικὸν πῦρ. καὶ ταῦτα τὸν ὄρνιθα τοῖς ἱεροῖς τῆς Ἥρας οἱ φυσικοὶ διδάσασιν οἰοῦναι, τὸν ἄστερωπὸν ἄερα ἤτοι οὐρανόν.

17. οἱ μὲν Ἀθηναίων τὴν ψυχὴν εἶπον, τριτογένειαν δὲ αὐτὴν διὰ τὸ τρεῖς εἶναι τὰς ἐνεργείας τῆς ψυχῆς· οἱ δὲ Ἀθηναίων τὸν ἄερα, τριτογένειαν δὲ αὐτὴν διὰ τὸ τρισὶ μεταβολαῖς ἀλλοιοῦσθαι τὸν ἄερα, εἰς ἕνα δηλονότι θέρους τε καὶ χειμῶνα, γλαυκῶπιν δὲ διὰ τὸ τὴν τοῦ ἄερος ὕψιν ἔγγλαυκον εἶναι. Περσεύα δὲ τὸν ἥλιον καὶ Γοργόνα τὴν ἡμέραν ἐκ τοῦ τάχους οἶον εἰπεῖν, ὅτι διὰ τοῦ ἄερος ὁ ἥλιος ἀποτρέχων ἀποτέμνει τὰς ἡμέρας, ὑπὸ τῆς Ἀθηνῆς οἰοῦναι τῆς προνοίας τὴν ἕρπην (ἀντὶ τῆς δεξιότητος) λαβῶν· καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ὠρολογίοις ἔθος ἐγγλύφεισθαι Γοργόνα ἀντὶ τοῦ τὴν ἡμέραν.

ὑγεία ἐστὶν ἡ τῶν ἐναντίων ποιοτήτων κατὰ τὸν σωστικὸν λόγον ἐπικρατοῦσα δύναμις.

15

p. 67

18. Οὐλίπιος ἐκαλεῖτο ὁ Τραιῖανός κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς προσηγορίαν, κριτῖτον δὲ αὐτὸν οἰοῦναι ἐπὶ πλόκαμον τοῖς Ῥωμαίοις ἐδόκει καλεῖν διὰ τὴν περὶ τὰς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τρίχας σπουδῆν. καὶ τὸ μὲν σῶμα ἦν βράχης, τὰ δ' ἄλλα ἀγαθὸς τὸν τρόπον ἐν συνουσίᾳ ἐπλων τε καὶ γυμνασίᾳ σώματος, οὐκ εὐγενοῦς 20 τιγχνῶν φαμίλιας· τριβούνος γὰρ ἦν πρότερον ἤγονν φύλαρχος. συνκαιοθανόμενος δὲ ὡς ἐρυστής ἐστιν ὁ Νερβῆς ὁ καλούμενος τοῦ ὄντος αὐτῷ προαστείου (καὶ γὰρ ὄμοροι μᾶλλον περὶ τὴν κτῆσιν

5 διὰ τὸ — 6 αὐτῆ om P. 7 δῆλον vulgo. 8 τὸ
vulgo om 10 ἀπό? 22 νερούας τὸ κεφάλαιον τοῦ P.

et Martem ex ea natum dicunt, pro compressionibus nubium ignem aërium atque efficacem; et pavonem avem sacris Iunonis physici attribunt, velut stellis distinctum aërem, id est caelum.

17. Alii Minervam animam dixere, Tritoniam autem ipsam propterea quod tres sunt animi facultates; alii Minervam aërem, Tritoniam autem ipsam, quod tribus mutationibus variatur aër, in ver videlicet atque aestatem hiememque; caesiis oculis praeditam propterea quod aëris facies caerulea est. Perseum autem solem et Gorgonem diem, ex velocitate, ut dicat aliquis, quoniam per aërem decurrens sol abscondit dies, postquam a Minerva (velut providentia) falcem (pro velocitate) accepit; quam ob causam in horologiis Gorgo insculpi solet, pro dies. —

Sanitas est contrariarum qualitatum secundum rationem servatricem praevalens vis.

18. Ulpinus nominabatur Traianus ex patris nomine; Crinitum autem eum (tanquam pulchram comam habentem) Romanis videbatur nominare propter curam circa capitis ipsius crines. et corpore fuit brevi, ceterum bonis moribus in armorum usu atque exercitatione, cum non nobili ortus esset familia: tribunus enim ante fuerat. sentiens autem Nervam, qui nominabatur, suburbani, quod ipsi erat, esse amantem (etenim proximi

ἀλλήλων ἐτόγγανον), συγγράφως αὐτίκα διαιεὺς γραμματεῖον ἐπὶ τῷ προουσίῳ τῷ Νερβῷ προσεκύμισεν· ὁ δὲ ἀγασθεὶς τὸν Τραιῶν-
 νὸν εἰς νιοθεσίαν ἔλαβεν. ἔνθου γίνεται αὐτῷ πάροδος ἐπὶ τὴν
 βασιλείαν, ἐπεὶ θῆκτον ὁ Νερβῦς ἐτελεύτα. αἰσθόμενος δὲ ὅτι
 5 διεβάλλετο ἐπὶ οἰνοφλυγία, παντελῶς οἰνοποσίας ἀπέχετο. τὸ
 Ἀδραμύττειον, πόλιν Ἀσίας, ὁ Τραιῶνδς ἔκτισεν, ἀπὸ Ἀδραμύτ-
 του τοῦ ἀδελφοῦ Κροίσου· ὄνομα δὲ αὐτῇ τὸ πάλαι Ὑποπλάκιοι
 Θῆβαι.

19. ὅτι μοι πλῆθος τῶν θουσιῶν ὑμῶν; λέγει κέριος. πλί-
 10 ρης εἰμί· ὀλοκαυτώματι κριῶν καὶ στέυρ ἄρνῶν καὶ αἷμα ταύρων
 καὶ τράγων οὐ βούλομαι, οὐδ' ἂν ἔρχοσθε ὀφθῆναι μοι· τίς γὰρ
 ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; πατεῖν τὴν ἀλλήν μου οὐ
 προσθήσεσθε. εἰν φέρητε σεμίδαλι, μάτιον· θυμίαμα, βδέ-
 λυγμά μοι ἐστί. τὰς νομηγίους ὑμῶν καὶ τὰ σάββατα καὶ ἡμέραν
 15 μεγάλην [κλητὴν] οὐκ ἀνέχομαι· νηστειαν καὶ ἄργιαν καὶ τὰς p. 68
 νομηγίους ὑμῶν καὶ τὰς ἐορτὰς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχὴ μου. ἐγε-
 νήθητέ μοι εἰς πλησμονήν.

ΦΕΒΡΟΤΑΡΙΟΣ.

20. Τῷ Φεβρουαρίῳ μηνὶ ἀπὸ Φεβρουάου, θεῆς οὕτω προσ-
 αγορευομένης, τὸ ὄνομα γέγονεν· Φεβρουάου δὲ ἕφορον καυδου-
 20 τικὴν τῶν πραγμάτων οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον. Ἀνίσσιος δὲ ἐν τῷ

5 παντελοῦς vulgo

6 Ἀδραμύττειον et mox Ἀδραμύττον Ha-
 sius: libri Ἀδραμύττειον et Ἀδραμύττον.

9 Τὶ Isaias 1 11.

10 εἰμί ὀλοκαυτωμάτων P.

14 σάββατα μισεῖ ἡ ψυχὴ μου

καὶ P.

inter se circa possessionem erant), scriptum statim donationis libellum pro suburbano ad Nervam attulit; qui admiratus Traianum filium adoptavit. inde fit ei aditus ad regnum, postquam brevi Nerva defunctus est vita. cum autem se argui sensisset violentiae, omni vini potione abstinuit. Adramytteum, urbem Asiae Traianus condidit, ab Adramytto Croesi fratre nuncupatum: nomen autem illi antiquitus Hypoplaciae Thebae.

19. Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum, dicit dominus: plenus sum; holocausta arietum et adipem agnorum et sanguinem vitulorum et hircorum nolui, nec cum veneritis ante conspectum meum: quis enim quaesivit haec de manibus vestris? ambulare in atris meis ne pergatis. si offeratis similam, sacrificium frustra incensum abominatio est mihi. neomenias vestras et sabbata et diem magnum [qui dictus est] non fero: ieiunium vestrum et cessationem ab operibus et neomenias vestras odit anima mea. facti mihi estis molesti.

FEBRUARIUS.

20. Februario mensi a Februa, dea quae ita vocatur, nomen factum est: Februm autem praesidem rerum purgandi vim habentem Romani acceperant. Anysius autem in libro De mensibus Februum inferum esse

ταῖς συνθλίψεσι τῶν νεφελῶν τὸ ἀέριον καὶ δρυστικὸν πῦρ. καὶ ταῦτα τὸν ὄρνιθα τοῖς ἱεροῖς τῆς Ἥρας οἱ φυσικοὶ διδάσασιν οἰοεῖν, τὸν ἀστρωπὸν ἀέρα ἦτοι οὐρανόν.

17. οἱ μὲν Ἀθηναῖν τὴν ψυχὴν εἶπον, τριτογένειαν δὲ αὐτὴν διὰ τὸ τρεῖς εἶναι τὰς ἐνεργείας τῆς ψυχῆς· οἱ δὲ Ἀθηναῖν 5 τὸν ἀέρα, τριτογένειαν δὲ αὐτὴν διὰ τὸ τρισὶ μεταβολαῖς ἀλλοιοῦσθαι τὸν ἀέρα, εἰς ἕνα δηλονότι θέρου τε καὶ χεμιῶνα, γλαυκῶπιν δὲ διὰ τὸ τὴν τοῦ ἀέρος ὕψιν ἐγγλαυκον εἶναι. Περσεία δὲ τὸν ἥλιον καὶ Γοργόνα τὴν ἡμέραν ἐκ τοῦ τάχους ὅσον εἰπεῖν, ὅτι διὰ τοῦ ἀέρος ὁ ἥλιος ἀποτρέχων ἀποτέμνει τὰς ἡμέρας, ὑπὸ 10 τῆς Ἀθηναῖς οἰοεῖ τῆς προνοίας τὴν ἄρπην (ἀντὶ τῆς δεξιότητος) λαβῶν· καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ὠρολογίοις ἔθος ἐγγράφεσθαι Γοργόνα ἀντὶ τοῦ τὴν ἡμέραν.

ὑγεία ἐστὶν ἡ τῶν ἐναντίων ποιότητων κατὰ τὸν ὠστικὸν λόγον ἐπικρατοῦσσι δύναιμις. 15

p. 67 18. Οὐλπίος ἐκαλεῖτο ὁ Τραϊανὸς κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς προσσηροίαν, κριεῖτον δὲ αὐτὸν οἰοεῖ ἐπλόκαμον τοῖς Ῥωμαίοις ἐδόκει καλεῖν διὰ τὴν περὶ τὰς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τρίχας σπουδῆν. καὶ τὸ μὲν σῶμα ἦν βραχύς, τὰ δ' ἄλλα ἀγαθὸς τὸν τρόπον ἐν συνασκήσει ὕλων τε καὶ γυμνασίᾳ σώματος, οὐκ εὐγενοῦς 20 τυχάνων φαμιλίαις· τριβοῦνος γὰρ ἦν πρότερον ἦγον φάλαρχος. συναισθινόμενος δὲ ὡς ἐραστής ἐστὶν ὁ Νερβῆς ὁ καλούμενος τοῦ ὄντος αὐτῷ προαστείου (καὶ γὰρ ὁμοροὶ μᾶλλον περὶ τὴν κτήσιν

5 διὰ τὸ — 6 αὐτὴν om P. 7 δῆλον vulgo. 8 τὸ vulgo om 10 ἀπό? 22 νερούας τὸ κεφάλαιον τοῦ P.

et Martem ex ea natum dicunt, pro compressionibus nubium ignem aërium atque efficacem; et pavonem avem sacris Iunonis physici attribuant, velut stellis distinctum aërem, id est caelum.

17. Alii Minervam animam dixere, Tritoniam autem ipsam propterea quod tres sunt animi facultates; alii Minervam aërem, Tritoniam autem ipsam, quod tribus mutationibus variatur aër, in ver videlicet atque aestatem hiememque; caesis oculis praeditam propterea quod aëris facies caerulea est. Perseum autem solem et Gorgonem diem, ex velocitate, ut dicat aliquis, quoniam per aërem decurrens sol abscondit dies, postquam a Minerva (velut providentia) falcem (pro velocitate) accepit; quam ob causam in horologiis Gorgo insculpi solet, pro dies. —

Sanitas est contrariarum qualitatum secundum rationem servatricem praevalens vis.

18. Ulpius nominabatur Traianus ex patris nomine; Crinitum autem eum (tanquam pulchram comam habentem) Romanis videbatur nominare propter curam circa capitis ipsius crines. et corpore fuit brevi, ceterum bonis moribus in armorum usu atque exercitatione, cum non nobili ortus esset familia: tribunus enim ante fuerat. sentiens autem Nervam, qui nominabatur, suburbani, quod ipsi erat, esse amantem (etenim proximi

ἀλλήλων ἐτόγγανον), συγγράψας αὐτίκα δωρεῖς γραμματεῖον ἐπὶ τῷ προουσιῷ τῷ Νερβῷ προσεκύμισεν· ὁ δὲ ἀγασθεὶς τὸν Τραιῖανὸν εἰς τίοθσιαν ἔλαβεν. ἔνθα γίνεται αὐτῷ πάροδος ἐπὶ τὴν βασιλείαν, ἐπεὶ θῦττον ὁ Νερβῦς ἐτελεύτα. αἰσθόμενος δὲ ὅτι 5 διεβάλλετο ἐπὶ οἰνοφλυγίᾳ, παντελῶς οἰνοποσίας ἀπέχειτο. τὸ Ἀδραμύττειον, πόλιν Ἀσίας, ὁ Τραιῖανὸς ἔκτισεν, ἀπὸ Ἀδραμύττου τοῦ τοῦ ἀδελφοῦ Κροίσου· ὄνομα δὲ αὐτῇ τὸ πάλαι Ὑποπλάκιοι Θῆβαι.

19. ὅτι μοι πλῆθος τῶν θυσῶν ὑμῶν; λέγει κέριος. πλή-
 10 ρης εἰμί· ὀλοκαντώματι κριῶν καὶ στέαρ ἄρνων καὶ αἷμα ταύρων
 καὶ τράγων οὐ βούλομαι, οὐδ' ἂν ἐρχησθε ὀφθῆναι μοι· τίς γὰρ
 ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; πατεῖν τὴν αὐλήν μου οὐ
 προσθήσεσθε. ἐὰν φέρητε σεμίδαλιν, μάταιον· θυμίαμα, βδέ-
 15 λυγμά μοι ἐστί. τὰς νομητῆρας ὑμῶν καὶ τὰ σάββατα καὶ ἡμέραν
 15 μεγάλην [κλιτήν] οὐκ ἀνέχομαι· νηστειάν καὶ ἀργίαν καὶ τὰς p. 68
 νομητῆρας ὑμῶν καὶ τὰς ἐορτάς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχὴ μου. ἐγε-
 νήθητέ μοι εἰς πλησμονήν.

ΦΕΒΡΟΤΑΡΙΟΣ.

20. Τῷ Φεβρουαρίῳ μηνὶ ἀπὸ Φεβρουάου, θεῆς οὗτω προσ-
 αγορευομένης, τὸ ὄνομα γέγονεν· Φεβρουάου δὲ ἔφορον καθυρ-
 20 τικὴν τῶν πραγμάτων οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον. Ἀνύσιος δὲ ἐν τῷ

5 παντελοῦς vulgo

6 Ἀδραμύττειον et mox Ἀδραμύττου Ha-

sias: libri Ἀδραμύττειον et Ἀδραμύττου.

9 Τὶ Ἰσαίας 1 11.

10 εἰμί ὀλοκαντωμάτων P.

14 σάββατα μισεῖ ἡ ψυχὴ μου

καὶ P.

inter se circa possessionem erant), scriptum statim donationis libellum pro subdurbano ad Nervam attulit; qui admiratus Traianum filium adoptavit. inde fit ei aditus ad regnum, postquam brevi Nerva defunctus est vita. cum autem se argui sensisset vinolentiae, omni vini potione abstinuit. Adramytteum, urbem Asiae Traianus condidit, ab Adramyto Croesi fratre nuncupatum: nomen autem illi antiquitus Hypoplaciae Thebae.

19. Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum, dicit dominus: plenus sum; holocausta arietum et adipem agnorum et sanguinem vitulorum et hircorum nolui, nec cum veneritis ante conspectum meum: quis enim quaesivit haec de manibus vestris? ambulare in atrii meis ne pergatis. si offeratis similam, sacrificium frustra incensum abominatio est mihi. neomenias vestras et sabbata et diem magnum [qui dictus est] non fero: ieiunium vestrum et cessationem ab operibus et neomenias vestras odit anima mea. facti mihi estis molesti.

FEBRUARIUS.

20. Februario mensi a Februa, dea quae ita vocatur, nomen factum est: Februm autem praesidem rerum purgandi vim habentem Romani acceperant. Anysius autem in libro De mensibus Februm inferum esse

περὶ μηνῶν Φεβρουῶν τὸν καταχθόνιον εἶναι τῇ Θούσκων φωνῇ λέγει, καὶ θεραπεύεσθαι πρὸς τῶν Λουπερκῶν ὑπὲρ ἐπιδόσεως τῶν καρπιῶν. ὁ δὲ Λαβεῶν ἀπὸ τοῦ πένθους λέγει κληθῆναι τὸν Φεβρουάριον· φέβερ γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις τὸ πένθος προσαγορεύεται, κατ' αὐτὸν δὲ τοὺς κατοικομένους ἐτίμων. ἀλλὰ μὴν 5 καὶ φεβρουῶρε τὸ καθῦραι τὰ παντιφικάλια βιβλίω καλεῖ, Φέβρον τὸν Πλούτωνα.

τὸν Φεβρουάριον μῆνα Ἦρα ἀνατεθῆναι ἀξιούσι διὰ τὸ τὴν Ἦραν παρὰ τοῖς φυσικοῖς δοκεῖν εἶναι τὸν ὕπτιον ἀέρα· ὁ δὲ καθαρισμὸς ἀντικρὺς τῷ ἀέρι ἀρμόδιος. οὐ μόνον δὲ Φεβρουάριος 10 ἀλλὰ καὶ Φεβρουάτος λέγεται, διὰ τὸ τὴν τούτου ἔφορον, καὶ Φεβρουάταν καὶ Φεβρουάλεμ, τοῖς ἱεροῖς ἀναφέρεσθαι.

p. 69

21. Οἱ τὴν φυσικὴν ἱστορίαν συγγράφοντες φασὶ σπέρμα τῇ μήτρᾳ καταβαλλόμενον ἐπὶ μὲν τῆς τρίτης ἡμέρας ἀλλοιοῦσθαι εἰς αἷμα καὶ πρώτην διαζωγραφεῖν τὴν καρδίαν, ἥτις πρώτη μὲν 15 διαπλάττεσθαι τελευταία δὲ ἀποθνήσκειν λέγεται (εἰ γὰρ ἀρχὴ ἀριθμῶν ὁ τρεῖς, περιττὸς δὲ ἔστιν ἀριθμὸς, ἄρα καὶ ἀρχὴ γενέσεως ἐξ αὐτοῦ), ἐπὶ δὲ τῆς τεσσαρακοστῆς εἰς ὕψιν τελείαν καὶ διατύπωσιν ἀποτελεῖσθαι καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν τέλειον ἄνθρωπον. καὶ ἐπὶ τοῦ τρίτου μηνὸς ἐγκινεῖσθαι νηχόμενον τῇ μήτρᾳ, ἐπὶ δὲ τοῦ 20 ἐννάτου μηνὸς παντελῶς ἀπαρτίζειν καὶ πρὸς ἔξοδον σπεύδειν. καὶ εἰ μὲν ἔστι θῆλυ, κατὰ τὸν ἐννατον, εἰ δὲ κρεῖττον, κατὰ τὸν δέκατον ἀρχόμενον, διὰ τὸ τὸν μὲν ἐννέα ἀριθμόν, θῆλυν ὄντα καὶ σελήνης οἰκείον, πρὸς τὴν ὕλην ἀναγίρεσθαι, τὸν δὲ δέκα

11 τὸ add Roetherus. 23 ἐννέα — 24 δέκα] vulgo ἐννατον — δέκατον.

Thuscorum lingua ait, et colī a Lupercis pro fructuum incremento. Laheo autem a luctu ait nominatum Februarium: feber enim apud Romanos luctus dicitur, illo autem mense mortuos (i. e. Manes) colebant. verum etiam februlare purgare libri pontificales vocant, Februum Plutonem.

Februarium mensem Iunoni consecratum putant, propterea quod Iuno physici videtur esse aēr supinus (i. e. inferior): purgatio autem plane aēri convenit. non solum autem Februarius, verum etiam Februatus dicitur, propterea quod huius mensis praeses, et Februata et Februalis, sacris celebratur.

21. Naturalis historiae scriptores aiunt semen, quod in matricem (s. uterum) iniicitur, tertio die mutari in sanguinem, et primum pingere (s. effingere) cor, quod primum quidem formari, postremum autem emori dicitur (si enim principium numerorum ternarius numerus est, impar autem est numerus, etiam principium generationis ex ipso fit); quadragesimo autem in speciem perfectam ac formam perfici, et ut paucis dicam, perfectum hominem. et tertio mense moveri natantem in utero, nono autem mense omnino absolvi atque ad exitum properare. atque si feminei sexus (partus) est, nono, si autem praestantior, ineunte decimo, propterea quod nonarius numerus, qui feminus est et Lunae proprius, ad materiam re-

παντλειον εἶναι καὶ ἄρρενα. Θῆλυ δὲ καὶ ἄρρεν γίνεταί κατὰ τὴν τοῦ Φερμοῦ ἐπικράτειαν· πλεονάζοντος μὲν τοῦ κατὰ τὸ σπέρμα Φερμοῦ, ὅτε τῆς πῆξεως τυχείας γινομένης, ἄρρενοῦται τε, καὶ καταγωνιζομένου θηλένεται, βράδιον δὲ πηγνύμενον βράδιον καὶ μορφοῦται. ὅτι δὲ ἄληθῆς ὁ λόγος, τὰ μὲν ἄρρενα καὶ τῶν τεσσαυράκονθ' ἡμερῶν ἐντὸς ἐκτιρωσκόμενα μεμορφωμένα προπίπτει, τὰ δὲ θήλεια καὶ μετὰ τὰς τεσσαυράκοντα συρκιώδη τε p. 70 καὶ ἀδιατύπτωτα. μετὰ δὲ τὴν κήσιν ἐπὶ τῆς τρίτης τεχρὸν ἀποσπαργανοῦσθαι τὸ βρέφος φασίν, ἐπὶ δὲ τῆς ἐννάτης ἰσχυροποιεῖσθαι καὶ ἄφῃν ὑπομένειν, ἐπὶ δὲ τῆς τεσσαρακοστῆς προσλαμβάνειν τὸ γελαστικὸν καὶ ἄρχεσθαι ἐπιγινώσκον τὴν μητέρα. ἐπὶ δὲ τῆς ἀναστοιχειώσεως τοὺς ἴσους ἀριθμοὺς αὖθις ἕξ ὑποστροφῆς παραφυλάττειν τὴν φύσιν, καὶ δι' ὧν συνέστη, δι' αὐτῶν αὖθις ἀναλύεσθαι. τελευτήσαντος γοῦν ἀνθρώπου ἐπὶ μὲν τῆς 15 τρίτης ἀλλοιοῦται παντελῶς καὶ τὴν ἐπιγνώσιν τῆς ὕψεως διαπύλλυσι τὸ σῶμα, ἐπὶ δὲ τῆς ἐννάτης διαρρεῖ σύμπαν, ἔτι σωζομένης αὐτῷ τῆς καρδίας· ἐπὶ δὲ τῆς τεσσαρακοστῆς καὶ αὕτη συναπύλλυται τῷ παντί. διὰ τοῦτο τρίτην ἐννυτην καὶ τεσσαρακοστήν ἐπὶ τῶν τεθνηκότων φυλάττουσιν οἱ ἐναγλιζοντες αὐτοῖς, τῆς 20 τέ ποτε συστάσεως τῆς τε μετ' ἐκείνην ἐπιδύσεως καὶ τὸ δὴ πέρας ἀναλύσεως ἐπιμνησκόμενοι.

1 ἄρρεν apud S

4 καταγωνιζομένου

6 τεσσαρακονθημέρων vulgo.

21 ἐπιμνησκόμενα apud S.

4 καταγωνιζομένου Roetherus: apud S κατα-

γωνιζόμενον.

6 τεσσαρακονθημέρων vulgo.

21 ἐπιμνησκόμενα apud S.

ἐκτιρωσκόμε-

ως libri: an ἐκτιρωσκόμενα ὅμως?

11 ἐπιγινώσκειν P.

fertur, decimus autem perfectus est ac masculus. feminei autem et masculini generis fit, prout caloris maior minorve vis est: praevalente quidem eo calore qui in semine est, quippe cum coagulatio acceleretur, masculus redditur; qui ubi supprimitur, femineus fit. tardius autem quod coagulatur, tardius etiam formatur. verum autem a nobis dici (hoc indicio est), quod masculi partus etiam intra quadraginta dies, si per abortum expelluntur, formati excidunt, feminei autem etiam post quadraginta dies carni et informes. post graviditatem autem tertio die prognatum infantem fasciis exsolvi dicunt, nono autem confirmari et tactum sustinere, quadragesimo autem assumere facultatem ridendi et incipere matrem agnoscere. in dissolutione autem eosdem rursus numeros retroversus sequi naturam, et quibus constet, iisdem rursus dissolvi. tertio igitur postquam mortuus homo est die corpus omnino commutatur, et facies eius agnoscere amplius non potest; nono diffluit universum, cum ei adhuc servetur cor; quadragesimo autem hoc quoque una cum universo conficitur. propterea tertium nonum et quadagesimum in mortuis sequuntur diem qui iis parentant, et pristini ortus et eum secuti incrementi et vero postremo dissolutionis memores.

22. ὁ Κάμιλλος ὤρισεν ἀποκείρειν τοὺς πώγωνας ἐπ' ἄκρου. ὡς μὴ δρᾶντεσθαι αὐτῶν τοὺς ἐναντίους, διὰ τὴν συμβᾶσαν πρότερον μάχην, ἐν ἧ εἶλκον ἀλλήλους ἕκ τε τῶν λοφίων τῶν περικεφαλαιῶν καὶ ἐξ αὐτῶν μέντοι τῶν τοῦ πώγωνος τριχῶν.

23. ἐν τῇ πρὸς τὸν δῆμον ὠρατίῳ, οἰονεὶ προσφωνήσει. 5

p. 71

24. εἰδοῖς Φεβρουαρίαι. ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας ἀπὸ ὥρας ἕκτης διὰ τὰς τῶν κατοικομένων χόας τὰ ἱερὰ κατησφαλί-
ζοντο, καὶ οἱ ἄρχοντες ἐν σχήματι ἰδιωτῶν προήεσαν ἄχρι τῆς
πρὸ ἀκτῶν καλανδῶν Μαρτίων. αἱ δὲ σώφρονες γυναικες (ματρώ-
νας δὲ αὐτὰς οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν, οἱ δὲ Ἕλληνες οἰκοδεσποίνας) 10
τοσοῦτον τῆς αἰδοῦς ἐφρόντιζον ὡς μηδὲ ταῖς πολλαῖς τῶν γυναι-
κῶν ὀμιλεῖν, ἀλλὰ καὶ τόπους τινὰς ἡσυχίους ἐν τοῖς βυλανείοις
ἕξω τοῦ πλήθους ἐνταῖς ἀφορᾶν, οὓς ἔτι καὶ νῦν ματρωνίκα
καλοῦσιν. αὐταὶ τοίνυν αἱ σώφρονες τοῖς Βρούτου δαίμοσιν
ἐνήγιζον δι' αἰτίαν τοιαύτην. Λουκρητία γυνὴ τις Ῥωμαία περι- 15
τῶς εὐπρεπῆς τε καὶ σώφρων λέγεται βιασθῆναι ποτε ὑπὸ Ταρ-
κυνίου τοῦ τελευταίου τῶν ῥηγῶν ἢ τοῦ αὐτοῦ παιδός. σούπερ-
βον δὲ αὐτὸν ἢ ἰστορία καλεῖ οἰονεὶ ἀλαζόνα· πρῶτος γὰρ αὐτὸς
ὄργανα ποινῶν καὶ μέταλλα ἐξεῦρεν, ὅπως δὲ μὴ μιλάττοιο τοῖς
αἰκισμοῖς τῶν τιμωρουμένων, βοτάνην αὐτοῖς ἐπέδιδον ἢ γέλωτα 20
ἐνεποιεὶ παρὰ σκοπὸν τοῖς πάσχουσι· γίνεται δὲ καὶ νῦν ἐπὶ Σαρ-
δοῦς τῆς νήσου ἢ τοιαύτη βοτάνη, ὅθεν καὶ Σαρδόνιον γέλωτά
φασιν. ἐνθεν τὸν Ταρκύνιον σούπερβον ἀντὶ τοῦ ἀπηγῆ καὶ

17 cf. Suidas v. Σούπερβος.

22. Cam'illus instituit ut raderentur barbae summae, ne arriperent eas hostes, propter pugnam antea factam, in qua trahebant inter se ex cristis galearum et vero etiam ex ipsis barbae pilis.

23. In oratione ad populum, tanquam προσφωνήσει.

24. Idibus Februariis. ab hoc inde die, ab hora sexta, propter mortuorum libationes sacra instituebantur, et magistratus in plebeiorum habitu prodibant usque ad a. d. 8 kalendas Martias. feminae autem honestae (matronas eas Romani vocant, Graeci οἰκοδεσποίνας) usque adeo curae habebant pudicitiam, ut neque cum feminarum multitudine versarentur, verum etiam loca quaedam a turba vacua in balneis extra multitudinem sibi secernerent, quae etiam nunc matronicia vocant. hae igitur feminae honestae Bruti manibus parentabant hanc ob causam. Lucretiae feminae cuidam Romanae eximie formosae atque honestae vis olim illata esse dicitur a Tarquinio ultimo regum aut ab eius filio. Superbum autem eum historia vocat, velut ἀλαζόνα: primus enim ille instrumenta poenarum et metalla invenit; ut autem ne molliretur contumeliis eorum qui puniebantur, herbam iis dabat, quae risum movebat invitis iis qui afficiebantur poena (nascitur autem nunc quoque in Sardinia insula eiusmodi herba, unde et Sardonium risum dicunt). inde Superbum Tarqui-

ἀμὸν ἐκάλουν· οὐδὲν δὲ ἂν τέκοι μῖσος ὡς ταῦτα. ἐκείνη τοίνυν ἢ Λουκρητίᾳ κρείττωνα τὴν σωφροσύνην τῆς βασιλικῆς ὑμιλίας p. 72 ἤγησαμένη, καὶ οὐκ αὐτῆς μόνης ἀλλὰ καὶ ζωῆς αὐτῆς, μεταπεψαμένη τοὺς ἑαυτῆς ἀφηγησαμένη τε τὴν, εἶγε ἄρα ἐβούλετο, λαν-
5 θάνειν δυναμένην ἁμαρτίαν, ἑαυτὴν παρόντων τῶν τῆς σωφροσύνης μαρτύρων ἀπέσφραξε. κινεῖται οὖν ὁ δῆμος πρὸς τοῦτο, καὶ τὸ μῖσος τοῦ τυράννου προσεποιεῖτο — ὅς δραζόμενος καιροῦ ἡγεῖται τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δήμου καὶ παρωθεῖται τῆς βασιλείας τὸν Ταρκύνιον. ἐτιμήθη οὖν, ὡς ἐλέγομεν, παρὰ ταῖς Ῥωμαίων γυ-
10 ναξίν ὁ Βροῦτος μετὰ θάνατον δημοσίῳ πένθει οἷα ἐκδικος τῆς σωφροσύνης· καὶ Βρούτας ἑαυτὸς ἤξιον ὀνομάζεσθαι πρὸς τιμὴν Βρούτου.

25. βέρνακλον τὸν δημόσιον οἰκέτην οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. ἐπειδὴ εἰς τρεῖς μοῖρας ὁ Ῥωμαϊκὸς διήρητο δῆμος, τρεῖς βους ἢ 15 φυλὴ παρ' αὐτοῖς ὀνομάσθη καὶ τριβούνοι οἱ δῆμαρχοι. φροντίς δὲ ἦν αὐτοῖς τῆς ἵπποδρομίας, ὡς ἐπιτελοῖτο προσηκόντως· καὶ διὰ τοῦτο τριβούνος ἔτι καὶ νῦν ἡγεῖται τῶν βολουπτιῶν (ἀντὶ τοῦ τῶν τέρψεων). τριῶν ἁρμάτων, καὶ οὐ τεττάρων, ἁμιλλωμένων ἐπὶ τῆς ἵπποδρομίας, οἱ μὲν ῥουσσάτοι, οἰονεὶ ἐρυθροί,
20 οἱ δὲ ἄλβυτοι οἰονεὶ λευκοί, οἱ δὲ βίριδες οἰονεὶ ἀνθηροί· πρασίνους δὲ αὐτοὺς νῦν προσυγορεύουσι. καὶ οἱ μὲν ῥουσσάτοι ἤξιον τοῦ Ἄρεος εἶναι, οἱ δὲ λευκοὶ τοῦ Διός, οἱ δὲ ἀνθηροὶ τῆς Ἀφροδίτης. ὕστερον δὲ καὶ τὸ βένετον· βενέτους δὲ αὐτοὺς p. 73

17 βουλονπάτων V.

nium, pro saevum et crudelem, vocabant. nihil autem par genuerit odium atque haec. illa igitur Lucretia honestatem regia familiaritate praestantiorum rata, nec illa sola verum etiam vita ipsa, accessit suis atque commemorato suo delicto, quod, si quidem volebat, delitescere poterat, se ipsa, praesentibus pudicitiae testibus, interfecit. itaque movetur populus hoc facto, et odium tyranni simulabat — qui arrepta occasione populo Romano se ducem praebet, et regno expellit Tarquinium. colebatur igitur, ut diximus, a Romanorum feminis Brutus post mortem publico luctu, tanquam vindex pudicitiae; et Brutus sese volebant nominari in honorem Bruti.

25. Vernaculum servum publicum Romani vocant. cum in tres partes populus Romanus distributus esset, tribus (Graecorum) φυλὴ apud eos dicta est, et tribuni δῆμαρχοι. curabant autem certamen equestre, ut rite perageretur; atque hanc ob causam tribunus etiam nunc praest voluptatibus. tribus curribus, neque quattuor, certantibus in certamine equestri, pars erant russati, pars albat, alii virides; porraceos autem nunc appellant. et russati volebant Martis esse, albi Iovis, floridi autem Veneris. postea vero venetus quoque (currus accedebat): venetos autem eos patrio sermone vocant, (quasi) ferreo colore tinctos (s. ferrugineos):

Ioannes Lydus.

ἐπιχωρίως καλοῦσι — σιδηροβάτους· τὸ γὰρ παρ' ἡμῖν λεγόμενοι καλλάϊνον χρῶμα Ῥωμαῖοι βένετον προσυγορεύουσιν. οἱ Γάλλοι τοῖνον ἰδίον τινα τόπον ἐν τῷ ἰππικῷ θεωροῦντες ἐπλήρουν· καὶ Βενέτους αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐσθημάτων ὠνόμαζον, καὶ Βενετίαν τὴν χώραν, διὰ τὸ μηδένα ποτὲ κατ' ἐκείνην εὐπορῆσαι στολῆς. διὰ δὲ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ἐποίησαν τέσσαρας τοὺς ἀγῶνας· τὸ ἀνθηρὸν ἀντὶ πυρός, εἰς τὴν τῆς Ῥώμης τιμὴν (Φλωῶραν δὲ αὐτὴν ὠνόμαζον, ὡσπερ ἡμεῖς Ἄνθουσαν), δεύτερον τὸ λευκὸν διὰ τὸν ἀέρα, τρίτην τὰξιν Ἄρει, καὶ τετάρτην, ἄρτι προσληφθεῖσαν, Κρόνῳ ἢ Ποσειδῶνι· ἐκατέρους γὰρ τὸ κτυνοῦν προστενέμνεται. 10

26. καθάπερ ἐν τῇ μήτρᾳ τυγχάνον τὸ βρέφος οὐ δεῖται ἐτέρας τροφῆς, ἀλλ' ἐξ αἵματος ἐλικρινοῦς τρέφεται, οὕτως οὐδὲ τοῖς τελετησασὶ κατὰ τὸν πρότερον, ὡς ἐλέγομεν, ἐνιαυτὸν ἐπεχούζον, ὡσπερ ἐν μήτρᾳ παρὰ τῇ φύσει λανθάνουσιν. αἱ γὰρ
 p. 74 χοαὶ παραψυχὴ τις εἰσπέφετο τοῖς εἰδώλοις τῶν τετελετηκότων, 15
 γάλα αἷμι καὶ οἶνος καὶ σερμίδαλις καὶ κόγχος καὶ ἕτερά τινα. χοὰς δὲ αὐτὰς ὠνόμαζον ἐκ τοῦ ἐπεκχεῖσθαι τοῖς τύφοις. σώζε-
 ται δὲ καὶ νῦν ἔγχος· ἐν γὰρ τοῖς ἱεροῖς ἄρτον καὶ οἶνον προσφέ-
 ρομεν.

M A P T I O Σ.

27. Οἱ μυθικοὶ φασιν, ὁ Ζεὺς συνελθὼν τῇ ἀδελφῇ 20
 Ἡρᾷ ἔτεκεν Ἄρεα, οἰονεὶ ὁ αἰθὴρ συναπτόμενος τῷ ἀέρι ἀποθλίβει

1 ἐπιχωρίως apud S.

qui enim apud nos καλλάϊνος dicitur color, eum Romani venetum appellat. Galli igitur proprium locum in certamine equestri spectantes complebant; et Venetos eos ex vestitu nominabant, et Venetiam regionem, propterea quod nemo unquam in illa copiam habet vestimenti. ob quatuor autem elementa quatuor fecerunt certamina, floridum pro igni, in honorem Romae (Floram autem eam vocabant, ut nos Ἄνθουσαν); secundum album, propter aërem; tertiam factionem Marti, et quartam, nuper additam, Saturno aut Neptuno: utrique enim caeruleus color dicitur est.

26. Quemadmodum in utero dum est infans non indiget alio nutrimento, sed ex sanguine puro nutritur, ita neque defunctis primo, ut diximus, anno inferias afferebant, quasi in utero Naturae latentibus. inferiae enim tanquam aliquid solatium afferebantur Manibus defunctorum, lac, sanguis et vinum atque similago et concha et alia quaedam. χοὰς autem eas vocabant ἐκ τοῦ ἐπεκχεῖσθαι (i. e. ab insuper effundendo). exstat autem etiam nunc vestigium: in sacris enim panem et vinum sumimus.

M A R T I U Σ.

27. Mythici tradunt: Iuppiter ex concubitu cum Iunone sorore genuit Martem, velut aether cum aëre coniunctus excutit aëream ignem.

τὸ ἀέριον πῦρ. οἱ δὲ φυσικοὶ Ἄρεα μὲν οὐχ ὡς οἱ γραμματικῶν
 παῖδες ἐκ τῆς ἄρσεως καὶ ἀναιρέσεως αὐτὸν ὀνομασθήναι φασιν,
 ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀρήγειν καὶ συλλαμβάνειν τοῖς κατὰ βίαν καὶ μάχην
 συμπτώμασιν, ἢ ὡς ἀρκτικὸν καὶ μεταβολῆς αἴτιον (διδόασι δὲ
 5 αὐτῷ ἕψωμα τὸν αἰγόκερων) ἢ Ἄρεα τὸν παρ' ἀρρένων καὶ μό-
 νων τιμώμενον, ἢ ἐκ τοῦ μάρνασθαι. ὁ Ἄρης χαλκοῦ καὶ σιδή-
 ρου εὐρετῆς ἐγένετο. τὴν δὲ Ἀφροδίτην οἱ φυσικοὶ ποτὲ μὲν αὐτῷ
 ποτὲ δὲ Ἑφαιστῷ συνάπτουσιν, οἶονεὶ τῇ ὑγρῇ οὐσίᾳ τὴν πυρῶδη,
 10 ἢ καὶ ἐπειδὴ κοινὸς αὐτοῖς ὁ σκορπιός, Ἄρειος μὲν τοῦ κέντρον,
 τῶν δὲ χηλῶν Ἀφροδίτης. ἀποστρέφεται δὲ ὡσπερ κατὰ τὸν
 μῦθον Ἀφροδίτῃ τὸν Ἄρην, ἐπειδὴ ὁ χειμῶν ἀκολουθεῖ τῷ τοῦ
 Ἄρειος ἰδίῳ καταστήματι, ἢ δὲ Ἀφροδίτῃ εὐκράτος. ὥστε ἐναν-
 τίως ἔχουσι πρὸς ἑαυτούς, ἀλλ' οὐ καθόλου· καὶ γὰρ ἀλλήλοις
 15 κατὰ τὸ τοῦ καιροῦ προσεχῆς συνάπτεσθαι δοκοῦσι· μετὰ γὰρ
 χειμῶνα τὸ ἕρ ἀναφέρεται. θεραπεύεται δὲ ὁ Ἄρης ἤχοις ὀπλων
 καὶ σάλπιγγι, καὶ διὰ τοῦτο αὐτῷ τὴν πρώτην ἐορτὴν ἐπιτέλουον
 οἱ Ῥωμαῖοι, καλοῦντες αὐτὴν ἄρμιλούστριον, οἶονεὶ καθαράν
 ὀπλων, μὴ χείματος, μὴ ἐτέρας τιδὸς περιστάσεως ἐιργούσης τὴν
 20 κίνησιν τῶν ὀπλων ἐπὶ τῷ τοῦ Ἄρειος πεδίῳ. ὄνομα δὲ αὐτῷ κατ'
 Ἀλγυπτίους Πιρβεις, ὄθεν καὶ Ξανθικός παρὰ Μακεδόσιν. Ἕλ-
 λητες δὲ αὐτόν, ὡς εἶρηται, Ἄρεα ἐκ τῶν πραγμάτων προσηγόρευ-

8 δὲ add Roetherus.

physici vero Martem, non ut Grammaticorum filii, ἐκ τῆς ἄρσεως (i. e. a sublatione) et ἀναιρέσεως (i. e. ab interfectione) eum nominatum dicunt, sed ἐκ τοῦ ἀρήγειν (i. e. a ferendo auxilium) et adiuvando casibus qui sunt in vi ac pugna, vel tanquam ἀρκτικόν (i. e. initii efficientem) et mutationis auctorem (assignant autem ei summitatem s. summam stationem Capricornum): vel Ἄρεα eum qui a solis maribus colitur, vel ἐκ τοῦ μάρνασθαι (i. e. a pugnando). Mars aeris et ferri inventor fuit. Venerem autem physici modo cum illo modo cum Vulcano coniungunt, velut cum humida essentia igneam, ex humida videlicet et calida natura prodire generationem obscure significantes: vel etiam quoniam communis inter eos Scorpius est, cum Martis stimulus sit, forcipes autem Veneris. aversatur autem, ut est in fabula, Venus Martem, cum hyems comitetur Martis proprium statum, Venus autem sit bene temperata. itaque contrarii inter se sunt, nec tamen omnino: etenim ex tempestatis continuatione inter se cohaerere videntur; post hiemem enim ver oritur. colitur autem Mars armorum strepitu et tubis, et hanc ob causam ei primas ferias agebant Romani, vocantes eas armilustrium, velut purgationem s. illustrationem armorum, non hieme neque alio casu prohibente armorum tractationem in campo Martio. nomen autem ei apud Aegyptios Πιρβεις, unde et Ξανθικός apud Macedones; Graeci autem eum, ut dictum est, Ἄρεα a rebus appellant. neque enim quis invenerit generalem dei appel-

ον. οὐδὲ γὰρ ἄν τις εὖρη κυρίαν Θεοῦ προσηγορίαν κατὰ τὴν Ἀπολλοδώρον, ἀλλ' οὐδὲ φύσεως γνώρισμα, ἐπεὶ τῶν μὲν ἄρρενας τῶν δὲ θηλείας τὰς ἰδέας εἰσάγουσιν οἱ φιλοσοφοῦντες· ἀλλ' ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων ὀνομασίας αὐτοῖς ἔθεντο, ἄρρενας μὲν Θεοῦς δημιουργικὰς δυνάμεις, θηλείας δὲ τὰς ζωογόνους εἰσά-5 γορτες.

28. ὄρος γὰρ ἐστὶ κακοῦ οὐκ οὐσία ζωσα καὶ ἔμψυχος, ἀλλὰ διάθεσις ἐν ψυχῇ ἐναντίως ἔχουσα πρὸς ἀρετὴν διὰ τὴν τοῦ καλοῦ ἀπόπτωσιν ταῖς ῥαθυμίαις ἐγγινομένην.

p. 76

29. κατὰ δὲ τὴν πρώτην τοῦ Μαρτίου μηνὸς Ἦραν ἐτί-10 μων, οἰοεὶ τὴν σελήνην, διὰ τὴν νεομηρίαν· ἐκήρυττε δὲ ὁ ἱερεὺς χρῆναι γλυκίσαι πόμασι τε καὶ σιτίοις χρῆσθαι ὑπαντας πρὸς φυλακὴν ὑγείας, ἐκίονον δὲ τὰ ὄπλα Ῥωμαῖοι ἐπὶ τῷ τοῦ Ἄρεος πεδίῳ ἢ τιμένει. Ἄρεος δὲ ὁ κύμιος, παρὰ τὸ κύειν αἷμα, ἔχριόν τε τὰς ἀλλήλων ὄψεις ἀντὶ αἵματος τὸ χρίσμα τοῦ κύμιου λαμβά-15 νοντες, ταύτη γε τὸν Ἄρεα θεραπεύοντες. διαφερόντως δὲ παρὰ τοὺς ἄλλους καρποὺς διεγείρει τὰ σώματα πρὸς συνουσίαν ἐσθιόμενος, καὶ ταύτη καθέλκει τὰς ψυχὰς ἐπὶ τὴν γένεσιν. ὁ δὲ Ἡρακλείδης φησὶν ὡς εἴ τις τὸν κύμιον ἐν κενῇ θήλῃ ἐμβάλων ἀποκρέψει τῇ κόπρῳ ἐπὶ τετταράκοντα πάσας ἡμέρας, εἰς ὕψιν 20 ἀνθρώπου σεσαρκωμένου μεταβαλόντα τὸν κύμιον εὐρήσει, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ποιητὴν φάναι "ἰσὸν τοι κύμιονος τε φαγεῖν κεφαλὰς τε τοκήων." Διογένης δὲ φησὶν ἀπὸ τῆς αὐτῆς σηπεδόνας

23 ἀντὶς add Roetherus e Porphyr. de vita Pythagorae 44.

lationem, ut docet Apollodorus, verum neque naturae significationem, cum modo masculinas modo femininas notiones introducant philosophi: sed ex effectibus nomina iis indiderunt, tanquam masculos deos vires creatrices s. opifices, femineas autem genitrices introducentes.

28. Finis enim est mali non essentia viva atque animalis, sed constitutio in animo contraria virtuti propter boni deminutionem quae fit in voluptatibus.

29. Primo autem Martii mensis die Iunonem colebant, tanquam Lunam, propter interlunium. edicebat autem sacerdos oportere dulcibus potibus ac cibis uti omnes ad tuendam sanitatem. movebant praeterea arma Romani in campo vel luco Martis. Martis autem faba est, propterea quod sanguine praegnans est; et ungebant inter se facies, pro sanguine unguentum fabae sumentes, colentes equidem hoc modo Martem. eximio autem prae ceteris fructibus, cum estur, corpora ad concubitum incitat atque ita animas ad generationem allicit. Heraclides autem ait, si quis fabam in vacuum cistam iniectam obtexisset stercore quadraginta totos dies, in faciem hominis carne oppleti immutatam eum reperiturum fabam, atque hanc ob causam poetam dicere "perinde sane fabis vesci et capitibus parentum." Diogenes autem ait ex eadem putredine et hominem ex-

ἀνθρώπους συστήναι καὶ κύμαον βλασθήσαι. τούτου δὲ φανερὰ ἐπῆγε τεκμήρια· εἰ γὰρ τις διατραγῶν κύμαον καὶ τοῖς ὕδοσσι p. 77 λειάνυς ἐν ἀλέᾳ τῆς τοῦ ἡλίου βολῆς καταθείη πρὸς ὕλιγον, εἶτα ἀποστάς ἐπανέλθοι μετ' οὐ πολὺ, εὖροι ἂν ὀδωδύτα ἀνθρωπίου 5 γόνου· εἰ δὲ καὶ ἀνθοῦντος τοῦ ἄνθους βραχὺ ἐνδείη ἀγγεῖω κεραμίῳ καὶ ἐπίθεμα ἐνθεις ἐν τῇ γῆ τε κατορύξειε καὶ ἐνεθήκοντι παρυφλάξειεν ἡμέρας μετὰ τὸ κατορυχθῆναι, εἶτα μετὰ ταῦτα ὀρύξειε καὶ λάβοι καὶ ἀφελῶι τὸ πῶμα, εὖροι ἂν ἀντὶ τοῦ 10 κύμου ἢ παιδὸς κεφαλὴν συνεστῶσαν ἢ γυναικὸς αἰδοῖον. ὥστε ἀφεκτέον κατὰ Πυθαγόραν κύμου, ὡς καὶ τῶν λεγομένων χρυσολυγάνων, ἐπεὶ καὶ αὐτῶν ἢ γένεσις ἐξ ἐμμήνων γυναικῶν ἐστὶ. τούτου χάριν εἰς τοὺς τάφους κύμοι ὀρίπτονται ὑπὲρ σωτηρίας ἀνθρώπων. ὅτι δὲ κύμος ἀπὸ τοῦ αἵματος ἰσθηται, δυνατόν τῇ 15 πείρᾳ παραλαβεῖν· εἰ τις γὰρ αὐτὸν ἀποβρέξει ἐπὶ νυχθήμερον,

30. οἱ δὲ μάγγιπες, οἰονεὶ τεχνῆται τοῦ ἀνδραποδώδους ἄρτου, ἔπεμπον τοῖς ἐν λόγῳ Ῥωμυλλίαις ἀνώνυς· οὕτω δὲ ταύτας ἐκάλουν διὰ τὸ κατὰ τὴν ἐννάτην ὥραν ἐπιδίδοσθαι πρὸς τοῦ Ῥωμύλου τὴν τροφήν τοῖς στρατιώταις.

20 καὶ γὰρ Οὐαλεντινιανὸς ἀπαίδευτος ἦν καὶ μόνον βιρρῆνης.

1 ἀνθρώπου apud S 2 διατραγῶν P, διατρῶγων V cum Porphyrio. 4 ἀποστάς apud Porphyrium: ἀναστάς V. 5 γόνου apud Origenem. καὶ add Roetherus e Porphyrio. 6 κατορύξειοι — 7 παραφυλάξειοι — 8 ὀρύξειοι V. ἂν om V. 17 αἰστούς V: corr Hasius coll. de Magistrat. 3 7. Ῥωμυλλίαις idem pro Ῥωμυλλοῖς. praestat delere.

stitisse et fabam effloruisse. cuius rei manifesta afferebat argumenta: si quis enim fabam arrodantibusque comminutam ferventibus solis radiis paululum exponat, tum post exiguum temporis intervallum redeat, humani cruoris odorem in ea percipiet; praeterea si florem emittente faba paululum aliquid floris in vas fictile immisum et operculo obtectum humi defodiat, atque ita defossum dies nonaginta conservet, tumque effodiat et promat atque operculum tollat, loco fabae aut pueruli caput aut pudendum muliebrem enatum reperiet. itaque abstinendum faba ex Pythagorae praecepto, ut et aureis oleribus, quae dicuntur (i. e. atriplice), cum ea quoque ex mulierum menstruationibus generentur. huius rei gratia in sepulchra fabae coniciuntur pro salute hominum. fabam autem a sanguine dictum esse, experiendo percipi potest: si quis enim eam madefecerit per noctis ac diei spatium, aquam quae in ea est cruorem factam reperiet.

30. Mancipes autem, velut opifices plebei ac servilis panis, mittebant principibus civitatis Romuleas annonas: ita autem has vocabant propterea quod nona hora a Romulo distribebatur militibus victus. —

Etenim Valentinianus stupidus fuit et solum iracundus.

31. τῇ πρὸ τεσσάρων καινῶν Μαρτίων ἄνεμον βιαιότερον ὡς ἐπίπαν πνεῖν προλέγει ὁ Εὐδόξος.
- p. 78 32. τῇ πρὸ τριῶν καινῶν Μαρτίων ὁ πλοῦς τῆς Ἰσιδος ἐπετελεῖτο, ὃν ἔτι καὶ νῦν τελοῦντες καλοῦσι πλοιαφεσία. ἡ δὲ Ἰσις τῇ Αἰγυπτίων φωνῇ παλαιὰ σημαίνεται, ταυτέστιν ἡ σελήνη· καὶ προσηκόντως αὐτὴν τιμῶσιν ἐναρχόμενοι τῶν θαλαττίων ὁδῶν διὰ τὸ αὐτὴν, ὡς ἐλέγομεν, τῇ φύσει τῶν ὑδάτων ἐφροστάναι. φασὶ δὲ ταύτην καὶ ὑγείας εἶναι δότεριαν, καθάπερ ἡμεῖς τὸν Ἀσκληπιόν. ταυτὸν δ' ἂν εἶη· ὥσπερ γὰρ ἡμεῖς τὸν ἥλιον εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν λαμβάνοντες μετὰ τὰς ἐκείνου δυσμᾶς τῆς νυκτὸς ἐπιγυνομένης, αἴτιον αὐτὸν τοῦ ἕπνου καὶ νυκτὸς καὶ ἀναπαύσεως, αἴτιον καὶ δοτῆρα τῆς ὑγείας μυθεύουσιν. ὁ δὲ Χαιρωνεὺς Ἰσιν μὲν τὴν γῆν εἶναι βούλεται καὶ Ὅσιριν τὸν Νεῖλον, Τυφῶνα δὲ τὴν θάλατταν, εἰς ἣν ὁ Νεῖλος ἐμπέπτων ἀφανίζεται.
- p. 79 33. τὴν Τύχην οἱ Ἕλληνες γράφουσι βουπρόσωπον· ἐγὼ δ' οἴμην τὴν ὑγρὰν εἶναι οὐσίαν, ὅθεν καὶ ἀκουὰν αὐτὴν Ῥωμαῖοις ἔθος καλεῖν ἀπὸ τῆς ἰσότητος (τὸ δ' ὕδωρ ὁμοιομερές καὶ ἴσον τὴν φύσιν)· καὶ καλῶς ἀκουὰ πρὸς αὐτῶν ὠνόμασται, ἐπειδὴ τὴν ἰσότητα ἤτοι ὁμοιομέρειαν ἀπὸ τοῦ ἀκουὰ κατὰ παραγωγὴν ἐπικαλοῦσιν.
- 20 34. ἐπὶ Ταρκυνίου Πρίσκου τοῦ ῥηγῶς Ἀμάλθεια τοῦ νομῆ τις γυνὴ ἤκεν ὡς αὐτόν, ἐπιφερομένη τρεῖς βίβλους (χρησ-

10 μετὰ] ἢ μετὰ P. 12 post ὑγείας fere haec excidisse videtur Roethero: οὕτως ἐκεῖνοι τὴν Ἰσιν, οἶονεὶ τὴν σελήνην, αἰτίαν καὶ δότεριαν τῆς ὑγείας. 15 βουπρόσωπον V.

31. A. d. 4 Nonas Martias ventum vehementiorem ut plurimum flare praedicat Eudoxus.

32. A. d. 3 Nonas Martias Isidis navigium agebatur, quod etiam nunc agentes πλοιαφεσία vocant. Isis autem Aegyptiorum lingua idem quod antiqua valet, id est luna; et merito eam colunt ingredientes itinera marina, propterea quod illa, ut diximus, aquarum naturae praeest. dicunt autem hanc etiam sanitatis esse auctorem, quemadmodum nos Aesculapium. idem autem hoc fere fuerit: ut enim nos solem in Aesculapium accipientes post illius occasum, cum nox oboritur, auctorem eum somni et noctis et quietis, auctorem atque effectorem sanitatis, [sic illi —] fabulantur. scriptor autem Chaeronensis (Plutarchus) Isidem terram esse vult et Osirin, Nilum, Typhonem autem mare, in quod incidens Nilus evanescit.

33. Fortunam Graeci pingunt bovina facie: ego vero existimo humidam esse substantiam, unde etiam aquam eam Romani vocare solent, ab aequitate (aqua autem aequalibus partibus constat et aequa est natura), et bene aqua ab iis nominata est, cum aequitatem vel aequalitatem partium ab aqua ex derivatione vocent.

34. Regnante Tarquinio Prisco mulier quaedam Amalthea nomine

μοι δὲ Σιβύλλης τῆς Κυμιαίας ἐτύγγανον), ἐπιζήτει δὲ [τὸν κατὰ] τριάκοντα τούτους ἀποδόσθαι χρυσῶν. τοῦ δὲ καταφρονήσαντος ἀγανακτήσασα ἡ γυνή τὸ ἐν τῶν βιβλίων ἔκανσε. εἶτα αὐθις ὡς αὐτὸν γινομένη ἤξιον καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπολειπομένων δύο τοὺς 5 αὐτοὺς τριάκοντα λαβεῖν χρυσοῦς. τοῦ δὲ ἔτι μᾶλλον αὐτὴν περιδόντος καὶ τὸ ἕτερον ἔκυνσε. πάλιν δὲ ὑπὲρ τοῦ λειπομένου ἑνὸς τὴν αὐτὴν ἐπιζητούσης τοῦ χρυσοῦ ποσότητι, στοχασάμενον εἰκὸς τὸν βουσιλέα ὡς ἀναγκαῖα μᾶλλον ἐτύγγανε τὰ βιβλία, πρίασθαι παρ' αὐτῆς τὸ λειπούμενον, εἶτα, εὐρόντα ἐν αὐτῷ τὰς 10 Ῥωμαίων τύχας κατ' ἐξαιρετον καὶ μόνας ἡγεγρυμμένας, ἐδήκοντα πατρικίων ουστήματι τὴν τούτων παραδοῦναι φυλακὴν.

35. νῶναις Μαρτίαις ὁ Βάρρων ὕρθρου τὸν στέφανον δέσσει λέγει καὶ πνεῖν τὸν βορρῶν.

36. εἰδοῖς Μαρτίαις ἑορτὴ Λιδὸς διὰ τὴν μεσομηρίαν, καὶ p. 80
15 εἰχαὶ δημόσιαι ὑπὲρ τοῦ ὑγιεινὸν γενέσθαι τὸν ἐνιαυτόν. ἱεράτερον δὲ καὶ ταῦρον ἐξέτη ὑπὲρ τῶν ἐν τοῖς ὕρεσιν ἀγρῶν, ἡγούμενον τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν κληφθῶν τῆς μητρόχου. ἤγετο δὲ καὶ ἄνθρωπος περιβεβλημένος δοραῖς, καὶ τοῦτον ἔπειον ῥάβδοις λευκαῖς ἐπιμήκησι, Μαμούριον αὐτὸν καλοῦντες. οὗτος δὲ τεχ-
20 νίτης ἐν ὄπλοποιᾷ γενόμενος, διὰ τὸ μὴ τὰ διοπετῆ ἀγκίλια συνεχῶς κινούμενα φθειροσθαι, ὅμοια ἐκείνων κατεσκεύασε τῶν ἀρχετόπων· ὅθεν παροιμιῶντες οἱ πολλοί, ἐπὶ τοῖς τυπτομένοις διαγελῶντες, φασὶν ὡς τὸν Μαμούριον αὐτῷ παίζοιεν οἱ τύπτο-

4 ὑπολειπομένων?

venit ad eum, offerens tres libros: oracula autem Sibyllae Cumanae erant. cupiebat autem triginta eos vendere numis aureis. ille vero cum eam contempnisset, irata mulier unum librorum combussit. post cum rursus eum adiasset, etiam pro duobus reliquis eisdem triginta numos aureos poscebat. ille autem cum etiam magis eam neglexisset, alterum quoque combussit. rursus deinde pro reliquo uno eandem illa poscente auri summam, regem, ratum videlicet valde necessarios fuisse libellos, emisse ab ea eum qui reliquus erat; post, inventis in eo Romanorum fatiis prae ceteris solis conscriptis, sexaginta patriciorum collegio eos custodiendos tradidisse.

35. Nonis Martiis Varro mane Coronam occidere ait, et flare Boream.

36. Idibus Martiis feriae Iovis, propterea quod medius mensis est, et preces publicae pro salubritate anni. sacrificabant autem etiam taurum sex annorum pro agris montanis, ducente (pompan) pontifice maximo et canephorarum ea quae ferebat vittas. agebatur autem et homo coriis involutus, atque hunc verberabant baculis albis longis, Mamurium eum vocantes. hic autem cum armorum faber esset, ne ancilia, quae caelitus deciderant, semper movenda conficerentur, similia illorum fecit exemplarium. unde multitudo eos qui verberantur deridens, proverbii loco dicit, Mamurium ea re ludi ab iis qui plagas illis infligunt: fertur enim et ipse

τες· λόγος γὰρ καὶ αὐτὸν ἐκείνον Μαιμόριον, δυσχερῶν τινῶν προσπεσόντων ἐπὶ τῇ τῶν ἀρχετύπων ἀγκιλίων ἀποσχέσει τοῖς Ῥωμαίοις, παιόμενον ῥάβδοις ἐκβληθῆναι τῆς πόλεως. ταύτην τὴν ἡμέραν ὁ Μητροδόωρος κακὴν παραδίδωσι.

37. ἡ πρὸ δεκαεπτὰ καλανδῶν Ἀπριλίων ἄπρακτος. ἐν 5 ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ Εὐδόξος τοὺς ἰχθύας ἀνίσχειν καὶ βορρῶν πνεῖν παραδίδωσι.

- p. 81 38. Ἄλβερ παρὰ Ῥωμαίοις ὁ Διώνυσος, οἰονεὶ ἐλεύθερος, τουτέστιν ἥλιος. μυστήρια ἀπὸ τῆς στειρήσεως τοῦ μύσου, ἀπὸ τοῦ ἀγιστοῦ. Διώνυσος, δι' ὃν ἡ νύσσα (ὁ καμπτήρ) καὶ ἡ 10 82 περικύκλις τοῦ χρόνου. Τέρπανδρός γε μὴν ὁ Ἀέθβιος Νύσσαν λέγει τετιθηγηκέναι τὸν Διώνυσον, τὸν ὑπὸ τινῶν Συβάζιον ὀνομαζόμενον, ἐκ Διὸς καὶ Περσεφόνης γενόμενον, εἶτα ὑπὸ τῶν Τιτάνων σπιραχθέντα. φέρεται δὲ καὶ τις μῦθος περὶ αὐτοῦ κατὰ τὸν Ἀπολλόδωρον, ὡς εἶη γεγονὼς ἐκ Διὸς καὶ Γῆς, τῆς δὲ 15 Γῆς Θεμέλης προσαγορευομένης διὰ τὸ εἰς αὐτὴν πάντα καταθεμελιούσθαι, ἣν κατὰ συναλλαγὴν ἐνὸς στοιχείου, τοῦ σ, Σεμέλην οἱ ποιηταὶ προσηγορέουσι. κατὰ δὲ τοὺς ποιητὰς Διώνυσοι πέντε, πρῶτος Διὸς καὶ Ἀνσιθέας, δεύτερος ὁ Νεῖλου, ὁ καὶ βασιλεύσας Λιβύης καὶ Αἰθιοπίας καὶ Ἀραβίας, τρίτος Καβίρου 20 παῖς, ὅστις τῆς Ἀσίας ἐβασίλευσεν, ἀπ' οὗ ἡ Καβιρικὴ τελετὴ· τέταρτος ὁ Διὸς καὶ Σεμέλης, ὃ τὰ Ὀρφείως μυστήρια ἐτελεῖτο καὶ ὑπ' οὗ οἶνος ἐκεράσθη· πέμπτος ὁ Νίσου καὶ Θυῶνης, ὃς

12 τεθῆναι PV: corr S. 19 ὀνειλάου V. 21 an ὄς?
 Ἀσίας add Creuzerus ad Cic. de N. D. 3 23. 22 ὃ Creuzerus:
 libri ὧν Σιλήνης Cicero.

ille Mamurius, cum molestiae quaedam accidissent Romanis, propterea quod primigeniis ancilibus abstinuissent, baculis percussus urbe eiectus esse. hunc diem Metrodorus infaustum prodiit.

37. Dies 17 ante kalendas Apriles feriatius. hoc die Eudoxus Pisces oriri et Boream flare prodiit.

38. Liber apud Romanos vocatur Dionysus, velut ἐλεύθερος (liber), id est Sol. mysteria a privatione sceleris, pro sanctitate. Dionysus, per quem meta et rotatio s. conversio temporis. Terpander vero Lesbios a Nyssa dicit nutritum esse Dionysum enim qui a nonnullis Sabazius nominatur, Iove et Proserpina natus, post a Titanibus dilaniatum. fertur autem et fabula quaedam de eo, auctore Apollodoro, quasi natus sit Iove et Tellure, cum videlicet Tellus Themele appelletur, propterea quod in ea omnia fundantur; quam commutata una litera S Semeleu poëtae appellarunt. ex poëtarum autem sententia Dionysi quinque sunt, primus e Iove et Lysithea natus; secundus Nilo, qui et Libyae et Aethiopiae atque Arabiae rex fuit; tertius Cabiro patre, qui in Asia regnavit, a quo initia Cabirica sunt instituta; quartus Iove et Semele, cui sacra Orphica conficiuntur, a quo et vinum mixtum est; quintus Niso natus et Thyone,

κατέδειξε τριμηρίδα. και ταῦτα μὲν οἱ Ἕλληνες. οἱ δὲ γε Ῥω-
 μαῖοι τὸν Διόνυσον βακχευτὴν τοῦ Κιθαιρῶνός φασιν, οἰοῦν-
 τε βακχευτὴν και ἀνατρέχοντα ἀνὰ τὸν οὐρανόν, ὃν ἐκ τῆς τῶν ἐπὶ τῷ
 συμφωνίας ἀστέρων Κιθάρωνα ὠνόμασαν· ὅθεν Ἐρμῆς κιθάραν
 5 δίδωσι μυθικῶς τῷ Ἀπόλλωνι, οἷον ὁ Λόγος τῷ ἡλίῳ τὴν τοῦ παν-
 τὸς ἁρμονίαν. ἐν ἀπορρήτῳ δὲ τῷ Διονύσῳ τὰ μυστήρια ἐτελεῖτο
 διὰ τὸ πᾶσιν ἀπόκρυφον εἶναι τὴν τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν τοῦ παντὸς
 φύσιν κοινωνίαν. και φαλλοὺς ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ παρελάμβανον
 οἰοῦντι τὰ γεννητικὰ ὄργανα, και ἔσοπτρον οἰοῦντι τὸν διαγῆ οὐ-
 10 ρανόν, σφαιραν δὲ οἰοῦντι τὴν γῆν· ὁ γὰρ Πλάτων ἐν τῷ Τιμαίῳ p. 83
 φησὶν “Γῆ μὲν τὸ σφαιρικὸν εἶδος.” διὸ δὴ και ὁ Πυθαγόρας ἐν
 ταῖς δέκα σφαιραῖς οὕτως και αὐτῆς ψυχᾶς ἐνεσπάρθαι φησί. πυ-
 ριγενέα δὲ αὐτὸν και παγκρατῆ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐκάλουν, ὅτι τὴν μὲν
 φύσιν πυρώδης ἐστὶν ὁ ἥλιος, τοῦ δὲ παντὸς ἐπάρχει και κρατεῖ.
 15 και πάνθηρα δὲ παρ’ αὐτοῦ τοῦνομα ποιοῦσιν ἀποδεχόμενον, οἰοῦντι
 τὴν πάνθηρον γῆν ἐξ αὐτοῦ λαμβάνουσαν τὴν ζωοποιὸν και εὐφραν-
 τικὴν τροφήν. και Βάκχος αὐτῷ και Νύμφας, οἰοῦντι τὰ ὕδατα,
 ποιοῦσι παιδαρχοῦντα, τῇ δὲ τοῦ ἡλίου κινήσει ἢ τῶν ὑδάτων φύ-
 σις ζωογονεῖται· κύμβαλα δὲ και θύρσους αὐταῖς διδύασι, τὸν
 20 τῶν ὑδάτων ἦχον· και ὑπὸ Σατύρων ἐλαννομένης τὰς Μαινάδας,
 οἷον ὑπὸ τῶν ἀνέμων ὠθουμένης τῆς τῶν ὑδάτων φύσεως βροντὰς
 και κτέπους ἀποτελεῖσθαι. Διόνυσον δὲ ὠσαυτί τὸν τοῦ Διὸς

3 ὃν add Roetherus.
 apud S: corr Roetherus.

10 Τιμαίῳ] p. 55?
 20 ἐλαννόμενος PV.

15 πάνθηρον

a quo Trieterides constitutae sunt. et haec quidem Graeci. Romani autem Dionysum Bacchantem Cithaeronis dicunt, velut bacchantem et salientem per caelum, quod ex septem concentu stellarum Citharonem nominaverunt; unde Mercurius citharam dat ex fabula Apollini, tanquam ratio soli universi harmoniam. in occulto autem Bacchi mysteria celebrabantur, propterea quod omnibus occulta est solis cum universi natura communio. et phallos in sacris eius assumebant, velut membra genitalia, et speculum, tanquam pellucidum caelum, globum autem tanquam tellurem: Plato enim in Timaeo ait “terrae globosam speciem (assignemus).” unde videlicet et Pythagoras in decem sphaeris ita etiam eius animas [sic] insitas dicit. ex igne autem progenitum et omnipotentem in sacris vocabant, quod igneus natura sol est, et universum regit ac comprehendit. et panthera ab eo nomen trahere faciunt, quasi terram, quae omnes feras capit, ab eo accipientem nutrimentum recreandi et laetificandi vim habens. et Bacchas ei Nymphasque, tanquam aquas, faciunt servire; solis autem motu aquarum natura fecundatur. cymbala autem et thyrsos ei dant, (tanquam) aquarum fremitum; et Maenades s. Bacchas, quae a Satyris agitantur, velut, cum a ventis aquarum natura impellatur, tonitrua et strepitus effici. Dionysum autem (eum vocabant), velut Iovis

νοῦν, οἰονεὶ τὴν τοῦ κόσμου ψυχὴν πολλαχοῦ γὰρ εὗρισκομεν ὡς ὁ σύμπας κόσμος Ζεὺς ὀνομάζεται διὰ τὸ ἀεζῶν καὶ ἀτελεύτητον. Σεμέλης δὲ αὐτὸν ποιοῦσιν υἷον ὡς ὑπὸ γῆν κρυπτόμενον καὶ διὰ τοῦ Ἑρμοῦ, τουτέστι τοῦ λόγου, προϊόντα, καὶ πῶ μῆρῶ τοῦ Διὸς ἐντρεφόμενον οἰονεὶ ἐν τοῖς ἀπορρήτοις τοῦ κόσμου 5 λανθάνοντα, καὶ διεθράμβον καὶ διμήτορα τὸν δύο προόδους λαχόντα, τὴν μὲν ἀνατολικὴν πρὸς νότον ἐν χειμῶνι, τὴν δὲ βορείαν πρὸς δύσμὰς ἐν τῷ θέρει. καὶ ταῦτα μὲν περὶ Διονύσου. ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῶν Βακχανάλων Δημόκριτος δύεσθαι τοὺς ἰχθύας λέγει, ὁ δὲ Βάρρων ἀνεμομαχίαν ἔσεσθαι παραδίωσιν. 10 οὕτως μὲν ἡ παλαιότης περὶ τὰ Διονύσια. οἱ Χαλδαῖοι τὸν

p. 84 θεὸν Ἰαὺ λέγουσιν (ἀντὶ τοῦ φῶς νοητόν) τῇ Φοινίκῳ γλώσσῃ καὶ Σαβαὼθ δὲ πολλαχοῦ λέγεται, ὅλον ὁ ὑπὲρ τοὺς ἐπτὰ πόλους, τουτέστιν ὁ δημιουργός.

39. πρὸ δεκαπέντε καλανδῶν Ἀπριλίῳ ὁ Εὐκτῆμων ποι- 15 κίλους ἀνέμους πνέειν λέγει. κεφαλαίαν δὲ Ἀθηνῶν τὴν φρόνησιν ἂν τις εἴποι· καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ βρέγματος, κατὰ τὸ ἀντικεφάλον, ἐναποκεῖσθαι λέγεται [πρὸς ταῖς ῥέλαις τοῦ ἐγκεφάλου] τοῖς ἀνθρώποις ἢ φρόνησις. ὅθεν ὀργιζόμενον Ἀχιλλεὺς Ὀμηρος ἐκ τοῦ βρέγματος πιεζόμενον ὑπὸ τῆς Ἀθηνῆς ἐποίησε, λέγων “ξανθῆς 20 δὲ κόμης ἔλε Πηλεΐωνα.” καὶ γλαυκῶπιν αὐτὴν διὰ τὸ πυρῶδες γράφουσι, καὶ γλαῦκα αὐτῇ τὸ ὄρνεον προσπέμνουσιν, ὑπερ ἰγρή-

7 ἀνατολὴν P. · 22 γλαῦκαν V.

mentem, quasi mundi animam: saepe enim reperimus universum mundum Iovem nominari, propterea quod semper viget et infinitus est. Semeles autem eum faciunt filium, ut eum qui sub terra abditur et per Mercurium, id est orationem, prodit; et in femore Iovis nutriri, velut in secretis locis mundi latentem; et Dithyrambum et duabus matribus natum, tanquam eum qui duos exitus sortitus est, orientalem, meridiem versus, hieme, septentrionalem, occidentem versus, aestate. haec hactenus de Dionysio. Bacchanaliorum autem die Democritus occidere Pisces dicit, Varro ventorum pugnam futuram docet. ita antiquitas circa Bacchanalia. Chaldaei deum Iao dicunt (pro lumen quod mente percipitur) Phoenicum lingua, et Sabaoth vero saepe dicitur, velut is qui est super septem polos, id est deus opifex s. procreator mundi.

39. A. d. 15 kalendas Apriles Euctemon varios ventos flare dicit. Minervam capitalem mentem aliquis dicat: etenim in sincipite, ad occipitium, sita esse dicitur [prope radices cerebri] hominibus mens. unde irascentem Achillem Homerus sincipite premi s. apprehendi a Minerva fecit, dicens “et flava coma prehendit Pelidem.” et oculis caesiis eam propter naturam igneam pingunt, et noctuam ei avem attribuunt, ut quae

γορε διὰ πάσης τῆς νυκτὸς ὡς ἂν τις καὶ ἀεικίνητος τὴν φύσιν· τὸ γὰρ παῦλαν ἔχον κινήσεως παῦλαν ἔχει ζωῆς, κατὰ Πλάτωνα.

40. πρὸ δεκατεσσάρων καλανδῶν Ἀπριλίων ἑορτὴ παρὰ Ῥωμαίοις τιμωμένη, οὐχ ὡς Ῥωμαϊκὴ ἀλλ' ὡς μεγίστην παρ' Αἰγυπτίοις ἔχουσα τιμὴν δι' αἰτίαν τοιαύτην. τοῦ Νεῖλου τὴν ἐτήσιον ἐπίδοσιν τῶν ὑδάτων ἀρνούμενον ποτέ, καὶ ταύτη τῶν Αἰγυπτίων ἀπολλυμένων, δαίμων τις ἀγαθὸς εἰς ἀνθρώπον φανείς, ὄλον τὸ σῶμα πεπηλωμένος, ἐξεβόα τοῖς Αἰγυπτίοις ἀναβλύσαι τὸν Νεῖλον καὶ αὐτὸς ἐμπσεῖν τοῖς ὕδασι· τῶν δὲ ἀπιστησάντων, ἔργῳ δὲ τάληθῆς εὐρόντων, ἑορτὴ παρ' αὐτοῖς τε καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὠρίσθη, λεγομένη Πηλούσιος.

μικρὰς Ἀθήνας ἐκύλουν τὴν Φιλαδέλφειαν διὰ τὰς ἑορτὰς καὶ τὰ ἱερὰ τῶν εἰδώλων.

41. τῇ πρὸ δεκαμῆς καλανδῶν Ἀπριλίων δένδρον πίτυς 15 παρὰ τῶν δειδροφορῶν ἐφέρετο ἐν τῷ παλατίῳ. τὴν δὲ ἑορτὴν Κλαύδιος ὁ βουσιλεὺς κατεστήσατο, ἀνὴρ οὕτω δίκαιος περὶ τὰς κρίσεις ὡς μητέρα τὸν ἐνυτῆς παιδα ἀρνούμενην κλεῦσαι ὡσανεὶ ξέτην γαμηθῆναι αὐτῷ, τὴν δὲ ἀποπτύουσαν εἶναι μητέρα.

42. τῇ πρὸ δέκα καλανδῶν Ἀπριλίων καθαρμὸς σάλπιγγος 20 καὶ κινήσις τῶν ὄπλων καὶ τιμαὶ Ἄρεος καὶ Νερίνης, θεῶς οὕτω τῇ Σαβίνων γλώσση προσαγορευομένης, ἣν ἤξιον εἶναι τὴν Ἀθηῶν ἢ καὶ Ἀφροδίτην· νερίνη γὰρ ἡ ἀνδρία ἐστὶ, καὶ νέρω-

1 ἀκίνητος P.
corr Hasius.

9 αὐτὸν vulgo.

18 ἀποκίπτουσαν libri:

vigilat per totam noctem, sicut ipsa semper movetur natura: quod enim terminum habet motus, idem terminum habet vitae, ut Plato docet.

40. A. d. 14 kalendas Apriles feriae sunt, quae apud Romanos celebrantur, non tanquam Romanae, sed quod maximo honore apud Aegyptios afficiuntur, hanc fere ob causam. Nilus cum annuum incrementum aquarum recusaret aliquando ideoque Aegyptii interirent, bonus quidam daemon, specie humana assumpta, toto corpore luto obductus praedicabat Aegyptiis exundasse Nilum seque ipsum incidisse in aquas. illi vero cum fidem non habuissent, re autem verum esse comperissent, feriae apud ipsos et Graecos institutae sunt, quae dicebantur Pelusius (fort. Pelusium).

Parvas Athenas vocabant Philadelphiam propter ferias et templa idolorum.

41. A. d. 11 kalendas Apriles pinus arbor a dendrophoris in Palatium ferebatur. has autem ferias Claudius imperator instituit, vir tanta iustitia in iudiciis, ut matrem filium suum recusantem iuberet tanquam alienam ei nubere, illa autem respiciens hoc esset mater (s. sese confiteretur matrem).

42. A. d. 10 kalendas Apriles tubilustrium et armorum motus, et honores Martis ac Nerinae deae, quae Sabinorum lingua ita appellatur, quam volebant esse Minervam vel etiam Venerem: nerine enim fortis est,

νας τοὺς ἀνδρείους οἱ Σαβῖνοι καλοῦσιν. αὐτὴν δὲ μετὰ Ἄρεος ἠγεῖσθαι τῶν πολέμων καὶ Ὀμηρος δείκνυσι, λέγων "ταῦτα δ' Ἄρηϊ θεῶν καὶ Ἀθηναίᾳ πάντα μελήσει." οἱ γὰρ Ἀφροδίτην εἶναι νομίζοντες τὴν Νερῖην πλανῶνται, καὶ μύρτος κἀνταῦθα Ὀμηρος "οὐ τοι, τέκνον ἕμῳν, δέδοται πολεμῆϊα ἔργα." 5

p. 86 43. ὁ Φίλιππος δύνεσθαι τῇ πρὸ ἐννέα καλανδῶν Ἀπριλίων τὰς ὑάδας μετὰ νότον, ἀνίσχειν λέγει ὁ Μητροδῶρος. τῇ πρὸ ὀκτώ καλανδῶν Ἰσημερία ἐαρινή.

Ἀ Π Ρ Ι Λ Ι Ο Σ.

44. Τοῦ πρώτου μηνός, ὡς ἐλέγομεν, κατὰ τὴν τῆς μονάδος ἔξοχὴν ταῖς τιμαῖς τῶν νοητῶν ἀνατεθέντος, εἰκότως ὁ μετ' 10 αὐτόν, τουτέστιν ὁ δεύτερος, ὃν πατρίως Ῥωμαῖοι Φεβρουάριον καλοῦσι, κατὰ τὸ ἄπειρον τοῦ ἀριθμοῦ Πλούτωνι καὶ τοῖς καταχθονίοις ἀφωρίσθη. Ἀτθὴν δὲ αὐτόν καλοῦσιν· ἡ γὰρ δυὰς ὡς ἀνείδεος καὶ ἀόριστός ἐστιν, ὅθεν αὐτὸς τῶν ἀειδῶν καὶ ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν θεῶν ἐσχηκότων βασιλεὺς εἶναι λέγεται. ὁρθῶς οὖν ὁ 15 Φιλόλαος τὴν δυάδα Κρόνου σύννευον εἶναι λέγει, ὃν κατὰ τὰ προφανῆ χρόνον ἂν τις εἴποι· συνάπτεται δὲ τῷ χρόνῳ ἡ δυὰς ὡς τῆς φθορᾶς αἰτίῃ. μήτηρ δὲ αὐτῷ τυγχάνει τῆς ρευστῆς οὐσίας.

p. 87 τὸν δὲ τρίτον, τουτέστι τὸν Μάρτιον, εἴτε κατὰ τὸν πρῶτον περιτόν, εἴτε ὡς πάτριον θεόν, εἰς τοῦτο τάξεως ἀριθμοῦ ἀνέθεντο· 20

15 ἀπό] ἐκ P.

et nerones a Sabinis fortes vocantur. ipsam autem cum Marte praeesse bellis Homerus quoque significat, dicens "haec autem Marti celeri et Minervae omnia cordi erunt." qui enim Venerem esse putant Nerinem, ii errant, et testis hac quoque in causa Homerus est: "non tibi, mea nata, concessa sunt opera bellica."

43. Philippus occidere a. d. 9 kalendas Apriles Hyades cum Noto, oriri ait Metrodorus.

A. d. 8 kalendas aequinoctium vernum.

A P R I L I S.

44. Primo mense, ut diximus, ob monadis praestantiam honoribus eorum quae mente percipiuntur dicato, merito is qui eum sequitur, id est secundus, quem patrio sermone Romani Februarium vocant, ob imparem numeri: naturam Plutoni et inferis consecratus est. Ἀτθὴν autem eum vocant: dyas enim quasi figura carens et infinita est, unde ipse eorum quae cerni non possunt et distant a divinis rex esse dicitur. recte igitur Philolaus dyadem Saturni coniugem esse ait, quem cum veri specie tempus aliquis dixerit. coniungitur autem cum tempore dyas tanquam corruptionis causa. mater autem ei est fluidae essentiae [sic]. tertium autem, id est Martium, sive ob primum imparem sive tanquam patrium deum, in hoc ordine numeri posuerunt: trias enim principium numeri;

ἡ γὰρ τριὰς ἀρχὴ ἀριθμοῦ. ὥστε οὐκ ἔξω φιλοσοφίας τὸν Ἄρειαν
 ζευγνύουσι τῇ Ἀφροδίτῃ· τῇ γὰρ δυάδι συνελθοῦσης μονάδος
 πρῶτος ἀριθμὸς ἐτέθη, ὃς καλεῖται ὑπ' ἐνίων τέλειος, ὅτι πρῶ-
 τος τὰ πάντα σημαίνει καὶ πρῶτος ἔδειξεν ἀρχὴν μέσα τέλος. τὸν
 5 δὲ τέταρτον (Ἀπριλιον ὀνομάζουσι) κατὰ τὴν τῶν στοιχείων φύσιν
 τῷ τετάρτῳ ἀριθμῷ ἀνέθεντο, τοιούτῃ Ἀφροδίτῃ· ἡ γὰρ τοῦ
 παντὸς αἰσθητοῦ φύσις ἐκ τεσσάρων ἐστὶ στοιχείων, αὐτὴ δ' ἂν
 εἴη κατὰ τοὺς φυσιολόγους Ἀφροδίτῃ. πρῶτος οὖν τετραγώνος
 ἀριθμὸς οὗτος καὶ τετρακτύς. ἀλλὰ μὴν καὶ πρῶτος ἔδειξε τὴν
 10 στερεὰν φύσιν· σημεῖον γάρ, εἴτα γραμμὴ, εἴτα ἐπιφάνεια, εἴτα
 στερεόν, ὃ ἐστὶ σῶμα. ἐκ τεσσάρων δὲ ἡ τοῦ τετάρτου ἀριθμοῦ
 — Ἀφροδίτῃ, τοιούτῃ τῇ φύσει τῶν πραγμάτων, ἀνέθεντο.
 ἂνδ' ὅτου δὲ οὕτως ἔδοξε Ῥωμαίοις τὸν τέταρτον ὀνομάσαι μῆνα,
 διὰ βραχέων ἔρω· τίως δὲ κατὰ τὸ πρόσθεν ἐπηγγελμένον ὀλίγα
 15 ἄλλα περὶ τῆς κατὰ Ἀφροδίτην θεωρίας διαλήψομαι.

οἱ φυσικοὶ τοιγαροῦν τὸν Ἰαρινὸν εἶναι Χαιρὸν τὴν Ἀφροδί-
 τὴν βούλονται, οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ ἐν ταύρῳ ἥλιος. καὶ ἀποστρεφο- p. 88
 μένην αὐτὴν τὸν Ἄρειαν ποιοῦσιν, ὡς λέγομεν, τὸν Ἄρειος μῆνα
 (οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ Μάρτιος), προστιθεμένην δὲ τῷ Ἀδώνιδι, τουτ-
 20 ἔστι τῷ Μαίῳ, καθ' ὃν ἦδη καὶ ἐαρίζει τὰ ὄρνεα. τοῦτον δὲ ἀναι-
 ρεθῆναι ὑπὸ τοῦ Ἄρειος μεταβληθέντος εἰς ἕν, οἰοῖναι τὸ ἔαρ ὑπὸ
 τοῦ Θέρους ἀναιρεῖσθαι· θερμὴ γὰρ ἡ φύσις τοῦ ὕδατος, καὶ ἀντὶ
 τοῦ Θέρους αὐτὸν οἱ μυθικοὶ λαμβάνουσιν. ἡ ὡς ἄλλοις δοκεῖ,

14 τὸν apud S. 18 ἀέρα apud S: corr Roetherus coll. §. 27.
 λέγομεν] λέγομεν, ὥσπερ Roetherus.

ut non extra philosophiam Martem iungant Veneri: cum dyade enim postquam coit monas, primus numerus genitus est, qui vocatur a nonnullis perfectus, quod primus universa significat et primus monstravit initium, medium, finem. quartum autem (Aprilem nominant) secundum elementorum naturam quaternario numero dicantur, id est Veneri: universi enim sensibus subiecti natura quattuor constat elementis, ipsa autem forte sit ex physiologorum sententia Venus. primus igitur quadratus numerus hic est et quaternio, verum et primus monstravit solidam naturam: signum enim, deinde linea, tum superficies, post solidum, quod est corpus. ex quattuor autem quaternarii numeri — Veneri, id est rerum naturae, dicantur. quare autem ita visum sit Romanis quartum nominare mensē, paucis dicam: ante autem, ut prius significatum est, pauca quaedam de ea quae ad Venerem pertinet doctrina disseram. physici igitur vernum tempus Venerem esse volunt, id autem fere fuerit sol in Tauro; et avversari eam Martem faciunt, ut diximus, velut Martis mensē (hic autem sit Martius), coniungi autem cum Adouide, id est Maio, quo et iam vernant aves; hunc autem interfectum a Marte converso in suam, quasi ver ab aestate interfici: calida enim natura suis, et in aestatem eum mythicā

Ἄδωνις μὲν ἔστιν ὁ καρπός, Ἄρης δὲ ὁ σὺς· πολέμιον δὲ τὸ ζῶον τοῖς καρποῖς ὡσπερ σωτήριος βοῦς· καὶ διὰ τοῦτο Αἰγύπτῳ ἔτι καὶ νῦν βοῶν μὲν ὡς ἐπίπαιν ἀπέχονται, τοῖς δὲ ὑείοις ὡς μάλιστα πρὸς ἐδωδὴν κατακέχρηται. Εὐριπίδης δὲ Ἀφροδίτῃ αὐτὴν ἄξιον p. 89 ὀνομασθῆναι ἐκ τοῦ ἄφρονος τοὺς ἐρώντας ἀποτελεῖν. ὁ δὲ Χρῦς-5 σιππος οὐ Διώνῃν ἀλλὰ Διδιώνῃν αὐτὴν ὀνομάζεσθαι ἄξιον παρὰ τὸ ἐπιδιδόναι τὰς τῆς γενέσεως ἡδονάς, Κύπριν δὲ ὀνομασθῆναι παρὰ τὸ κύνειν παρέχειν, καὶ Κυθερείην ὁμοίως παρὰ τὸ μὴ μόνον ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ θηρίοις τὸ κύνειν ἐπιδιδόναι. ἐνθεν Ἐρμῆς ἐν τῇ κοσμοποιᾷ τὰ μὲν ὑπὲρ ὄσφιν ἄρρενα τῆς Ἀφροδίτης, τὰ δὲ 10 μετ' αὐτὴν θήλεα παραδίδωσιν· ὅθεν Πάμφυλοι καὶ πώγωνα ἔχουσιν ἐτίμησαν Ἀφροδίτῃν ποτέ. τεχθῆναι δ' αὐτὴν ἄξιουσιν ἀπὸ τῶν Κρόνου μηδέων, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος· ἡ δὲ φύσις τῶν πραγμάτων αἰδῖος καὶ ἄφθαρτος. βεῖσαι τὸ ἀφροδισιάσαι παρὰ τῇ πλήθει λέγεται. ὁ δὲ Πλάτων δύο παραδίδωσιν Ἀφροδί- 15 τας, οὐρανίαν καὶ πάνδημον, καὶ τὴν μὲν τοῖς θεοῖς τὴν δὲ τοῖς ἀνθρώποις παρέπεσθαι. οἱ δὲ ἄλλοι τῶν ποιητῶν τέσσαρας παραδίδωσι, μίαν μὲν ἐξ Οὐρανοῦ καὶ Ἡμέρας τεχθεῖσαν, ἑτέραν δὲ ἐξ Ἀφροῦ, ἐξ ἧς καὶ Ἐρμου Ἔρωσ ἐτέλθη, τρίτην Διὸς καὶ Διῶ- νης, ἐξ ἧς καὶ Ἄρεος τεχθῆναι φασιν Ἀντέρωτι, τετάρτην τῆς 20 Συρίας καὶ Κύπρου, τὴν λεγομένην Ἀστύρτην. ἄλλοι δὲ φασί

6 διδόνῃν vulgo.
11 παμφύλιοι P.

8 Κυθερείην Roetherus: libri κυθηρίην

accipiant. vel ut aliis videtur, Adonis fructus est, Mars sus: infestum autem animal fructibus, ut salutaris bos; quamobrem Aegyptii etiam nunc bovis ut plurimum abstinent, suillis autem carnibus quam maxime ad vescendum utuntur. Euripides autem Aphroditen eam vult nominatam inde quod insanos amantes reddat. Chrysippus autem non Dionen, verum Didonen eam nominari vult propterea quod dat generationis voluptates, Cyprin autem nominatam eo quod conceptum efficit, et Cytheream pariter eo quod non solum hominibus verum etiam bestiis concipiendi facultatem praebet. inde Hermes in libro super mundi creatione eas quae super coxam sunt masculas Veneris partes, quae autem post eam, femineas esse docet; unde Pamphyli et barbatam olim colebant Venerem. natam autem eam volunt ex Saturni virilibus, id est ex aevo s. aeternitate; rerum autem natura aeterna et corruptioni non obnoxia. βεῖσαι (fort. venizare) rebus venereis deditum esse vulgo dicitur. Plato autem duas memorat Veneres, Uraniam, i. e. Caelestem et Pandemon, i. e. popularem; et illam cum diis, hanc cum hominibus coniunctam esse. reliqui vero poetae quattuor tradunt, unam Caelo et Die natam; alteram Spuma procreatam, ex qua et Mercurio Cupido natus est; tertiam Iove natam et Diona, ex qua et Marte natum dicunt Anterota; quartam Syria Cyproque conceptam, quae Astarte vocatur. alii vero dicunt primam

πρώτην μὲν τοῦ Οὐρανοῦ καὶ Ἡμέρας Οὐρανίαν καλομένην, δευ-
 τέραν δὲ Ἀφροῦ καὶ Εὐρυνόμης τῆς Ὠκεανοῦ, καὶ τρίτην τὴν συν-
 αφθεΐσαν Ἐρμῆ τοῦ Νείλου, ἐξ ἧς καὶ ὁ δεύτερος Ἔρως ὁ ὑπόπτε-
 ρος, τετάρτην Διὸς καὶ Διώνης, ἣν ἔφημεν Ἡγαιστος, λάθρῃ δὲ
 5 αὐτῇ συνελθὼν Ἄρης ἔτεκε τὸν Ἀντέρωτα. καλεῖται δὲ πολλαχοῦ
 καὶ Πασυμάη, ἣ πῦσιν ἐπαμφεῖσα τὴν ἡδοιήν, καὶ Ἐρυνίκη παρὰ
 τὸ τοὺς ἔρωτας κνεῖν. ἀπ' αὐτῆς δὲ καὶ Ἐρμιοῦ τὸν Ἐρμαφροδί-
 τον τεχθῆναι λόγος, οἷον τὸν εὐφραδῆ καὶ ἀστεῖον λόγον, τὸν ἐξ
 ἡδονῆς τὸ τραχὺ θηλύνοντα. τὸν δὲ ταύτης ἀστέρα τῇ σελήρῃ p. 90
 10 παρέπεσθαί φασι διὰ τὰς νυκτερινὰς συναφείας, ὅθεν καὶ σκιὰν
 αὐτὸν ἀποτελεῖν διὰ τὸ σωματίων εἶναι παρεκτικόν. ἱερούργον δὲ
 αὐτῇ χῆνας καὶ πέριδικας, ὅτι αἱ μὲν τοῖς ὕδασι χαίρουσι (πελυγία
 δὲ ἡ Ἀφροδίτη), οἱ δὲ ταῖς φωναῖς τῶν θηλειῶν ἀγόμενοι ἄλσκον-
 ται. τοσαῦται μὲν τοῖς παλαιαῖς αἱ περὶ Ἀφροδίτης κατὰ μυθικὴν
 15 καὶ φυσικὴν θεωρίαν δόξαι. οἱ δὲ φιλόσοφοι Διώνην τὴν Ἀφροδί-
 την εἶναι φασι τὴν διὰ πάντων οὖσαν τῶν ὄντων φύσιν· τεχθῆναι
 δὲ αὐτὴν ἐκ τῶν Οὐρανοῦ μηδῶν καὶ τῆς Θαλάσσης, τουτέστιν
 ἐξ ἀρτίου ἀριθμοῦ καὶ περιττοῦ, καὶ περιττοῦ μὲν ἐκ τοῦ εἶδους,
 ἀρτίου δὲ ἐκ τῆς Θαλάσσης, τουτέστι τῆς ἀπέρου ὕλης. Κίχκιος
 20 δὲ ὁ Ῥωμαῖος σοφιστής φησι τὴν Ἀφροδίτην ἐξ ἀφροῦ τεχθῆναι,
 οἰονεῖ ἐκ τοῦ χιονώδους ἄερος καὶ τῆς ψυχρᾶς οὐσίας τὸ ἔαρ ἀπο-
 τεχθῆναι. τοσαῦτα περὶ Ἀφροδίτης ἀνατεθῆναι. οὕτως μὲν οὖν p. 91

11 παρεκτικόν P, ταρακτικόν V. 15 φυσικὴν Boissonadus,
 φασίν V, φασί P. 16 τεθῆναι V. 22 ἀνατεθῆναι] ἢ ἀνα-
 τεθῆναι τὸν Ἀπίλιον ἐλέγομεν. Roetherus.

esse Caelo et Die natam, quae Urania vocatur; secundam Spuma et Eu-
 rynome Oceani filia procreata; et tertiam adiunctam Mercurio Nili
 filio, ex qua et Cupido secundus natus dicitur, is qui alis praeditus est;
 quartam Iove natam et Diona, quae nupsit Vulcano, cum qua postquam
 clam coitit Mars, procreavit Anterota. vocatur autem saepe et Pasiphaë,
 i. e. quae in omnes immittit voluptatem; et Erycine ab excitando amo-
 res. illa autem et Mercurio Hermaphroditum procreatum docent, quasi
 disertam et urbanam orationem, quae voluptate ea quae dura sunt emol-
 lit. huius autem stellam lunam comitari dicunt propter nocturnas consue-
 tudines; unde et umbram illum efficere, propterea quod corpora concili-
 andi vim habet. sacrificabant autem ei anseres ac perdicæ, quod illi
 aquis gaudent (marina autem Venus), hi vocibus feminarum allecti ca-
 piuntur. hae fere veterum sunt de Venere ex mythica et physica doctrina
 sententiae. philosophi vero Dionem Venerem esse dicunt tanquam eam
 quae per omnia est eorum quae sunt naturam; procreatam autem eam ex
 Caeli virilibus et Mari, id est ex pari numero atque impari, et impari
 quidem ex specie, pari autem ex mari, id est infinita materia. Cincius
 autem sophista Romanus Venerem ex spuma natam dicit, velut ex aëre
 uivoso et frigida essentia ver procreatum. haec hactenus de Venere —

Ἑλληνας. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι Ἀπρίλιον αὐτὸν ὠσανεὶ ἀπερίλιον (οἰονεὶ ἀνοικτικὸν τοῦ καιροῦ) φασίν· ἐγκεκλεισμένον γὰρ ὡσπερ ἡδονήν — ἐν δὲ τοῖς ἕμνοις ἐγγὺς τριακοσίοις ὀνόμασιν εὐρίσκομεν καλούμενην τὴν Ἀφροδίτην. οἱ δὲ Φοίνικες Ἀστάρτην τὴν σφῶν πολιοῦχον, οἰονεὶ τὴν ἄστεριαν· ἢ τὴν τοῦ ἄστεος ἀρετὴν, εἶναι τὴν 5 Ἀφροδίτην βούλονται. ἐκ γὰρ τοῦ Λιβάνου (ὄρος δὲ ἐστὶν ἐκεῖ ἐκ τοῦ πρὸς Λίβανον ἄστεος οὕτω καλούμενον) δύο ποταμοὶ ἐκπίπτουσιν ἐπὶ τὴν Θάλασσαν ὧν ὁ μὲν μεζῶν καὶ διεϊδέστερος Ἀδωνίς, ὁ δὲ ἐλάσσων καὶ γεωδέστερος Ἄρης προσυγορεύεται. ἐπεὶ οὖν Ἀδωνίς ὄλος ἐμυγνῶται τῷ πελάγει, δοκεῖ μᾶλλον αὐτὸς 10 ἀγαπᾶσθαι πρὸς τῆς Ἀφροδίτης, ἀντὶ τοῦ τῆς θαλάσσης.

45. ταῖς τοῦνν καλάνδαις Ἀπριλίαις αἱ σεμινὰ γυναικῶν ὑπὲρ ὁμονοίας καὶ βίου σώφρονος ἐτίμων τὴν Ἀφροδίτην· αἱ δὲ τοῦ πλήθους γυναικῆς ἐν τοῖς τῶν ἀνδρῶν βαλανεῖοις ἐλούοντο, πρὸς θεραπείαν αὐτῆς μυρσίνῃ ἐστεμμέναι, ἢ ὅτι μυρσίνῃ ἐπιτη- 15 δεῖα τοῖς βρέφεσίν ἐστι (ῥώννυσι γὰρ τὰ σώματα τῶν ἀρτιγενῶν, καὶ παρὰ τὰ ἄλλα δὴ τῶν ἀειθαλῶν φυτῶν εὐωδιστάτη τυγχάνει ἢ μυρσίνῃ), ἢ ὅτι μόνῃ ἐν φυτοῖς χαίρει τῇ θαλάσῃ. p. 92 ἐτιμᾶτο δὲ ἡ Ἀφροδίτη τοῖς αὐτοῖς οἷς καὶ ἡ Ἥρα. ἐν δὲ τῇ Κύπρῳ πρόβατον κωδῖμ ἐσκαπασμένον συνέθνον τῇ Ἀφροδίτῃ· ὁ δὲ τρόπος 20 τῆς ἱερατείας ἐν τῇ Κύπρῳ ἀπὸ τῆς Κορίνθου παρῆλθέ ποτε. εἶτα δὲ καὶ σῶας ἀγρῶν ἐθνον αὐτῇ διὰ τὴν κατὰ Ἀδωνίδος ἐπιβουλήν, τῇ πρὸ τεσσάρων νωνῶν ἡγοῦν τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ τοῦ Ἀπριλίου.

4 πολιτῆζον V.
τος libri.

7 ἔκ του Hasius pro ἐκ τοῦ

8 διεϊδέστα-

dicatum esse — — ita igitur Graeci. Romani autem Aprilem eum quasi aperilem (velut qui aperit tempus) dicunt: inclusi enim ut voluptatem — in hymnis autem prope trecentis nominibus reperimus vocari Venerem. Phoenices autem Astartem, suarum urbium praesidem, quasi stellatam vel urbis virtutem, esse Venerem volunt. ex Libano enim (mons autem ibi est qui ex oppido quodam ad Libanum sito ita nominatur) duo fluvii in mare effunduntur, quorum maior et magis perspicuus Adonis, minor et magis terrosus Mars appellatur. cum igitur Adonis totus immisceatur mari, videtur magis ille amari a Venere, pro mari.

45. Kalendis igitur Aprilibus nobiles feminae pro concordia et vita honesta colebant Venerem: plebeiae autem mulieres in virorum balneis lavabant, in honorem illius myrto coronatae, vel quod myrtus accommodata infantibus est (corroborat enim corpora infantium recens natorum et prae ceteris perpetuo virentibus plantis optime olet myrtus), vel quod sola inter plantas gaudet mari. colebatur autem Venus iisdem victimis quibus et Iuno: in Cypro autem ovem pelle ovilla involutam una immobilabant Veneri (disciplina autem sacerdotii in Cyprum a Corinθο olim perlata est); postea vero et apros ei immobilabant propter insidias ab hac bestia in Adonidem factas, a. d. 4 Nonas, i. e. die secundo Aprilis.

46. Τῇ πρὸ τριῶν νωνῶν Ἀπριλίῳν Ἡρακλῆς ἐπινομίος ἐτιμῶτο, οἷα ὑγείας δοτήρ. καὶ ῥαφάνων νόμος κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἀπέχεσθαι Ῥωμαίοις. Ἡρακλῆς δὲ ὁ χρόνος παρὰ τῷ Νικομάχῳ εἴρηται, ἀλλὰ μὴν καὶ ἥλιος, λέγοντι οὕτως “Ἡρακλῆς p. 93
 5 μὲν οὖν ὁ τὴν περὶ τὸν ἄερα κλύσιν τῇ τῶν ὥρῶν περιτροπῇ ποιούμενος, τουτέστιν ἥλιος.” διὸ δὴ καὶ ἐν τοῖς τούτου μυστηρίοις τοὺς ἄρρενας γυναικείαις στολαῖς κοσμοῦσιν, ἕτε δὴ ἕξ ἀγριότητος καὶ ἀγονίας τῆς κατὰ τὸν χειμῶνα ἀρχομένου τοῦ σπερματικῆς τύκου θηλύνεσθαι. καὶ ταῦτα μὲν τῷ ἔαρι ἐτέλουν. τρία δὲ αὐτῷ μῆλα
 10 ἐν τῇ λαϊῇ ταῖν χειρῶν τῆς χρόνου δι’ αὐτοῦ ἀναμερίσεως σύμβολον· μῆλον μὲν γὰρ διὰ τὴν πρὸς τὸν καιρὸν αὐτοῦ συμπάθειαν, ἀρχὴ δὲ χρόνον ἑαρινῆ τροπῆ. καὶ ἄλλως δὲ τρία, ὅτι τριμερῆς ὁ χρόνος. ἀνάγειν δὲ λέγεται τὸν κύνα τὸν τρικέφαλον ἐκ τοῦ Ἰδίου, ὅτι φρουρητικὸς καὶ λυμαντικὸς ὁ χρόνος ὡσπερ δὴ καὶ ὁ κύων.
 15 τρεῖς δὲ αὐτῷ κεφαλαί, ὃ τε παρελθὼν καὶ ὃ ἐνεστὼς καὶ ὃ μέλλον καιρός. καὶ ἄλλως δὲ τὰ τρία μῆλα ληπτέον ἐπὶ Ἡρακλέους κατὰ φιλόσοφον δόγμα, ὅτι τὰς τρεῖς περιόδους ὁ ἥρωος ἀνίστας τοῦ πρῶτου βίου τέλειος εἶναι δοκεῖ. ταύτῃ καὶ τριεσπερος λέγεται κατὰ Λυκόφρονος· φησὶ γάρ” τριεσπερον λέοντος, ὅν ποτε
 20 γυνῶσις Τρίτωνος ἠμίλαψε κάρχαρος κύων.” τὸ γὰρ τρισὶ νυξὶν ἐσπάρθαι τὸν Ἡρακλέα μυθικὸν ἐστίν. “Ἡβην δὲ καλλίσφυρον

1 Ἀπριλίῳν om P. ἐπινομίος P. 4 λέγων PV: corr S.
 5 κλύσιν Hasius. 8 ἀγονίας Creuzerus: ἀγορίας V. 16 μῆλα
 add P. 19 Lycophron 33.

46. A. d. 3 Nonas Apriles Hercules Victor colebatur, tanquam sanitatis dator. et raphanis hoc mense abstinere Romanis mos erat. Hercules autem tempus a Nicomacho dictus est, verum et sol, ita dicente: “Hercules igitur is est, qui fractionem quae in aëre fit tempestatum conversione efficit, id est sol.” hanc nimirum ob causam et in eius mysteriis mares femineis vestibus ornant, quippe cum post feritatem et infecunditatem quae hieme obtinet incipiat germen seminale emolliri. et haec veri tribuebant. tria autem ei mala in manu sinistra, temporis quae per eum fit partitionis signum: malum enim ob eius cum tempestate consensum, initium autem temporis solstitium vernum. et praeterea tria, quoniam tripartitum tempus. educere autem dicitur canem tricipitem ex Tartaro, quod proprium est temporis ut custodiat et corrumpat, quemadmodum nimirum et canis: tria autem ei capita sunt, praeteritum praesens et futurum tempus. et praeterea tria mala accipienda in Hercule ex placitō philosophico, quod tribus periodis vitae operosae peractis heros perfectus esse videtur. quare et trinocius vocatur, auctore Lycophrone; dicit enim “trinocii leonis, quem olim maxillis Tritonis perdidit asper canis.” tribus enim noctibus generatum esse Herculem fabulosum est. Heben autem pulchros talos (s. pedes)

Ioannes Lydus.

αὐτῶ δίδωσιν οἰονεὶ τὴν δημιουργικὴν δύναμιν καὶ τὸ καλὸν τὸ
 ἐγκόσμιον. ὁ δὲ στέφανος τελειότητος δεῖγμά ἐστι· διὸ δὴ θεοῖς
 p. 94 καὶ βασιλεῦσι καὶ ἱερεῦσιν ἐδίδοτο πρῶτως· τῆς δὲ τύχης ἀρελο-
 μένης παρὰ τῆς ἀρετῆς τὸν στέφανον, οἱ ἱερεῖς τὸ λοιπὸν ἀποκει-
 ρόμενοι τὴν κόμην κόκλον τινὰ τριχῶν ἀντὶ στεφάνου τῇ κεφαλῇ 5
 περιποιούσι. δωδεκάμοχθὸν γε μὴν αὐτὸν φασὶ διὰ τὸ τὰ δώδεκα
 ζῴδια ἐκτρέχειν. καὶ τὴν Ἀλκυστιν δὲ τῶ Ἀδμήτῳ ἀναψυχώσας
 ἀποδίδωσιν, ὅσον τῷ κόσμῳ τὴν ζωογόνον φύσιν ἐν τῇ χειμῶνι
 κατανεκρωθεῖσαν ὁ ἥλιος ἀποκαθιστῶν· Ἀδμητος γὰρ ὁ κόσμος
 παρὰ τὸ ἀκάμαντα εἶναι καὶ ἀεῖζων. Ἀγγέαν δὲ διαφθεῖραι λέγε- 10
 ται· καὶ γὰρ ἀνίσχων ὁ ἥλιος τὸν ὄρθρον διασκορπίζει καιρὸν,
 ὃν οἱ πολλοὶ ἀγῆν ὀνομάζουσιν. ὑπὸ δὲ Ἐὐρυσθέως προστάττεται
 ὁ Ἡρακλῆς τοὺς δυοκαίδεκα ἄθλους ἐκτελεῖν, ἀντὶ τοῦ ὁ ἥλιος
 κελεύσει τοῦ μεγάλου θεοῦ, ἀντιβαινούσης τῆς Ἥρας (οἰονεὶ τῆς
 σφαίρας), ἀντίρροπος αὐτῇ τὸν δωδεκαζῴδιον διαφεύγει οὐρανόν. 15
 οὕτως μὲν οἱ φιλόσοφοι. ἀπὸ δὲ τῶν ιστορικῶν εὐρίσκομεν ἐπὶ
 Ἡρακλεῖς γενέσθαι, πρῶτον Διὸς τοῦ Αἰθέρου καὶ Λυσιδόης τῆς
 Ὠκειανοῦ, δεύτερον Νείλου παιδα, τρίτον Ἕλληρος τοῦ Διὸς καὶ
 Νύμφης Ἀγχιᾶλης, τέταρτον Διὸς καὶ Θήβης τῆς Αἰγυπτίας,
 πέμπτον Λιβάνου καὶ Νύσσης τὸν ἐν Ἰνδοῖς γενόμενον, ἕκτον Διὸς 20
 καὶ Ἀλκμήνης, ἕβδομον Διὸς καὶ Μαίας τῆς Ἀτλαντος.

1 fort. διδόσασιν. Roetherus. 4 ἀποκειράμενοι P. 7 ἀνα-
 ψυχώσας P: apud S ἀναψυχώσαν. 20 Λιβάνου] τὸ: Λιβάνου V,
 τοῦ Λιβάνου P. νύσσης τὸν ἐν Ιουλοῖς P.

habentem ei attribuit (*fort. attribunt*), tanquam vim creatricem, et
 pulchrum quod in mundo est, corona autem perfectionis signum est;
 quare diis ac regibus et sacerdotibus tribuebatur primum: fortuna au-
 tem postquam abripuit a virtute coronam, sacerdotes in posterum ton-
 dentes capillum orbem crinium pro corona circum caput faciunt. duo-
 decim autem eum exantlasse labores dicunt, quod duodecim signa caele-
 stia percurrit. et vero Alcestin in vitam revocatam Admeto reddit,
 velut mundo naturam generandi vi praeditam per hiemem exstinctam sol
 restituit: Admetus enim mundus, eo quod indefessus est et semper vi-
 get. Augiam autem perdere dicitur: etenim oriens sol matutinum dissi-
 pat tempus, quod vulgus *ἀγῆν* vocat. ab Eurystheo autem iubetur
 Hercules duodecim labores exantlare, pro sol iussu magni dei, refragante
 Iunone (quasi sphaera), in contrariam partem vergens, per cac-
 lum duodecim signis distinctum fugit. ita fere philosophi. ex historiis
 autem invenimus septem Hercules fuisse, primum Iove Aetheris filio et
 Lysithoa Oceani filia natum; alterum Nilo; tertium Hellene Iovis filio
 et Nympha Anchiale; quartum Iovis et Thebes Aegyptiae filium; quin-
 tum Libani et Nyssae, eum qui in Indis natus est; sextum Iovē et Al-
 cumena procreatum; septimum Iovis et Maiiae Atlantis filiae.

47. ἡ δὲ Μίλητος τὸ πρὶν ἐκαλεῖτο Ἀνακτορία.

48. Ἀμάλθειαν δὲ τροφὸν Διός, τὴν [τοῦ] ἄμα καὶ ἄθρόως p. 95
καὶ ἐν χρόνῳ τὰ ὕντα τῷ Διὶ αὔξουσιν· ἄλθειν γὰρ τὸ αὔξειν.
Κράτης δὲ ἀπὸ τοῦ διαίνειν, τουτέστι πιαίνειν, τὴν γῆν βούλεται
5 ὀνομασθῆναι τὸν Δία τὸν εἰς πάντα διήκοντα· Ποσειδώνιος τὸν
Δία τὸν πάντα διοικοῦντα, Χρύσιππος δὲ διὰ τὸ δι' αὐτὸν εἶναι
τὰ πάντα. ἄλλοι τὸν Δία βούλονται ὀνομασθῆναι ἀπὸ τοῦ δεῖν,
τουτέστι δεομεύειν καὶ συνέχειν, τὸ σύμπαν αἰσθητὸν· ἄλλοι ἀπὸ
τοῦ ζῆν. τινὲς δὲ κατὰ τὸν ἡρωϊκὸν καὶ μεριστὸν λόγον τρεῖς Δίας
10 εἶναι βούλονται, ἓνα μὲν Αἰθέρως, τὸν δὲ ἕτερον ἐν Ἀρχαδίῃ τε-
χθῆναι, ἕξ οὗ φασὶν Ἀθηῶν, τρίτον δὲ τὸν Κρήτα. οἱ δὲ Φοίνι-
κες βασιλεία φασὶν αὐτὸν γενέσθαι δικαιοτάτον, ὥστε τὴν περὶ
αὐτοῦ δόξαν κρείττονα γενέσθαι τοῦ χρόνου. ταύτῃ Κρόνον ἐμβα- p. 96
λεῖν τῆς βασιλείας λέγεται, οἰονεὶ τὸν χρόνον, καὶ τὴν ἕξ αὐτοῦ
15 λήθην ὑπερβαλεῖν. ὁ δὲ Μηλιάς ὑπὸ Ἀμάλθειας αὐτὸν τραφῆναι,
οἶον ἐκ τῆς δυνάμειος, τουτέστιν ἐκ τῆς ἀμαλακίης. ὁ δὲ Κράτης
τὸν Κρόνον φησὶ Σκελίας καὶ Ἰταλίας καὶ τοῦ πλείστον μέρους
τῆς Λιβύης βασιλεῦσαι ἀπηνῶς, τὸν δὲ τούτου υἱὸν ἐπιθέσθαι
τῷ πατρὶ, καὶ αὐτὸν μὲν εἰς ἴσχατον ἐλάσαι τῆς δόσεως, ἡμερω-
20 τατα δὲ τῆς βασιλείας ἀντιλαβέσθαι καὶ διὰ τοῦτο τιμηθῆναι ὡς
θεόν. Ἐρατοσθένης γε μὴν τὸν Δία ἐν τῇ Κρήτῃ τεχθῆναι λέγει,
κάκειθεν διὰ τὸν Κρόνον φόβον μετενεχθῆναι εἰς Νάξον. Εὐμύλος

5 διοικοῦντα P. 9 ζεῖν V. 14 τοῦ χρόνου vulgo.

16 ἀμαλακιστίας Roetherus. 18 ἐπιθέσθαι Roetherus: libri

πέθεσθαι. 20 καὶ αὐτὸν διὰ P.

47. Miletus antea vocabatur Anactoria.

48. Amaltheam nutricem Iovis vocabant tanquam eam, quae simul et semel et uno eodemque tempore ea quae sunt Iovi auget: ἄλθειν enim augere est. Crates autem a pinguetate terram vult nominatum Iovem, eum qui per omnia pertinet: Posidonius Δία tanquam eum qui universa administrat; Chrysippus vero propterea quod δι' per eum sunt universa. alii Δία volunt nominatum a coniungendo et continendo omnia quae sensibus subiecta sunt; alii a vivendo. nonnulli autem ex heroica et separabili doctrina tres Ioves esse volunt, unum Aetheris filium, alterum in Arcadia natum, ex quo Minervam dicunt procreatam, tertium Cretensem. Phoenices autem regem dicunt eum fuisse iustissimum, ut eius fama superaverit tempus. ideoque Saturnum eiecisse ex regno dicitur, quasi ex tempore, et eam quae inde oritur oblivionem superasse. Melias ab Amalthea eum nutritum ait, tanquam a vi, id est a duritie. Crates autem Saturnum dicit in Sicilia et Italia et maiore Libyae parte regnasse crudeliter, eius autem filium invasisse patrem eumque in extremas occidentis partes expulisse, lenissime autem capessivisse regnum ideoque cultum esse ut deum. Eratosthenes vero Iovem in Creta natum ait, indeque ob Saturni metum translatum in Naxum.

δὲ ὁ Κορίνθιος τὸν Δία ἐν τῇ καθ' ἡμῶς Λυδίᾳ τεχθῆναι βούλεται, καὶ μᾶλλον ἀληθεύει ὅσον ἐν ἱστορίᾳ· ἔτι γὰρ καὶ νῦν πρὸς τῷ δυτικῷ τῆς Σαρδιανῶν πόλεως μέρει ἐπ' ἀκρωρείας τοῦ Τμώλου τόπος ἐστίν, ὃς πάλαι μὲν Γοναὶ Διὸς ὑετίου, νῦν δὲ παρατραπέισης τῷ χρόνῳ τῆς λέξεως Δευσιου προσαγορεύεται. — 5 φύλακες ἦσαν οἱ Κούρητες. ἄλλοι Προμηθέως φασὶν εἶναι υἱόν, οἰοῦντι τῆς προνοίας. οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν φυσικῶν τὸν Δία Ἰδαῖον εἶναι βούλονται, καὶ τεχθῆναι ἐν τῇ Ἰδῇ, ταυτέστιν ἐν τῷ παρὰ Ἰδῇ ὄρει μὲν οὐρανῷ. τῆς δὲ Κόρης πατέρα αὐτὸν φασιν, ταυτέστι τοῦ κόρου καὶ τῆς εὐωχίας αἴτιον αὐτὸν γενέσθαι· πρῶτος 10 p. 97 γὰρ βυσιλεύσας λέγεται τοὺς ἀνθρώπους διδάξαι γεωργεῖν. πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὅλου Διὸς Δίοι, ὡσπερ Ἀπόλλωνες ἢ Διόνυσοι.

49. τῇ πρὸ δεκαεπτὰ καλανδῶν Μαΐων οἱ ἀρχιερεῖς ἐπὶ τὸ θέατρον γενόμενοι ἄνθη ἐπὶ τὸν δῆμον ἐρρίπτουν, καὶ περὶ τὰ σπόριμα δὲ ὑπὲρ εὐτελείας ἱεράτευον, καὶ ἔξωθεν τῆς πόλεως 15 ἐπὶ ὠρισμένους σταθμοὺς ἤρχοντο ἱερατεύοντες Δῆμητρα· ὄνομα δὲ τῇ θυσίᾳ Φορδικάλια. τοὺς γε μὴν σταθμοὺς μιλιάρια πατρίως ἐκάλλον ἀπὸ τῆς χιλιάδος τῶν βημάτων. ὅθεν καὶ μιλιτες οἱ στρατιῶται παρ' αὐτοῖς· χιλίους γὰρ ὑπασπιστὰς ὁ Ῥωμῖλος μόνους ἔταξε, καὶ μιλιτας αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ ἐκάλεσεν οἰοῦντι χιλίους, 20 τὸ πρὶν σαβέλλιτας προσαγορευομένους. καὶ γὰρ ἐν χιλίᾳ τὸ πλῆθος, οὐ μυριάσιον ἢ πελαγίτης ἠρίθμησεν, ὡς αὐτὸς Ὀμηρος

3 μέρει Iacobs: libri μένει. 5 τῆς add P. | δένυσον margo V.
7 Ἰδαῖον ἢ διον V. 8 παρὰ ἢ διον V. 17 φορδικάλια V.
21 σαβέλλιτας P, σατέλλιτας Roetherus.

Eumelus autem Corinthius Iovem in nostra Lydia natum vult, et propius a veritate abest, quoad in historia (positum est): etiam enim nunc in Sardinorum urbis parte occidentali in vertice Tmoli locus est, qui olim i. e. locus natalis Iovis Pluvii, nunc autem, immutato per temporis decursum nomine, Deusium appellatur. — custodes erant Curetes. alii Promethei dicunt eum esse filium, quasi providentiae. plurimi autem physicorum Iovem Idaeum esse volunt, et natum in Ida, hoc est in ea caeli parte quae ex Ida cernitur. Proserpinae autem patrem eum dicunt, id est satietatis et epuli auctorem eum fuisse: primus enim, cum rex esset, dicitur homines docuisse agriculturam. multi autem ex toto (sōlo ?) Iove (fiunt) Ioves, quemadmodum Apollines vel Bacchi.

49. A. d. 17 Kalendas Maias pontifices theatrum ingressi flores populo spargebant, et circa sementem vero pro fertilitate sacra faciebant, atque extra urbem ad certas stationes precabantur sacra facientes Cereri: nomen autem huic sacrificio Fordicalia. stationes vero miliaria patrio sermone vocabant, a mille passibus; unde et milites apud eos (nomen traxerunt): mille enim stipatores Romulus solos instituit, et milites eos a numero vocavit (velut mille), cum antea satellites appellerentur: etenim millenario numero multitudinem, non decies millenario,

“ὅσον τ' ἐννεάχιλοι ἐπέχον ἢ δεκάχιλοι.” ὁ γὰρ μέτρια ἀριθμὸς ἀοριστίας ἐστὶ δεκτικός.

50. τῇ πρὸ δεκαμιάς κλιανδῶν Μαίων ὁ Ῥωμύλος τὴν Ῥώμην ἐπόλισε, πάντας τοὺς πλησιοχώρους συγκαλεσάμενος, ἐν- p. 98
5 τευλάμενός τε αὐτοῖς ἐκ τῆς ἐνυτῶν χώρας βῶλον ἐπικομισάσθαι, ταύτη πάσης χώρας δεσπόσαι τὴν Ῥώμην θιωνιζόμενος. αὐτός τε ἱερατικὴν σύλπιγγα ἀναλαβὼν (λίτουον δ' αὐτὴν πατριῶς Ῥωμαίοις ἔθος καλεῖν, ἀπὸ τῆς λιτῆς) ἐξεφώνησε τὸ τῆς πόλεως ὄνομα, πάσης ἱερατικῆς τελετῆς ἡγησάμενος. ὀνόματα δὲ τῇ πόλει τρία,
10 τελεστικὸν ἱερατικὸν πολιτικόν, τελεστικὸν μὲν οἰοῖν Ἔρωσ, ὥστε πάντας ἔρωτι θεῖο περι τὴν πόλιν κατέχεσθαι, (διὸ καὶ Ἀμαρυλλίδα τὴν πόλιν ὁ ποιητῆς αἰνιγματωδῶς βουκολιάζων καλεῖ), ἱερατικὸν δὲ Φλώρα, οἰοῖν ἄνθουσα, ὅθεν κατὰ ταύτην ἢ τῶν ἀνθεστηρίων ἑορτῇ, πολιτικὸν δὲ Ῥώμα. καὶ τὸ μὲν ἱερατικὸν πῶσιν
15 ἦν δῆλον καὶ ἀδεῶς ἐξεφέρετο, τὸ δὲ τελεστικὸν μόνοις τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἐξάγειν ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἐπετέτραπτο· καὶ λόγος ποιητῆς ὑποσχεῖν τινὰ τῶν ἐν τέλει ποτὲ ἀνθ' ὧν ἐπὶ τοῦ πληθους τὸ τελεστικὸν ὄνομα τῆς πόλεως ἀναγραφδὸν ἐθάραρχσεν ἐξεπιπῆν. μετὰ δὲ τὴν ἐπὶ τῇ ἀναγορευσεὶ τῆς πόλεως τελετῆν ζεύξας ταῦρον μετὰ δαμά-
20 λειῶς περιήλθε τὸ τεῖχος, τὸν μὲν ἄρρενα ἐπὶ τὴν τοῦ πεδίου πλευρὰν ζεύξας, τὴν δὲ θήλειαν ἐπὶ τὸ τῆς πόλεως μέρος, ὥστε τοὺς μὲν ἄρρενας τοῖς ἔξω γίνεσθαι φοβερούς, τὰς δὲ θηλείας τοῖς ἔνδον γονίμους. καὶ λαβὼν βῶλον ἐκ τῶν ἔξω τῆς πόλεως μερῶν

1 ἐννεαχιλίοι — δεκαχιλίοι V. 17 ποτὲ] τούτου P.

antiquitas numerabat, ut ipse Homerus “quantum novies mille clamabant vel decies mille.” decies enim mille numerus infinitatem admittit.

50. A. d. 11 Kalendas Maias Romulus Romam condidit, postquam omnes accolae convocavit iussitque eos ex ipsorum terra glebam afferre, hac re omnibus terris imperaturam Romam augurans: et ipse sumpta tuba sacerdotali (lituum autem eam patrio sermone Romani vocare solent, a voce λιτή i. e. precatio) pronuntiavit urbis nomen, omnem sacerdotalem initiationem auspicatus. nomina autem urbi tria erant, arcanum, sacerdotale, politicum: arcanum, velut Amor, ut omnes amore divino circa urbem tenerentur, unde et Amaryllida urbem poëta per ambages in carmine bucolico vocat; sacerdotale, Flora, velut florens, unde hoc die Florarium feriae; politicum autem Roma. et sacerdotale omnibus erat notum et libere efferebatur, arcanum vero solis pontificibus proferre in sacris permissum erat; et fama est poenas quondam luisse quandam magistratum propterea quod coram populo nomen arcanum urbis palam conatus esset eloqui. post initiationem autem quae fiebat in nomine urbi indendo, iuncto tauro cum iuvenca circumiit murum, mare adversus agri partem iuncto, femina adversus urbis partem, ut mares exteris fierent timendi, feminae domesticis fecundae; et sumptam

p. 99 σὸν καὶ τοῖς πρὸς τῶν ἄλλων ἐπικομιζομένοις ἐπὶ τὴν πόλιν ἤκόν-
τιξε, ταύτῃ ὠγωνισάμενος διὰ παντὸς αὐτὴν ἐκ τῆς τῶν ἕξωθεν
ἐπαυξήθηραι συνδόσεως, καὶ μετ' ὀλίγου. πολλῶν δὲ ξένων συνελ-
θόντων ἐν αὐτῇ, οἱ τοῦ Ῥωμύλου λογάδες τὴν ἡμίσειαν τῆς ἐαυ-
τῶν κτίσεως τοῖς ἐπήλυσι παρεχώρησαν, οἰκῆσαι τὴν Ῥώμην αὐ-
τοὺς πείσαντες· οὗς ὁ Ῥωμύλος πατρικίους πρώτους ἀνηγόρευσε
διὰ τὸ εὐπατρίδαι γενέσθαι καὶ τὴν ἐαυτῶν περιουσίαν τοῖς ξένοις
ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐπιδοῦναι.

Ἰλία ἢ τοῦ Ῥωμύλου μήτηρ.

51. Ἐκ μὲν τῆς ὁποιασοῦν πρὸς ἔνια τῶν ξύλων παρατρι-
ψεως κόφεις γίνονται, ἐκ δὲ παντὸς οὗρου ψύλλαι, μυῦι δὲ ἕξ
ἀποπάτου ἢ καὶ ἄλλης θερμασίας. Ῥώμη Φλώρα καὶ ἡ Κωνσταν-
τινούπολις ἤγουν, ἀνθοῦσα.

M A I O S.

52. Οὐ μικρὰν ἐν ἀριθμοῖς ἐδείκνυμεν τὴν τῆς τετραδος 15
δύναμιν, ἣν ἂν τις καὶ τετρακτὺν καὶ πυραμίδα καλέσῃ, τετρα-
κτὺν μὲν κατὰ τὸν τῶν στοιχείων ὄρον, πυραμίδα δὲ κατὰ τὸν ἐν
θεωρίᾳ λόγον· ἡ γὰρ πυράμις ὑπὸ τεσσάρων βάσεων καὶ τεσσά-
ρων γωνιῶν μόνη περιεχομένη, καὶ πρώτη τριχῆ διαστάτη κατὰ
τὸ στοιχειωδέστατον τοῦ τριγώνου ἐπίπεδον, ὡς ὁ Πλάτων ἐν Τι- 20

10 τῆς ἀνοῦν V, τῆς ἀνθρώπων Hasius. 15 τριάδος P.
19 τριχλιαστάτη V, τριχλιαστάτη P: corr Nokius.

glebam ab exteris urbis partibus una cum iis quae a reliquis affereban-
tur adversus urbem coniciebat, hac re auguratus perpetuo eam extra-
neorum confluxu auctum iri, idque non multo post. multi autem hospite
s ubi convenerunt in eam, Romuli milites electi partem dimidiam suae
possessionis adventiciis concesserunt, posteaquam iis persuaserunt ut
incolerent Romam; quos Romulus patricos primos nuncupavit, propterea
quod nobiles fuerunt et suas facultates exteris pro patria concesserunt.

Ilia, Romuli mater.

51. Ex quovis ad nonnulla ligna affrictu cimices fiunt, ex omni
urina pulices, muscae vero ex alvo aliove tepore. Roma Flora (voca-
tur) et Cpolis, id est florens.

M A I U S.

52. Haud parvam in numeris demonstravimus tetradis esse vim,
quam quis et quaternionem et pyramidem vocaverit, quaternionem ex
elementorum termino, pyramidem ex ratione, quae in doctrina obtinet:
pyramis enim, quae quattuor basibus et quattuor angulis sola continetur,
et prima triplici modo distat iuxta simplicissimam trianguli planitiam,

μῶν φησίν, ἐμφερῆ τὴν συνεκτικὴν τοῦ παντὸς ἐνδείκνυται τάξιν. λείπεται ὁ πέμπτος· Μάϊον δὲ αὐτὸν οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν.

Ἐπειδὴ δέ, ὡς πολλάκις εἰρήκαμεν, ὁ τῆς πεντάδος ἀρι- p. 100
θμὸς τῶν θειοτέρων κατὰ τὸν Ἡσιόδον κεχώρισται, εἰκὸς ἦν αὐτὸν
5 τοῖς κατοικομένοις ἀπονεμηθῆναι. ἡ γὰρ πεντὰς τῆ ἀλοθρητῆ φύσει
ἀνάκειται, σφαῖρα γὰρ ἔστιν· ὁσέκκις γὰρ ἂν τὸν πέντε πολυπλα-
σιώση τις ἀριθμὸν, εἰς ἑαυτὸν ἀποκαταστήσεται· καὶ γὰρ ὁ πέντε
παρεπόμενος τοῖς ἐν πλῆθει ἀριθμοῖς εἰς τὴν αὐτὴν καὶ πολυπλα-
σιωζόμενος καταλίγει ποσότητα. καὶ ἄλλως δὲ φαίνεται φυσικῆν
10 τινα δύναμιν ἐν ἑαυτῷ ὁ πέντε περιλαβὼν ἀριθμὸς· τῶν γὰρ ἐν
γενέσει ἐξ ἀρτίου καὶ περιττοῦ συνεσιώτων, αὐτὸς εἶναι τοιοῦτος
πέφκεν ἐκ τριάδος καὶ δυάδος συναγόμενος. ταύτη γοῦν ταῖς τῶν
προγόνων τιμαῖς οἱ Ῥωμαῖοι τὸν πέμπτον ἀνέφερον μῆνα, τῷ μὲν
ἀρτίῳ τοὺς κατοικομένους τιμῶντες, τῷ δὲ περιττῷ τοὺς ἐπι σω-
15 ζομένους· μετὰ γὰρ θεοῦς οὐχ ἤττονα τιμὴν τοῖς ἑαυτῶν προγό-
νοις εἰσέφερον οἱ πάλοι. Μάϊον δὲ μῆνα ἐκ τῆς ἐκείνων τιμῆς
ἀνθμισαν, πατριῶς καλοῦντες τὴν τιμὴν. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Μαίας
τῆς Ἀτλαντος τῆς Ἐρμουῦ ἀξιοῦντες ὀνομασθῆναι τὸν Μάϊον πρὸς
ἕτερον βλέποντες οὕτω φασίν, ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ τὸ ἱερὸν αὐτῆς,
20 ὅτι κατὰ τοῦτον τὸν μῆνα ἱερωθῆναι λέγεται. περὶ δὲ ὁ Πρῶκλος p. 101
φησὶν οὕτως· “ἡ Μαΐα ἔστιν ἡ τὰ ἐν ἀγνεῖ κεκρυμμένα εἰς τὸ
ἐμφανὲς προάγουσα παραπλησίως ταῖς τῆδε μαιαῖς, Ἐρμῆς δὲ

20 δὲ] δὲ τῆς Μαίας S, δὲ αὐτῆς Roetherus. possis ἦς. 21 ἡ
ante Μαία om P.

ut ait Plato in Timaeo, similem continentem universi indicat ordinem. restat quintus mensis: Maium eum Romani vocant.

Cum autem, ut saepe diximus, quinarium numerus a diviniorebus, teste Hesiodo, remotus sit, consentaneum erat ut defunctis attribueretur. pentas enim naturae sensibus subiectae consecrata est; sphaera enim est: quoties enim cunque aliquis quinarium multiplicaverit numerum, in se ipsum recurret: etenim quinarium numerus, consequens numeros eos qui ad multitudinem pertinent, in eandem, etiam si multiplicetur, desinit quantitatem. et praeterea videtur naturalem quandam vim in se quinarium continere numerus: res enim generatae cum ex pari et impari constant, ipse talis natura est, qui ex triade et dyade componatur. hanc igitur ob causam maiorum honoribus Romani quintum dicarunt mensem, pari numero defunctos colentes, impari superstites: post deos enim non minorem maioribus suis veteres tribuebant honorem; Maium autem mensem ex illorum honore nominarunt, patrio sermone vocantes honorem. qui vero a Maia Atlantidis filia, Mercurii matre, voluit nominatum Maium, ad aliud quippiam respicientes ita dicunt, verum etiam propter illius fanum, quod hoc mense sacratum dicitur. de hac autem Proclus loquitur ita: “Maia ea est quae abdita in occulto in lucem profert, similiter atque eae quae hic sunt (i. e. terrestres) μαιαί (i. e.

ἐκείνης πειθὺς ὁ λόγος ἤκων διὰ πάντων, ὃς τὴν ἐν τῷ ἀφανεί τῶν ὄντων περιοχὴν ἐν διαστάσει καὶ προνοίᾳ λόγων αὐδῶς πρώτως ἐξέφηεν, εἰρηδὸν καὶ συνέχειαν καὶ ἀλληλουχίαν ποιήσας ὡς ἐκφαντικὸς τῶν παρ' ἡμῖν τῆς ψυχῆς ἀδήλων παθημάτων." ὁ δὲ Ἀκυλλῖνος ἐν τῷ ὑπομνήματι τῶν ἀριθμῶν οὕτω φησὶν· "ἡ Μαίῃ ἀντί 5 αὐτῆς ἐς τοῦμηναν ἐξοδοῦσά ἐστι, κυρίου μὲν τοῦ λόγου τοῦ διὰ πάντων πεφυκότος διατακτικοῦ τῶν ὄντων, διὸ δὴ καὶ Ἐρμου μῆτέρα φασί. τοιαύτη δὲ ἡ νοητὴ ὕλη τὸ κατακοσμεῖν τὴν εἰς τὸ ἐμφανὲς πρόοδον καὶ γένεσιν ἀπεργάζεσθαι τῶν ὄντων· ἐκ γὰρ ὕλης καὶ εἶδους τὰ ὄντα." οὕτως μὲν κατὰ θεολογίαν, κατὰ δὲ 10 τὸν τῆς φυσιολογίας τρόπον τὴν Μαίῃν οἱ πολλοὶ τὸ ὕδωρ εἶναι βούλονται· καὶ γὰρ παρὰ τοῖς Σύροις βαρβαρίζουσι οὕτως ἔτι καὶ νῦν τὸ ὕδωρ προσαγορεύεται, ὡς καὶ μῆτουρι τὰ ὑδροφόρα καλεῖσθαι. καὶ οὐκ ἔξω λόγου ὁ Βάρρων φαίνεται ὡς καὶ μῆνα ἀναθέμενος αὐτῇ· κινήσει γὰρ τοῦ ὑποβρυχίου ὕδατος γίνεσθαι 15 σάλον τοῖς φιλοσόφοις δοκεῖ, πρώτη δὲ ἑορτὴ τοῦ Μαίῃου παρὰ Ῥωμαίοις αἱ περὶ σεισμῶν ἵκεσται. ταύτη γὰρ Ἀτλαντος παῖδα τὴν Μαίῃν οἱ μυθικοὶ ποιοῦσι, καὶ ἔφορον δὲ τῶν ὑδάτων τὸν Ἐρμῆν εἶναι παραλαμβάνομεν, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς αὐτοῦ πηγαῖ ἀνατίθενται ἢ φρέατα δρύττεται. 20

p. 102

Εἰσὶ δὲ οἱ φασὶ Λιδὸς καὶ Μαίῃς τὸν Ἐρμῆν εἶναι ἀλληγορι-

3 ἐκφαντικὸν V. 4 ἀκυλλῖνος P. 5 ἀντί αὐτῆς] τὸ ἀφανὲς Creuzerus. 13 προσαγορεύεται om P. καὶ om P. 19 πάλαι λαμβάνομεν margo V.

obstetrices); Mercurius autem illius filius ratio per universa pertinens, qui eum qui est in occulto rerum complexum in distantia et providentia verborum ab aeterno primum patefecit, nexu et coniunctione mutuaque cohaerentia facta, et quae enuntiat occultas nostras animi affectiones." Aquilinus autem in Commentario numerorum ita dicit: "Maia ea est quae — in apertum prodidit, cum dominetur ratio extensa natura per omnia quae sunt, unde nimirum et Mercurii matrem dicunt. talis autem materia est ea quae mente percipitur, ut componat exitum in lucem et generationem afficiat rerum: ex materia enim et forma res constant." ita quidem iuxta theologiam. ex physiologiae autem ratione Maiam multi aquam esse volunt: etenim apud Syros barbaramente loquentes ita etiam nunc aqua appellatur, ut et *meiuri* aquae ductus vocentur. nec absque ratione Varro egisse videtur, ut qui et mensem illi attribuit: motu enim eius quae in profundo est aquae existere agitatio philosophis videtur; primae autem Maii feriae apud Romanos preces pro avertendis terrae motibus. ideo enim Atlantis filiam Maiam mythici faciunt, et praesidem vero aquarum Mercurium esse accipimus, et hanc ob causam in eius fanis fontes consecrantur aut putei fodiuntur.

Sunt autem qui dicant Iovis et Maiiae Mercurium esse ex allegoria

κῶς υἷόν, νοῦν μὲν εἶναι τὸν *Αἴα*, *Μαῖαν* δὲ τὴν φρόνησιν, παῖδα δὲ ἔξ ἀμφοῖν Ἑρμῆν λόγιον αἰνιτιτόμενοι. πάντων δὲ νεώτατον εἰργάσαντο ἄτε δὴ μὴ γηράσκοντος τοῦ λόγου. ἔτι μὴν ἀκρότατον πεποήθηται τοῦτον ταρσώσαντες πτεροῖς, τοῦ δὲξότητα 5 καὶ τάχος λόγου διὰ τῆς τοιαύδε τέχνης αἰνιτιτόμενοι· ὁ γοῦν ποιητής φησὶν “ἔπεια πτερόβεντα.” εἶτα δὲ τετραγώνον σχήματι Ἕλληνες ἀναπλάττουσι τοῦτον, τεκμήριον μέγιστον παρεχόμενοι λόγον εἶναι τοῦτον, καὶ λόγον ἀληθῆ· ἔστι γὰρ καὶ λόγου σχήματα, ὁ μὲν ψευδοῦς λόγος, ὁ δὲ ἀπατηλὸς πολυγωνώτερος, ὁ δὲ 10 ἀληθῆς αὐτὸς ἑαυτῷ ἐκ πάντων μερῶν ἴσος, ὅπου δὲ στρέφοιτο πάσαις βύσεσιν ἀορίστως στηρίζεται, ὃ δὴ τετραγωνικὸν σχῆμα τυγχάνει. εἰ τοῖνυν νοῦς καὶ λόγος εἶναι δέδεικται, τούτῳ τὸν κέρκιον εἰδωλοποιούσιν Αἰγύπτιοι, ἐπεὶ παρὰ πάντα τὰ ζῶα νοήμων τυγχάνει, συνέσεως δὲ καὶ ἐπιστήμης ἐστὶ δεκτικὸς. ἀλλὰ 15 μὴν καὶ τὴν Αἰγυπτίαν ἴβιν τὸ ὄρνειν ἴσμεν ἀνακειμένην αὐτῷ· p. 103 καρδίᾳ γὰρ ἔοικε λευκαίνόμενον μὲν τὸ σῶμα, ἔξ ἀμφοῖν δὲ τῶν μερῶν μελαινομένη, ὅπερ ἐστὶ τοῦ κατὰ διάνοιαν λόγου σχῆμα· πρὶν μὲν γὰρ λεχθῆναι σκότιος, λεγόμενος δὲ φωτίζεται, καὶ ἠθ-θεις εἰς ἀφανὲς οἴχεται. τρέφεται δὲ τὸ ζῶον παρὰ τοῖς ἕδασι, 20 καθάπερ ἐν ἡμῖν ἢ καρδίᾳ ἔξ ὑγρῶς οὐσίας τὴν δένανιν λαμβάνει. μόνη δὲ πτηνῶν πάντων νεῖν ἢ ἴβις οὐκ ἐπίσταται, ἀδρανιστάτη δὲ εἰς μείζον βιάθος καθελκομένη. τὸ δ’ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῆς καρ-

5 λόγων P. 11 ἀορίστως Hasius: apud S ἀορίστον. 14 δὲ om V: Hasius τα.

filium; rationem esse Iovem, Maïam mentem s. intelligentiam, filium autem ex utroque Mercurium facundum per ambages significantes. omnium autem natu minimum finxerunt, quippe cum non senescat oratio. praeterea celerrimum fecerunt eum instructum alis, rationis celeritatem et velocitatem orationis per eiusmodi artem significantes. itaque poeta dicit “verba alata.” deinde quadratum forma Graeci hunc fingunt, maximum argumentum praebentes orationem esse eum, et orationem veram. sunt enim et orationis species, et mendax oratio et fallax plures habens angulos; vera autem sibi ipsa ex omnibus partibus par, ubicunque autem versatur, omnibus basibus infinite stabilitur, quae videlicet quadrata figura est. quodsi rationem et orationem eum esse demonstratum est, huic cercopem simulacrum (idolum) faciunt Aegyptii, quandoquidem praeter omnia animalia prudens est et peritiam artemque admittit. verum et Aegyptiam ibim, avem, scimus illi esse consecratam: cordi enim simile est corpus eius album, ex utraque autem parte nigrum, quae quidem est orationis, uti cogitatur, figura: antequam enim proferatur, obscura est, cum autem profertur, collustratur, et prolata evanescit. vivit autem animal illud prope aquas, quemadmodum in nobis cor ex humida essentia vim suam accipit: sola autem avium omnium natate ibis nescit, et imbecillima quaeque in maiorem profunditatem detrahitur.

δίας παρατηρητέον* τῆς γὰρ ὑγρᾶς πόσεως συμμετρως προσαχθεί-
σης ῥῶννεσθαι τε καὶ τοῖς λογισμοῖς διεστηρίχθαι πέφυκε, καὶ
τῆς μὲν οικείας ἕδρας, ἥπερ φρένα καλοῦσιν, οὐκ ἐξίστασθαι,
νηφάλεον τε εἶναι, ὑποβλυσθεῖσαν δὲ τοῖς πάλμοις τὸν ἴδιον σάλον
δι' ὄλου τοῦ σώματος ἐξεργάζεσθαι. πύσχοσι δὲ ταῦτα ὑπὸ 5
μέθης ἄνθρωποι τὸ ἄκρατον τῆς ἰδίας ἰσχύος πρότετιμηκότες.
καὶ τὴν ἴβιν δὲ καὶ τὸν κέρκωπι σελήρη συμπαθῆ εἶναι προσείκα-
σται* ἡ μὲν ἴβις αὐτῷ τῷ σχήματι ἐμπερής, τὰ ἄκρα μὲν ὀμι-
χλαινουσία, λευκαίνουσα δὲ τὰ μέσα καθ' ἑπὶ ἡ αἰθερία μήνη* ὅτε
γὰρ οὐρανὸς ἀσέλγηρος, οὐδὲ ἴβιδες ὕρωσι, μύουσι δὲ τοῖς ὀφθαλ- 10
μοῖς τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἄσιτοι ἐγκαρτεροῦσι τὸ συγγενὲς στοι-
χεῖον ἀναμένουσαι. ὁ δὲ κέρκωψ δηλοτέρας ἔχει τὰς ἐνεργείας*
ὅτε γὰρ αὐξίη σελήρη, ὁ τῶν ὀφθαλμῶν κύκλος τότε εὐρύνεται,
ὅτε δὲ μειοῦται, τὸ τῶν ὀμμάτων περιφερὲς συστέλλεται.

p. 104

53. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἐκήρυττε μηδένα ποδῶν ἢ κεφαλῆς 15
οἰοῦντίποτε ζῆλον γενέσθαι παρὰ πάντα τὸν μήνα πρὸς φυλακὴν
ἀρθριτικῆς νόσου. ἤρχοντο δὲ Μαίη τε καὶ Ἑρμῆ οἱ πραγμα-
τευταὶ ἀκίνδυνα τὰ τῶν κερδῶν εἶναι* πάντα δὲ ἄρα τὰ κέρδη ἐν
τῇ ὕλῃ καὶ ἐξ αὐτῆς ἀναφύεται, καὶ ἐν αὐτῇ ὥσανε ἔρμια εὐ-
ρίσκειται καὶ ἐπιδίδοται, ὡς φασί, κατ' ἄξιαν. Μούμμιος δὲ ὁ 20
Ῥωμαῖος τὸν Ἑρμῆ τὸν προχωρητικὸν λόγον εἶναι βούλεται* οὐδὲ
γὰρ, φησί, πρότερον βρέφος φθέγγεται πρὶν ἂν τῆς γῆς ἐφά-

4 νηγαλαίαν P.
cf. 3 37.

δὲ Hasius: libri καὶ.

22 πρώτον apud S.

idem autem et in corde observare licet: liquida enim potione modice sumpta roborari et cogitationibus confirmari solet, neque ex sua sede, quae praecordia vocant, excedere, et sobrium esse; ubi autem exundavit, palpitationibus propriam motionem per totum corpus efficere. accidit autem hoc per ebrietatem hominibus, qui merum robori suo anteposuerunt. et ibi ac cercopem lunae consentire verisimile est: ibis quidem ipsa specie ei similis, utpote quae extremis partibus nigra est, mediis autem alba, quemadmodum aetherea luna. quando enim luna in caelo non apparet, ne ibides quidem cernunt, sed connivent oculos eo tempore et sine victu permanent cognatum elementum expectantes. in cercope autem eius rei vis magis etiam apparet: quando enim crescit luna, oculorum ei orbis dilatatur, quando autem senescit, oculorum circulus contrahitur.

53. Pontifex autem edicebat ne quis pedes aut caput cuiuscunque animantis gustaret per totum mensem ad cautionem arthritidis. supplicabant autem Maiae et Mercurio negotiatores, ut res ad quaestum pertinentes sine periculo essent. omnia autem lucra in materia sunt atque ex ea proveniunt, et in ea tanquam ἔρμια (i. e. lucra insperata) inveniuntur. Mummius autem Romanus Mercurium procedentem orationem esse vult: neque enim, ait, prius infans vocem ediderit quam ter-

ψαιτο, ὥστε Μαΐαν εἰς γῆν καλῶς ἐξελάμβανον οἱ πολλοί. καὶ καθ' ἕτερον δὲ ἱερὸν λόγον ὁ Φωτηῆος γρῆναι τιμᾶσθαι τὴν γῆν ἐν ταῖς καλῆνδαις Μαΐαις λέγει, ὅτι Θέρμην τὴν ἔμφυτον ἐπὶ τὴν ἐπιφάνειαν ἢ γῆ ἀναβλύζουσα, γανριῶν ὥσπερ καὶ σκιρτῶν ἔξαγο-
5 μένη, σάλους ἐμποιεῖ ὡς ἐπίπαν κατὰ τὸν Μάϊον μῆνα. τιμᾶσιν οὖν κατὰ τοῦτον τὴν Μαΐαν, τουτέστι τὴν γῆν, θεραπεύοντες. μαῖουμῖξιν τὸ ἐορτάζειν ὀνομάζουσιν, ἐξ οὗ καὶ μαῖουμῶν.

ἀρχὴ γενέσεως σελήνης.

54. Ἡφαιστοὶ τέσσαρες, πρῶτος Οὐρανοῦ καὶ Ἡμέρας, p. 105
10 πατὴρ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἀθηναίων ἀρχηγέτου· δεύτερος Νείλον παῖς, ὃν Αἰγύπτιοι καλοῦσι Φθάν· τρίτος ὁ Κρόνον καὶ Ἡρας, ὁ Ἀήμιος, ὁ χαλκευτής· τέταρτος Ἡφαιστος ὁ μαντιῶς, ὁ Σικελιώτης, ἐξ οὗ Ἡφαιστιάδες αἱ νῆσοι. Ἡφαιστος γόνιμον πῦρ ἐστίν, ἢ τοῦ ἡλίου ζωογονικὴ θερμότης· διὸ δὴ καὶ χολῶν ποιοῦσι
15 τὸν Ἡφαιστον, καθὼ χολεῖε καθ' ἑαυτὴν ἢ τοῦ πυρὸς φύσις, ὅταν μὴ συγκεκρόβηται τοῖς ἄλλοις. ἄλλος δὲ χολῶ ποδὶ τὸν Ἡφαιστον λαμβάνεσθαι λέγει διὰ τὸ ἄνισον τῆς ἡλίου πορείας.

55. Ἰστέον δὲ ὡς ὁ Μανέθων ἐν τῷ περὶ ἐορτῶν λέγει τὴν ἡλιακὴν ἔκλειψιν πονηρὰν ἐπήρειαν ἀνθρώποις ἐπιφέρειν περὶ τῆς
20 τῆν κενὴν καὶ τὸν στόμαχον.

1 οἱ παλαιοί? 2 φωτηῆος libri. 12 μαντιῶς Creuzer-
rus: apud S μαντιῶς. 13 ἡφαιστιάδες V. 19 fort. περὶ
τὸν κενεῶνα S.

ram attigerit, ut Maiam recte in terram acceperit multitudo. atque ex alia traditione sacra Fronteius oportere coli terram Kalendis Maiis ait, quod calorem ingenitum ad superficiem terra sursum trudens, quasi gestire et exsultare conata, terrae motus efficit ut plurimum mense Maio. colunt igitur hoc mense Maiam, id est terram venerantes. μαῖουμῖξιν festos dies agere dicunt; unde et μαῖουμῶν.

principium generationis luna.

54. Vulcani quattuor, primus Caelo et Die natus, pater Apollinis, Atheniensium praesidis; secundus in Nilo natus, quem Aegyptii appellant Phthan; tertius ex Saturno et Junone, Lemnius, qui fabricae praeest; quartus Vulcanus fatidicus, Siculus, ex quo insulae Vulcaniae. Vulcanus ignis genitalis est, solis calor generandi vim habens. unde videlicet et claudum faciunt Vulcanum, quod claudicat per se ipsa ignis natura, quando non conflatus est cum ceteris. alius vero claudo pede Vulcanum accipi dicit ob imparē solis cursum.

55. Sciendum autem Manethonem in libro de feriis dicere solis defectum malum damnū hominibus asserre circa ilia et ventrem.

Ι Ο Τ Ν Ι Ο Σ.

p. 106 56. οὕτως οὖν τοῦ πέμπτου μηνὸς εἰς τιμὴν τῆς γερο-
σίας πρὸς τοῦ βασιλέως Νουμᾶ διατεθέντος, ἐλείπετο ἄρα τὸν
ἕκτον εἰς τιμὴν τῆς νεολαίας ὀρισθῆναι· βουλῆ γὰρ γερόντων καὶ
νεωτέρων ἀνδρία εἰκὸς διοικεῖσθαι, ὡς φησι Πλάτων, τὸ πολί-5
τευμα. οὐκ ἔξω δὲ λόγου τὸν ἕξ ἄριθμὸν φαίνεται ταύτῃ προσ-
νέμων· ζωογονικὸς γὰρ οὗτος ἀπὸ μονάδος ἕξῃς ἄχρι τριάδος ἕξ
αὐτοῦ συμπληρούμενος καὶ ἀρκῶν ἑαυτῷ. καὶ διὰ τοῦτο ὁ Πυ-
θαγόρας τῇ πρώτῃ τῶν Μοιρῶν τοῦτον ἀνατίθεικεν.

57. καλένδαις Ἰουνίαις ἑορτῇ Ἡρας καὶ εὐχαὶ ἐν τῷ Κα-10
πετωλίῳ, πάντων ἡμῶν Ῥωμαίων ὑδατος ἕξ ἑωθιτῆς ἀπογεωμέ-
των ψυχροῦ πρὸς φυλακὴν νόσου παντοίας καὶ διαφερόντως πο-
δωλικῆς, ὡς ὁ χρησμός ἐβούλετο, καὶ ὡσεὶ μὴ διδύμους ἢ τε-
ρατώδεις γενέσθαι τοὺς τοκετούς. ἢ δὲ τοιαύτῃ συνήθειᾳ ἐπὶ
Ἀδριανοῦ εἰσηγήθηται, πεμφθείσης γυναικὸς ὡς αὐτὸν Ἀγυπτίας, 15
ἢ ἀφηγεῖτο τέσσαρσιν ἡμέραις κατὰ διῦσιμα ἄνισον τέσσαρα τε-
p. 107 κείν, μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας τὸ πέμπτον, κατὰ τὸν Ἀρι-
στοτέλη, ὃς φησιν ἐν τέσσαρσι τοκετοῖς εἴκοσι κνηθῆναι. ὁ δὲ
Ἰούνιος μὴ ἀνεπιτήδειος πρὸς γάμους.

58. τὸ σάγκος ὄνομα οὐρανὸν σημαίνει τῇ Σαβίνων 20
γλώσση. — ὁ λαγὼς ἄρρηγν τίκτων πέφυκε τερυστίως. — λαρι-

7 ἕξῃς Nokkius: vulgo ἕξ ἡς. 15 ὡς αὐτὸν γυναικὸς P.
20 σαγγος P. 21 nonne ὁ λαγὼς ὁ ἄρρηγν τίκτειν?

I U N I U S.

56. Ita igitur quinto mense in honorem senectutis a Numa rege
constituito, reliquum nimirum erat ut sextus in honorem iuventutis in-
stitueretur: consilio enim senum et iuniorum virtute rem publicam, ut
ait Plato, administrari par est. non vero praeter rationem senarium
numerum huic ab eo attribui apparet: procreandi enim vim habet hic
(primus) a monade, e qua usque ad triadem ex eodem completur et
sufficit sibi ipse; unde Pythagoras primae Parcarum hunc numerum con-
secravit.

57. Kalendis Iunii feriae Iunonis et preces in Capitolio, omnibus
simul Romanis aquam frigidam tempore matutino gustantibus ad aver-
tendum morbum quemvis, et praecipue podagram, ut oraculum volebat,
utque ne gemini nascerentur aut prodigiosi fierent partus. quae consue-
tudo imperatore Hadriano inducta est, missa ad eum muliere Aegyptia,
quae narrabat quattuor se diebus, intervallo impari, quattuor peperisse,
diebus autem quadraginta post quintum, ut Aristoteles docet, qui quat-
tuor partubus viginti editos esse dicit. Iunius autem mensis non aptus
est ad nuptias.

58. Sanci nomen caelum significat Sabinorum lingua. — Lepus
mas prodigiose parere solet. — λαρινόν saginatum s. pingue significat;

νὸν τὸ λιαρὸν, ἔξ οὗ καὶ λάρδος. ἄλλοι δὲ ἄλλως φασί. —
 θυγατέρας Ἀνάγκης τὰς Μοίρας φασί, Λάχεσιν τε καὶ Κλω-
 θῶ — — δὲ τὰ ἐνεσιῶτα, Ἄτροπον δὲ τὰ μέλλοντα.

59. τῇ πρὸ πέντε εἰδῶν Ἰουνίων ἐορτῇ τῆς Ἑστίας. ἐν
 5 ταύτῃ τῇ ἡμέρῃ ἐώρταζον οἱ ἄροποιοὶ διὰ τὸ τῶς ἀρχαίους τὸν
 ἄρτον ἐν τοῖς ἱεροῖς τῆς Ἑστίας κατασκευάζειν. οὗτοι δὲ ἐστε-
 φανομένοι ἤγοντο τῆς πομπῆς διὰ τὸ τούτοις ἀλειῶσθαι τὸν
 σίτον.

60. πρὸ τοῦ μεγάλου κατακλυσμοῦ τὴν Σικελίαν μὴ νῆ- p. 108
 10 σον εἶναι φασιν ὡς σήμερον, ἀλλ' ἤπειρον γενέσθαι συνημμένην
 τῇ ὑπεριον Ἰταλίᾳ, ἐκ δὲ τῆς φορᾶς τῶν ἐκ τῆς ἐπικλύσεως φε-
 ρμάτων τῶν ῥιζῶν ἀποσπασθεῖσαν νῆσον ἀποκαταστῆναι, καὶ διὰ
 τοῦτο Ῥήγιον, ἀπὸ τῆς ῥήξεως, ὀνομασθῆναι τὸ πλερὸν τῆς Ἰτα-
 λίας ἐκεῖνο, ἔξ οὗπερ ἀπέρρωγε. πρότερον δὲ Σικανία ἐλέγετο ἢ
 15 Σικελία. ἢ Ἰταλία ἐννέα ἐπαρχίας ἔαχε ταύτας, Καμπανίαν,
 Ἀπουλίαν, Θουσκίαν, Κυλαβρίαν, Οὐμβρίαν, Δαλματίαν,
 Λουκανίαν, Βρετανίαν, Σικελίαν.

πρὸς Προσίαν τῆς Βιδυνίας βασιλεία.

61. παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις ἡ οὐδὺς ὡς θέσιν τινὰ καὶ
 20 ἐπιβύθραν τῷ ἀριθμῷ ἐπιδοῦσα ἐλευσίη καλεῖται, ὡς προέλεσιν
 ἐπὶ τὸ πλεῖον καὶ ἄπειρον παρέχουσα.

3 post Κλωθῶ Roetherus cum Hasio: καὶ Ἄτροπον, καὶ Λάχεσιν
 μὲν τὰ παρελθόντα διοικεῖν, Κλωθῶ 5 τὸ vulgo om
 7 ἤγοντο V: corr S. τὸ σίτον P. 14 ἀπέρρωσε apud S.
 15 ἐπαρχίας om P. 16 ἀπουληίαν V. Θουβρίαν
 apud S.

unde et *laridum*. alii autem aliter dicunt. — filias Necessitatis *Parcas*
 dicunt, *Lachesin Clotho* (et *Atropon*; et *Lachesin* quidem *praeterita* cu-
 rare, *Clotho*) *praesentia*, *Atropon* autem *futura*.

59. A. d. 5 *Idus Iunias* *feriae Vestae*. hunc diem celebrabant pi-
 stores, quod veteres panem in *Vestae* templis parabant. asini autem
 coronati pompam ducebant, propterea quod ab his molitur frumentum.

60. Ante magnum diluvium *Siciliam* non insulam fuisse dicunt, ut
 hodie, sed terram continentem cohaerentem cum *Italia*, quae postea di-
 cebatur, impetu autem fluctuum ex diluvio radicitus avulsam insulam
 exstitisse, et hanc ob causam *Rhegium* a ruptura nominatum esse illud
Italiae latus, unde avulsa est. antea autem *Sicania* dicebatur *Sicilia*.
Italia novem provincias habuit has, *Campaniam*, *Apuliam*, *Etruriam*,
Calabriam, *Umbriam*, *Dalmatiam*, *Lucaniam*, *Britanniam*, *Siciliam*.

ad *Prusiam Bithyniae* regem.

61. Apud *Pythagoreos* *dias* tanquam ea, quae stationem quandam
 et scalam numero dedit, *ἐλευσίη* vocatur, utpote quae progressionem
 ad plus et infinitum praebet.

62. φεῦ τῶν βροτείων ὡς ἀνώμαλοι τύχαι!
οἱ μὲν γὰρ εὖ πρόσσωσι, τοῖς δὲ συμφοραὶ
σκληραὶ πάρεσιν εἰσεβούσι πρὸς θεοῦ.

τὴν τύχην φοροῦναι λέγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι ἀπὸ τῆς φορᾶς, ἔνθου
ὠφέλειαν. Ἀριστοτέλης "εἰ ἔστιν ἀρετὴ, οὐκ ἔστι τύχη· ἄνω 5
γὰρ καὶ κάτω τὰ τῆς τύχης ἐν τοῖς ἀνθρώποις γυμνάζεται πρῶ-
γμασι πλοῦτω τε καὶ διαφερόντως ἀδικίᾳ. οἱ δὲ πρὸς ἀρετὴν
ἔχοντες καὶ θεοῦ μεμνημένοι, καὶ κρείττονας ἐπὶ τῶν μακαρίων
καὶ ἀύλων πραγμάτων ἐλπίδας σαλεύοντες, καταφρονοῦσι τῶν
p. 109 τῆδε καλῶν· οὐδὲν γὰρ ἀσφαλές οὐδὲ κεκριμένον ἔστιν ἐπὶ τῆς 10
τύχης, ὡς Εὐριπίδης φησί. χείρους οἱ τοῦ πλοῦτου τοῦ παρὰ
μέτρον ἐφιέμενοι· πλοῦτος γὰρ μᾶλλον κακίας ἢ καλοκάγαθίας
ὑπερέτης ἐστί, φησὶν ὁ ῥήτωρ."

Ι Ο Τ Α Ι Ο Σ.

63. τὸν Ἰούλιον μῆνα πέμπτον μὲν ἂν τις ἀπὸ τοῦ πολι- 15
τικοῦ, ἔβδομον δὲ ἀπὸ τοῦ ἱερατικοῦ λάβοι ἔνιαυτοῦ· ἀπὸ γὰρ
τοῦ Μαρτίου (ἐκεῖνος δὲ ἦν ὁ παρὰ Ῥωμύλου τεθεὶς εἰς ἀρχὴν
τοῦ πολιτικοῦ ἔνιαυτοῦ) πέμπτος ἐστίν, ὅθεν καὶ Κεντίλιος τὸ
πρὶν ὠνομάζετο, ἔβδομος δὲ ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου· ἱερατικὸς δὲ
οὗτος κατὰ τὸν Νουμῶν. ὁ τοίνυν Καῖσαρ οὐ τύχη μόνον ἀλλὰ 20

3 θεόν libri. cf. 4 7. apud Stobaeum εἰς θεούς. 6 ψυχῆς V.
7 οἱ δ' εὖ? 16 λάβοιεν αὐτόν apud S: corr Roetherus.
18 τὸ πρῶτον P.

62. Eheu mortalium quam iniquae sortes! alii enim prospere rem gerunt, aliis fata acerba contingunt, quamvis piis, a deo. Fortunam dicunt Romani τὴν Τύχην a ferendo, divinum auxilium. Aristoteles: "si est virtus, non est fortuna: sursum enim ac deorsum res ad fortunam pertinentes in humanis exercentur (s. agitantur) rebus, divitiis et maxime iniuria. ad virtutem autem qui conversi sunt et dei memores, et meliores in rebus beatis et materiae expertibus spes agitant, despiciunt ea quae hic sunt (i. e. terrestria) bona: nihil enim securum aut exploratum in fortuna est, ut ait Euripides. peiores evadunt qui divitiis immodicis inhiant: divitiae enim pravitatis magis quam probitatis ministrae sunt, ut ait orator."

I U L I U S.

63. Iulium mensem quintum aliquis a civili, septimum autem a sacerdotali accipiat anno: a Martio enim (ille autem is erat quem Romulus posuit in initio anni civilis) quintus est, unde et Quintilis antea nominabatur; septimus autem a Ianuario: sacerdotalis autem hic, ex instituto Numae. Caesar igitur, qui non fortuna solum verum etiam

καὶ ἱερωσύνη κοσμούμενος (καὶ γὰρ ποτὶφιξ ἦν, οἷονεὶ γεφυ-
 ραῖος ἀρχιερεὺς ἢ θεουργός, διὰ τὴν ἐξ Ἀφροδίτης σειράν), ἐ-
 ρῶν τὸν Κυντίλιον μῆνα τὴν προσηγορίαν μετέβαλεν, οὐδὲ διὰ τὴν
 τοῦ ἀριθμοῦ μόνον τελειότητα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ αὐτὸν ἐκείνον p. 110
 5 κατὰ τὴν πρὸ τεσσάρων εἰδῶν τοῦ μηνὸς τούτου τεχθῆναι. Καί-
 σαρ δὲ ὠνομάσθη οὐ καθὼς φασιν οἱ παλαιοί, ἐκ τῆς ἀνατομῆς
 τῆς γαστρὸς Ἀφροδίτας τῆς αὐτοῦ μητρὸς, ἧς δῆθεν ἀποθανούσης
 ἐγκύμονος αὐτὸν ἀνατηθεισὸς ἐκείνης ληφθῆναι, ἀλλ' οὕτως ἔχει
 τὰ τῶν ἱστοριῶν. ἐπὶ τοῦ Φοινικικοῦ πολέμου, ὅτε ὁ Σύφαξ
 10 Ἀντίβα συνεμάχει, λέγεται Γάϊον Ῥουτίλιον (πρόγονος δὲ οὗτος
 παλαιὸς τῷ Καίσαρι) ἐν αὐτῇ τῇ παρατάξει μαχόμενον τοσαύτη
 δυνάμει ἐπαφείναι τὸ δόρυ κατὰ τοῦ Μανουσοῦ ὥστε τὸν ἐλέ-
 φαντα, ᾧ ἐπωχέτο ὁ πολέμιος, καταβαλεῖν, κἀκείθεν τὴν Καί-
 σαρος ἐπωνυμίαν λαβεῖν, ἐπεὶ παρὰ Φοίνιξιν ὁ ἐλέφας τὸ ζῷον
 15 καίσαρ λέγεται. Οὐάλης δέ, ὃς καὶ αὐτὸς τὰ Καίσαρος ἔγραψε,
 φησὶν ἄριστον μὲν αὐτὸν καὶ πρεπωδέστατον ἐν μεγέθει γενέσθαι,
 ἔτι μὴν καὶ κομήτην τὴν δὲ κόμην πατριῶς οἱ Ῥωμαῖοι καισά-
 ριεν προσαγορεύουσι, καὶ φησὶν ὡς διὰ τὸ ἐξ αὐτῆς κύλλος Καί-
 σαρ προσηγορεύετο. κύριον δὲ αὐτῷ ὄνομα Γάϊος, εὐγενείας δὲ
 20 σημιαντικὸν Ἰούλιος, ἀπὸ Ἰούλου τοῦ Αἰνείου τοῦ Ἀφροδίτης,
 ἀρετῆς δὲ ὁ Καίσαρ.

64. Θεόδωσιος ὁ μικρὸς νεωτερίζων τὸ τῆς Ὀλυμπιάδος ἐκ
 τῶν χρόνων ἀπῆλειπεν ὄνομα.

7 ἀπομειούσης V, ἀπομενούσης P, ἀπομουούσης Jacobs. cf. de
 Magistr. 1 23. 20 τοῦ Ἀφρ.] vulgo τῆς Ἀφρ.

honore sacerdotali ornatus erat (etenim pontifex fuit, propterea quod a
 Venere oriundus erat), cum reperisset Quintilem mensem, nomen mu-
 tavit, non propter numeri solum perfectionem, verum etiam propterea
 quod ipse a. d. 4 Idus huius mensis natus est. Caesar autem nominatus
 est, non ut veteres dicunt, ex dissectione ventris Aureliae matris ipsius,
 qua moriente gravida ipsum dissecta illa susceptum ferunt, sed (ita ha-
 bent historiae) bello Punico, cum Syphax Hannibali socius belli esset,
 Gaius Rutilius (fuit autem hic unus e veteribus Caesaris maioribus) in
 ipsa acie pugnans tanta vi misisse iaculum contra Maurum dicitur, ut
 elephantem, quo vehebatur hostis, sterneret humi, et inde Caesaris co-
 gnomen accepisse, quandoquidem apud Poenos elephas (bestia) caesar
 dicitur. Valens vero, qui et ipse Caesaris res scripsit, refert pulcher-
 rima eum et summe decora magnitudine fuisse, et vero etiam comatum
 (comam autem patrio sermone Romani caesariem appellant) eumque di-
 cit propter pulchritudinem inde profectam Caesarem appellatum fuisse.
 proprium vero ei nomen Gaius, nobilitatis indicans Iulius, ab Iulo Aeneae
 Veneris filio, virtutis autem Caesar.

64. Theodosius Parvus novans Olympiadis ex temporum descri-
 ptione delevit nomen.

65. ἦπαρ γυπὸς σὺν τῷ αἵματι ὀπτόν, μετὰ μέλιτος δι-
 δόμενον ἐπὶ ἑβδομάδας τρεῖς, ἀπαλλάττει ἐπιληψίας. ὁμοίως δὲ
 p. 111 καὶ τὴν καρδίαν τοῦ γυπὸς, ὕταν ξηρανθῆ, ἐν ὕδατι διδομένην
 τῷ ἴσῳ τρόπῳ ἰσχύειν.

66. φασὶ δὲ αὐτὸν τὸν Ἰούλιον ἐπτάμηνον τεχθῆναι, καὶ 5
 διὰ τοῦτο τὸν ἑβδομον μῆνα τοῦ ἱερατικοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὴν οἰκίαν
 μεταβαλεῖν προσηγορίαν. οὐδεὶς δὲ ἄλλος ἠνθραγάθισεν ὡς
 οὗτος.

67. χρῆσιμος ἐδόθη Ῥωμαίοις πρὸς τῆς Μητρός, μηδ'
 ὅλως Ἀφροδισίοις χρῆσθαι ἀνὰ πάντα τὸν Ἰούλιον, ὅπως αὐτοῖς 10
 ὑγμῖναι τὰ σώματα μέλλοι.

68. κατὰ τὸν ἐν λέοντι ἥλιον ἀναχέεται ὁ Νεῖλος. Ἰλᾶς
 ὄνομα τῷ Νεῖλῳ πρότερον, εἶτα Αἴγυπτος ἐξ Αἰγύπτου, εἶτα
 Χρυσορροάς, καὶ τὸ λοιπὸν Νεῖλος ἀπὸ βασιλείως οὕτω καλουμέ-
 νου· τὸ γὰρ δόξαι τοῖς γραμματικοῖς ἀπὸ τῆς νέας ἰλύος ὠνομά-
 p. 112 σθαι τὸν Νεῖλον πρὸς ἐτυμολογίαν ὀρθῶ. περὶ τῆς ἐν θέρει τῶν
 ὑδάτων ἐπιδύσεως Ἀναξαγόρας φησὶ τὰς τῆς Αἰθιοπίας τηκομένας
 χιόνας ἀποστελλεῖν τὸν Νεῖλον. καὶ ταύτης ἐστὶ τῆς δόξης ὁ τ'
 Αἰσχύλος καὶ Σοφοκλῆς καὶ Εὐριπίδης. ὁ δὲ μέγιστος ἐν φιλο-
 σόφοις Ῥωμαίοις Σενεκάς ἀντιλέγει γράσκων τὴν Αἰθιοπίαν (ἐνθεν 20
 καὶ διακυβεῖσθαι τὰ σώματα τῶν Τρωγλοδυτῶν, οἵτινες οὐ φέρον-
 τες τὸν ἥλιον ὑπὸ τὴν γῆν οἰκοῦσιν, ὃ τε ἄργυρος κατ' ἐκείνον τὸν

3 διδομένη V, δεδομένη P. 6 ἱερατικοῦ om P. 12 Ἰλᾶς]
 Μέλας Roetherus. 20 Seneca Nat. Quaest. 4 2. 22 οἰκοῦ-
 σιν] ἰούσιν P.

65. Hepar vulturis cum cruore assatum, cum melle si datur per tres hebdomades, morbo comitiali liberat. similiter autem et cor vulturis, cum siccatum est, si datur in aqua, pari modo efficax esse dicunt.

66. Dicunt autem ipsum Iulium septemmetrem natum, et propterea septimum mensem anni sacerdotalis in suum ipsius mutasse nomen. nemo vero alius tantam virtutem praestitit quantam hic.

67. Oraculum datum est Romanis a Matre (Magna), omnino rebus Veneris abstinerent per totum mensem Iulium, ut ipsis valeret corpora.

68. Sole in Leone Nilus superfunditur. Ilas nomen Nilo antea fuit, deinde Aegyptus, ab Aegypto, post Chrysorrhoeas, et postremo Nilus, a rege cui hoc nomen erat: nam quod grammaticis ἀπὸ τῆς νέας ἰλύος (i. e. a novo limo) videtur nominatus esse Nilus, id ad etymologiam spectat. de inundatione, quae per aestatem fit, Anaxagoras ait ab Aethiopiae solutis nivibus demitti Nilum. et in hac opinione Aeschylus Sophocles atque Euripides sunt. summus autem philosophorum Romanorum Seneca obloquitur, dicens per Aethiopiam (unde et adurantur corpora Troglodytarum, qui non ferentes solem sub terra habitant, ar-

τόπον ἀπορολιβοῦται, καὶ οὐδεμία ἔλη οὐκ ἀποτίχεται) ἄλλως τε δὲ πολλοὺς εἶναι ποταμοὺς ἐκκειμένους τῷ νότῳ, ὧν οὐδένα ὀρώμεν, καίπερ ὑπερκειμένων ὀρῶν, πλημμυροῦντα τῷ Θάρι. Εὐθυμένης δὲ ὁ Μασσαλιώτης φησὶ διαπλεῦσαι τὴν Ἀτλαντικὴν 5 θάλατταν, ἕξ ἐκείνης τε ἰδεῖν τὸν Νεῖλον ἐκτρέχοντα, καὶ τότε μᾶλλον ὑγροῦσθαι, ὅταν οἱ λεγόμενοι ἐτίσιοι πνέωσι· τότε γὰρ φησὶν ἕξωθεισθαι ὑπὸ τῶν ἀνέμων τὴν θάλατταν, τοῦτων δὲ πατομένων ἠσυχάζειν. γλυκὴ δὲ σχεδὸν τὸ τῆς Ἀτλαντικῆς θαλάττης ὕδωρ, καὶ ὅμοια τὰ ταύτης θηρία τοῖς τοῦ Νεῖλου. ἄν- p. 113

10 τιλέγει δὲ καὶ ταύτῃ τῇ δόξῃ ὁ Σενεκάς φάσκων τὸ μὲν γλυκὴ καὶ λεπτὸν ὕδωρ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀναρπάζεσθαι, καὶ τρόποι ἄπυσιν ἄμυρῶν εἶναι πῦσαν θάλασσαν, καὶ μηδὲν ἄληθές εἶναι τοῦτο· εἰ γὰρ τοῦτο ἦν, καὶ τῷ χειμῶνι ἂν ἐπεδίδου ὁ Νεῖλος, καὶ ἔτι μᾶλλον ὕσῃ καὶ βιαιοτέρα ἢ τῶν ἀνέμων φορὰ. ἔτι δὲ καὶ ἰλυώ- 15 δης μᾶλλον ἢ κυανόος φαίνεται, ὅπερ ἀλλότριον θαλαττικὸν ἐδά- των. μεθ' ὧν Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης φησὶ τοῦ ἡλίου ἄρπάζοντος τὴν ὑγρότητα ἔλκεσθαι ὑπὸ τῆς ξηρῆς τὸν Νεῖλον ἐκ τῆς θαλάττης· σηραγγώδης γὰρ κατὰ φύσιν ὑπάρχουσα καὶ διατετρα- μένη ἔλκει πρὸς ἑαυτὴν τὸ ὑγρὸν, καὶ ὕσῃ μᾶλλον ξηροτέρα ἢ γῆ 20 τῆς Αἰγύπτου, τοσοῦτῳ πλεόν ἔλκει πρὸς ἑαυτὴν τὴν νοτίδα, καθάπερ τὸ ἔλαιον ἐπὶ τῶν λόγχων ἐκίσει πλεόν ὀρμῆ ὄρη καὶ διαπανῆται ὑπὸ τοῦ πυρός. ὁ δὲ Ἡρόδοτος παρὰ πάντων τῶν ποταμῶν ἔλκει τὸν ἡλίον τὸ ὑγρὸν φησὶ τὴν πρόσγειον νότον ζώ-

4 Εὐθυμέλης V.
ὑπέρχουσα P.

9 τὰ vulgo om.

18 καὶ διατετραμένη

gentum autem in illa regione replumbatur, et nulla non materia liquescit) multos praeterea esse fluvios expositos Noto, quorum nullum videmus, quanquam [sic] superiacent montes, qui fluvii aestate intumescunt. Euthymenes autem Massiliensis se navigasse dicit Atlanticum mare, et inde vidisse Nilum excurrentem, qui tunc maxime intumescat cum Etesiae qui dicuntur spirant: tunc enim ait eici a ventis mare; quibus residentibus quietum fiat. dulcis autem prope Atlantici maris aqua, et similes eius beluae Niloticis. obloquitur autem huic quoque sententiae Seneca, dicens aquam dulcem ac levem a sole arripi et modis omnibus salsum esse omne mare, et nihil verum hoc: si enim hoc esset, etiam hieme redundaret Nilus, idque eo magis quo vehementior ventorum esset impetus. iam vero etiam magis turbidus quam caeruleus apparet, id quod abhorret ab aquis marinis. cum quibus Diogenes Apolloniates ait sole humorem ad se rapiente Nilum a tellure exsiccata e mari duci: cum enim natura rimosa sit et perforata, ad se attrahit humorem, et quo aridior est terra Aegypti, eo plenius ad se adducit humorem, ut oleum in lucernis fusius illo fluit ubi et exurit ab igne. Herodotus autem ex omnibus fluminibus trahere solem humorem dicit, cum zonam Noti (i. e.

Ioannes Lydus.

7

την διατρέχοντα, πρὸς δὲ τῷ Θέρι πρὸς βορρῶν ἐκκλίνοντα ἐκκαλιῶσθαι τὸν Νεῖλον, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν αὐτὸν ἀναγεῖσθαι κατὰ τὸ Θέρος. οἱ δὲ Αἰγύπτιοί φασὶ τοὺς ἐτησίους πάσας ἔξ ὑπερέτερον τὰς νεφέλας ἐπὶ τὸν νότον ἔξωθειν, κακείθεν βαρείας καταγερομένης βροχῆς ἀναβλάζεν τὸν Νεῖλον. Ἐρορός γε 5
 μὴν ὁ Κεμμαῖος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν φησὶν ἀραιὰν εἶναι
 p. 114 κατὰ γένει τὴν Αἴγυπτον, καὶ κατ' ἔτος ἐπαγομένης ἰλῆος ὑπὸ τοῦ Νείλου στεγανοῦσθαι, τὸν δὲ ποταμὸν δίκην ἰδρωτός κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ καύματος ἐπὶ τὰ κορυφώτερα καὶ ἀραιότερα καταρρεῖν. ἀλλὰ καὶ Θεουσάλκης ὁ Θάσιος τοὺς ἐτησίους φησὶν 10 ἔξωθειν τὸν Νεῖλον· τῆς γὰρ Αἰθιοπίας ὑψηλοῖς παρὰ τὰ καθ' ἡμᾶς ὄρεσι διεζωσμένης, ὑποδεχομένης τε τὰς νεφέλας πρὸς τῶν ἐτησιῶν ὠθομένης, ἐκδιδόναι τὸν Νεῖλον, ὡς καὶ Καλλισθένης ὁ περιπατητικὸς ἐν τῷ τετάρτῳ βιβλίῳ τῶν Ἑλληνικῶν φησὶν εἰναι τὸν συστρατεῦσασθαι Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι, καὶ γενόμενον 15 ἐπὶ τῆς Αἰθιοπίας εὑρεῖν τὸν Νεῖλον ἔξ ἀπέρων ὕψιων κατ' ἐκείτην γενομένων καταφερόμενον. ἀλλὰ καὶ Δικαίμαχος ἐν περιόδῳ γῆς ἐκ τῆς Ἀτλαντικῆς θαλάττης τὸν Νεῖλον ἀναγεῖσθαι βούλεται. ποικίλαι μὲν οὖν αἱ περὶ αὐτοῦ δόξαι, τὸ δ' ἀληθές κατὰ τοὺς ἀνθρώπους τίως οὐδαμοῦ· κατὰ γὰρ τὸ λόγιον τὸ δ' ἀτρεκέδες ἐν 20 βαθεῖ ἔστί. Χρηστος δὲ ὁ Ῥωμαῖός φησὶν “ἐπὶ τῆς δέσεως ὄρη
 p. 115 μέγιστα καὶ ἑψηλότατά εἰσιν, ἃ τὴν Αἰθίαν ἀπὸ τῆς Αἰθιοπίας χωρίζουσι. τούτων ταῖς ἐσχάταις ῥίζαις τὸ Ἀτλαντικὸν ἐπιπίπτει

3 τοὺς] τὰς vulgo. 6 πρώτῃ] ἐνδεκάτῃ Marx Ephori fragm.
 p. 213. 22 μεγάλη P. 23 ἐπιπίπτει Hasius.

meridionalem) terrae propinquam percurrit, sub aestatem vero Septentrionem versus inclinantem evocare (s. extollere) Nilum, et hanc ob causam cum superfundi aestate. Aegyptii autem dicunt ab Etesiiis omnes nubes ex superioribus regionibus meridiem versus detruđi et inde, cum gravis pluvia decidat, Nilum exaestuare. Ephorus vero Cumanus primo historiarum ait tenuem natura Aegyptum esse, et cum quotannis limus adducatur a Nilo, condensari, fluvium autem more sudoris tempore ardoris ad leviores ac tenuiores partes defluere. verum etiam Thrasyalces Thasius ab Etesiiis ait Nilum extrudi: Aethiopia enim cum altioribus quam qui apud nos sunt montibus circumdetur, atque excipiat nubes quae ab Etesiiis protruduntur, Nilum ab ea inundari; quemadmodum et Callisthenes Peripateticus quarto libro rerum Graecarum ait se una cum Alexandro Macedone expeditionem fecisse, et cum in Aethiopia fuisset, invenisse Nilum ex infinitis imbribus ibi ortis deferri. verum etiam Dicaearchus in Periodo terrae ex mari Atlantico Nilum vult effundi. variae igitur sunt de eo opiniones; interea verum apud homines nusquam est: nam ex oraculo “verum in profundo est.” Chrestus autem Romanus ait “in occidente montes maximi et altissimi sunt, qui Libyam ab Aethiopia disiungunt. horum extreimas radices mare alluit Atlanti-

πέλαγος, ἔνθεν τὴν ἀρχὴν Αἰθιοπία ἀπὸ τῆς δύσεως λαμβάνει.
 ὑπὸ τοίνυν τούτοις τοῖς ὄρεσι λίμναι εἰσὶν εἰς ἄπειρον πλατύτητος
 ἠπλωμένοι, παροικεῖ δὲ αὐτὰς γένος ἀνθρώπων τῶν λεγομένων
 Ἰχθυοφάγων, ὑπερ ἀπὸ πρώτης ὥρας ἄχρι δυσμῶν ἡλίου ἐν τῷ
 5 ὕδατι διατρίβει, καὶ τοῖς ἰχθύσι τρέφεται. τούτοις ὁμοροῦσιν
 οἱ λεγόμενοι Ἀνθρωποφάγοι, γένος ἀνθρώπων ἀνδρείοτατον, ῥισὶ
 στρογγύλαις χρώμενον, προσώποις ἐπικυμπέσιν, ὄνυσιν ἐγγὺς
 λέουσιν ὁμοίως. ἐκ τῶν λιμνῶν οὖν ἐκείνων τὰς ἀφόρμὰς ὁ πο-
 10 ταμὸς λαμβάνει· προϊόντα γὰρ ἔξ αὐτῶν τὰ ρεύματα συνήρσθη
 ἄποτελοῦσιν. ἐκ τούτων δὴ τῶν λιμνῶν, ὡς καλοῦσιν ἐκεῖνοι
 Χαῖς, ἐκρεῖ λεπτότατόν τι ρεῦμα καὶ μόλις ὀρώμενον, ὅπερ εἰς
 στενοῦς τόπους καὶ κατὰ μέρος ἐκ διαφόρων μερῶν εἰς κοίτην
 ἰδίαν καταπίπτον ὕψιν ποταμοῦ λαμβάνει. οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ
 15 Νεῖλος, ὅστις ἐπὶ διαφόρων κλιμάτιων εἰλούμενος γίνεται διὰ τό-
 πων διασέων καὶ ἀνοδεύτων, ὧν τὰ ἐκεῖθεν εἰς ὀμαλὸν ἐκχεῖται,
 καὶ πάλιν εἰς ποταμοῦ κοίτην συνάγεται, καὶ ναυσίπορος λοιπὸν
 ἐπὶ τὴν Μερὸν διὰ τῶν ἀοικητῶν τοῦ νότου μερῶν φέρεται, καὶ
 ταύτην περιρρέων νῆσον ἀποτελεῖ· ἔστι γὰρ πᾶσαι ὀμαλή. κἀκεῖ-
 20 θεν τὸ λοιπὸν ὅτι πλεῖστον ἐγκλειόμενος ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν ῥέπει
 καὶ ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, κἀκεῖθεν εἰς Θάλυσσαν σφοδροτέρου πνεύ-
 ματος καταπνέοντος· ἐκ τῆς βίβης γὰρ, ὡς εἴρηται, τοῦ βορείου
 πνεύματος ἀνακλώμενος ὁ ποταμὸς καὶ μᾶλλον ἀνεκχόμενος πᾶ-

2 εἰς om P.

7 ἐπικυμπέσιν P. an ἐπικυρφέσιν?

8 λιμέ-

των P.

16 κοίταν apud S, κοίλος P.

ναυτηπόρος V.

17 εἰς P.

φέρεται Hasias: vulgo φαίνεται.

19 ὅτι Roe-

therus: libri ὁ

cum, unde Aethiopia initium suum ab occidente capit. sub his igitur montibus lacus sunt in infinitam latitudinem extensi. accollit autem eos genus hominum qui dicuntur Ichthyophagi, qui inde a prima hora usque ad occasum solis in aqua degunt et piscibus aluntur. his confines sunt Anthropophagi qui dicuntur, hominum genus fortissimum, naribus rotundis utens, faciebus incurvis, unguibus prope ut leones. ex illis igitur lacubus initium amnis capit: prodeuntia enim ex iis flumina occulta faciunt. ex his igitur lacubus, quos illi vocant Chaas, effluit minutissimum aliquod flumen et vix in oculos cadens, quod in angusta loca et partim ex diversis partibus in alveum proprium incidens annis speciem accipit. hic autem fere sit Nilus, qui super variis clivis volvitur per loca aspera atque invia. inde in planitiem effunditur et rursus in fluvii alveum contrahitur, et navigabilis deinde ad Meroën per desertas partes meridionales defertur, et hanc circumfluens insulam efficit: est enim tota plana. et inde porro, dum maximam partem includitur, orientem versus inclinatur et ad Aegyptum versus indeque in mare vehementiore vento spirante: vi enim, ut dictum est, venti septentrionalis dum re-

σαν καταλιμνάζει τὴν Αἴγυπτον· εὗρον δὲ ἐκ τῆς ἀνατολῆς τοῖς
 ἐτησίοις ἀντιπλέοντος, ἢ νότον ἀπὸ μεσημβρίας ἐξωθούντος τὸν
 Νεῖλον, εἰκότως ὁ ποταμὸς ἐπὶ τὴν θάλασσαν λωφίσαντος ἡρέμα
 p. 116 τοῦ βορρᾶ κατατρέχει. κάκεινο δὲ τεκμήριόν ἐστι τοῦ μὴ ἀπὸ
 τῆξεως χιόνιον αὖξασθαι αὐτόν, ὅτι οὐ ψυχρὸς ἐστὶν ἀλλὰ θερ- 5
 μός, καὶ διὰ τοῦτο ὑπονοστοῦντος τοῦ ὕδατος εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς
 ἰλῦος, ζῆνί τινα ἐκ μέρους διαπεπλασμένα καὶ ἐκ μέρους κνώδαλα·
 πέφυκε δὲ τὰ τοιαῦτα θερμότητι καὶ ὑγρότητι ζρογονεῖσθαι.
 ὕπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων οὐκ ἐστίν· ἰχθύας γὰρ καὶ μόνους
 ἔχουσι. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι στοχαζόμενοι λέγουσιν, ἐγὼ δὲ” φησὶν 10
 ὁ Χρῆστος “γενόμενος ἐν τῷ ἄκρωτηρίῳ τῆς Μαυρουσίας ἐν τῷ
 στομίῳ τοῦ Ὠκεανοῦ.”

69. Κέστιος ὁ ὑπατικός τῆς Ἱερουσαλῆμ ἠγούμενος νε-
 κτὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Νέρωνος ἀνέστησεν ἐν τῷ τῶν Ἑβραίων ἱερῷ,
 ὥστε κοινωρεῖν τῆς τιμῆς τῷ θεῷ τὸν Νέρωνα. οἱ δὲ ἀγανακτῆ- 15
 σαντες αὐτόν τε Κέστιον καὶ πάντας Ῥωμαίους τοὺς ἐπὶ τῆς ἀνα-
 τολῆς εὐρεθέντας ἀνεῖλον, καὶ φανερῶς τοῖς κρατούσιν ἀνεκήρυ-
 ξαν τὸν πόλεμον.

70. ἱερουσαλῶν Ῥωμαῖοι τοὺς ἀλήτας καὶ πλανωμέ-
 νους καλοῦσιν, οἱ δὲ ἰδιῶται ἐροῦλλους αὐτοὺς ἐξ ἀγνοίας λέ- 20
 γουσιν.

4 τοῦ μὴ Roetherus: libri τὸ μὴ.

20 καλοῦσιν P.

flectitur fluvius et magis refunditur, totam inundat Aegyptum: Euro
 autem ab oriente adversus Etesias reflante, vel Noto a meridie detru-
 dente Nilum, consentaneum est ut amnis in mare, cum intermisit pau-
 lum Boreas, decurrat. et illud quoque argumento est, non ex liquefac-
 tibus nivibus eum augeri, quod non frigidus est sed tepidus; et hanc ob
 causam aqua revertente reperiuntur in limo animalia quaedam, partim
 efformata partim reptilia. solent autem eiusmodi animalia ex tepore et
 humore nasci; quod in reliquis aquis non est, quippe quae solos pisces
 habent. et ceteri quidem coniectantes dicunt; ego vero” ait Chrestus,
 “postquam ipse fui in promontorio Mauritaniae ad ostium Oceani.”

69. Cestius consularis cum Hierosolymam gubernaret, noctu ima-
 ginem Neronis posuit in Hebraeorum templo, ut particeps esset divini
 honoris Nero: illi vero aegre ferentes ipsum Cestium omnesque Roma-
 nos quos in oriente reperissent interfecerunt, et aperte dominis suis
 bellum denuntiarunt.

70. Errusalos (sic; fort. Errollos) Romani vagabundos atque erro-
 nes vocant, indocti autem erullos eos ex ignorantia dicunt.

Α Τ Γ Ο Τ Σ Τ Ξ Ζ

71. Ἐπειτα δὲ ἀπὸ μὲν τοῦ ἥρους ο ἕκτος, ἀπὸ δὲ τῆς λε- p. 117
γομένης ἀξίφωτίας ἐορτῆς ὁ ὄγδοος. ὅτι δὲ ἕκτος ἀπὸ τοῦ Μαρ-
τίου, ἕξ αὐτῆς ἔστι λαβεῖν τῆς ἀρχαίας τοῦ μηνὸς τούτου προση-
5 γορίας· Σέξτιλιος γὰρ μετὰ τὸν Κυντίλιον ἀνομάζετο. ἔθεν σί
μετ' αὐτὸν ἄχρι τοῦ δεκάτου οὐ κυρίαν ἀλλὰ τὴν ἕξ ἀριθμῶν ἔλ-
κουσι προσηγορίαν.

72. Ὀκταβιανός, υἱὸς Ὀκταβίου, νίκας πεποικῶς με-
γύλας πολλοῖς ὀνόμασιν ἐτιμᾶτο· οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν ὀνόμαζον Κυ-
10 ρῖτον, οἰοῦντι Ῥωμύλον, ἄλλοι Καίσαρα, ψήφῳ δὲ κοινῇ τῶν ἀρ-
χιερῶν καὶ τῆς βουλῆς Αὐγουστος ἐπεκλήθη. Αὐγουστον δὲ Ῥω-
μαῖοι κατὰ τὴν πάτριον σημασίαν καλοῦσι τὸν καθιερούμενον καὶ
θεῶν ἀγουρίῳ προαγόμενον [εἰς μαρτυρίαν].

73. Κομητῶν δὲ εἶδη κατὰ τὸν Ἄριστοτέλη 9', κατὰ δὲ
15 τὸν Ῥωμαῖον Ἀπουλήϊον δέκα, ἵππιας, ξιφίας, πωγωνίας, δο-
κίας, πίθος, λαμπαδίας, κομήτης, δισκεύς, τύφων; κερῶστης.
καὶ ὁ μὲν ἵππιας ἐκ τοῦ δρόμου καὶ τῆς δξύτητος οὕτως ὀνομά- p. 118
σθη, πλαγίας δὲ καὶ ἀμυδρῶς ἀκτίνας διασφαίνει· ὁ δὲ ξιφίας
δίκην ξίφους ἢ λόγῃς μακρῶς ἐκτεινόμενος φαίνεται, ὥχρος δὲ
20 καὶ νεφελοειδής· ὁ δὲ πωγωνίας τὴν λοφίαν οὐ κατὰ κεφαλῆς
ἀλλ' ὑποκάτω διαρραίνει δίκην πάγωνος· ὁ δὲ δοκίας ὁμοίος ἔγ-

5 γὰρ add Hasius. κυντίλιανόν P. 12 καθοιστροῦν (καθ-
ιστροῦν P) καὶ θεοῦ μαρτυρίαν (μαρτυρίαν P) προσαγόμενον PV:
corr Hasius.

AUGUSTUS.

71. Sequitur a vere sextus, a feris incrementis luminis quae dicuntur octavus. sextum autem eum a Martio esse, ex ipsa veteri mensis huius appellatione percipere licet: Sextilis enim post Quintilem nominabatur, unde qui eum sequuntur usque ad decimum, non propriam habent, sed eam quam ex numeris trahunt appellationem.

72. Octavianus Octavii filius victoriis magnis deportatis multis nominibus celebrabatur: alii enim eum nominabant Quirinum, velut Romulum, alii Caesarem; communi autem pontificum et senatus consulto Augustus cognominatus est: Augustum pontificum Romani ex patria significatione vocant eum qui consecratur et deorum augurio producitur (s. praecipitur) [in testimonium].

73. Cometarum genera, ut Aristoteles docet, novem sunt, ut Apuleius Romanus, decem: hippias, xiphias, pogonias, docias, pithus, lampadius, cometes, discus, typhon, cerastes. et hippias quidem a cursu et velocitate ita nominatus est, obliquos autem et exiles radios dispergit; xiphias instar gladii vel lanceae longae se extendens apparet, pallidus autem et nebulosus; pogonias iubam non de capite sed deorsum dispergit instar barbae; docias prope similis est xiphiae, sed non acutus

γύς ἐστι τῷ ξιφίᾳ, ἀλλ' οὐκ ὀξείας ἔχει ἀμβλείας δὲ τὰς ἀρχάς· ὁ δὲ πίθος ἐκ τοῦ σχήματος· ὁ δὲ λαμπαδίας πυρώδης, καὶ δίκην πυρώπιδος λίθου ἢ δένδρον καιομένου πέφυκε διαλάμπειν· ὁ δὲ κομήτης πλατύς ἐστι τὸ εἶδος καὶ ὡσπερ ἰλαρός, ἀργυροειδῆς τινὰς πλοκάμους ἔλκων· ὁ δὲ δισκεὺς ἐξ αὐτῆς τῆς προσηγορίας δίκην δίσκου φαίνεται, οὐ λαμπρὸς οὐδὲ ζεφυρός, ἀλλ' ὡσπερ ἤλεκτρον· ὁ δὲ τύφων πυρώδης καὶ αἱματώδης φαίνεται, καὶ λεπτοῦς τινος διαρραίνων πλοκάμους· ὁ δὲ κεράστης δίκην σελήνης κεραιοειδής, ὅς, ἡνίκα Ξέρξης κατὰ τῆς Ἀττικῆς ἦλθεν, λέγεται φανῆναι. ὁ δὲ Πτολεμιοῦς προστίθησι καὶ ἕτερον εἶδος κομήτου 10 καλούμενον σάλπιγγα, φαίνεται δὲ κατὰ τὸ ἀρκτυῖον κλίμα. οἱ δὲ φυσικοὶ φασιν ὡς συνίστανται οἱ κομήται ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην κόλποις ἀστριώδη τινὰ φύσιν ἐπιδεικνύμενοι· οὐ γάρ εἰσιν ἀστέρεις, ἀλλὰ θρομβώσεως τινὲς ἐξ ἀναθυμιάσεως τῆς γῆς ἀποτελούμενοι, ὧν ἡ γένεσις μὲν ἐξ ἀέρος τοῦ κατὰ συννεφῆν ἐγκαταλαμβανομένου 15 τῷ αἰθέρι.

74. δύο Πᾶνας φασί. τινὲς δὲ φασὶ τὸν Πᾶνα ἐκ Κρόνου καὶ Γέους γενέσθαι, ἀντὶ τοῦ ἐκ τοῦ νοῦ καὶ τῆς ἠγροῦς οὐσίας (οἶον τῆς ὑλικῆς ἀπειρίας) τότε τὸ πᾶν.

p. 119

75. ἀποτρεπόμενος τοῦ κατὰ Περσῶν πολέμου Ἰουλιανὸς 20 ἐπὶ τοῦ Λιβανίου καὶ ἄλλων πολλῶν οἰωνοσκοπῶν λέγεται φθέγγεσθαι τὸ Ὀμηρικόν “αἰδέομαι Τρωῶας καὶ Τρωάδας ἑλκεσιπέπλους.” ὑπερβαλὼν δὲ τὸν Τίγρητα, καὶ πολλὰς πόλεις καὶ φρούρια Περσῶν παραστησάμενος, τὸ λοιπὸν ἀφόρητος ἦν τοῖς

1. τὰς ἀκτῖνας Roetherus.

habet verum hebetes fines (fort. radios); pithus a forma nominatur; lampadius igneus, et instar ignei lapidis aut arboris flagrantis solet perfulgere; cometes latus est forma, et tanquam hilaris [sic] argenteos aliquos cincinnos trahens; disceus ex ipsa appellatione instar disci apparet, non fulgens nec rubicundus, sed ut electrum; typhon igneus et rutilus apparet et exiles aliquos diffundens cincinnos; cerastes ut luna cornutus, qui, quo tempore Xerxes in Atticam venit, dicitur apparuisse. Ptolemaeus autem addit et aliud genus cometae, qui vocatur salpinx et in septentrionali climate apparet. physici autem cometas in sinubus sub luna existere dicunt, stellarem aliquam naturam ostendentes: non enim sunt stellae, sed concretiones quae ex terrae exhalatione efficiuntur, orientes ex eo aëre qui contagione excipitur in aetherem.

74. Duo Panas esse dicunt. quidam autem Pana ex Saturno et Rhea natum dicunt, pro, ex ratione et humida substantia (velut materiali infinitate) τότε τὸ πᾶν (i. e. hocce universum).

75. Iulianus cum deterreretur a bello contra Persas a Libanio aliiisque multis auguribus, dicitur exclamasse illud Homericum: “verecor Troianos et Troades longa vestium symmata trahentes.” traiecit autem Tigride et multis oppidis castellisque Persarum captis, in posterum in-

βαρβάρους. δόλῳ δὲ ὅμως ἀπέλλνται καὶ παμπληθεῖ· δύο γὰρ Πέρσαι, ἀκρωτηριάσαντες ἑαυτοὺς ὧτων τε καὶ μυκτῆρων, ἐλθόντες ἀπατώσι τὸν Ἰουλιανόν, τοιαῦτα πρὸς τοῦ βασιλέως παθεῖν τῶν Περσῶν ὀδυρόμενοι, δύνασθαι ὑμῶς, εἴπερ αὐτοῖς ἔψεται ὁ Ἰουλιανός, ἐπ' αὐτῆς αὐτὸν Γοργοῦς, τῆς βασιλίδος τῶν Περσῶν, νικῶντι καταστήσαι. ὁ δέ, τῆς πεπωμένης ἐπειγούσης, Ζωπύρου τε ἅμα τοῦ Ἡροδοτείου καὶ Σίνωνος τοῦ Οὐεργιλίανου ἐπιληλησμένος, τὰς ναῦς καταφλέξας δι' ἃν τὸν Εὐφράτην παρεφέρετο, ὡς μὴ δῆπουθεν Πέρσαις ἄδειαν τοῦ χρίσασθαι αὐταῖς, μετρίαν τινὰ δαπάνην κομίζοντος τοῦ στρατοῦ, τοῖς ἀπατώσιν ἰχολοῖθῃσεν. οἱ δὲ εἰς ξηρὰν καὶ ἄνυδρον ἀγαγόντες αὐτὸν δεσχωρίαν, τὸν δόλον ἀπεκάλυψαν, καὶ αὐτοὶ μὲν (τί γὰρ ἦν πλέον;) ἀπώλαντο, ὁ δὲ βασιλεύς, οὐδὲ προελθεῖν ἐπέκεινα οὐδὲ ἀναστρέψαι τὸ λοιπὸν ἐβρίσκων, οἰκτρῶς ἐφείρετο. ὡς δὲ τὸ πολὺ μέρος τῆς στρατιᾶς διέπεσεν, ἀσθενεῖσθαι αὐτῷ ἐπῆλθον οἱ Πέρσαι. ἐλαττωθέντις δὲ καὶ οὕτως αὐθις ἐπιτίθενται μὴδὲ p. 120 δύο μυριάδας ἔχοντι, τῷ πρὶν ἐπτακαίδεκα ἐπαγομένῳ. ὁ δὲ Ἰουλιανὸς ἐμαχέσαστο ἄριστα. εἷς δὲ ἐκ τῆς Περσικῆς φύλαγος, τῶν λεγομένων Σαρακηνῶν, ἐκ τῆς ἄλουργίδος βυσιλεῖα ὑπολαβὼν 20 ἀνέκρουε πατριῶς Μαλχάν, οἰονεὶ βασιλεύς, καὶ ἐπαρεῖς ῥοῖζον τὴν λεγομένην ῥομφαίαν διήλασεν αὐτὸν κατὰ τοῦ ἦτρον. τοῦ δὲ Ὀρειβυσίου κομίσαντος αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν καὶ διαδέ-

3 τοσαῦτα P.

8 τὰς τε ναῦς Hasius.

9 Πέρσαις δοῦναι

ἄδειαν Hasius.

11 ἄνυδρον Roetherus: vulgo ἄνυδρον.

13 προσελθεῖν libri: corr Roetherus.

20 ἀνέκρουε P.

tolerabilis erat barbaris. dolo autem nihilo minus perit cum omnibus adeo copiis: duo enim Persae, qui mutilatis auribus naribusque ad eum venerant, decipiunt Iulianum, talia se a Persarum rege passos plorantes; posse tamen, siquidem ipsos secuturus esset Iulianus, in ipsa eum Gorgone, regia Persarum, victorem reddere. ille autem fato adigente, Zopyri simul Herodotei et Sinonis Virgiliani oblitus, navibus incensis, quibus per Euphratem vectus erat, ne videlicet Persis daret facultatem illi utendi, mediocrem commeatum exercitu portante impostores secutus est; qui ubi eum in locum difficilem aridum et aqua carentem deduxerunt, dolum aperuerunt, et ipsi quidem (quid enim reliquum erat?) perierunt, imperator autem, neque quomodo progrediretur ulterius neque quomodo reverteretur amplius inveniens, misere interfectus est. ubi autem maior pars exercitus effugit, laboranti ipsi supervenerunt Persae, et quamquam devicti vel sic eum adoriuntur ne viginti quidem milia habentem, cum antea centum et septuaginta milia adduxisset. Iulianus vero pugnabat summa virtute; unus autem ex Persica phalange, Saracenorum qui dicebantur, ex purpura imperatorem esse suspicatus, patrio sermone exclamavit *malchan*, i. e. rex, et misso cum stridore ense, qui *ρομφαία* dicitur, traiecit eum circa abdomen. Oribasius au-

σθαι τὰ τελευταῖα παραινούντος, Ἰουβιανὸν μὲν αὐτὸς ψηφισά-
μενος βασιλεύειν ἐτελεύτα.

76. οἱ ἀπὸ μεγάλης ἀρχῆς ῥέοντες ἄνεμοι εἰς δώδεκα
μέρη τοῦ ὀρίζοντος διαιροῦνται. καὶ οἱ μὲν ἀπ' αὐτῶν ἀρκτων
καὶ τοῦ κατ' αὐτὰς πόλου ῥέοντες ἀπαρκτίαι καλοῦνται, οἱ δὲ 5
ἀπὸ δύσεως ἰσημερινῆς ζεφύροι, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀφρανοῦς νότου,
οἱ δὲ ἀπὸ ἀνατολῆς ἰσημερινῆς ἀπηλιώται. τῶν δὲ μεταξὺ τῶν
εἰρημένων ὁ μὲν προσεχῆς τῷ ἀπαρκτίαι καικίας, ὃν ἔτιοι καὶ Θρα-
σκίαν λέγουσιν, ὁ δὲ τῷ ζεφύρῳ ἀργέστης, ὃν οἱ μὲν ὄλυμπιαν
οἱ δὲ ἰάπυγα καλοῦσι· τῶν δὲ μεταξὺ ζεφύρου καὶ νότου ὁ μὲν 10
προσεχῆς τῷ ζεφύρῳ λίψ, ὁ δὲ τῷ νότῳ λιβόντος· τῶν δὲ με-
ταξὺ νότου τε καὶ ἔθρου ὁ μὲν πλησίον φερόμενος τῷ νότῳ λιβό-
ντος καλεῖται, ὁ δὲ τῷ ἀπηλιώτῃ ἔθρος· ὁμοίως δὲ καὶ ἀπηλιώ-
του μεταξὺ καὶ ἀπαρκτίου ὁ μὲν προσεχῆς τῷ ἀπηλιώτῃ καλεῖται
καικίας, ὁ δὲ τῷ ἀπαρκτίαι βορέας. τῶν δὲ ἀπὸ μεγάλης ἀρχῆς 15
ὁ μὲν ἀπ' ὕλης φορᾶς νέφους ἐκνεφίας, ὁ δὲ ἀπὸ κόλπων τινῶν
p. 121 καὶ διὰ φαράγγων κολπίας, ὁ δὲ ἀπὸ γῆς καὶ συστροφῆς ἄερος
γνοφίας. αἴθραι γὰρ καὶ αὐταὶ καὶ φύσεις ἄερων τυχάνουσιν
οἶσαι, καὶ οὐκ ἀλόγως ἄνεμοι καλοῦνται, ὅτε ἢ ἀπὸ λιμνῶν ἢ
ποταμιῶν φέρονται· ὅμοιοι δὲ τούτων εἰσὶ καὶ οἱ ἀπόγειοι· ὕθην 20
ἐδλόγως ἄερος ἡρεμοῦντος τὸ κατάστημα καλεῖται νημεμία.

1 ἰοβιανὸν P: intactum relinquendum Ἰουβιανόν; certe Nicephorus
patriarcha Chronographia ad calcem Syncelli p. 402 A aliique scrip-
tores Byzantini eodem modo scribunt. Hls. 4 καὶ om P.
18 φύσεις libri, φησῆσεις Roetherus.

tem cum eum in castra transportasset et hortaretur ut suprema dispo-
neret, ipse Ioviano instituto rege moriuus est.

76. Qui a magno initio spirant venti (i. e. venti cardinales) in
duodecim horizontis partes dividuntur, et qui ab ipsis septentrionibus
et polo septentrionali spirant, aparctiae vocantur; qui ab occidente ae-
quinotiali, zephyri; qui a meridie, noti; qui autem ab oriente aequi-
noctiali, apeliotae (s. subsolani): eorum autem qui inter eos quos dixi-
mus ventos spirant, is qui proximus est Aparctiae Caccias, quem non-
nulli et Thrascian dicunt, qui autem Zephyro, Argestes, quem alii Olym-
pian alii autem Iapyga vocant; eorum autem qui inter Zephyrum et
Notum, is qui proximus est Zephyro Lips, qui autem Noto Libonotus;
eorum autem qui inter Notum et Eurum, is qui prope Notum fertur Li-
bonotus vocatur, qui autem prope Apelioten Eurum; similiter autem et
Apelioten inter et Aparctian, is qui proximus est Apeliotae vocatur Caecias,
qui autem Aparctiae Boreas. eorum autem qui a magno initio, is
qui a parva motione nubis existit ecnephias, qui autem a sinubus et
per convalles colpias, qui autem a terra et collectione aëris gnophias.
aurae enim et ipsi et flatus aërum sunt, nec absque ratione ἄνεμοι
(venti) vocantur, cum vel a lacubus vel fluminibus feruntur: similes
autem horum sunt et terrestres, unde non temere is status, cum aër
quietus est, vocatur νημεμία i. e. serenitas aëris.

77. κατὰ δὲ τὸν Ἀύγουστον μῆνα μαλάχης ἀπέχεσθαι τοῖς γε βουλομένοις ὑγιαίνειν τὰ ἄρθρα τὸ λόγιον θεοπέλει.

Σ Ε Π Τ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ.

78. Ἀληθῆ λόγον ἐλέγομεν ὡς ἀρχὴν ἐνιαυτοῦ τὸν Μάρτιον μῆνα ἔταπτον οἱ Ῥωμαῖοι, ὡς ἐκ τῆς τοῦ παρόντος ἡμῖν μηνὸς ἔστι λαβεῖν προσηγορίας· Σεπτέμβριον γὰρ αὐτὸν ὠνόμαυσαν οἶον ἔβδομον ἀπὸ τοῦ ἥρος, τουτέστι τοῦ Μαρτίου μηνός, οὗ κατὰ τὴν τετάρτην καὶ εἰκοστὴν ὁ ἥλιος κριῶ γενόμενος τοῦ ἥρος δίδωσι τὴν φύσιν ἀρχεσθαι. κἄπειτα οὐ δεήσει περὶ τῆς τῶν ἐπομένων προσηγορίας μακροηγοεῖν· ὄρθοος γὰρ ὁ ἀπὸ τῶν ἀξίφωτων.

Θεῖος ὁ τῆς ἐννάδος ἀριθμὸς ἐκ τριῶν τριάδων πληρούμενος, καὶ τὰς ἀκρότητας τῆς θεολογίας κατὰ τὴν Χαλδαϊκὴν φιλοσοφίαν, ὡς γησιν ὁ Πορφύριος, ἀποσώζων.

79. τῆ νεομηρία ὁ Μητροδωρος λέγει τὴν Ἀνδρομέδαν π. 122 ἀνίσχειν, τῶν τε ἄλλων παιδμένων ἀνέμων τὸν εὐρον ἐπικρατεῖν.

80. τῆ πρὸ τεσσάρων καινῶν Σεπτεμβρίων ἐνίκησεν ὁ Ἀύγουστος παρὰ τὸν Λευκάτην τοὺς Αἰγυπτίους μετὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας, καὶ τούτου χάριν τὸν τῆς λεγομένης Ἰνδικτιῶνος κύκλον ἐκ προομιῶν τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἀριθμεῖσθαι εἰσήγαγεν. ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ Δημόκριτος λέγει ἐναλλυγὴν ἀνέμων συμβαίνειν καὶ βροχῆς ἐπικράτειαν.

5 ἐκ τε τοῦ vulgo.

10 ὁ om P.

16 τε add Hasius.

77. Mense Augusto malva abstinere eos qui quidem cupiunt valere membris, oraculum iubet.

S E P T E M B E R.

78. Vere diximus initium anni Martium mensem a Romanis constitutum esse, ut ex praesentis mensis nomine percipere nobis licet: Septembrem enim cum vocarunt, tanquam septimum a vere, id est Martio mense, cuius die vigesimo quarto sol in Arietem ingressus efficit ut veris natura incipiat; ac deinde non necesse erit, de sequentium appellatione multa verba facere: octavus enim a luminis incremento.

Divinus eneadis numerus, ut qui ex tribus triadibus completur et fines theologiae ex Chaldaica philosophia, ut ait Porphyrius, servat.

79. Interlunio Metrodorus ait Andromedam oriri reliquisque intermittibus ventis Eurum invalescere.

80. A. d. 4 Nonas Septembres Augustus ad Leucaten Aegyptios cum Antonio et Cleopatra vicit; cuius rei causa indictionis quae dicitur orbem (s. temporis spatium) inde ab initio mensis Septembris numerari instituit. hoc die Democritus ait commutationem ventorum fieri et pluviam invalescere.

81. πλείους μὲν αἱ χυμῶν διαφοραὶ κατὰ τὸν Ἀπολλώνιον, γενικαὶ δὲ ἐννέα, γλυκεῖα, πικρά, ὀξεῖα, δριμεῖα, βριχχῆ, στρυφνή, βλενωδής, αὐστηρά, ἄλιμυρά.

ὅθεν δὴ καὶ κατὰ τὸν ἐννατον μῆνα τοῦτον περὶ ὑγείας ἤ-
χοντο οἱ Ῥωμαῖοι. 5

82. τῇ πρὸ ὀκτῶ εἰδῶν Σεπτεμβρίων τὸν ἵππον δύεσθαι Εὐδοξος σημειοῦται καὶ ζέφυρον ἢ ἀργέστην πνεῖν. ἴσμεν τῇ κράμβῃ ἐμφυόμενον σκώληκα, κύμπην ὑπομαζόμενον. οὗτος ἀποξηραινομένης τῷ ἔαρι τῆς κράμβης εἰς σκώληκα πτερωτόν, ὡσὰν μύρμηκα, καὶ μελζονά πως, πέφυκε μεταβύλλεσθαι, πτε-
p. 123 ρύγων λευκῶν τριγῶνων ἀνεγούσων αὐτόν, καὶ περιπίπτει τοῖς κήποις χαμαιζήλις καὶ ἐδαλώτις τῇ πτήσει· ψυχὴν δὲ πού τὸν τοιοῦτον σκώληκα καλεῖσθαι συμβαίνει.

83. πρὸ δεκαοκτῶ καλανδῶν Ὀκτωβρίων Δοσίθεος τὸν ἀρκοῦρον ἀνίσχειν σημειοῦται. τῇ πρὸ δεκαδύο καλανδῶν Ὀκτω-
βρίων Καῖσαρ τὰς χελιδόνας ἐκδημεῖν λέγει.

Νικομήδους τοῦ Βιθυνίας τυράννου.

οἱ Γότθοι Γέται.

οἱ δὲ ἰδιῶται δέλφρακά φασιν αὐτόν.

τὸ δὲ λόγιον ἀνὰ πάντα τὸν Σεπτέμβριον μῆνα γυλακτοπο-
τεῖν ὑπὲρ ὑγείας παρεγγυῖ. 20

1 μὲν] δὲ P.
corr S.

10 ὡσανεὶ Roetherus.

12 κόποις V:

81. Plures quidem saporum varietates sunt auctore Apollonio, generales autem novem: dulcis, amarus, acidus, acer, subdulcis, acerbus, mucosus, austerus, salsus.

unde videlicet et hoc nono mense pro sanitate precabantur Romani.

82. A. d. 8 Idus Septembres Eudoxus Equum occidere et favonium vel argesten spirare significat. scimus in crambe nasci erucam, quae campe nominatur. haec, cum veris tempore arescit crambe, in erucam alis praeditam, ut formicam, et aliquanto maiorem solet commutari, alia albis triangulis eam ferentibus, et circumvolat in hortis humili volatu et ita ut facilis sit captu: ψυχὴν (Psychen) autem hanc fere vocant erucam.

83. A. d. 18 Kalendas Octobres Dositheus Arcturum oriri significat. a. d. 12 Kalendas Octobres Caesar hirundines migrare ait.

Nicomedis, Bithyniae tyranni.

Gothi, Getae.

vulgus autem indoctum δέλφρακα (i. e. porcellum) eum dicit.

oraculum autem per totum Septembrem mensem lac bibi pro sanitate iubet.

Ο Κ Τ & Β Ρ Ι Ο Σ.

84. καλάνδαις Ὀκτωβρίαις φησὶν ὁ Βάρρων τὰς Πλειάδας ἀπὸ ἀνατολῶν ἀνίσχειν. ἐδόκει δὲ τὸν ὕλον μῆνα πρῶσοφρῆν τοῖς Ῥωμαίοις ἐξ ἀρχαίας τινὸς παραδόσεως πρὸς ἀποφρῆν 5 ἀρθρῆτιδος νόσου.

85. τῇ πρὸ ἐξ νωνῶν Ὀκτωβρίων Εὐδόξος περὶ τὴν ἐσπέραν βροχὴν ἔσεσθαι ὑπολαμβάνει.

ἐπὶ δὲ τῶν εἰς γῆν βαλλομένων σπερμάτων ἦν τις δύναμις, ἦν ὁ ἥλιος περὶ τὸ κάτω ἡμισφαίριον ἰὼν ἔλκει κατὰ τὰς χειμῆ- p. 121
10 ρίους τροπὰς. Κόρη μὲν ἡ δύναμις ἢ σπερματοῦχος, Πλούτων δὲ ὁ ὑπὸ γῆν ἥλιος, ὃς ἀρπάζειν λέγεται τὴν Κόρην, ἦν ζητεῖ ἢ Δημήτηρ κρυπτομένην ὑπὸ γῆς. ἐν Αἴττῃ δὲ τῆς Σικελίας τὴν ἀρπαγὴν μυθολογοῦσι τῆς Κόρης· ἐκεῖ γὰρ λέγεται πρῶτον οἶτον σπέρμα καταβληθῆναι.

15 86. ἐν τῷ Γουστειῷ, ὅσον ἐν τῷ ὕποπωλιῷ, εἰς τιμῆν Τιβεριῶν οἱ σεβαστοφόροι ἐχόρευον. τὸν δὲ τοιοῦτον τόπον οἱ ἰδιῶται Ἀγουστειῶν καλοῦσιν.

87. τῇ πρὸ μιᾶς νωνῶν Ὀκτωβρίων ὁ Δημόκριτος τοὺς ζήριους ἀνίσχειν καὶ βροχῶν πνεῖν δυσχυρίζεται, ὁ δὲ Εὐδόξος 20 δύνεσθαι τὸ μέσον τοῦ κριοῦ λέγει. νῶναις Ὀκτωβρίαις ὁ Βάρρων ἐν ἐσπέρῃ τὰς Πλειάδας ἀνίσχειν καὶ ζέφυρον πνεῖν, εἴτα καὶ λίβη προλέγει.

15 *βουσιῶ libri: corr Hasius.*

O C T O B E R.

84. Kalendis Octobribus Varro Vergilias ait ab oriente exoriri. visum autem erat Romanis per totum mensem porro vscii ex vetere quadam traditione ad cautionem arthritidis morbi.

85. A. d. 6 Nonas Octobres Eudoxus circa vesperam pluviam fore putat.

in seminibus autem, quae in terram coniciuntur, fuit vis quaedam, quam sol circum inferius hemisphaerium currens ad se trahit circa solstitium hybernum. Proserpina vis est semen alens, Pluto autem sol infra Terram stans, qui rapere dicitur Proserpinam, quam quaerit Ceres dum reconditur sub terra. in Aetna autem, Siciliae monte, Proserpinae raptum peractum esse per fabulam tradunt: ibi enim fertur primum frugum semen sparsum esse.

86. In Gusteo, velut in macello, in honorem Tiberii flamines Augustales saltabant. hunc autem locum vulgus indoctum Augusteum vocat.

87. Pridie Nonas Octobres Democritus Hoedos exoriri et Borean flare asseverat, Eudoxus autem occidere medium Arietem ait. Nonis Octobribus Varro vespere Vergilias exoriri et favonium flare, deinde et africum praedicit.

88. *περὶ τοῦ δουρείου ἵππου ὁ Εὐφορίων φησὶν πλοῖον γενέσθαι τοῖς Ἑλλήσιν ἵππον λεγόμενον. ἕτεροι δὲ φησι πύλην γενέσθαι οὕτω προσαγορευομένην ἐν τῇ Τροίᾳ, δι' ἧς εἰσῆλθον οἱ Ἕλληνες.*

89. *τῇ πρὸ μιᾶς εἰδῶν Ὀκτωβρίων ὁ Εὐκτῆμων τὸ με-5 σαίτατον τοῦ φθινοπώρου εἶναι νομίζει. τῇ πρὸ δεκαπέντε καλανδῶν Νοεμβρίων ὁ Μητροδώρος τὰς ὑάδας ἐν ἐσπέρα ἀνίσχειν λέγει, καὶ ἄνεμον βλαίον.*

p. 125 90. *Ἀσκληπιοὶ τρεῖς λέγονται γενέσθαι, πρῶτος Ἀπόλλωνος τοῦ Ἥφαιστου, ὃς ἔξευρε μήλην· δεύτερος Ἰσχύος τοῦ Ἑλά-10 του καὶ Κοριωνίδος, ὃς ἐν τοῖς Κυνσοσύριδος ὄρεισις ἐτάφη· τρίτος Ἀρσίππου καὶ Ἀρσινόης τῆς Λευκίππου. οὗτος εἶρε τομῆν καὶ ὀδοντάγραν, καὶ τύφος αὐτῷ ἐν Ἀρχαδίᾳ· οἱ δὲ ἀστρόνομοι αὐτόν φασιν εἶναι τὸν θριουχὸν τὸν ἐπὶ τοῦ σκορπίου ἐστῶτα.*

91. *τῇ πρὸ μιᾶς καλανδῶν Νοεμβρίων ὁ Βάρρων τὴν 15 λύραν ἕμα ἥλιω ἀνίσχειν λέγει.*

N O E M B Ρ Ι Ο Σ.

92. *Κλυκίος ἐν τῷ περὶ τῶν ἑορτῶν λέγει τὸν Νοέμβριον παρὰ τοῖς παλαιοῖς Μερχηδῖνον ὀνομασθῆναι, ὡσανεὶ μισθοφόρον· ἐν αὐτῷ γὰρ τοῖς κτήτορσιν οἱ μισθωτοὶ τὰς προσόδους εἰσέφε-20 ρον τοῦ παρελθόντος κύκλου, ἐτέρων καρπῶν αὐθις ἐπερχομένων.*

2 δὲ add P. πύλην Hasius: libri πόλιν. 11 δὲ ἐν τοῖς Κυνσοσύριδος add Hasius. 15 ὀκτωμβρίων P.

88. Lignum (Troianum) equum Euphorion dicit navem fuisse, quae Graecis Ἴππος (Equus) diceretur. alii autem portam fuisse Troiae dicunt, quae ita appellaretur, per quam intraverint Graeci.

89. Pridie Idus Octobres Euctemon medium auctumnum esse putat. a. d. 15 Kalendas Novembres Metrodorus Suculas vespere exoriri dicit, et ventum vehementem.

90. Aesculapii tres fuisse dicuntur, primus Apollinis Vulcani, qui invenit specillum; secundus Ischyis Elati filii et Coronidis, qui in Cynosuridis finibus humatus est; tertius Arsippi et Arsinoae Leucippi filiae. hic invenit amputationem dentisque evulsionem, et sepulchrum eius est in Arcadia: astronomi autem eum dicunt esse Ophiuchum, qui supra Scorpionem stat.

91. Pridie Kalendas Novembres Varro Lyram una cum sole oriri ait.

N O V E M B E R.

92. Cincius in libro de diebus festis ait Novembrem apud veteres Mercedonium nominatum fuisse, velut mercedis ferentem: illo enim mense dominis mercenarii tributa pendebant praeteriti spatii temporis, aliis

Νοέμβριος δὲ ὕστερον ὠνομάσθη ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ· ἔννατος γὰρ ἐκ τοῦ Μαρτίου.

93. τῇ πρὸ ἑπτὰ καλανδῶν Δεκεμβρίων ὁ Δημόκριτος λέγει τὸν ἥλιον τοξότη γίνεσθαι.

5 φάβη Ῥωμαίοις τὸ ἔτνος ἐδόκει καλεῖν, ἀπὸ τοῦ ζεφύρου, οὗ καταρχομένου πνεῖν πρῶτος πείνκεν οὗτος βλαστάνειν καρπός· p. 126
 φαβώνιος δὲ κατ' αὐτοὺς ὁ ζέφυρος καλεῖται. ὅθεν καὶ ζεφυρίτης ὁ Μάρτιος, ὡσπερ μονίας ὁ Ἰανουάριος ἀπὸ τῆς μονάδος, καὶ σεμεντίλιος ὁ Ὀκτώβριος ἀπὸ τοῦ σπόρου, ὡς ἡ παλαιότης
 10 παραδέδωκεν.

Δ Ε Κ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ.

94. οἱ διπουνδίοι, οἵονεὶ νεοστράτευτοι, οὓς καὶ τίρωνας ἀπὸ τοῦ στρατεύεσθαι δι' ἔνδειαν τροφῆς Ἴταλοὶ καλοῦσι. διπουνδίους δὲ αὐτοὺς ἐκάλουν ἀπὸ τῶν ἄρτι παραγγελλόντων ἐν
 15 στρατείᾳ· οὐ γάρ — διπουνδίους δὲ αὐτοὺς ἐκάλουν ἐκ τοῦ δύο μόνους νομίμασι ἀρκουμένους ὑπομένειν στρατεύεσθαι· διπουνδίων γὰρ τὸ διώβολον Ῥωμαίοις ἔθος καλεῖν.

95. Διόνυσός ἐστι τὸ ἐν τῷ πυρὶ γενόμενον πνεῦμα, τουτέστι τὸ θερμόν, ὅθεν πυρίτοκος ἐκλήθη καὶ μηροτραφῆς καὶ

12 διπουντίοι P. 15 διπουνδίοις] δίους libri.

fructibus rursus provenientibus. November autem postea nominatus est a numero: nonus enim est a Martio.

93. A. d. 7 Kalendas Decembres Democritus ait solem Sagittario esse.

fabam Romanis videbatur τὸ ἔτνος vocare, a zephyro, quo incipiente spirare primus solet germinare hic fructus: favonius autem apud eos zephyrus vocatur; unde e. Zephyrites Martius, ut Monias Ianuarius a monade et Sementillis October a semente, ut antiquitas tradidit.

D E C E M B E R.

94. Dipondii, velut recens conscripti, quos et tirones a militando ob inopiam victus Itali vocant. dipondios autem eos vocabant ab iis qui modo conscripti erant ad militiam: non enim — . . . dios autem eos vocabant inde quod duobus solis numis contenti sustinebant militiam: dipondium enim τὸ διώβολον vocare Romani solent.

95. Bacchus est spiritus qui est in igne, id est calor, unde πυρίτοκος (i. e. ex igne progenitus) et μηροτραφῆς (i. e. in fe-

ἀρσενόθηλος ἐπὶ Ἑλλήνων, ἀγνοησάντων ἐκείνων τὴν περὶ αὐτὸν φιλοσοφίαν, καὶ τίς τετύχηκεν ὧν· οὗτος γὰρ ἔστι τὸ θερμὸν πνεῦμα τὸ ἐκ πύσης σπορῶς παντὸς ζώου πνευματικοῦ συγκατατιθέμενον εἰς ζωογονίαν καὶ αὔξησιν πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ.

p. 127 μηροτραφῆς δὲ ἐκλήθη, ἐπεὶ ἐν ταῖς μήνηξι καὶ τοῖς ὄγκοις τοῖς 5 γονίμοις καὶ ταῖς φλεβὶ ταῖς ἐν τοῖς μηροῖς ἐγκατατίθεται ἢ τοιαύτη οὐσία παντὸς ζώου, ἐξ οὗ συνέστη τὰ πάντα. ἀρσενόθηλος δὲ ἐρρέθη διὰ τὸ τὰς ἀρσενόθηλεις σπορὰς γίνεσθαι δύο, ἀρσενικήν τε καὶ θηλυκὴν φύσιν, καὶ οὐκ ἔστιν ἕτερον ἀφ' ἑτέρου τὸ δυνάμενον γενῆσαι, εἰ μὴ ὁμοῦ ἔλθοιεν καὶ ζωογονήσωσι τὰ ζῷα 10 τὰ ἐπὶ τούτου δεδημιουργημένα. ἀναλύεσθαι τε αὐτὸν ὑπειλήφασιν καὶ πάλιν γενῆσθαι, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ γεννώμενα ὁμοίως ἀνεκλείπτως δαπανᾷται καὶ πάλιν ζωογονεῖται.

96. τοὺς κερωνοὺς οἱ φιλόσοφοι φασὶ γενέσθαι, ὅταν ῥῆξις νεφῶν γένηται· τῆς γὰρ παρακειμένης αὐτοῖς γεώδους οὐ- 15 σίας ἐξαφθείσης, τὸ ἐξαφθὲν ὑπὸ τῆς ῥιπῆς ἐπὶ τὴν γῆν μετὰ ῥοίζου φέρεται, καὶ ἂν μὲν ὕγρὰ τυγχάνει ὄντα τὰ νέφη, ἅμω τῇ καταφορῇ σβέννυται, εἰ δὲ γεωδέστερα, πυροειδεῖς ἐκθλίβονται. δύο δὲ εἶδη κερωνῶν εἶναι φασιν, ὧν ὁ μὲν ὄξυς καὶ μινὸς καὶ διάπυρος ἀργῆς ὀνομάζεται, ὁ δὲ βραδὺς καὶ κυπνώδης ψολόεις· 20 καὶ ὁ μὲν διὰ τὴν λεπτύτητα, καὶ πρὶν ἐκπυρῶσαι, φερόμενος

10 ζωογονήσονται libri: mutavit Roetherus.

more nutritus) et ἀρσενόθηλος (i. e. masculus simul et feminens) vocatus est a Graecis, ignorantibus illis de eo philosophiam, et quis fuerit: hic enim est spiritus calidus, qui ex omni procreatione cuiusque animantis spiritus praediti componitur ad generationem atque incrementum omnium quae in mundo sunt. μηροτραφῆς autem vocatus est, quandoquidem in membranis et in angulis genitalibus et venis, quae in femoribus sunt, inhabitat eiusmodi essentia animantis, ex quo constant universa. ἀρσενόθηλος autem dictus est, quoniam fetus masculi simul et feminei fiunt duo, mascula ac feminea natura, nec est alterum ab altero quod possit gignere, nisi coierint et progenuerint animantia ab hoc creata. et resolvi eum censuerunt et rursus nasci, quandoquidem et ea quae ex illo nascuntur, similiter sine intermissione consumuntur et rursus generantur.

96. Fulmina philosophi existere dicunt, cum dirumpuntur nubes: substantia enim terrena, quae iis admixta est, incensa, ea pars quae incensa est impetu suo in terram cum strepitu defertur. atque si forte humidae nubes sunt, in ipso casu exstinguuntur, sin vero magis terrinae, igneae eliduntur. duo autem fulminum genera esse dicunt, quorum alterum, acre et rarum atque igneum, κερωνὸς ἀργῆς (i. e. fulmen candidum) vocatur, alterum, lentum et fumosum, κερωνὸς ψολόεις (i. e. fulmen flammecum); et alterum propter raritatem iam prius quam incen-

οἴχεται διὰ τάχους, ὡς μηδὲ ἐπιπλέξει τι τῶν ἀραιωτέρων, ὃ δὲ βραδύτερος ἰκανὸς μὲν ἐπιχρῶσαι ὡς ἀπὸ αἰθύλης, καὶ κακῶσαι δὲ τινα τῶν ὑποπεσόντων, βολβῶν καὶ συκῆς καὶ φώκης καὶ ὑάλης μερόντων ἀβλαβῶν, ὡς καὶ ταῖς δοραῖς περιδιφθεροῦσθαι
5 λόγος τοὺς ἰστοὺς τῶν νεῶν διὰ τοὺς κερανοῦς.

97. οἱ τῶν Ἑβραίων λόγοι τοὺς περὶ προγνώσεως λόγον p. 128
διγῆ τέμνουσιν, εἰς σημεῖα καὶ τέρατα, καὶ σημεῖα μὲν εἶναι βού-
λωνται τὰ ἐν* μετεώροις συνιστάμενα, τέρατα δὲ τὰ ἐπὶ γῆς ὡς
παρὰ θέσειν φαινόμενα, ὁποῖον ἐκεῖνο τὸ ἐπὶ τῆς καλουμένης τῶν
10 Ἑβραίων ἔξοδον ἀναφερόμενον περὶ Μωϋσέως αὐτοῦ· “καὶ εἶδεν
ὅτι ἡ βύτος καίεται, ἡ δὲ βύτος οὐ κατεκαίετο.” καὶ πάλιν “ἔρ-
ριψε Μωϋσῆς τὴν ῥάβδον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο ὄφις.” καὶ
πάλιν “εἰσήνεγκε Μωϋσῆς τὴν χεῖρα εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ, καὶ
ἐγένετο ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὡσεὶ χιών.” εἶτα αὐθις “καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς
15 πρὸς Μωϋσῆν· λήψη ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τὸ ξηρόν,
καὶ ἔσται αἷμα.” εἶτα ὑποβῶς “καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν·
ἐὰν λαλήσῃ Φαραὼ πρὸς ὑμῖς λέγων ‘δύτε σημεῖον ἢ τέρας,’ λάβε
τὴν ῥάβδον σου καὶ ῥίψον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔσται δράκων.” καὶ
οὐ ταῦτα μόνον, ἀλλ’ ἔτι τέρας ἄλλο φοβερώτερον ἢ τοῦ παντὸς
20 Αἰγυπτίου ὕδατος εἰς λυθρον μεταβολή, καὶ τῶν βατράχων τὸ
πληθος, καὶ οἱ λεγόμενοι σκνῆτες, καὶ οἱ μύωπες, οὗς αὐτοὶ

3 καὶ ὑάτης om P 10 μωσέως P, et sic deinde. *11 ἔριψε] Exod. 4 3.

datur cum celeritate defertur, ut nihil eorum quae rariora sunt adurat; lentius autem ita comparatum est, ut contaminare possit, ut fit a fulligine, et laedere nonnulla eorum quae ei subiecta sunt, bulbis et fico et vitulo marino atque hyaena manentibus integris, ut et eorum pellibus induci dicant malos navium propter fulmina.

97. Hebraeorum docti praesagii rationem bifariam distribuunt, in σημεῖα et τέρατα (i. e. prodigia et signa); et σημεῖα esse volunt ea quae in aëre existunt, τέρατα vero ea quae in terra tanquam contra naturam apparent, quale illud quod in Hebraeorum Exodo, quae dicitur, de Moyse ipso refertur: “et videbat quod rubus arderet et rubus non combureretur.” et rursus “proiecit Moyses virgam in terram, et versa est in colubrum.” et rursus “misit Moyses manum in sinum suum, et facta est manus eius instar nivis.” deinde rursus “dixitque deus ad Moysen: sume aquam fluminis (et effunde eam) super aridam, et vertetur in sanguinem.” tum aliquanto inferius “dixitque dominus ad Moysen: cum dixerit vobis Pharaon, ostendite signum vel miraculum, tolle virgam tuam et proice eam in terram, et vertetur in colubrum.” neque haec solum, sed etiam miraculum aliud terribilius, omnis Aegyptiae aquae in cruorem conversio, et ranarum multitudo, et σκνῆτες (cul. ces) qui di-

καλοῦσι κννομίας, καὶ ἡ τῶν κτηνῶν φθορά, καὶ ὁ κννοιορτὸς ὁ ἐλακώδης, φλνκταῖνα καὶ ἀκρίδες. ταῦτα πάντα τέρατα ἄν δικαίως λέγοντο. σημεῖα δὲ τὰ ἐξ ὑπερτέρων φαινόμενα, ὅσον ἐκεῖνο τὸ ἐπὶ τῆς αὐτῆς φέρεται γραφῆς “καὶ ἔβρεξε κύριος τὴν γάλαζαν ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν Αἰγύπτου. ἦν δὲ ἡ γάλαζα, καὶ τὸ 5
 p. 129 πῦρ φλογίζον ἐν τῇ χαλάζῃ.” καὶ πάλιν “ἐξέτεινε δὲ Μωϋσῆς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν οὐρανόν, καὶ ἐγένετο σκότος γνόφος καὶ θύελλα ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν Αἰγύπτου.” τοιοῦτος τοίνυν Ἑβραίοις ὁ περὶ σημείων λόγος, ἐξ ὧν, οἶμαι, καὶ τὰλλα τῶν ἐθνῶν διοσημίας ταῦτα καλεῖν ἔγνω τὰ σήματα· Ζεὺς γὰρ ὁ ἀῆρ κατὰ τοὺς 10 φρσικοὺς λέγεται, ὅτι ζωοποιός ἐστιν, ὥστε διοσημία τὸ τοῦ ἀέρος σημεῖον, ὅπερ εὐδιον τὸ πρῶον καὶ γυλητὸν τοῦ ἀέρος καλεῖται σχῆμα. οὐ χρῆ οὖν πρὸς τὰ ὄνόματα ταραττομένους τοὺς ἀπλοустέρους ἀποπηδᾶν τοῦ μυθεῖν. “δώσω” γὰρ φησι “σημεῖα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἶμα καὶ πῦρ 15 καὶ ἀτμίδα κννοοῦ· ὁ ἥλιος μετυστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἶμα.”

98. Σαβαὼθ τοῦ δημιουργοῦ· οὗτω γὰρ παρὰ Φοινίκων ὁ δημιουργικὸς ἀριθμὸς ὀνομάζεται.

11 διοσημεῖα P. 12 ὡσπερ S. 13 τοὺς ἀπλοустέρους om P.
 14 δώσω] Joel. 2 30, Act. 2 19.

cuntur, et muscae quas ipsi vocant κννομίας, et pecorum interitus, et pulvis ulcera efficiens, pustulae et locustae, haec omnia signa iure dicantur. prodigia vero ea quae ex sublimioribus partibus cernuntur, quale illud quod in eodem scripto fertur: “pluitque dominus grandinem super omnem terram Aegypti; erat autem grando, et ignis flagrans in grandine.” et rursus “extenditque Moyses manum suam in caelum, et factae sunt tenebrae, turbo et procella in universa terra Aegypti.” talis igitur Hebraeis de ostentis est ratio, unde, arbitror, reliquis quoque populis διοσημίας haec vocare visum est signa: Ζεὺς (Iuppiter) enim aër ex physicorum decretis dicitur, quod vim animandi habet, ut διοσημία sit τὸ τοῦ ἀέρος σημεῖον, i. e. aëris signum, ut εὐδιος mitis et tranquilla aëris vocatur species. non oportet igitur ad nomina confusos homines simpliciores deflectere a discendo: “dabo” enim dicit “prodigia in caelo sursum, et signa in terra deorsum, sanguinem et ignem et vaporem fumi; sol convertetur in tenebras, et luna in sanguinem.”

98. Sabaoth opificis mundi: ita enim a Phoenicibus numerus ad mundi opificem pertinens nominatur.

E.

καὶ κολλῶν ἀπολλυμένων ἔχρησεν ὁ Πύθιος πᾶσαις τὴν νόσον, ἐὰν κατ' ἐνιαυτὸν θεοῖς ἀποτροπαίοις ἢ λυσίοις κληρωτῇ σφαγιασθῇ καρθένος. τῆς δὲ ἀνόμου δεισιδαιμονίας κατὰ 5 πᾶν φθινόπωρον τελουμένης, συνέπεσέ ποτε λαχεῖν τὴν Ἑλένην, Τυνδάρεως δὲ τὴν θυγατέρα ἐστεφανωμένην τοῖς βωμοῖς προσήγαγε. καταρχομένου δὲ αὐτοῦ τῆς ἀνόμου θυσίας, αἰετὸς καταπτάς ἤρπασε τοῦ βασιλέως τὸ ἔλφος καὶ παρά τινα λευκὴν δάμαλιν ἀφήκεν. οἱ δὲ δορυφόροι κατόπιν ἀπολουθῆ- 10 σαντες, καὶ αὐτόπαι γενόμενοι τοῦ συμβάντος, τὴν βοῦν πρὸς Τυνδάρεων ἤγαγον. ὁ δὲ θαυμάσας τὴν πρόνοιαν τῆς μὲν ἀνθρωποκτόνου συνηθείας ἐπαύσατο, τὴν δὲ δάμαλιν θύσας τοῦ λοιμοῦ κάθους ἀπηλλάττετο.

τῇ πρὸ τεσσάρων καὶ τριῶν νωνῶν Νοεμβρίων ἐν τῷ 15 ναφῷ τῆς Ἰσιδος συμπέρασμα τῶν ἑορτῶν. ἐπετελεῖτο δὲ καὶ ὁ λεγόμενος δρεπαν*, καθ' ἣν ἑορτὴν ὁ Μητροδώρος νότον φουσησθαι λέγει· ἀλουτεῖν δὲ μέχρι πέρατος ἐδόκει τῷ κλήθει, ὡς λόγος, πρὸς ἀποφυγὴν νόσου.

τῇ πρὸ ὀκτώ εἰδῶν Νοεμβρίων τιμαὶ παρὰ τῶν γυναι- 20 κῶν ἐπετελοῦντο Δήμητρος καὶ Εὐλειθυίας (Εὐλειθυία δὲ ἔστιν ἡ τῶν τικτουσῶν ἑφορος), ὅπως τὸ ἐν, ὡς φησὶ Πλούταρχος,

V.

FRAGMENTA CASEOLINA.

multisque pereuntibus sortes hasce dedit Apollo, desitutum morbum, si quotannis diis averruncis sive liberatoribus virgo sorte ducta immoletur. ita cum impia religio quovis autumno expiaretur, accidit aliquando ut Helena sortem tolleret: Tyndareus ideo filiam coronatam ad aras adduxit. iamque auspicabatur dira sacra, cum aquila delapsa regis gladium raperet, demitteretque iuxta candidam aliquam iuvencam. satellites pone secuti, cum rem ipsi spectassent, buculam ad Tyndareum deducunt: is providentiam admiratus, fatalem consuetudinem abrogat, et immolata vacca lue liberatur.

4 et 3 Nonas Novembres ad Isidis conclusio solennium. agebantur etiam quae dicuntur . . . ; quo festo Metrodorus austrum flare ait . et lavationibus abstinendum ad finem usque videbatur plebi, ut ferunt, ad vitandum morbum.

8 Id. Nov. sacra per matronas conficiebantur Cereris et Lucinae (Lucina parturientium praeses est, Ilithyia a Graecis vocata) ut illud unum, quemadmodum ait Plutarchus, ad similitudinem proprii nominis

ὁμοίως ἑαυτῇ δύο ποιήσεις. τοιαύτην δὲ ἐν τῷ πᾶσι καὶ τὴν Ἄρτεμιν ταῖς κούραις εἶναι φασίν. Ἄρτεμις δὲ κατὰ τὸν ἀριθμητικὸν λόγον ἐστὶν ἡ τὴν εἰς τὸ ἄρτιον ἰούσαν γένεσιν καὶ εἰς τοῦτο προβῆναι σπυδουσαν ἐκβαλλομένη. διὸ δὴ καὶ μυθεύεται τὸν Ἀπόλλωνα παρὰ τῆς Ἀθητῶς τιμώμενον δευχθέντος αὐτοῦ, αὕτη τὴν μητέρα μαινομένην δε..... πρὸς τὸν αὐτὸν προκα..... ἑαυτὴν τε καὶ τὸν Ἀπόλλωνα ν μεθε.....

Τῆ πρὸ ἐπτά εἰδῶν Νοεμβρίων 10
δεκα 8

*** σα κατὰ τὸν Αἰγύπτιον Ἑρμῆν, ὃς ἐν τῷ λεγομένῳ τελίφ λόφῳ φησὶν οὕτως· "αἱ δὲ παραβᾶσαι ψυχαὶ ἐντεῦθεν εἰς ἕτερον αἰῶνα, ἐκὰν ἀταλλαγῶσι τοῦ σώματος, κλανῶνται πολλοὺς τινὰς ἐλημοὺς, καὶ φέρονται κατὰ τοῦ ἀέρος σφενδονοῦ-15 μιν εἰς τινὰς πυράδας καὶ φλογώδεις ζώνας, ἃς οἱ κοιηταὶ Πυριφλεγέθοντα καὶ Τάρταρον καλοῦσιν." ὁ μὲν Ἑρμῆς περὶ μόνου τοῦ καθαροῦ ψυχῶν, ὁ δὲ Ἰάμβλιχος, ἐν τῷ πρώτῳ τῆς περὶ καθαρῶτος ψυχικῆς πραγματείας, καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῶν μέμνηται 8λη.... ἄλλως ἡλλου χῶ-20 ρον τῷ Ἄιδῃ διδούς, καὶ φησὶ τὰς ἱκεκαθαρμένας ε..α- ναι ψυχάς, καὶ αὐτὸν μὲν εἶναι τὸν Πλούτωνα Περσεφόνην δὲ τὴν σελήνην. ταῦτα μὲν οἱ φιλόσοφοι· τῆς δὲ ἑορτῆς τὰ ἱερὰ εὐλογίαις ἐπετελοῦντο ἐπὶ τῷ ἀσβέστῳ πυρὶ τῆς Ἑστίας, περὶ οὗ Πορφύριος οὕτως φησὶ "ταύτη τοὺς φαινομένους οὐ-25

1 codex Cascolinus (C) ἑαυτὴν.
μὲν οὖν Hasius.

17 malim καὶ ὁ μὲν, aut ὁ

duo faceret. talem adiutricem in labore Dianam quoque praegnantibus esse ferunt. Diana vero, quam Graeci Ἄρτεμιν appellant, iuxta rationem numerorum ea est quae partum ad ἄρτιον, hoc est absolutum, tendentem atque in id progredi festinantem extrudit. ideo et fingitur apud matrem obstetricis officio functa, cum a Latona Apollo pareretur ***

*** 7 Id. Nov. inferorum parentationes *** iuxta Hermetem Aegyptium, qui in libro vocato "verbum perfectum" ait in hunc modum "animae transgressae hinc ad alterum aevum, ubi discesserint a corpore, vagantur multis turbinibus, perque aërem rotatae raptantur ad ignitas quasdam et flammæ zonas, quas Pyriphlegethontem et Tartarum ποῖται vocant." at Hermes de sola purificatione animarum, Iamblichus autem, libro primo commentationis de puritate spirituali, de restitutione quoque earum memorat ** alias solis locum Orco deo concedens, apud quem lustratas animas ait commorari, solemque esse Plutonem, Proserpinam lunam. sed haec philosophi: solennitatis autem caerimoniae gratulationibus peragebantur super igni aeterno Vestae, de quo Porphyrius ita

ρανίους θεοὺς τῇ θυσίᾳ δεξιούμενοι, καὶ κῦρ ἄβριστον αὐτοῖς ἀναφέροντες ὡς ὃν αὐτοῖς ὁμοιώτατον." ἐκ ταύτης τῆς ἡμέρας Εὐδοξος χειμῶνα λέγει.

Τῇ δὲ ἐπιούσῃ μνήμη Ῥέμου καὶ Ῥαμίλου· ὅτι Ἄμου-
5 λιος πρὸς Νουμίτωρα τυραννικῶς διακείμετος τὸν μὲν υἱὸν
αὐτοῦ ἀνεῖλε, τὴν δὲ θυγατέρα ἱερατεύειν προσέταξε, τῆσδὲ τε
τεκούσης, ὡς λέγουσιν, ἐξ Ἄρεως δεισας αὐτὸς καταποντωθῆναι
προσέταξε τὰ βρέφη. τῶν δὲ δορυφόρων παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ
Θύβριδος ἐκδεμένων αὐτά, λύκαινα προσελθοῦσα τὰς θηλάς
10 αὐτοῖς προσένειμι· ποιμὴν δὲ τοῦτο θεασάμενος ἀνίλαβε τοὺς
παῖδας καὶ ὡς ἰδίους ἀνέθρεψεν, οἱ καὶ κτεῖλουσι τὴν Ῥώμην.
ταυτὸν καὶ παρὰ Ζωπύρῳ τῷ

.....ος ἀρμονίας διειλημμένης.....ους
15 φρ.....πάντα καὶ φρουρεῖται.....
τὸ Φαιθόντος πάθος καὶ τὰ ἐπὶ Δευκαλιωνος τοῦ ὕδατος δρα-
ματα ἰδέαν τινὰ ἀφίπτεται τῶν ἐπὶ τοῖς ὄλοις δεδογμένων πα-
θῶν. οἱ δὲ Φοίνικες κατὰ τὸν τῆς ὁμωνυμίας τρόπον, εἴτε κατὰ
τινα ἀλλογορίαν ἄλλως πως περὶ Κρόνου ἔχουσιν, ὡς ἐκ τῆς

1 δεξιόμενον C: correxit Hasius. 13 incipit hic folium alte-
rum libri De mensibus: sed inter hoc et prius interciderunt folia
ad minimum duo, et fortasse multo plura, in quibus agebatur de
diebus festis reliquis, mense Novembri institutis, Iovis epulo, equo-
rum probatione, pontificum cena in honorem Cybeles, Liberalibus II,
Brumalibus, inferiis Plutoni factis: vide P. F. Fogginium in *Fa-
storum anni Roman. reliquiis*, Romae 1779, fol. p. 114. deinceps
credendum est Lydum, ad Decembrem transferentem sese Saturno
dicatum, arrepta inde occasione de Saturni origine, nomine, rebus
gestis, suo more disserere coepisse. eo certe pertinent literarum
vestigia in fronte folii laceri madoreque et vetustate valde affecti.
HASIUS. 18 malim εἴτε κατὰ. HAS. 19 χρόνου C.

habet: "colentes hoc sacrificio caelites praesentes, et offerentes iis ignem aeternum, quod hic sit illis quam simillimus." inde ab hoc die hiemem esse Eudoxus auctor est.

Postridie eius diei memoria Romuli et Remi, cum Amulius, tyrannice se gerens adversus Numitorem, filium eius interemit, filiam sacerdotem esse iussit; quae cum ex Marte, ut ferunt, peperisset, ipse metu inductus infantes aquis mergi imperat. quos ubi ad fluminis ripam satellites exposuerant, lupa accedens ubera illis admovit. pastor, re visa, sustulit pueros et ut suos eduxit, qui posterius Romam condunt. id ipsum quoque apud Zopyrum, qui . . .

. . . Phaëthontis casus et diluvii Deucalionei fabula figuram quandam ostentant calamitatum, quae universo existimantur imminere. Phoenices contra, sive nominis similitudine ducti sive per allegoriam aliquam, aliter

δευτέρως τῶν Φοινικικῶν τοῦ Ἑρεννίου Φίλωνος ἔστι λαβεῖν. καὶ βασιλευῖσαι δὲ αὐτὸν ἢ ἱστορία παραδίδωσιν, ὡς ἔμπροσθεν ἀφηγησάμεν, κατὰ τε τὴν Λιβύην καὶ Σικελίαν, οὐκ αἶσαι τε τοὺς τόπους, καὶ πόλιν κτίσαι, ὡς ὁ Χάραξ φησί, τὴν τότε μὲν λεγομένην Κρονίαν, νῦν δὲ Ἰερὰν πόλιν, ὡς Ἰσίγονος περὶ 5 Ἑλληνικῶν θεῶν καὶ Πολέμωνος καὶ Αἰσχύλος ἐν τῇ Αἴτνῃ παραδίδωσιν, ἢ ὡς πᾶσα ἡ ἱστορία κατὰ τὸν Εὐήμερον ποικίλλεται, σοφῶς τὴν τῶν λεγομένων θεῶν ὑπογράφουσα θεωρίαν..... ἀποκρύπτει..... ον.... δα... εἰεν..... ὥστε καὶ καλῶς ὁ Π..... ἐν τῷ περὶ Διονύσου φησὶ τοὺς 10 δικαίους τῶν βασιλείων καὶ ἱερέων ταῖς ἰσάις τιμαῖς ... ὑπ' αὐτῶν τῶν θεῶν καὶ προσηγορίαις τιμηθῆναι, καὶ ταύτῃ μὲν εἰρησθαι μυθικῶς, τὴν δὲ ἱστορίαν πεπλασμένως παραδεδοῦσθαι. εἰσὶ δὲ οἱ φασὶ τὸν Κρόνον, ἢ κατὰ ἀντιστοιχείαν τὸν χρόνον, Οὐρανὸν εἶναι παῖδα· καὶ γὰρ ἐκ τῆς οὐρανοῦ κινήσεως ὁ 15 χρόνος. ἐν δὲ τῷ κατ' αὐτὸν ἱερῷ, ὡς φησὶ Φύλαρχος ἐν τῇ ἑκτακαιδεκάτῃ καὶ Μένανδρός γε τῇ πρώτῃ, οὔτε γυνὴ οὔτε κύνων οὔτε μυῖα εἰσῆμι. τοιαῦτα μὲν οὖν τοῖς ἔξωθεν εἰρηται· ὁ δὲ ἱερὸς λόγος (αὐτοῖς γὰρ τοῖς τοῦ μεγάλου Πρόκλου ζηησόμεθα φήμασι) πρὸς λέξιν οὕτως λέγει. ὁ δὲ δὴ 20 Κρόνος, τέταρτος ὢν, καὶ βίᾳ δέχεται τὸ πατρὸς σκῆπτρον καὶ παραδίδωσι τῷ παιδί βιασθεῖς, κατὰ τὸ τοῦ μύθου πρόσχημα. τὸ δὲ αἴτιον τῆς τοιαύτης διασκευῆς οἱ μυθικοὶ δο-

12 malim ταῦτα. HANZIUS. 18 εἰσέη C. 21 τὸν C. quidni τὸ τοῦ?

de Saturno habent, quemadmodum ex libro secundo Phoeniciorum Herennii Philonis licet deprehendere. et regnasse eum historia tradit, sicut superius exposui, in Africa Siciliaque, incolisque frequentasse loca, et condidisse urbem, ut Charax ait, quae Cronia vocaretur tunc, nunc Hierapolis, quemadmodum Isigonus de diis Graecis et Polemon et Aeschylus in Aetna tradunt. vel ut omnis historia auctore Evemero illustratur, ingeniose eorum qui dii appellantur submonstrans cognitionem . . . abscondit . . . utque recte idcirco P. . . in commentatione de Baccho dixerit regibus et sacerdotibus iustis aequales esse honores atque appellationes ab ipsis diis immortalibus impertitos, et illos hac ratione fabulose celebratos, historiam autem esse traditam commentis obscuratam. sunt qui dicant τὸν Κρόνον, sive litera permutata τὸν Χρόνον, hoc est tempus, Caeli esse filium: etenim e caeli motu tempus fit in illius autem templum, ut ait Phylarchus libro decimo septimo et Menander primo, neque femina neque canis neque musca iutroibat. haec produntur a profanis: sed doctrina sacra (ipsis utemur magni Procli vocibus) ad verbum ita habet. Saturnus, qui quartus est, et per vim iuvadit scepra patris et coactus tradit filio, iuxta fabulae praetextum. cuius fictionis rationem fabularum conditores videntur ex dei proprietate pe-

κοῦσιν ἀπὸ τῆς ἰδιότητος τοῦ θεοῦ λαβεῖν. ἐπειδὴ γὰρ τῆς Τιτανικῆς ἡγήταια διακοσμήσεως παρὰ τὸ διαιρητικὸν καὶ τῶν νοεῶν τὸ ἀκρότατον, ἐν οἷς ἑτερότης ἐξέλαμψε· διὰ δὲ ταῦτα καὶ λαμβάνειν αὐτὸν φασὶ καὶ διδόναι τῆν βασιλείαν οἶον 5 μαχητικῶς καὶ βιαίως, δυνάμιν τε τὴν ἐρίζουσαν τὰ δευτέρᾳ τοῖς πρώτοις καθίστασι. δυσμενὲς γὰρ ὄντως ἐστὶ καὶ δυσκοι- νώνητον τὸ τῆς ἑτερότητος γένος, ὡς ὁ Πλάτωνος λόγος. ὅθεν δὴ καὶ διακρίνειν δεῖ πάντως αὐτὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ καταλαμβάνειν οὕτως τὴν ὑπὸ τοῦ Διὸς τὴν πρὸς ἐκάτερον ὁμό- 10 νοϊαν, διὰ τὴν ἰδιότητα τὴν Τιτανικὴν ἀσάμενος. τοι- αῦτα μὲν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς τῶν ἱερῶν μύθων ἀναπτύξεως.

Κατὰ δὲ τὴν νεομηναίαν τοῦ μηνός, ἀπέχοντες κράμβης, ἤρχοντο Ποσειδῶνι καὶ Ἀφροδίτῃ καὶ Ἀμφιτρίτῃ, προσέει δὲ αἱ δυνάμεις τῷ Κρόνῳ, ὑπὲρ τοῦ ἑσομένου χιμῶνος ὁμοίως 15 δὲ καὶ Τύχῃ ἐφόρῳ, Σωφροσύνῃ τε καὶ Ἐρωτι, ὃν οἱ μυθι- κοὶ Ζεφύρου τοῦ γίγαντος εἶναι παῖδα ἀξιούσιν, ὡς φησὶν Εὐρυτος ὁ Λακεδαιμόνιος, ὁ μελοποιός· ἄρχεται δὲ οὕτως "ἀγαλμοειδὲς Ἐρως." ὁ δὲ Πλάτων ἐν Συμπόσῳ φησὶ τοῖς τῆς Ἀφροδίτης γενεθλίοις τὴν Πενίαν προσαιτούσαν ἀνελεῖν, 20 καὶ λάθρα τῷ Πόρῳ μεθύσθῃντι τοῦ νέκταρος ἐπιβουλεύσαι, καὶ οὕτως κηθηῖναι τὸν Ἐρωτα· ὅθεν Μωϋσῆς ὁ πολὺς περὶ τῆς ἀνθρωπογονίας ἀλληγορεῖ. κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν δύεσθαι τὰς ὑάδας καὶ τὸ λοιπὸν χιμῶνα ὁ Βάρρων λέγει.

3 fort. δη. HASIUS.

23 βόρρων C.

tüsse. nam cum praesit ordini Titanio ob vim discretivam et intellectualium summitatem, in quibus eluxit diversitas, idcirco eum quasi pugnantem ac vi adhibita cum accipere ferunt tum tradere regnum, potentiamque secunda cum primis contententem constituunt. inimicum enim profecto et insociabile est diversitatis genus auctore Platone. quapropter et distingui eum oportet omnino a patre, et sic intelligere Iovis cum utroque concordiam, ob proprietatem Titaniam. . . haec ille in sacrarum traditionum explicatione.

Nova luna huius mensis, cauli abstinentes, Neptuno Veneri Amphitritae supplicabant, insuperque potestates Saturno, pro hieme imminente; et sinili modo Fortunae praesidi, Pudicitiae atque Amori, quem fabularum scriptores Zephyri gigantis filium esse volunt, quemadmodum Eurytus Lacedaemonius lyricus canit: orditur autem sic "visu decore Amor." Plato contra in Convivio auctor est natalicis Veneris Paupertatem mendicantem ascendisse, atque Poro ex nectare ebrio clam insidiatum ita concepisse Amorem; unde Moyses quoque vir magnus de hominum creatione allegoriam duxit. eodem die occidere succulas et in posterum hiemem esse Varro ait.

Κατὰ δὲ τὴν ἐξῆς Εὐδοξος τὸν τοξότην ἀνίσχειν καὶ χειμῶνα προλέγει· ἐπιτέλλουν δὲ καὶ ἑορτὴν λεγομένην Ἀγωνάλια δαφνηφόρον καὶ γενάρχη Ἴλιον, ὡσαύτω Ἀθήνησιν ἢ ἐπὶ τοῖς δαφνηφοροῖς τελετῇ. ἐν ταύτῃ καὶ ἡ λεγομένη παρ' αὐτῶν Σεπτιμόνδιος ἑορτὴ ἐπιτελεῖτο, τουτέστιν ἡ περίοδος τῆς πόλεως, ὅτι ἐπὶ ἑπτὰ λόφους τὰ τεῖχη τῆς Πάριος ἐκτίταται. ὀνόματα δὲ αὐτῶν ὄρος Παλατίνον, Ἐσκυλίον, Ταρπήιον, Ἀβεντίνον, Τιβορτίνον ἢ Ἰανούλιον, Κίστιον, Βιμινάλιον. παρὰ δὲ τοῖς ἀρχαίοις ἑτέρως, οὕτως· Ἀβεντίνος, Καλλιός, Ἐσκυλίος, Καπιτωλίος, Βαλινήσιος, Κυρηνάλιος, Παλατίνος.

Τῇ πρὸ τριῶν Νωνῶν δὲ ἡ ἡμέρα ἄπρακτος, καθ' ἣν ὁ Εὐκλήμων τὸν κύνα δύεσθαι καὶ τὸν χειμῶνα ἐνάρχεσθαι λέγει. καὶ ἤγγοτο ἰκποδρομία, καθ' ἣν ἄρα

2 Ἀγωνάλια C. * 14 hic deficit folium alterum fragmentorum libri de Mensibus. HASIUS.

Postero die Eudoxus exoriri sagittarium et tempestatem praedicit. celebrabant quoque festum quod vocatur Agonalia, Soli victori ac genitori, velut Athenis lauriferorum solennia. eodem die ab illis dies Septimontinus dictus festus agebatur, hoc est circuitus urbis, quod moenia Romae per septem colles extenduntur. quorum nomina haec sunt, mons Palatinus, Exquilius, Tarpeius, Aventinus, Tiburtinus seu Ianiculus, Cispius, Viminalis. apud priscos tamen aliter nominantur, in hunc modum: Aventinus, Coelius, Exquilius, Capitolinus, Velinensis, Quirinalis, Palatinus.

3 Nonas Decembres dies . . . feriatas, quo Euctemon canem occidere hiememque incipere ait. et agebatur ludicrum equestre, in quo ab * * *